

Regeringens proposition 2021/22:99

Vårändringsbudget för 2022

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 13 april 2022

Magdalena Andersson

Max Elger
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag till ändringar som avser statens inkomster och utgifter för budgetåret 2022.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Lagförslag.....	13
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	13
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	14
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	15
2.4	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	16
2.5	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	26
2.6	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	27
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (2022:000) om ändring i socialförsäkringsbalken	28
2.8	Förslag till lag om ändring i lagen (2022:000) om ändring i socialförsäkringsbalken	30
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (2021:1246) om ändring i lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken.....	32
2.10	Förslag till lag om ändring i lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken	33
2.11	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	34
2.12	Förslag till lag om ändring i lagen (2021:1248) om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen.....	35
2.13	Förslag till lag om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen	36
2.14	Förslag till lag om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen	37
2.15	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	38
2.16	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	42
3	Inledning.....	45
3.1	Ändringar i statens budget	45
3.2	Utgångspunkter för regeringens förslag.....	45
3.3	Konsekvenser för statens budget.....	46
4	Sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk	49
4.1	Ärendet och dess beredning	49
4.2	Bakgrund.....	49
4.3	Ökad skattenedsättning	49
4.4	Konsekvenser av förslagen	52
4.4.1	Syfte och alternativa lösningar.....	52
4.4.2	Offentligfinansiella effekter	52
4.4.3	Effekter för företagen.....	53
4.4.4	Effekter för miljön	53
4.4.5	Effekter för myndigheter och domstolar.....	54
4.4.6	Ikraftträdande och informationsinsatser.....	54
4.4.7	Förslagets förenlighet med EU-rätten.....	54
4.4.8	Övriga effekter	54
4.5	Författningskommentar.....	54
4.5.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	54
4.5.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	55
4.5.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	56

5	Garantitillägg i bostadstillägget.....	57
5.1	Ärendet och dess beredning	57
5.2	Överväganden och förslag	57
5.2.1	En ny förmån inom bostadstillägget för vissa pensionärer	57
5.2.2	Rätt till förmånen.....	61
5.2.3	Beräkning och utbetalning av garantitillägget	63
5.2.4	Ändringar av garantitillägget när något förhållande som påverkar förmånen har ändrats.....	74
5.2.5	Vissa gemensamma bestämmelser.....	77
5.2.6	Garantitillägget och EU-rättsliga samordningsbestämmelser	82
5.2.7	Garantitillägget i ljuset av bilaterala avtal om social trygghet	86
5.2.8	Vissa ändringar inom bostadstillägget och påverkan på avgifter enligt socialtjänstlagen samt bruttoinkomsten i bilstödet	88
5.3	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	91
5.4	Konsekvenser av förslagen	93
5.4.1	Ekonomiska konsekvenser för individen	94
5.4.2	Ekonomiska konsekvenser för staten	102
5.4.3	Ekonomiska konsekvenser för kommunerna	103
5.4.4	Konsekvenser för jämställdheten.....	103
5.4.5	Administrativa och ekonomiska konsekvenser för myndigheterna.....	104
5.4.6	Konsekvenser för domstolarna och övriga myndigheter.....	106
5.4.7	Konsekvenser för företagen	106
5.4.8	Konsekvenser för Sveriges internationella åtaganden	106
5.5	Författningskommentar.....	106
5.5.1	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	106
5.5.2	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	119
5.5.3	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	120
5.5.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2022:000) om ändring i socialförsäkringsbalken.....	121
5.5.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (2022:000) om ändring i socialförsäkringsbalken.....	121
6	Utbetalning av garantipension inom EES och i Schweiz samt i Förenade kungariket	123
6.1	Ärendet och dess beredning	123
6.2	Bakgrund.....	123
6.2.1	Utbetalning av garantipension och garantipension till omställningspension inom EES och i Schweiz	123
6.2.2	Tillfällig utbetalning av garantipension och garantipension till omställningspension inom EES och i Schweiz med stöd av svensk lag.....	124
6.2.3	Tillfällig utbetalning av garantipension och garantipension till omställningspension i Förenade kungariket.....	125
6.3	Möjligheten att i vissa fall betala ut garantipension och garantipension till omställningspension i EES-länder och Schweiz ska förlängas.....	126
6.4	Rätten till utbetalning av garantipension och garantipension till omställningspension i Förenade kungariket ska förlängas.....	128
6.5	Konsekvenser av förslagen	130
6.5.1	Konsekvenser för statens budget och konsekvenser för individen.....	130
6.5.2	Konsekvenser för Pensionsmyndigheten	131
6.5.3	Konsekvenser för jämställdhet.....	131
6.5.4	Konsekvenser för Sveriges internationella åtaganden	131
6.6	Författningskommentar.....	131
6.6.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (2021:1246) om ändring i lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken.....	131

6.6.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken.....	132
6.6.3	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	132
6.6.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2021:1248) om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen.....	133
6.6.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen	134
6.6.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen	134
7	Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget med anledning av ökade levnadsomkostnader.....	137
7.1	Ärendet och dess beredning	137
7.2	Nuvarande bestämmelser om bostadsbidrag	137
7.3	Inkomstprövningen inom bostadsbidraget	138
7.4	Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget under juli–december 2020 och under samma period 2021	138
7.5	Ett tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget införs	139
7.6	Ersättningens storlek och avstämning.....	143
7.7	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	145
7.8	Konsekvenser av förslagen	145
7.8.1	Barnfamiljer med bostadsbidrag	145
7.8.2	Konsekvenser för statens budget.....	147
7.8.3	Konsekvenser för statliga myndigheter.....	147
7.8.4	Konsekvenser för jämställdheten.....	147
7.8.5	Konsekvenser för barn.....	148
7.8.6	Konsekvenser för enskilda.....	148
7.8.7	Konsekvenser för kommunerna	149
7.9	Författningskommentarer	150
7.9.1	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	150
7.9.2	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	153
8	Ändringar avseende statens inkomster	157
8.1	Ändrad beräkning av inkomsterna i statens budget för 2022.....	157
9	Ändringar avseende statens utgifter	159
9.1	Utgiftsområde 1 Rikets styrelse.....	159
9.2	Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	162
9.3	Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution	164
9.4	Utgiftsområde 4 Rättsväsendet.....	165
9.5	Utgiftsområde 5 Internationell samverkan.....	167
9.6	Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.....	167
9.7	Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.....	170
9.8	Utgiftsområde 8 Migration.....	171
9.9	Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	172
9.10	Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning.....	175
9.11	Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	175
9.12	Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.....	177
9.13	Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	178
9.14	Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.....	179
9.15	Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.....	180
9.16	Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	182

9.17	Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	184
9.18	Utgiftsområde 19 Regional utveckling	184
9.19	Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	185
9.20	Utgiftsområde 21 Energi	189
9.21	Utgiftsområde 22 Kommunikationer	191
9.22	Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	193
9.23	Utgiftsområde 24 Näringsliv	198
9.24	Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	202
Bilaga 1	Sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk	
Bilaga 2	Garantitillägg i bostadstillägget	
Bilaga 3	Utbetalning av garantipension inom EES och i Schweiz samt i Förenade kungariket	
Bilaga 4	Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget med anledning av ökade levnadsomkostnader	

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 april 2022

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi (avsnitt 2.1 och 4.3).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi (avsnitt 2.2 och 4.3).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi (avsnitt 2.3 och 4.3).
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.4 samt 5.2 och 5.3).
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.5 samt 5.2 och 5.3).
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.6 samt 5.2 och 5.3).
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2022:000) om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.7 och 5.2).
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2022:000) om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.8 och 5.2).
9. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2021:1246) om ändring i lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.9 och 6.3).
10. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.10 och 6.3).
11. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.11 och 6.3).
12. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2021:1248) om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen (avsnitt 2.12 och 6.4).
13. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen (avsnitt 2.13 och 6.4).
14. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen (avsnitt 2.14 och 6.4).
15. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.15 och 7.5–7.7).
16. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.16 och 7.7).
17. Riksdagen godkänner att regeringen under 2022 förvärvar fastigheterna Solna Ulriksdal 2:1 och Sollentuna Helenelund 7:1 för sammanlagt 1 810 000 000 kronor (avsnitt 9.2).
18. Riksdagen godkänner den föreslagna användningen av anslaget 1:1 Skatteverket inom utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution (avsnitt 9.3).
19. Riksdagen godkänner att regeringen under 2022 beslutar om att Sverige ska delta i det gemensamma företaget som bildats enligt rådets förordning (EU) 2021/2085 av den 19 november 2021 om bildande av gemensamma företag inom ramen för Horisont Europa, som genomförandestruktur för det tredje programmet för partnerskap mellan Europa och utvecklingsländer inom området klinisk prövning Global Hälsa European Developing Countries Clinical Trials Partnership 3 (GH EDCTP3) (avsnitt 9.7).

20. Riksdagen godkänner den föreslagna användningen av anslaget 1:3 Bostadstillägg till pensionärer inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom (avsnitt 9.11).
21. Riksdagen godkänner den föreslagna användningen av anslaget 1:1 Barnbidrag inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn (avsnitt 9.12).
22. Riksdagen godkänner den föreslagna användningen av anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (avsnitt 9.14).
23. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning besluta om bidrag på högst 1 200 000 000 kronor till European Spallation Source ERIC (ESS) (avsnitt 9.15).
24. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 besluta att Stiftelsen Tekniska museet får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i byggnationen av en ny visualiseringsdom som inklusive tidigare upplåning för andra investeringar uppgår till högst 40 000 000 kronor (avsnitt 9.16).
25. Riksdagen godkänner att regeringen under 2022 beslutar om medlemskap i European Regional Policy Research Consortium och bemyndigar regeringen att under 2022–2024 för anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder inom utgiftsområde 19 Regional utveckling besluta om en årlig medlemsavgift på högst 400 000 kronor (avsnitt 9.18).
26. Riksdagen godkänner investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2022–2024 som en riktlinje för Naturvårdsverkets investeringar (avsnitt 9.19).
27. Riksdagen godkänner den föreslagna användningen av anslaget 1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur inom utgiftsområde 22 Kommunikationer (avsnitt 9.21).
28. Riksdagen bemyndigar regeringen att disponera de avgifter som tas ut med stöd av växtskyddslagen (2022:000) för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet inom växtskyddsområdet (avsnitt 9.22).
29. Riksdagen godkänner den föreslagna användningen av anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel (avsnitt 9.22).
30. Riksdagen godkänner att regeringen under 2022 beslutar om medlemskap i det europeiska partnerskapet för metrologi och bemyndigar regeringen att under 2022–2027 för anslaget 1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling inom utgiftsområde 24 Näringsliv besluta om bidrag på totalt högst 250 000 000 kronor (avsnitt 9.23).
31. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022–2026 för anslaget 1:17 Kapitalinsatser i statligt ägda företag inom utgiftsområde 24 Näringsliv besluta om kapitaltillskott på totalt högst 880 000 000 kronor till Svenska rymdaktiebolaget för omställning av verksamheten i enlighet med strategin för svensk rymdverksamhet (avsnitt 9.23).
32. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 ställa ut kreditgarantier som uppgår till högst 3 000 000 000 kronor för att säkra tillgången av råvaror (avsnitt 9.23).
33. Riksdagen godkänner ändrad beräkning av inkomster för 2022 (avsnitt 8.1, tabell 8.1).
34. Riksdagen godkänner ändrade ramar för utgiftsområden och anvisar ändrade och nya anslag enligt tabell 1.1.
35. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Riksdagsstyrelsens förslag:

36. Riksdagen godkänner att Riksdagsförvaltningen får finansiera förvärvet av fastigheten Cephalus 11 i dess helhet med anslag (avsnitt 9.1).
37. Riksdagen godkänner investeringsplanen för 2022–2024 för anslaget 2:3 Riksdagens fastighetsanslag som en riktlinje för Riksdagsförvaltningens fastighetsinvesteringar (avsnitt 9.1).
38. Riksdagen anvisar ändrat anslag som står till Riksdagsförvaltningens disposition enligt tabell 1.1.

Tabell 1.1 Specifikation av ändrade ramar för utgiftsområden och ändrade och nya anslag 2022

Tusental kronor

Utgifts- område	Anslag	Beslutad ram/anvisat anslag	Förändring av ram/anslag	Ny ram/Ny anslagnivå
1	Rikets styrelse	17 433 338	172 000	17 605 338
1:1	Kungliga hov- och slottsstaten	149 157	38 000	187 157
2:3	Riksdagens fastighetsanslag	120 000	60 000	180 000
3:1	Sametinget	61 800	-2 500	59 300
5:1	Länsstyrelserna m.m.	3 678 121	76 500	3 754 621
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	17 971 183	13 750	17 984 933
1:2	Kammarkollegiet	114 574	4 250	118 824
1:7	Konjunkturinstitutet	67 682	3 000	70 682
1:9	Statistiska centralbyrån	592 901	-1 000	591 901
1:11	Finansinspektionen	733 787	2 000	735 787
1:12	Riksgäldskontoret	338 983	6 000	344 983
1:15	Statens servicecenter	882 068	-500	881 568
3	Skatt, tull och exekution	12 929 734	2 000	12 931 734
1:1	Skatteverket	8 302 898	2 000	8 304 898
4	Rättsväsendet	62 918 986	80 000	62 998 986
1:1	Polismyndigheten	33 835 967	2 000	33 837 967
1:2	Säkerhetspolisen	1 878 382	20 000	1 898 382
1:3	Åklagarmyndigheten	2 022 249	1 000	2 023 249
1:5	Sveriges Domstolar	6 682 674	1 000	6 683 674
1:6	Kriminalvården	12 362 399	1 000	12 363 399
1:12	Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	39 987	55 000	94 987
5	Internationell samverkan	2 735 117	90 000	2 825 117
1:1	Avgifter till internationella organisationer	1 533 554	90 000	1 623 554
6	Försvar och samhällets krisberedskap	79 208 299	411 000	79 619 299
2:2	Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	521 850	-2 000	519 850
2:4	Krisberedskap	1 273 788	236 000	1 509 788
2:5	Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	401 671	25 000	426 671
2:6	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 448 916	130 000	1 578 916
2:8	Myndigheten för psykologiskt försvar	103 000	10 000	113 000
3:1	Strålsäkerhetsmyndigheten	407 892	12 000	419 892
7	Internationellt bistånd	51 939 762	0	51 939 762
1:1	Biståndsverksamhet	49 985 150	13 774	49 998 924
1:2	Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	1 652 317	-13 774	1 638 543
8	Migration	8 541 364	10 300 000	18 841 364
1:2	Ersättningar och bostadskostnader	2 190 000	9 800 000	11 990 000
1:9	Tillfälligt stöd till kommuner med anledning av kriget i Ukraina	0	500 000	500 000

Utgifts- område	Anslag	Beslutad ram/anvisat anslag	Förändring av ram/anslag	Ny ram/Ny anslagnivå
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	119 461 613	1 633 000	121 094 613
	1:1 Socialstyrelsen	765 160	2 000	767 160
	1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård	31 417 886	1 736 000	33 153 886
	2:3 Bidrag till WHO	46 665	-5 000	41 665
	4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.	669 151	-100 000	569 151
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	106 203 457	5 802 000	112 005 457
	1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader	7 407 000	5 800 000	13 207 000
	2:1 Försäkringskassan	9 281 366	2 000	9 283 366
11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	42 161 128	4 273 000	46 434 128
	1:1 Garantipension till ålderspension	13 416 400	118 000	13 534 400
	1:3 Bostadstillägg till pensionärer	11 836 400	4 000 000	15 836 400
	1:4 Äldreförsörjningsstöd	1 252 200	-10 000	1 242 200
	2:1 Pensionsmyndigheten	700 228	165 000	865 228
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	99 846 770	1 653 000	101 499 770
	1:2 Föräldraförsäkring	45 031 247	1 140 000	46 171 247
	1:8 Bostadsbidrag	4 286 404	513 000	4 799 404
13	Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	6 151 744	30 000	6 181 744
	1:1 Etableringsåtgärder	142 030	30 000	172 030
	4:1 Åtgärder mot segregation	500 000	-10 500	489 500
	4:2 Delegationen mot segregation	18 416	10 500	28 916
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	93 220 726	51 000	93 271 726
	1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 810 253	51 000	7 861 253
16	Utbildning och universitetsforskning	95 384 445	89 000	95 473 445
	1:1 Statens skolverk	1 367 338	1 000	1 368 338
	1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	200 720	30 000	230 720
	1:17 Statligt stöd till vuxenutbildning	5 417 422	-300 000	5 117 422
	1:19 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	3 815 236	43 000	3 858 236
	2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	950 902	15 000	965 902
	3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	7 028 846	300 000	7 328 846
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	20 049 593	108 510	20 158 103
	9:2 Stöd till trossamfund	81 919	8 510	90 429
	13:5 Insatser för den ideella sektorn	128 758	100 000	228 758
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	5 771 334	2 000	5 773 334
	1:5 Statens geotekniska institut	56 847	1 000	57 847
	1:6 Lantmäteriet	688 817	1 000	689 817
20	Allmän miljö- och naturvård	20 951 580	3 847 000	24 798 580
	1:1 Naturvårdsverket	645 033	1 000	646 033
	1:3 Åtgärder för värdefull natur	2 064 035	-3 000	2 061 035
	1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	1 167 318	-10 750	1 156 568
	1:7 Avgifter till Internationella organisationer	282 131	7 750	289 881
	1:8 Klimatbonus	3 510 000	3 900 000	7 410 000
	1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	298 143	2 000	300 143
	1:24 Biogasstöd	500 000	-50 000	450 000
21	Energi	11 674 924	93 000	11 767 924
	1:1 Statens energimyndighet	419 387	2 000	421 387

Utgifts- område	Anslag	Beslutad ram/anvisat anslag	Förändring av ram/anslag	Ny ram/Ny anslagnivå	
	1:2	Insatser för energieffektivisering	18 000	10 000	28 000
	1:6	Energimarknadsinspektionen	184 294	1 000	185 294
	1:8	Elberedskap	361 000	80 000	441 000
22		Kommunikationer	77 091 052	882 000	77 973 052
	1:1	Utveckling av statens transportinfrastruktur	31 929 785	30 000	31 959 785
	1:2	Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	30 402 263	769 000	31 171 263
	2:1	Post- och telestyrelsen	87 679	5 000	92 679
	2:5	Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation	1 561 014	77 000	1 638 014
	2:6	Myndigheten för digital förvaltning	156 845	1 000	157 845
23		Areella näringar, landsbygd och livsmedel	21 644 754	461 000	22 105 754
	1:6	Bekämpning av smittsamma djursjukdomar	183 349	84 000	267 349
	1:8	Statens jordbruksverk	615 698	5 500	621 198
	1:14	Livsmedelsverket	344 398	-3 000	341 398
	1:15	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	204 160	-4 500	199 660
	1:17	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	3 783 297	300 000	4 083 297
	1:19	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	42 330	50 000	92 330
	1:22	Främjande av rennäringen m.m.	125 915	10 000	135 915
	1:26	Nedsättning av slakteriavgifter	73 237	9 000	82 237
	1:27	Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet	15 000	10 000	25 000
24		Näringsliv	14 248 901	583 000	14 831 901
	1:11	Bolagsverket	65 542	1 000	66 542
	1:16	Omstrukturerings och genomlysning av statligt ägda företag	18 850	9 000	27 850
	1:17	Kapitalinsatser i statligt ägda företag	1 000	476 000	477 000
	2:3	Exportfrämjande verksamhet	361 367	50 000	411 367
	2:7	AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning	100 000	47 000	147 000
25		Allmänna bidrag till kommuner	156 498 194	425 000	156 923 194
	1:4	Tillfälligt stöd till enskilda kommuner och regioner	250 000	125 000	375 000
	1:6	Tillfälligt stöd för ökade kostnader för finansiering	0	300 000	300 000
		Summa anslagsförändring på ändringsbudget		31 001 260	

Tabell 1.2 Specifikation av ändrade beställningsbemyndiganden 2022

Tusental kronor

Utgifts- område	Anslag		Beslutat beställnings- bemyndigande	Förändring av beställnings- bemyndigande	Nytt beställnings- bemyndigande	Tidsperiod
4	1:17	Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering	192 000	107 000	299 000	2023–2026
9	4:5	Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet	1 308 000	2 997 000	4 305 000	2023–2025
16	1:7	Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.	2 025 000	800 000	2 825 000	2023
17	1:2	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	25 000	100 000	125 000	2023–2025 ¹
19	1:3	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	1 500 000	52 000	1 552 000	2023
20	1:19	Industriklivet	3 000 000	1 500 000	4 500 000	2023–2029
22	1:1	Utveckling av statens transportinfrastruktur	108 500 000	7 400 000	115 900 000	2023–2050
23	1:13	Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	65 000	36 000	101 000	2023
23	1:17	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 005 400	132 600	2 138 000	2023–2029 ²
24	1:23	Brexitjusteringsreserven		153 000	153 000	2023
Summa förändring av beställningsbemyndigande på ändringsbudget				13 277 600		

Not: De ekonomiska åtagandena medger utgifter fr.o.m. 2023 t.o.m. angivet slutår.

¹ Beställningsbemyndigandets tidsperiod ändras från 2023 till 2023–2025.² Beställningsbemyndigandets tidsperiod ändras från 2023–2025 till 2023–2029.

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 6 a kap. 2 a § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 a kap.

2 a §¹

För drift av skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 § samt andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 1 930 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

För drift av skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 § samt andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 2 292 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

För sådan förbrukning som avses i första stycket ska även befrielse från energiskatt medges med 1 061 kronor per kubikmeter.

När det gäller skepp och båtar för vilka fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787) medges skattebefrielse enligt första stycket också för bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2019:447.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 6 a kap. 2 a § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 2.1

Föreslagen lydelse

6 a kap.

2 a §

För drift av skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 § samt andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 2 292 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

För sådan förbrukning som avses i första stycket ska även befrielse från energiskatt medges med 1 061 kronor per kubikmeter.

För sådan förbrukning som avses i första stycket ska även befrielse från energiskatt medges med 2 111 kronor per kubikmeter.

När det gäller skepp och båtar för vilka fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787) medges skattebefrielse enligt första stycket också för bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2022.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 6 a kap. 2 a § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 2.2

Föreslagen lydelse

6 a kap.

2 a §

För drift av skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 § samt andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 2 292 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

För sådan förbrukning som avses i första stycket ska även befrielse från energiskatt medges med 2 111 kronor per kubikmeter.

När det gäller skepp och båtar för vilka fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787) medges skattebefrielse enligt första stycket också för bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

För drift av skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 § samt andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 1 930 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2023.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

2.4 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken

dels att 52 kap. 18 §, 93 kap. 4 §, 99 kap. 1 §, 100 kap. 2 §, 101 kap. 1 §, 102 kap. 1, 7, 16–17 och 29 §§, 103 kap. 1–4 §§, 107 kap. 3 §, 110 kap. 6, 33 och 46 §§, 112 kap. 4 och 7 §§ och rubrikerna till 101 och 102 kap. ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 102 a kap., tre nya paragrafer, 103 kap. 3 a och 4 a §§ och 113 kap. 40 a §, och närmast före 113 kap. 40 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

52 kap.

18 §

Med årlig bruttoinkomst avses inkomst enligt 102 kap. 7–15 §§.

För en försäkrad som avses i 10 § första stycket 1–3 ska bruttoinkomsten räknas fram utan hänsyn till makes inkomst.

För föräldrar som avses i 10 § första stycket 4 och andra stycket räknas inkomsterna samman vid beräkning av anskaffningsbidragets storlek.

Med årlig bruttoinkomst avses inkomst enligt 102 kap. 7–15 §§, *dock inte inkomst enligt 102 kap. 7 § 6.*

Lydelse enligt lagförslag 2.15

Föreslagen lydelse

93 kap.

4 §¹

En förmån enligt denna avdelning lämnas endast till den som har ett gällande försäkringsskydd för förmånen enligt 4 och 5 kap.

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H). Bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer lämnas dock utan ansökan

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H). Bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer *och garantitillägg i bostadstillägget* lämnas dock utan ansökan.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

99 kap.

1 §

I denna underavdelning finns allmänna bestämmelser om bostadstillägg i 100 kap. Vidare finns bestämmelser om

– rätten till bostadstillägg i 101 kap.,

– beräkning av bostadstillägg i 102 kap., *och*

– särskilda handlägningsregler för bostadstillägg i 103 kap.

– rätten till bostadstillägg *och särskilt bostadstillägg* i 101 kap.,

– beräkning av bostadstillägg *och särskilt bostadstillägg* i 102 kap.,

– rätten till *och beräkning av garantitillägg i bostadstillägget i 102 a kap., och*

¹ Senaste lydelse 2022:000.

101 kap. Rätten till bostadstillägg1 §²

I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2 §.

Vidare finns bestämmelser om

- förmåner som kan ge rätt till bostadstillägg i 3–5 §§,
- undantag från rätten till bostadstillägg i 6 §,
- bostadskostnader i 7 och 8 §§,
- samordning med bostadsbidrag i 9 §, och
- förmånstiden i 10–11 §§.

Bestämmelser om rätten till garantitillägg i bostadstillägget finns i 102 a kap.

102 kap. Beräkning av bostadstillägg1 §³

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2–6 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- beräkning av bidragsgrundande inkomst i 7–13 och 15 §§,
- beräkning av reduceringsinkomst i 16–19 §§,
- häktade eller intagna m.fl. i 20 §,
- beräkning av bostadstillägg i 21–25 a §§, och
- beräkning av särskilt bostadstillägg i 26–30 §§.

Bestämmelser om beräkning av garantitillägg i bostadstillägget finns i 102 a kap.

7 §⁴

Den bidragsgrundande inkomsten är summan av

1. ett uppskattat överskott i inkomstslaget tjänst enligt 10 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229) minskat med inkomstpensionstillägg enligt 74 a kap.,
2. ett uppskattat överskott i inkomstslaget näringsverksamhet beräknat enligt 8 §,
3. överskott i inkomstslaget kapital beräknat enligt 9 § utifrån de uppgifter som har legat till grund för Skatteverkets beslut om slutlig skatt, för senast möjliga beskattningsår, som har fattats närmast före den första månad som prövningen av bostadstillägget avser,

och
4. del av förmögenhet enligt 10–13 §§,

4. del av förmögenhet enligt 10–13 §§,

5. vissa andra inkomster enligt 15 §.

och
5. vissa andra inkomster enligt 15 §,

6. garantitillägg i bostadstillägget enligt 102 a kap.

16 §⁵

Reduceringsinkomsten är summan av

1. sjukersättning, aktivitetsersättning, allmän ålderspension och änkepension,
2. pension och invaliditetsförmån som lämnas enligt utländsk lagstiftning,
3. inkomst av kapital enligt 7 § 3,
4. del av förmögenhet enligt 7 § 4,

² Senaste lydelse 2013:747.

³ Senaste lydelse 2019:651.

⁴ Senaste lydelse 2020:1239.

⁵ Senaste lydelse 2019:651.

5. 50 procent av de delar av den bidragsgrundande inkomsten som består av arbetsinkomst enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229),

6. 50 procent av de delar av inkomsten enligt 15 § som, bortsett från att skatteplikt inte föreligger, är av motsvarande slag som arbetsinkomst enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen, *och*

7. 80 procent av övriga delar av den bidragsgrundande inkomsten, minskad med ett fribelopp enligt 17–19 §§.

6. 50 procent av de delar av inkomsten enligt 15 § som, bortsett från att skatteplikt inte föreligger, är av motsvarande slag som arbetsinkomst enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen,

7. *garantitillägg i bostadstillägget enligt 7 § 6, och*

8. 80 procent av övriga delar av den bidragsgrundande inkomsten, minskad med ett fribelopp enligt 17–19 §§.

16 a §⁶

Från och med den månad en försäkrad, som har hel allmän ålderspension eller motsvarande utländsk förmån, fyller 65 år är reduceringsinkomsten summan av

1. 93 procent av den inkomstgrundade ålderspensionen,
2. garantipension och änkepension,
3. 93 procent av den pension och invaliditetsförmån som lämnas enligt utländsk lagstiftning,
4. inkomst av kapital enligt 7 § 3,
5. del av förmögenhet enligt 7 § 4,

6. 93 procent av de delar av den bidragsgrundande inkomsten som består av arbetsinkomst enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229),

7. 93 procent av de delar av den inkomst enligt 15 § som, bortsett från att skatteplikt inte föreligger, är av motsvarande slag som arbetsinkomst enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen, *och*

8. 93 procent av övriga delar av den bidragsgrundande inkomsten, minskad med ett fribelopp enligt 17 §.

Inkomst enligt första stycket 6 och 7 ska endast beaktas till den del den överstiger 24 000 kronor.

7. 93 procent av de delar av den inkomst enligt 15 § som, bortsett från att skatteplikt inte föreligger, är av motsvarande slag som arbetsinkomst enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen,

8. *garantitillägg i bostadstillägget enligt 7 § 6, och*

9. 93 procent av övriga delar av den bidragsgrundande inkomsten, minskad med ett fribelopp enligt 17 §.

17 §⁷

Det fribelopp som avses i 16 och 16 a §§ motsvarar 2,181 prisbasbelopp för den som är ogift och 1,951 prisbasbelopp för den som är gift.

De belopp som anges i första stycket ska ökas med ett belopp som motsvarar det högsta förmånsbeloppet för garantitillägg i bostadstillägget enligt 102 a kap. för det aktuella året.

I fråga om fribeloppet enligt 16 § gäller andra stycket från och med den månad då personen fyller 65 år, om allmän ålderspension ingår i reduceringsinkomsten.

⁶ Senaste lydelse 2019:651.

⁷ Senaste lydelse 2019:651.

29 §⁸

Vid tillämpning av 26 § ska följande inkomster beaktas:

1. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 1 och 2 efter avdrag för den skatte- och avgiftssats som följer av tillämplig skattetablell enligt 55 kap. 6 och 8 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244). Om det för den försäkrade inte kan beslutas någon tillämplig skattetablell ska den skatte- och avgiftssats användas som följer av den skattetablell som skulle ha varit tillämplig om sådant beslut hade kunnat fattas.

2. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 3 efter avdrag med 30 procent.

3. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 4.

4. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 5. När det gäller sådan del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 97 kap. 13 § 1 ska den inkomsten tas upp efter avdrag för de skatter och avgifter som följer av bestämmelserna i 1 och 2 om inkomsten inte hade undantagits från beskattning i Sverige på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller skatteavtal.

4 a. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 6.

5. Bostadstillägg enligt 21 §.

Från och med den månad en försäkrad fyller 65 år ska arbetsinkomst som avses i 16 a § 6 och 7 beaktas i sin helhet till den del inkomsten, före avdrag för skatte- och avgiftssats, överstiger 24 000 kronor.

*Föreslagen lydelse***102 a kap. Rätten till och beräkning av garantitillägg i bostadstillägget****Innehåll**

1 § I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2 §.

Vidare finns bestämmelser om

- rätten till garantitillägg i bostadstillägget i 3–6 §§,
- beräkningsunderlag för garantitillägg i bostadstillägget i 7–11 §§, och
- beräkning av garantitillägg i bostadstillägget i 12–20 §§.

Inledande bestämmelser

2 § Garantitillägg i bostadstillägget är ett kompletterande bidrag till boendet.

För garantitillägg i bostadstillägget gäller bestämmelserna i detta kapitel i stället för bestämmelserna i 101 och 102 kap.

Rätten till garantitillägg i bostadstillägget

Vem som kan få garantitillägg i bostadstillägget

3 § Garantitillägg i bostadstillägget kan lämnas till den som har rätt till garantipension enligt 66 kap. 2 § eller 67 kap. 2 § och som tar ut allmän ålderspension i form av inkomstpension, tilläggs pension eller garantipension.

Förmånsnivåer

4 § Garantitillägg i bostadstillägget lämnas enligt följande förmånsnivåer:

1. Helt garantitillägg i bostadstillägget om den försäkrade tar ut hel allmän ålderspension i form av inkomstpension, tilläggs pension eller garantipension för samma tid.
2. Tre fjärdedels garantitillägg i bostadstillägget om den försäkrade tar ut tre fjärdedels allmän ålderspension i form av inkomstpension, tilläggs pension eller garantipension för samma tid.

⁸ Senaste lydelse 2019:651.

3. Halvt garantitillägg i bostadstillägget om den försäkrade tar ut halv allmän ålderspension i form av inkomstpension, tilläggs pension eller garantipension för samma tid.

4. En fjärdedels garantitillägg i bostadstillägget om den försäkrade tar ut en fjärdedels allmän ålderspension i form av inkomstpension, tilläggs pension eller garantipension för samma tid.

Förmånstiden

5 § Garantitillägg i bostadstillägget kan lämnas tidigast från och med den månad då den försäkrade fyller 65 år.

6 § Garantitillägg i bostadstillägget lämnas från och med den månad då rätten till förmånen har inträtt till och med den månad då rätten till förmånen har upphört.

Beräkningsunderlag för garantitillägg i bostadstillägget

Försäkrade födda 1937 eller tidigare

7 § För en försäkrad som är född 1937 eller tidigare beräknas garantitillägg i bostadstillägget på det underlag som följer av 8–10 §§ för det aktuella året (beräkningsunderlaget).

8 § I beräkningsunderlaget enligt 7 § ska det ingå

1. inkomstgrundad ålderspension i form av tilläggs pension som den försäkrade har rätt till före samordning enligt 69 kap. 12 §,
2. sådan allmän obligatorisk ålderspension enligt utländsk lagstiftning som inte är att likställa med garantipension enligt denna balk,
3. änkepension efter samordning enligt 85 kap. 9 och 10 §§,
4. efterlevandepension enligt utländsk lagstiftning, och
5. sådana förmåner som lämnas till den försäkrade enligt utländsk lagstiftning och som motsvarar sjukersättning eller aktivitetsersättning eller som utgör pension vid invaliditet.

9 § Om den försäkrade har rätt till tilläggs pension, ska beloppet enligt 8 § 1 alltid bestämmas som om tilläggs pensionen hade börjat lyftas den kalendermånad då den försäkrade fyllde 65 år.

10 § Det som föreskrivs i 66 kap. 7 § om garantipension i fråga om överföring av värdet av rätt till tilläggs pension enligt lagen (2002:125) om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna tillämpas på garantitillägg i bostadstillägget till försäkrade födda 1937 eller tidigare.

Försäkrade födda 1938 eller senare

11 § För en försäkrad som är född 1938 eller senare beräknas garantitillägg i bostadstillägget på ett underlag som motsvarar underlaget för beräkning av garantipension enligt 67 kap. 15, 16, 17 och 18–20 §§ för det aktuella året (beräkningsunderlaget).

Beräkning av garantitillägg i bostadstillägget

Inkomstgränser och förmånsbelopp

12 § Garantitillägg i bostadstillägget lämnas för kalenderåret 2022 med belopp per år enligt 13 eller 14 §. För efterföljande kalenderår räknas inkomstgränserna och det högsta förmånsbeloppet om på det sätt som anges i 15 och 16 §§.

13 § Om den försäkrades beräkningsunderlag inte överstiger 142 153 kronor, lämnas garantitillägg i bostadstillägget med 12 000 kronor.

14 § Om den försäkrades beräkningsunderlag överstiger 142 153 kronor men inte 172 153 kronor gäller följande. Garantitillägg i bostadstillägget lämnas med 12 000 kronor minskat med 38 procent av den del av beräkningsunderlaget som överstiger 142 153 kronor. Förmånen lämnas dock alltid med minst 600 kronor.

Omräkning av inkomstgränser och förmånsbelopp

15 § För kalenderåret 2023 och följande år ska inkomstgränserna och det högsta förmånsbeloppet i 13 och 14 §§ räknas om genom indexering enligt 16 § vid varje årsskifte.

Det nya högsta förmånsbeloppet utgör den indexerade delen av förmånsbeloppet med tillägg för 600 kronor.

16 § Indexeringen beräknas som produkten av

- den inkomstgräns som gäller före årsskiftet respektive det högsta förmånsbelopp som gäller före årsskiftet minskat med 600 kronor, och
- kvoten mellan inkomstindexet efter årsskiftet och inkomstindexet före årsskiftet, sedan den nämnda kvoten dividerats med talet 1,016.

De framräknade inkomstgränserna respektive den framräknade delen av det högsta förmånsbeloppet enligt första stycket avrundas till hela kronor.

För år då balansindex fastställs ska beräkningen göras med hänsyn till detta index i stället för inkomstindexet.

17 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om inkomstgränserna och det högsta förmånsbeloppet.

Avkortning av förmånsbelopp

18 § För en försäkrad som är född 1937 eller tidigare och som inte skulle ha tillgodoräknats oavkortad folkpension enligt 5 kap. 3 § andra stycket och 5 § fjärde stycket i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i lydelsen före den 1 januari 2003 gäller följande.

Den försäkrades förmånsbelopp enligt 12–16 §§ avkortas till så stor andel som svarar mot kvoten mellan

- det antal år som pensionspoäng eller bosättningstid skulle ha tillgodoräknats för enligt de bestämmelser som avses i första stycket, och
- talet 30 när det gäller pensionspoäng respektive talet 40 när det gäller bosättningstid.

19 § För en försäkrad som är född 1938 eller senare och som inte kan tillgodoräknas 40 års försäkringstid för garantipension ska den försäkrades förmånsbelopp enligt 12–16 §§ avkortas till så stor andel som svarar mot kvoten mellan

- försäkringstiden för garantipension, och
- talet 40.

Partiellt garantitillägg i bostadstillägget

20 § Garantitillägg i bostadstillägget lämnas med så stor andel av beloppet enligt 12–16, 18 och 19 §§ som motsvarar den andel av garantitillägg i bostadstillägget som den försäkrade har rätt till enligt 4 §.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

103 kap.1 §⁹

I detta kapitel finns bestämmelser om
– omprövning vid ändrade förhållanden i 2–4 §§, och

– utbetalning av bostadstillägg i 5 §.

– omprövning vid ändrade förhållanden i 2–4 a §§, och

2 §

Bostadstillägget ska omprövas när något förhållande som påverkar tilläggets storlek har ändrats.

Bostadstillägg och särskilt bostadstillägg ska omprövas när något förhållande som påverkar tilläggets storlek har ändrats.

Garantitillägg i bostadstillägget ska omprövas när något förhållande som påverkar rätten till tillägget eller tilläggets storlek har ändrats.

3 §¹⁰

Bostadstillägget får räknas om utan föregående underrättelse om den del av årsinkomsten ändras som utgörs av

- en förmån som betalas ut av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten,
- pension enligt utländsk lagstiftning,
- avtalspension eller motsvarande ersättning som följer av kollektivavtal, eller
- överskott i inkomstslaget kapital som avses i 102 kap. 7 § 3.

Det som anges i första stycket gäller också när ändring sker av

- sådant belopp som avses i 102 kap. 17–19 §§,
- preliminärt bostadsbidrag enligt 98 kap., eller

– taxeringsvärde för annan fastighet än sådan som avses i 5 § lagen (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner.

Vid omräkning av bostadstillägget med stöd av första och andra styckena får en ny beräkning av bostadstillägget göras utifrån enbart den ändring som ligger till grund för omräkningen.

För garantitillägg i bostadstillägget gäller i stället 3 a §.

3 a §

Garantitillägg i bostadstillägget får räknas om utan föregående underrättelse om en inkomst som ingår i beräkningsunderlaget för förmånen ändras. Detsamma gäller när inkomstgränserna och det högsta förmånsbeloppet ändras med stöd av 102 a kap. 15 och 16 §§.

Vid omräkning av garantitillägg i bostadstillägget med stöd av första stycket får en ny beräkning av förmånen göras utifrån enbart den ändring som ligger till grund för omräkningen.

4 §¹¹

En ändring av bostadstillägget ska gälla från och med månaden efter den månad då anledningen till ändring har uppkommit. En ändring av bostadstillägget ska dock gälla

⁹ Senaste lydelse 2013:747.

¹⁰ Senaste lydelse 2017:554.

¹¹ Senaste lydelse 2018:670.

från och med den månad under vilken de förhållanden har uppkommit som föranleder ändringen, om förhållandena avser hela den månaden. Gäller det höjning av tillägget ska även 101 kap. 10 § beaktas.

Om Pensionsmyndigheten eller Försäkringskassan har hämtat in uppgifter som avses i 102 kap. 7 § 3 direkt från Skatteverket för omräkning av bostadstillägget utan föregående underrättelse med stöd av 3 §, ska en ändring av bostadstillägget, i stället för vad som följer av första stycket, gälla från och med månaden efter den månad då Pensionsmyndigheten eller Försäkringskassan har fått uppgifterna från Skatteverket.

För garantitillägg i bostadstillägget gäller i stället 4 a §.

4 a §

En ändring av garantitillägg i bostadstillägget på grund av något förhållande som även innebär en ändring av garantipension ska gälla från och med den månad för vilken ändringen av garantipensionen börjar gälla.

En ändring av garantitillägg i bostadstillägget som följer av att inkomstgränserna och det högsta förmånsbeloppet har räknats om ska gälla från och med den månad då de nya inkomstgränserna och det nya högsta förmånsbeloppet börjar gälla.

I övrigt ska vad som föreskrivs i 4 § första stycket första och andra meningarna gälla i fråga om en ändring av garantitillägg i bostadstillägget.

Lydelse enligt lagförslag 2.15

Föreslagen lydelse

110 kap.

6 §¹²

Ansökan behöver, trots det som föreskrivs i 4 §, inte göras om följande förmåner.

1. Barnbidrag, i annat fall än som avses i 15 kap. 6 §. Det finns dock särskilda bestämmelser om anmälan som gäller flerbarnstillägg i 16 kap. 12 §.

2. Sjukpenning i fall där den försäkrade på grund av sjukdomen är förhindrad eller har synnerliga svårigheter att göra en ansökan.

3. Assistansersättning när kommunen har anmält till Försäkringskassan att det kan antas att den enskilde har rätt till sådan ersättning.

Om omvårdnadsbidrag eller merkostnadsersättning har beviljats för begränsad tid får den tid för vilken förmånen ska lämnas förlängas utan att ansökan om detta har gjorts.

Ytterligare bestämmelser om att förmåner lämnas utan ansökan finns beträffande

1. sjukersättning och aktivitetsersättning i 36 kap. 25–27 §§,	6. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket, <i>och</i>
2. allmän ålderspension i 56 kap. 4 a och 6 §§,	7. bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer i 93 kap. 4 § andra stycket.
3. inkomstpensionstillägg i 74 a kap. 8 § andra stycket,	
4. efterlevandepension och efterlevandestöd i 77 kap. 13 §,	
5. efterlevandelivränta i 88 kap. 10 § första stycket,	
6. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket, <i>och</i>	
7. bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer i 93 kap. 4 § andra stycket.	

¹² Senaste lydelse 2022:000.

8. *garantitillägg i bostadstillägget i 93 kap. 4 § andra stycket.*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

33 §

Banker och andra penninginrättningar ska på begäran lämna uppgifter enligt 31 § första stycket till Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och allmän förvaltningsdomstol i ärenden om äldre-försörjningsstöd, bostadsbidrag och bostadstillägg.

Banker och andra penninginrättningar ska på begäran lämna uppgifter enligt 31 § första stycket till Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och allmän förvaltningsdomstol i ärenden om äldre-försörjningsstöd, bostadsbidrag och bostadstillägg. *Detta gäller dock inte i ärenden om garantitillägg i bostadstillägget.*

46 §¹³

Den som ansöker om, har rätt till eller annars får en förmån enligt denna balk ska anmäla sådana ändrade förhållanden som påverkar rätten till eller storleken av förmånen.

Det som anges i första stycket kan avse

1. bosättning i Sverige eller utlandsvistelse,
2. bostadsförhållanden,
3. civilstånd, vårdnad och sammanboende med vuxen eller barn,
4. hälsotillstånd,
5. förvärvsarbete i Sverige eller utomlands,
6. arbetsförmåga,
7. inkomstförhållanden,
8. förmögenhetsförhållanden, och
9. utländsk socialförsäkringsförmån.

Anmälan som gäller assistansersättning ska även göras av den till vilken assistansersättning har betalats ut enligt 51 kap. 19 §, om denne har kännedom om de ändrade förhållandena.

Anmälan behöver inte göras om den handläggande myndigheten har kännedom om ändringen och därför saknar behov av en anmälan. Anmälan behöver inte heller göras i ett ärende om bostadstillägg eller äldreförsörjningsstöd om ändringen innebär att inkomsterna eller förmögenheten endast har ökat i mindre omfattning. *Andra meningen gäller dock inte i ett ärende om garantitillägg i bostadstillägget.*

112 kap.

4 §¹⁴

Interimistiska beslut om ersättning enligt 2 och 3 §§ får inte fattas i ärenden om adoptionsbidrag, bilstöd eller särskilt pensionstillägg.

Interimistiska beslut enligt 2 § får inte fattas i ärenden om allmän ålderspension, inkomstpensionstillägg, efterlevandepension eller efterlevandestöd.

Interimistiska beslut enligt 2 § får inte fattas i ärenden om allmän ålderspension, inkomstpensionstillägg, efterlevandepension, efterlevandestöd eller garantitillägg i bostadstillägget.

Interimistiska beslut enligt 3 § får inte fattas i ärenden om assistansersättning.

¹³ Senaste lydelse 2014:470.

¹⁴ Senaste lydelse 2020:1239.

7 §¹⁵

Beslut om allmän ålderspension får fattas genom automatiserad behandling av Pensionsmyndigheten om en klargörande motivering för beslutet får utelämnas enligt 32 § första stycket förvaltningslagen (2017:900). Detsamma gäller i tillämpliga delar för beslut om inkomstpensionstillägg, efterlevandepension och efterlevandestöd.

Beslut om allmän ålderspension får fattas genom automatiserad behandling av Pensionsmyndigheten om en klargörande motivering för beslutet får utelämnas enligt 32 § första stycket förvaltningslagen (2017:900). Detsamma gäller i tillämpliga delar för beslut om inkomstpensionstillägg, efterlevandepension, efterlevandestöd *och garantitillägg i bostadstillägget.*

113 kap.

Särskilda bestämmelser om garantitillägg i bostadstillägget

40 a §

De bestämmelser som anges i 22 § första och andra stycket om ändring och omprövning av beslut i ärenden om allmän ålderspension gäller i tillämpliga delar i ärenden om garantitillägg i bostadstillägget. Därutöver gäller vad som föreskrivs om begäran om omprövning i 20 a §.

I fråga om överklagande av beslut i ärenden om garantitillägg i bostadstillägget gäller även 35 §.

-
1. Denna lag träder i kraft den 15 juli 2022.
 2. De nya bestämmelserna i 102 a kap. och bestämmelserna i 102 kap. 7, 16–17 och 29 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för förmåner som avser augusti 2022.
 3. För den som vid tidpunkten för ikraftträdandet har rätt till garantipension för juli 2022 får ett beslut om garantitillägg i bostadstillägget som avser augusti 2022 fattas på ett beräkningsunderlag som grundas på inkomsterna i beräkningsunderlaget för den försäkrades garantipension för augusti 2022, i den omfattning inkomsterna ska ingå i beräkningsunderlaget för garantitillägg i bostadstillägget. Ett sådant beslut ska omprövas om det beräkningsunderlag för garantipension som legat till grund för beslutet om garantitillägg i bostadstillägget har ändrats.

¹⁵ Senaste lydelse 2020:1239.

2.5 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 102 kap. 17 § och 102 a kap. 5 och 11 §§ socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 2.4

Föreslagen lydelse

102 kap.

17 §¹

Det fribelopp som avses i 16 och 16 a §§ motsvarar 2,181 prisbasbelopp för den som är ogift och 1,951 prisbasbelopp för den som är gift.

De belopp som anges i första stycket ska ökas med ett belopp som motsvarar det högsta förmånsbeloppet för garantitillägg i bostadstillägget enligt 102 a kap. för det aktuella året.

I fråga om fribeloppet enligt 16 § gäller andra stycket från och med den månad då personen fyller 65 år, om allmän ålderspension ingår i reduceringsinkomsten.

I fråga om fribeloppet enligt 16 § gäller andra stycket från och med den månad då personen fyller 66 år, om allmän ålderspension ingår i reduceringsinkomsten.

102 a kap.

5 §²

Garantitillägg i bostadstillägget kan lämnas tidigast från och med den månad då den försäkrade fyller 65 år.

Garantitillägg i bostadstillägget kan lämnas tidigast från och med den månad då den försäkrade fyller 66 år.

11 §³

För en försäkrad som är född 1938 eller senare beräknas garantitillägg i bostadstillägget på ett underlag som motsvarar underlaget för beräkning av garantipension enligt 67 kap. 15, 16, 17 och 18–20 §§ för det aktuella året (beräkningsunderlaget).

För en försäkrad som är född 1938 eller senare beräknas garantitillägg i bostadstillägget på ett underlag som motsvarar underlaget för beräkning av garantipension enligt 67 kap. 15, 16, 17 och 18–20 b §§ för det aktuella året (beräkningsunderlaget).

1. Denna lag träder i kraft den 1 december 2022.
2. Lagen tillämpas första gången för förmåner som avser januari 2023.
3. Äldre föreskrifter gäller dock fortfarande för den som har fyllt 65 år före den 1 januari 2023.

¹ Senaste lydelse 2022:000.

² Senaste lydelse 2022:000.

³ Senaste lydelse 2022:000.

2.6 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 102 kap. 17 § och 102 a kap. 5 och 11 §§ socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 2.5

Föreslagen lydelse

102 kap.

17 §¹

Det fribelopp som avses i 16 och 16 a §§ motsvarar 2,181 prisbasbelopp för den som är ogift och 1,951 prisbasbelopp för den som är gift.

De belopp som anges i första stycket ska ökas med ett belopp som motsvarar det högsta förmånsbeloppet för garantitillägg i bostadstillägget enligt 102 a kap. för det aktuella året.

I fråga om fribeloppet enligt 16 § gäller andra stycket från och med den månad då personen *fyller 66 år*, om allmän ålderspension ingår i reduceringsinkomsten.

I fråga om fribeloppet enligt 16 § gäller andra stycket från och med den månad då personen *uppnår riktåldern för pension*, om allmän ålderspension ingår i reduceringsinkomsten.

102 kap.

5 §²

Garantitillägg i bostadstillägget kan lämnas tidigast från och med den månad då den försäkrade *fyller 66 år*.

Garantitillägg i bostadstillägget kan lämnas tidigast från och med den månad då den försäkrade *uppnår riktåldern för pension*.

11 §³

För en försäkrad som är född 1938 eller senare beräknas garantitillägg i bostadstillägget på ett underlag som motsvarar underlaget för beräkning av garantipension enligt 67 kap. 15, 16, 17 och 18–20 b §§ för det aktuella året (beräkningsunderlaget).

För en försäkrad som är född 1938 eller senare beräknas garantitillägg i bostadstillägget på ett underlag som motsvarar underlaget för beräkning av garantipension enligt 67 kap. 15, 16, 17 och 18–20 c §§ för det aktuella året (beräkningsunderlaget).

1. Denna lag träder i kraft den 1 december 2025.
2. Lagen tillämpas första gången för förmåner som avser januari 2026.
3. Äldre föreskrifter gäller dock fortfarande för den som har fyllt 66 år före den 1 januari 2026.

¹ Senaste lydelse 2022:000.

² Senaste lydelse 2022:000.

³ Senaste lydelse 2022:000.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2022:000) om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 102 kap. 16 a och 29 §§ socialförsäkringsbalken i stället för lydelsen enligt lagen (2022:000) om ändring i den balken ska ha följande lydelse.

*Lydelse enligt lagförslag 2.1 i prop.
2021/22:181*

Föreslagen lydelse

102 kap.

16 §¹

Från och med den månad en försäkrad, som har hel allmän ålderspension eller motsvarande utländsk förmån, fyller 66 år är reduceringsinkomsten summan av

1. 93 procent av den inkomstgrundade ålderspensionen,
2. garantipension och änkepension,
3. 93 procent av den pension och invaliditetsförmån som lämnas enligt utländsk lagstiftning,
4. inkomst av kapital enligt 7 § 3,
5. del av förmögenhet enligt 7 § 4,
6. 93 procent av de delar av den bidragsgrundande inkomsten som består av arbetsinkomst enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229),
7. 93 procent av de delar av den inkomst enligt 15 § som, bortsett från att skatteplikt inte föreligger, är av motsvarande slag som arbetsinkomst enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen, *och*
8. 93 procent av övriga delar av den bidragsgrundande inkomsten, minskad med ett fribelopp enligt 17 §.

7. 93 procent av de delar av den inkomst enligt 15 § som, bortsett från att skatteplikt inte föreligger, är av motsvarande slag som arbetsinkomst enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen,
8. *garantitillägg i bostadstillägget enligt 7 § 6, och*
9. 93 procent av övriga delar av den bidragsgrundande inkomsten, minskad med ett fribelopp enligt 17 §.

Inkomst enligt första stycket 6 och 7 ska endast beaktas till den del den överstiger 24 000 kronor.

29 §²

Vid tillämpning av 26 § ska följande inkomster beaktas:

1. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 1 och 2 efter avdrag för den skatte- och avgiftssats som följer av tillämplig skattetablell enligt 55 kap. 6 och 8 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244). Om det för den försäkrade inte kan beslutas någon tillämplig skattetablell ska den skatte- och avgiftssats användas som följer av den skattetablell som skulle ha varit tillämplig om sådant beslut hade kunnat fattas.
2. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 3 efter avdrag med 30 procent.
3. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 4.
4. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 5. När det gäller sådan del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 97 kap. 13 § 1 ska den inkomsten tas upp efter avdrag för de skatter och avgifter som följer av bestämmelserna i 1 och 2 om inkomsten inte hade undantagits från beskattning i Sverige på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller skatteavtal.

- 4 a. *Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 6.*

¹ Senaste lydelse 2022:000.

² Senaste lydelse 2022:000.

5. Bostadstillägg enligt 21 §.

Från och med den månad en försäkrad fyller 66 år ska arbetsinkomst som avses i 16 a § 6 och 7 beaktas i sin helhet till den del inkomsten, före avdrag för skatte- och avgiftssats, överstiger 24 000 kronor.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (2022:000) om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 102 kap. 16 a och 29 §§ socialförsäkringsbalken i stället för lydelsen enligt lagen (2022:000) om ändring i den balken ska ha följande lydelse.

*Lydelse enligt lagförslag 2.2 i prop.
2021/22:181*

Föreslagen lydelse

102 kap.

16 a §¹

Från och med den månad en försäkrad, som har hel allmän ålderspension eller motsvarande utländsk förmån, uppnår riktåldern för pension är reduceringsinkomsten summan av

1. 93 procent av den inkomstgrundade ålderspensionen,
2. garantipension och änkepension,
3. 93 procent av den pension och invaliditetsförmån som lämnas enligt utländsk lagstiftning,
4. inkomst av kapital enligt 7 § 3,
5. del av förmögenhet enligt 7 § 4,
6. 93 procent av de delar av den bidragsgrundande inkomsten som består av arbetsinkomst enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229),
7. 93 procent av de delar av den inkomst enligt 15 § som, bortsett från att skatteplikt inte föreligger, är av motsvarande slag som arbetsinkomst enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen, *och*
8. 93 procent av övriga delar av den bidragsgrundande inkomsten, minskad med ett fribelopp enligt 17 §.

7. 93 procent av de delar av den inkomst enligt 15 § som, bortsett från att skatteplikt inte föreligger, är av motsvarande slag som arbetsinkomst enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen,
8. *garantitillägg i bostadstillägget enligt 7 § 6, och*
9. 93 procent av övriga delar av den bidragsgrundande inkomsten, minskad med ett fribelopp enligt 17 §.

Inkomst enligt första stycket 6 och 7 ska endast beaktas till den del den överstiger 24 000 kronor.

29 §²

Vid tillämpning av 26 § ska följande inkomster beaktas:

1. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 1 och 2 efter avdrag för den skatte- och avgiftssats som följer av tillämplig skattetablell enligt 55 kap. 6 och 8 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244). Om det för den försäkrade inte kan beslutas någon tillämplig skattetablell ska den skatte- och avgiftssats användas som följer av den skattetablell som skulle ha varit tillämplig om sådant beslut hade kunnat fattas.
2. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 3 efter avdrag med 30 procent.
3. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 4.
4. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 5. När det gäller sådan del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 97 kap. 13 § 1 ska den inkomsten tas upp efter avdrag för de skatter och avgifter som följer av bestämmelserna i 1 och 2 om inkomsten inte hade undantagits från beskattning i Sverige på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller skatteavtal.

¹ Senaste lydelse 2022:000.

² Senaste lydelse 2022:000.

4 a. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 6.

5. Bostadstillägg enligt 21 §.

Från och med den månad en försäkrad uppnår riktåldern för pension ska arbetsinkomst som avses i 16 a § 6 och 7 beaktas i sin helhet till den del inkomsten, före avdrag för skatte- och avgiftssats, överstiger 24 000 kronor.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (2021:1246) om ändring i lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att lagen (2021:1246) om ändring i lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken ska utgå.

2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken dels att ikraftträdandebestämmelsen ska ha följande lydelse, dels att det i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna ska införas en ny punkt, 2, av följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2019:646

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

Föreslagen lydelse

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

2. De uppbävda paragraferna gäller dock fortfarande i fråga om garantipension och garantipension till omställningspension för tid före ikraftträdandet.

2.11 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 17 a § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

17 a §¹

Garantipension och garantipension till omställningspension får, trots bestämmelserna i 2–8 §§, lämnas till den som är bosatt i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz *om personen* uppfyller kraven i fråga om försäkringstid enligt 67 och 81 kap.

Garantipension och garantipension till omställningspension får, trots bestämmelserna i 2–8 §§, *fortsätta att* lämnas till den som

1. är bosatt i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz,

2. uppfyller kraven i fråga om försäkringstid enligt 67 och 81 kap., *och*

3. *med stöd av denna paragraf i dess lydelse före den 1 oktober 2022, 18 eller 18 a § har rätt att få förmånen utbetald i ett annat land inom EES eller i Schweiz för september 2022.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2022.

2. Äldre bestämmelser gäller dock fortfarande i fråga om garantipension och garantipension till omställningspension för tid före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2019:645.

2.12 Förslag till lag om ändring i lagen (2021:1248) om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att lagen (2021:1248) om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen ska utgå.

2.13 Förslag till lag om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 4 a § lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 a §¹

En person som före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU med ett utträdesavtal hade rätt att få eller fick en förmån utbetald i Förenade kungariket med stöd av 5 kap. 17 a, 18 eller 18 a § socialförsäkringsbalken har fortsatt rätt att få förmånen utbetald utan minskad ersättning och utan hinder av att Förenade kungariket har lämnat EU, förutsatt att den enskilde inte omfattas av ett annat tredjelands lagstiftning och att övriga omständigheter är oförändrade. Vid beräkning av förmånerna ska 67 kap. 16, 16 a, 17 och 17 a §§ och 81 kap. 9 och 9 a §§ socialförsäkringsbalken tillämpas.

En person som före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU med ett utträdesavtal hade rätt att få eller fick en förmån utbetald i Förenade kungariket med stöd av 5 kap. 17 a § *i dess lydelse före den 1 oktober 2022*, 18 eller 18 a § socialförsäkringsbalken har fortsatt rätt att få förmånen utbetald utan minskad ersättning och utan hinder av att Förenade kungariket har lämnat EU, förutsatt att den enskilde inte omfattas av ett annat tredjelands lagstiftning och att övriga omständigheter är oförändrade. Vid beräkning av förmånerna ska 67 kap. 16, 16 a, 17 och 17 a §§ och 81 kap. 9 och 9 a §§ socialförsäkringsbalken tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2022.

¹ Senaste lydelse 2019:647.

2.14 Förslag till lag om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 4 a § lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen¹ ska upphöra att gälla.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.
 2. Den upphävda paragrafen gäller dock fortfarande i fråga om förmåner för tid före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse av 4 a § 2022:000.

2.15 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken¹

dels att 93 kap. 4 §, 95 kap. 2 och 4 §§, 96 kap. 1 §, 97 kap. 1 och 15 §§, 98 kap. 1 § och 110 kap. 6 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 96 kap. 3 § ska lyda ”Särskilda bidrag, umgängesbidrag och tilläggsbidrag till barnfamiljer”,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 96 kap. 3 a §, 97 kap. 23 a § och 98 kap. 12 §, och närmast före 96 kap. 3 a §, 97 kap. 23 a § och 98 kap. 12 § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

93 kap.

4 §²

En förmån enligt denna avdelning lämnas endast till den som har ett gällande försäkringsskydd för förmånen enligt 4 och 5 kap.

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H).

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H).
Bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer lämnas dock utan ansökan.

95 kap.

2 §³

Bostadsbidrag lämnas i form av

1. bidrag till kostnader för bostad,
2. särskilt bidrag för hemmavarande barn,
3. särskilt bidrag för barn som bor växelvis, *och*
4. umgängesbidrag till den som på grund av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem.

3. särskilt bidrag för barn som bor växelvis,
4. umgängesbidrag till den som på grund av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem, *och*
5. *tilläggsbidrag till barnfamiljer.*

Med barn som bor växelvis avses ett barn som bor varaktigt hos båda sina föräldrar som inte bor tillsammans.

4 §⁴

Bostadsbidrag betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. *Bostadsbidraget* bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

Bostadsbidrag *enligt 2 § första stycket 1–4* betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. *Sådant bidrag* bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

Bostadsbidrag enligt 2 § första stycket 5 beräknas inte på grundval av en bidragsgrundande inkomst. Sådant bidrag

¹ Senaste lydelse av rubriken närmast före 96 kap. 3 § 2021:586.

² Senaste lydelse 2021:586.

³ Senaste lydelse 2021:586.

⁴ Senaste lydelse 2021:586.

betalas ut löpande med ett belopp som bestäms enligt 97 kap. 23 a §.

96 kap.

1 §⁵

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2 och 3 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- barnfamiljer i 4–9 §§,
- hushåll utan barn i 10 och 11 §§, och
- förmånstiden i 12–15 §§.

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2–3 a §§.

Tilläggsbidrag till barnfamiljer

3 a §⁶

Den som har rätt till särskilt bidrag eller umgängesbidrag enligt 3 och 4–9 §§ har också rätt till tilläggsbidrag till barnfamiljer.

Tilläggsbidrag till barnfamiljer beräknas på grundval av bidrag till kostnader för bostad, särskilt bidrag och umgängesbidrag. Om sådana bidrag sammanlagt beräknas till ett mindre belopp än 1 200 kronor för helt år, finns det dock ingen rätt till tilläggsbidrag.

97 kap.

1 §⁷

I detta kapitel finns bestämmelser om

- bidragsgrundande inkomst i 2–13 §§,
- kostnader för bostad i 14 §,
- beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer i 15–18 och 20–23 §§,
- beräkning av bostadsbidrag till hushåll utan barn i 24–28 §§, och
- undantag när bidragsbehov saknas i 29 §.

– beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer i 15–18 och 20–23 a §§,

15 §⁸

Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av dem, ska bidraget minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 a §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av dem, ska bidraget enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4 minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

⁵ Senaste lydelse 2021:586.

⁶ Tidigare 96 kap. 3 a § upphävd genom 2021:586.

⁷ Senaste lydelse 2021:586.

⁸ Senaste lydelse 2021:586.

Tilläggsbidrag till barnfamiljer

23 a §⁹

Bostadsbidrag lämnas månadsvis som tilläggsbidrag till barnfamiljer med ett belopp som motsvarar 25 procent av det preliminära bostadsbidrag som lämnas enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4 för samma månad.

98 kap.

1 §¹⁰

I detta kapitel finns bestämmelser om

- preliminärt bostadsbidrag i 2–4 §§,
- slutligt bostadsbidrag i 5–7 §§,
- omprövning vid ändrade förhållanden i 8 och 9 §§, *och*
- utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§.

- omprövning vid ändrade förhållanden i 8 och 9 §§,
- utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§, *och*
- tilläggsbidrag till barnfamiljer i 12 §.

Tilläggsbidrag till barnfamiljer

12 §¹¹

Bestämmelserna i 2–9 §§ gäller inte i fråga om tilläggsbidrag till barnfamiljer.

110 kap.

6 §¹²

Ansökan behöver, trots det som föreskrivs i 4 §, inte göras om följande förmåner.

1. Barnbidrag, i annat fall än som avses i 15 kap. 6 §. Det finns dock särskilda bestämmelser om anmälan som gäller flerbarnstillägg i 16 kap. 12 §.

2. Sjukpenning i fall där den försäkrade på grund av sjukdomen är förhindrad eller har synnerliga svårigheter att göra en ansökan.

3. Assistansersättning när kommunen har anmält till Försäkringskassan att det kan antas att den enskilde har rätt till sådan ersättning.

Om omvårdnadsbidrag eller merkostnadsersättning har beviljats för begränsad tid får den tid för vilken förmånen ska lämnas förlängas utan att ansökan om detta har gjorts.

Ytterligare bestämmelser om att förmåner lämnas utan ansökan finns beträffande

1. sjukersättning och aktivitetsersättning i 36 kap. 25–27 §§,
2. allmän ålderspension i 56 kap. 4 a och 6 §§,
3. inkomstpensionstillägg i 74 a kap. 8 § andra stycket,
4. efterlevandepension och efterlevandestöd i 77 kap. 13 §,
5. efterlevandelivränta i 88 kap. 10 § första stycket, *och*
6. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket.
5. efterlevandelivränta i 88 kap. 10 § första stycket,
6. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket, *och*
7. bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer i 93 kap. 4 § andra stycket.

⁹ Tidigare 97 kap. 23 a § upphävd genom 2021:586.

¹⁰ Senaste lydelse 2021:586.

¹¹ Tidigare 98 kap. 12 § upphävd genom 2021:586.

¹² Senaste lydelse 2021:586.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

2.16 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken¹

dels att 96 kap. 3 a §, 97 kap. 23 a § och 98 kap. 12 § ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 96 kap. 3 a §, 97 kap. 23 a § och 98 kap. 12 § ska utgå,

dels att 93 kap. 4 §, 95 kap. 2 och 4 §§, 96 kap. 1 §, 97 kap. 1 och 15 §§, 98 kap. 1 § och 110 kap. 6 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 96 kap. 3 § ska lyda ”Särskilda bidrag och umgängesbidrag”.

Lydelse enligt lagförslag 2.4

Föreslagen lydelse

93 kap.

4 §²

En förmån enligt denna avdelning lämnas endast till den som har ett gällande försäkringsskydd för förmånen enligt 4 och 5 kap.

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H). *Bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer och garantitillägg* i bostadstillägget lämnas dock utan ansökan.

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H). *Garantitillägg* i bostadstillägget lämnas dock utan ansökan.

Lydelse enligt lagförslag 2.15

Föreslagen lydelse

95 kap.

2 §³

Bostadsbidrag lämnas i form av

1. bidrag till kostnader för bostad,
2. särskilt bidrag för hemmavarande barn,
3. särskilt bidrag för barn som bor växelvis,
4. umgängesbidrag till den som på grund av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem, *och*
5. *tilläggsbidrag till barnfamiljer.*

Med barn som bor växelvis avses ett barn som bor varaktigt hos båda sina föräldrar som inte bor tillsammans.

3. särskilt bidrag för barn som bor växelvis, *och*
4. umgängesbidrag till den som på grund av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem.

¹ Senaste lydelse av

96 kap. 3 a § 2022:000

97 kap. 23 a § 2022:000

98 kap. 12 § 2022:000

rubriken närmast före 96 kap. 3 § 2022:000

rubriken närmast före 96 kap. 3 a § 2022:000

² Senaste lydelse 2022:000.

³ Senaste lydelse 2022:000.

rubriken närmast före 97 kap. 23 a § 2022:000

rubriken närmast före 98 kap. 12 § 2022:000.

4 §⁴

Bostadsbidrag *enligt 2 § första stycket 1–4* betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. *Sådant bidrag* bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

Bostadsbidrag enligt 2 § första stycket 5 beräknas inte på grundval av en bidragsgrundande inkomst. Sådant bidrag betalas ut löpande med ett belopp som bestäms enligt 97 kap. 23 a §.

Bostadsbidrag betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. *Bostadsbidraget* bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

96 kap.1 §⁵

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2–3 a §§.

Vidare finns bestämmelser om

- barnfamiljer i 4–9 §§,
- hushåll utan barn i 10 och 11 §§, och
- förmånstiden i 12–15 §§.

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2 och 3 §§.

97 kap.1 §⁶

I detta kapitel finns bestämmelser om

- bidragsgrundande inkomst i 2–13 §§,
- kostnader för bostad i 14 §,
- beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer i 15–18 och 20–23 a §§,
- beräkning av bostadsbidrag till hushåll utan barn i 24–28 §§, och
- undantag när bidragsbehov saknas i 29 §.

– beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer i 15–18 och 20–23 §§,

15 §⁷

Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 a §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av dem, ska bidraget *enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4* minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av dem, ska bidraget minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

98 kap.1 §⁸

I detta kapitel finns bestämmelser om

- preliminärt bostadsbidrag i 2–4 §§,
- slutligt bostadsbidrag i 5–7 §§,

⁴ Senaste lydelse 2022:000. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

⁵ Senaste lydelse 2022:000.

⁶ Senaste lydelse 2022:000.

⁷ Senaste lydelse 2022:000.

⁸ Senaste lydelse 2022:000.

– omprövning vid ändrade förhållanden i 8 och 9 §§, – utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§, <i>och</i> – tilläggsbidrag till barnfamiljer i 12 §.	– omprövning vid ändrade förhållanden i 8 och 9 §§, <i>och</i> – utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§.

Lydelse enligt lagförslag 2.4

Föreslagen lydelse

110 kap.

6 §⁹

Ansökan behöver, trots det som föreskrivs i 4 §, inte göras om följande förmåner.

1. Barnbidrag, i annat fall än som avses i 15 kap. 6 §. Det finns dock särskilda bestämmelser om anmälan som gäller flerbarnstillägg i 16 kap. 12 §.

2. Sjukpenning i fall där den försäkrade på grund av sjukdomen är förhindrad eller har synnerliga svårigheter att göra en ansökan.

3. Assistansersättning när kommunen har anmält till Försäkringskassan att det kan antas att den enskilde har rätt till sådan ersättning.

Om omvårdnadsbidrag eller merkostnadsersättning har beviljats för begränsad tid får den tid för vilken förmånen ska lämnas förlängas utan att ansökan om detta har gjorts.

Ytterligare bestämmelser om att förmåner lämnas utan ansökan finns beträffande

1. sjukersättning och aktivitetsersättning i 36 kap. 25–27 §§, 2. allmän ålderspension i 56 kap. 4 a och 6 §§, 3. inkomstpensionstillägg i 74 a kap. 8 § andra stycket, 4. efterlevandepension och efterlevandestöd i 77 kap. 13 §, 5. efterlevandelivränta i 88 kap. 10 § första stycket, 6. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket, 7. bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer i 93 kap. 4 § andra stycket, <i>och</i> 8. garantitillägg i bostadstillägget i 93 kap. 4 § andra stycket.	6. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket, <i>och</i> 7. garantitillägg i bostadstillägget i 93 kap. 4 § andra stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

⁹ Senaste lydelse 2022:000.

3 Inledning

3.1 Ändringar i statens budget

Enligt 9 kap. 6 § riksdagsordningen får regeringen vid högst två tillfällen lämna en proposition med förslag till ändringar i statens budget för det löpande budgetåret. I en tilläggsbestämmelse anges att förslagen ska lämnas i anslutning till den ekonomiska vårpropositionen och budgetpropositionen. Om det finns särskilda skäl får dock förslag till ändringar i budgeten lämnas vid andra tillfällen.

Det finns ingen reglering av vilka förslag som får lämnas i en proposition om ändringar i budgeten. I förarbetena till riksdagsordningen framhålls dock att syftet med propositioner om ändringar i budgeten framför allt är att komplettera den av riksdagen beslutade budgeten med anledning av förändringar som vid beslutstillfället inte var möjliga att förutse. Reformen med varaktiga budgetära konsekvenser bör, med hänsyn till vikten av en samlad budgetbehandling, som huvudregel beslutas i samband med budgetpropositionen. I de undantagsfall då ett förslag till ändringar i budgeten innehåller ny lagstiftning med varaktiga budgetära effekter bör regeringen motivera varför förslaget lämnas vid det aktuella tillfället samt redovisa en ny preliminär inkomstberäkning och nya preliminära utgiftsramar för de närmast följande två åren (prop. 2013/14:173 s. 33 och 34).

3.2 Utgångspunkter för regeringens förslag

Sedan riksdagens behandling och beslut om statens budget för 2022 har en rad händelser påverkat Sverige. Spridningen av sjukdomen covid-19 ökade återigen i slutet av november 2021 och en rad smittskyddsåtgärder och ekonomiska stödåtgärder behövde vidtas. Vidare ledde situationen på elmarknaden vintern 2021/22 till exceptionellt höga elpriser och behov av ett snabbt ekonomiskt stöd till hushåll med hög elförbrukning. Den 24 februari 2022 inledde Ryssland ett storskaligt väpnat angrepp mot Ukraina som har krävt skyndsamma åtgärder för att bl.a. stötta Ukraina och stärka Sveriges försvarsförmåga.

Mot denna bakgrund har regeringen vid fem tillfällen lämnat extra propositioner med förslag till ändringar i budgeten för 2022. Propositionerna har avsett ersättningar på sjukförsäkringsområdet, stöd till företag, medel för testning och smittspårning samt andra åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2021/22:86, bet. 2021/22:FiU16, rskr. 2021/22:137–142), fler åtgärder på skatteområdet med anledning av coronaviruset (prop. 2021/22:89, bet. 2021/22:FiU16, rskr. 2021/22:137–142), slopad karenstid för stöd vid korttidsarbete, förstärkt evenemangsstöd och andra åtgärder med anledning av coronaviruset samt kompensation till hushållen för höga elpriser (prop. 2021/22:113, bet. 2021/22:FiU44, rskr. 2021/22:169–173), en garanti till Internationella återuppbyggnads- och utvecklingsbanken för lån till Ukraina (prop. 2021/22:152, bet. 2021/22:FiU45, rskr. 2021/22:190) och åtgärder för att stärka rikets militära försvar och kompensation till hushållen för höga elpriser (prop. 2021/22:199, bet. 2021/22:FiU47, rskr. 2021/22:226–228). Vidare har riksdagen beslutat om ändringar i statens budget för 2022 som har avsett ekonomiskt stöd och utrustning till Ukraina (bet. 2021/22:FiU40, rskr. 2021/22:174 och 175) och stöd till Ukraina med efterfrågad försvarsmateriel (bet. 2021/22:FiU46, rskr. 2021/22:204).

I denna proposition lämnar regeringen förslag på ytterligare åtgärder som är nödvändiga för att hantera effekterna för Sverige av Rysslands invasion av Ukraina. Det handlar bl.a. om insatser för ett ordnat mottagande av personer som söker skydd i Sverige till följd av den ryska invasionen, förstärkningar av Sveriges civila försvar och ekonomiskt stöd till jordbruk och hushåll samt sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk. Propositionen innehåller även förslag om införande av ett nytt bidrag till pensionärer med låga inkomster, eftersom det finns ett stort behov av att så snart som möjligt genomföra ekonomiska förbättringar för de pensionärer som har den lägsta allmänna pensionen. Vidare innehåller propositionen förslag om ett tillfälligt tillägsbidrag till barnfamiljer som har rätt till bostadsbidrag. I övrigt innehåller propositionen förslag som är föranledda av nya beräkningar eller ändrade förutsättningar för olika verksamheter som inte kunde förutses hösten 2021.

I propositionen behandlas ett tillkännagivande från riksdagen om att regeringen senast den 1 oktober 2022 ska återkomma till riksdagen med ett förslag som träder i kraft den 1 januari 2023 som undantar Kommuninvest från riskskatt för kreditinstitut, och snarast med ett förslag om att kompensera kommun- och regionsektorn för de ökade kostnaderna till följd av riskskatten (bet. 2021/22:SkU11 punkt 2, rskr. 2021/22:101). Regeringens åtgärder med anledning av tillkännagivandet redovisas i avsnitt 9. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

3.3 Konsekvenser för statens budget

De förslag som lämnas i denna proposition innebär att anvisade medel ökar med 31,0 miljarder kronor. Anslagsökningarna uppgår till 31,5 miljarder kronor och anslagsminskningarna till 0,5 miljarder kronor. Av nettoeffekten är 16,7 miljarder kronor hänförliga till förändringar av regelstyrda anslag och direkta effekter av ändrade makroekonomiska förutsättningar. Ytterligare 14,3 miljarder kronor avser oförutsedda utgiftsökningar och omständigheter som ställer krav på ändringar av budgeten.

De största utgiftsökningarna avser ersättningar och bostadskostnader på migrationsområdet, 9,8 miljarder kronor, ersättning för höga sjuklönekostnader, 5,8 miljarder kronor, garantitillägg till pensionärer, 4,0 miljarder kronor, förstärkning av klimatbonusen, 3,9 miljarder kronor, ersättning till regionerna för fortsatt vaccinering, 1,2 miljarder kronor, och ökade kostnader för föräldraförsäkringen, 1,1 miljarder kronor.

På inkomstsidan av statens budget lämnas förslag som beräknas minska statens inkomster med 0,4 miljarder kronor.

Statens budgetsaldo och den offentliga sektorns finansiella sparande försämras med 31,4 miljarder kronor till följd av förslagen i denna proposition.

Vissa av förslagen beräknas påverka statens budget även kommande år. Statens budgetsaldo och statens finansiella sparande beräknas försämras med 9,6 miljarder kronor 2023, 9,2 miljarder kronor 2024 och 9,1 miljarder kronor 2025.

De ändringar av beställningsbemyndiganden som föreslås uppgår sammantaget till 13,3 miljarder kronor. De största ökningarna är hänförliga till utveckling av statens infrastruktur med 7,4 miljarder kronor och till stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet med 3,0 miljarder kronor.

I 2022 års ekonomiska vårproposition redovisas budgeteffekterna t.o.m. 2025 (prop. 2021/22:100 avsnitt 6.5 tabell 6.16). I samma proposition redovisas även

budgeteffekterna för den offentliga sektorns finansiella sparande (prop. 2021/22:100 avsnitt 8.2 tabell 8.6).

De anslagsförändringar som föreslås i denna proposition har beaktats i de prognoser som redovisas i 2022 års ekonomiska vårproposition.

4 Sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk

4.1 Ärendet och dess beredning

Priset på flera viktiga insatsvaror i jord- och skogsbruket har ökat kraftigt det senaste året. Det har därför bedömts rimligt att införa tillfälliga kompensationsåtgärder för dessa branscher. Mot denna bakgrund har bl.a. promemorian Sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk tagits fram inom Finansdepartementet. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1, avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 1, avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 1, avsnitt 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2022/00535).

Lagrådet

Regeringen bedömer att de nu aktuella förslagen är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande över förslagen.

4.2 Bakgrund

Koldioxidskatt och energiskatt tas ut på drivmedel som bensin och diesel. Skattesatserna på drivmedel framgår av 2 kap. 1 § lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE.

Bestämmelserna i LSE är anpassade till rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet. Direktivet utgör ett EU-rättsligt ramverk för hur medlemsstaterna ska utforma sin nationella beskattning av bränslen och el.

En nedsättning av koldioxidskatten på diesel i arbetsmaskiner i jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheter infördes 2005 i syfte att stärka jord- och skogsbrukets internationella konkurrenskraft (prop. 2004/05:1 Förslag till statsbudget för 2005, finansplan, skattefrågor och tilläggsbudget m.m. avsnitt 8.4.2).

Skattenedsättningens storlek har varierat under åren, och sedan den 1 januari 2020 är den 1 930 kronor per kubikmeter (se prop. 2018/19:94, bet. 2018/19:SkU22, rskr. 2018/19:249).

4.3 Ökad skattenedsättning

Regeringens förslag: Nedsättningen av koldioxidskatt för diesel i arbetsmaskiner och i skepp och vissa båtar i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet ska under tiden den 1 juli 2022–30 juni 2023 utökas till 2 292 kronor per kubikmeter. För samma användningsområden under samma tidsperiod ska det även medges en nedsättning av energiskatten med 2 111 kronor. Under perioden den 1 juli 2022–30 september 2022 ska dock skattebefrielsen avseende energiskatt uppgå till 1 061 kronor. Ändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2022 och upphöra att gälla vid utgången av juni 2023. Äldre bestämmelser ska dock fortfarande gälla i fråga om förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås att nivån på skattenedsättningen avseende energiskatt ska vara 1 638 kronor under hela perioden.

Remissinstanserna: *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Sveriges Spannmålsodlareförening, Jordbruksverket, Kommerskollegium, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* och *Skatteverket* tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget. Skatteverket anför därutöver att förslaget medför kostnader för verket om 600 000 kronor.

Flera remissinstanser, däribland *Drivkraft Sverige, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Skogsindustrierna, Småföretagarnas Riksförbund, Svenska Bioenergiföreningen (Svebio), Svenskt Näringsliv* och *Sveriges Nötköttproducenter (SNP)* tillstyrker förslaget men lämnar även synpunkter på ytterligare åtgärder som förslaget borde omfatta. LRF och Svenskt Näringsliv anser att skattenedsättningen inte borde vara tidsbegränsad. Skogsindustrierna menar att den s.k. BNP-indexeringen borde avskaffas. SNP anser att reduktionsplikten borde halveras. Svebio föreslår avskaffad beskattning av biodrivmedel inom reduktionsplikten.

BalticWaters2030, Naturvårdsverket, Maskinentreprenörerna, Skogsstyrelsen, Ekologiska lantbrukarna och *Naturskyddsföreningen* avstyrker förslaget. Naturvårdsverket anser att förslaget försvårar uppfyllandet av klimatmålen och omställningen till ett fossiloberoende jordbruk. Skogsstyrelsen menar att det inte är visat att skogsbruket behöver det föreslagna stödet och att skälen för stöd inte framgår av promemorian. Maskinentreprenörerna anser att förslaget riskerar att snedvräta konkurrensförhållandena inom entreprenadsektorn.

Regelrådet anser att konsekvensutredningen uppfyller kraven i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning men påpekar att det saknas information om särskilda hänsyn vid ikraftträdandet och frågar sig om det kan finnas behov av eventuella informationsinsatser. Därutöver påpekar Regelrådet att det saknas information om redovisningen av berörda företag utifrån antal och storlek samt påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag.

Skälen för regeringens förslag: Det är viktigt med konkurrenskraftiga och hållbara areella näringar. Under det senaste året har priset på flera viktiga insatsvaror inom jord- och skogsbruket ökat kraftigt, inte minst efter Rysslands invasion av Ukraina. Det handlar om att såväl energi och drivmedel som gödsel och foder har ökat i pris, i vissa fall betydligt mer i Sverige än i andra jämförbara länder. Samtidigt är de areella näringarna konkurrensutsatta sektorer, som inte fullt ut kan kompensera ökade kostnader med högre produktpriser. Regeringen anser därför att det är rimligt att införa en tillfällig åtgärd för att kompensera jord- och skogsbruket för de ökade kostnaderna. Det finns olika sätt att utforma en sådan kompensation. Att tillfälligt utöka nedsättningen av punktskatten på diesel som används i yrkesmässig jord-, skogs- och vattenbruksverksamhet har tidigare genomförts, exempelvis 2016 vid en kris i mjölksektorn och i samband med torkan 2018. Regeringen bedömer att åtgärden även denna gång kan vara ett träffsäkert sätt att stödja jordbruket och kan också införas relativt snabbt, vilket även *Sveriges Spannmålsodlareförening* framhåller. Regeringen bedömer även, i motsats till vad Skogsstyrelsen anför om att det inte är visat att skogsbruket behöver det föreslagna stödet, att det saknas anledning att i det här ärendet behandla de olika areella näringarna som jord-, skogs- och vattenbruk på olika sätt.

I syfte att kompensera jordbruket, skogsbruket och vattenbruket för ökade kostnader på olika insatsvaror och värna konkurrenskraften bör därför skattenedsättningen tillfälligt öka för diesel som används i yrkesmässig jord-, skogs- och vattenbruksverksamhet.

Flera remissinstanser, t.ex. *LRF*, *Småföretagarnas Riksförbund*, *SNP* och *Svebio* ger förslag på ytterligare åtgärder som förslaget borde omfatta, t.ex. avskaffad BNP-indexering, förändrade elskatteregler för småföretag, sänkt gräns för kvartalsvis återbetalning, halverad reduktionsplikt och att biodrivmedel inte borde beskattas. Regeringen noterar remiss-instansernas synpunkter, men sådana förslag omfattas inte av detta lagstiftningsärende.

I syfte att snabbt och enkelt få ut ett stöd till drabbade sektorer föreslår regeringen att en tillfällig skattenedsättning från energiskatt och koldioxidskatt införs från den 1 juli 2022. Sedan förslaget om ökad nedsättning remitterades, har Finansdepartementet remitterat en promemoria om Tillfälligt sänkt skatt på bensin och diesel (Fi2022/01024). I den promemorian föreslås en generell energiskattesänkning på bensin och diesel under perioden 1 maj–30 september 2022. Då den generella skattesänkningen även kommer de areella näringarna till godo har nedsättningen avseende energiskatten i detta förslag justerats för att beakta detta. Mot bakgrund av den höga prisvolatiliteten och kraftigt ökade priser på drivmedel, särskilt efter Rysslands invasion av Ukraina, bedömer regeringen att det är befogat att öka nedsättningen ytterligare, så att de areella näringarna i princip inte kommer att betala någon energi- eller koldioxidskatt på sin dieselanvändning. Det innebär att nedsättningen avseende koldioxidskattesatsen föreslås vara 2 292 kronor per kubikmeter, i enlighet med förslaget i promemorian, på sådant bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE (nedan kallat diesel miljöklass 1). Det införs även en tillfällig nedsättning av energiskatt, som går utöver vad som föreslagits i promemorian, med 1 061 kronor från den 1 juli 2022 till och med den 30 september 2022. Från och med den 1 oktober 2022 uppgår nedsättningen av energiskatten till 2 111 kronor.

Nedsättningen av skatt föreslås även att omfatta diesel i skepp och vissa båtar i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet. Den ytterligare nedsättningen avseende koldioxidskatt föreslås även att gälla för dieselolja som har försetts med märk- och färgämnen för drift av skepp och båtar med fiskelicens vid användning i yrkesmässig jord-, skogs- och vattenbruksverksamhet, dvs. sådant bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a LSE (märkt dieselolja). Den särskilda nedsättningen av energiskatt kommer dock inte att gälla sådan märkt dieselolja.

Även efter den ökade skattenedsättningen bedöms skattesatserna uppfylla de krav som föreskrivs i rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet. Skattenedsättningen bedöms även förenlig med de EU-förordningar genom vilka vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, nämligen kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 när det gäller jordbruks- och skogsbruksverksamhet och kommissionens förordning (EU) nr 1388/2014 när det gäller vattenbruksverksamhet.

De synpunkter som remissinstanserna lämnat på promemorians konsekvensanalys behandlas i avsnitt 4.4.

Ändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2022 och upphöra att gälla vid utgången av juni 2023. Äldre bestämmelser ska dock fortfarande gälla i fråga om förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Detta innebär att äldre bestämmelser gäller då skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet.

Lagförslag

Förslaget medför ändringar i 6 a kap. 2 a § LSE.

4.4 Konsekvenser av förslagen

I detta avsnitt redogörs för förslagets effekter i den omfattning som bedöms lämpligt i det aktuella lagstiftningsärendet och med beaktande av förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. De offentligfinansiella effekterna till följd av ändrade skatte- och avgiftsregler beräknas i enlighet med Finansdepartementets beräkningsskonventioner. Beräkningarna görs i ikraftträdandeårets priser och volymer och utgår vanligtvis från att beteendet hos individer och företag inte ändras till följd av förändringarna i skattereglerna. Antagandet om oförändrat beteende ger en god uppskattning av åtgärdernas effekt på kort och medellång sikt. På längre sikt, och för att bedöma andra effekter än de offentligfinansiella effekterna kan ett mer dynamiskt synsätt behöva användas, där skattebaser tillåts påverkas av regeländringen.

4.4.1 Syfte och alternativa lösningar

Det är viktigt med konkurrenskraftiga och hållbara areella näringar. Det svenska jord- och skogsbruket har till följd av högre priser på flera insatsvaror under det senaste året fått kraftigt ökade kostnader. Denna negativa utveckling har dessvärre förstärkts efter den ryska invasionen av Ukraina och läget är mycket osäkert. Samtidigt är de areella näringarna konkurrensutsatta sektorer. Mot denna bakgrund anser regeringen att det är rimligt att införa en tillfällig kompensationsåtgärd för att stödja jord- och skogsbruket.

Mot bakgrund av kraftigt ökade priser på drivmedel och det osäkra omvärldsläget bedömer regeringen därför att det är befogat att öka den befintliga nedsättningen av skatten på diesel ytterligare, genom att sätta återbetalningen lika som skattesatserna för 2022, dvs. att de areella näringarna i princip inte kommer att betala någon energi- eller koldioxidskatt på sin dieselanvändning under perioden. Det innebär att nedsättningen föreslås vara 1,42 kronor per liter diesel under perioden 1 juli–30 september 2022. Under perioden 1 oktober 2022–30 juni 2023 föreslås nedsättningen vara 2,47 kronor per liter diesel.

En alternativ lösning är att inte genomföra förändringen. Det skulle innebära sämre konkurrenskraft för det svenska jord- och skogsbruket med risk för minskad produktion. Ett annat alternativ vore att genomföra mindre omfattande skattesänkningar än de som nu föreslås eller att genomföra en stödåtgärd på statsbudgetens utgiftssida. Regeringens bedömning är att justerade skattesatser i nuläget är den lämpligaste åtgärden för att stödja de areella näringarna och att de nu föreslagna skattesänkningarna är väl avvägda. Regeringen har också aviserat ett tillfälligt stöd, riktat till växthusföretag och gris- och fjäderfäsektorerna.

Åtgärden innebär en ökad skatteutgift avseende drivmedel för diesel till arbetsmaskiner och fartyg inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna.

4.4.2 Offentligfinansiella effekter

Med antagande om en oförändrad dieselanvändning skulle den offentligfinansiella nettokostnaden för en utökad skattenedsättning enligt ovan uppgå till ca 800 miljoner kronor. I tabellen nedan redogörs för bruttoeffekt och nettoeffekt av de förändringar som föreslås fördelat över 2022 och 2023.

Tabell 4.1 Offentligfinansiella effekter

Miljarder kronor, fasta priser och baser

Effekt från	Bruttoeffekt	Periodiserad nettoeffekt		Varaktigt effekt	
	2022	2022	2023	2024	
2022-07-01	-0,44	-0,35	-0,44	0	0

Källa: Egna beräkningar.

4.4.3 Effekter för företagen

Med nuvarande nedsättning på 1 930 kronor per kubikmeter diesel motsvarar den totala punktskatten på diesel för de areella näringarnas arbetsmaskiner 2 873 kronor per kubikmeter diesel (miljöklass 1). Det bör noteras att detta inte inkluderar den föreslagna sänkningen av energiskatten med 40 öre som träder i kraft 1 maj 2022 (prop. 2021/22:84, bet.2021/22:SkU19, rskr. 2021/22:201) eller den av regeringen aviserade skattesänkningen på diesel med 1,05 kronor (remitterad promemoria Tillfälligt sänkt skatt på bensin och diesel, Fi2022/01024). Detta förslag innebär att skatten sänks med ytterligare 1 423 kronor per kubikmeter under perioden 1 juli 2022–30 september 2022 och 2 473 kronor per kubikmeter under perioden 1 oktober 2022–30 juni 2023.

Skattelättnaden bedöms mildra den utsatta konkurrenssituation som svenska företag inom de areella näringarna för närvarande befinner sig i. Uppskattningsvis omfattas ca 26 000 företag inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna av nedsättningen, en redovisning som *Regelrådet* anser är godtagbar, samtidigt som det menar att redovisningen utifrån antal och storlek liksom förslaget påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag är bristfällig. Regeringen kan emellertid konstatera att tillgängliga data inte har möjliggjort en sådan analys som *Regelrådet* efterfrågar. *Maskinentreprenörerna* å sin sida anser att förslaget riskerar att snedvrider konkurrensförhållandena inom entreprenadsektorn, en risk som regeringen menar att berörda tillsynsmyndigheter hanterar inom ramen för sina befogenheter.

Främst mindre företag omfattas, med undantag från vissa större företag inom skogsindustrin. Förslaget bedöms inte öka företagens administrativa kostnader nämnvärt.

4.4.4 Effekter för miljön

Svensk livsmedelsproduktion är vid en internationell jämförelse relativt klimatvänlig och den svenska mjölk- och köttproduktionen har avsevärt lägre klimatpåverkan än andra länders produktion (Utvärdering och uppföljning av livsmedelsstrategin – årsrapport år 2019, rapport 2019:9, Jordbruksverket). Att klimateffektiviteten i svenskt jordbruk är hög i ett internationellt perspektiv innebär att det är önskvärt att produktion av livsmedel från svenskt jordbruk ökar och tar marknadsandelar från livsmedel som producerats på mer klimatbelastande sätt och importerats till svenska marknaden (Så klarar det svenska jordbruket klimatmålen, En delrapport från IVA-projektet Vägval för klimatet, 2019, Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien). Förslagen i promemorian bedöms bidra till att bibehålla konkurrenskraften för svenskt jordbruk och minskar därmed risken att klimatpåverkan ökar i andra länder till följd av ökad svensk livsmedelsimport. Det är svårt att bedöma vilken effekt som skattenedsättningen får på utsläppen av växthusgaser i Sverige. Dieselanvändningen i berörda arbetsmaskiner, skepp och vissa båtar är svår att substituera. Arbetsmaskiner drivs i dag i stor utsträckning av fossila drivmedel och det finns på kort sikt färre alternativ än för lättare fordon, där elektrifieringen har fått större genomslag. Det medför att dieselanvändningen i de berörda sektorerna är stabil över tid och att aktörerna på kort sikt är relativt prisokänsliga. Detta innebär att effekten av det lägre pris på diesel som

den föreslagna åtgärden innebär endast bedöms leda till en mindre temporär ökning av förbrukningen. Att förbrukningen ökar ger högre koldioxidutsläpp och utsläpp av övriga luftföroreningar, såsom partiklar och kväveoxider. Det kan medföra något försämrade möjligheter för Sverige att på ett kostnadseffektivt sätt nå målet om inga nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären senast 2045, vilket flera remissinstanser, däribland *Naturvårdsverket* påpekar. Effekten bedöms dock bli begränsad i förhållande till de totala utsläppen, i synnerhet som åtgärden är tillfällig och den sänkta skatten endast gäller under perioden 1 juli 2022–30 juni 2023.

4.4.5 Effekter för myndigheter och domstolar

Förslaget förväntas inte medföra några tillkommande långsiktiga kostnader för Skatteverket. Förslaget förväntas dock medföra vissa kostnader av engångskaraktär, såsom kostnader för åtgärder för att tillgodose företagens informationsbehov. Det behövs troligen inte heller några informationsinsatser som går utöver dem som normalt sker vid regelförändringar. De tillkommande kostnader om 600 000 kronor som *Skatteverket* beräknat kan hanteras inom myndighetens befintliga ekonomiska ramar. Förslaget bedöms inte påverka antalet mål eller på annat sätt påverka arbetsbelastningen i de allmänna förvaltningsdomstolarna och inte heller medföra några ökade kostnader för andra myndigheter.

4.4.6 Ikraftträdande och informationsinsatser

Ändringarna i förslaget föreslås träda i kraft den 1 juli 2022 för de skattenedsättningar som ska gälla under perioden 1 juli–30 september 2022. Övriga ändringar ska träda i kraft den 1 oktober 2022 för de skattenedsättningar som ska gälla under perioden från det datumet till den 30 juni 2023. *Regelrådet* har efterlyst information om huruvida tidpunkten för ikraftträdandet fordrar särskilda hänsyn och om särskilda informationsinsatser kan vara nödvändiga. Datumet för ikraftträdande har valts med tanke på den tid för anpassning och förberedelser som kan krävas för berörda myndigheter som Skatteverket från det att riksdagen fattar beslut om förslaget. Både administrativa rutiner och informationssystem kan behöva anpassas till förslaget.

4.4.7 Förslagets förenlighet med EU-rätten

Förslaget bedöms vara förenligt med dels rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet, dels reglerna om statligt stöd som följer av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Förslaget bedöms därför vara förenligt med EU-rätten. *Kommerskollegium* har inga synpunkter på den EU-rättsliga analysen.

4.4.8 Övriga effekter

Förslaget bedöms ha en mycket begränsad påverkan på hushållens kostnader och förväntas därför inte påverka sysselsättning, fördelning eller den ekonomiska jämställdheten.

4.5 Författningskommentar

4.5.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

6 a kap. Skattebefriade användningsområden m.m.

2 a § För drift av skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 § samt andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 2 292

kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

För sådan förbrukning som avses i första stycket ska även befrielse från energiskatt medges med 1 061 kronor per kubikmeter.

När det gäller skepp och båtar för vilka fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787) medges skattebefrielse enligt första stycket också för bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Paragrafen innehåller bestämmelser om lättnad avseende koldioxidskatt för diesel som förbrukas i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet.

Ändringen i *första stycket* innebär att nedsättningen av koldioxidskatt utökas till 2 292 kronor per kubikmeter, dvs att det inte tas ut någon koldioxidskatt för omärkt dieselolja.

Den utökade nedsättningen avseende koldioxidskatt kommer även att gälla för sådant bränsle som avses i nuvarande andra stycket, dvs. märkt dieselolja som används för drift av skepp och båtar med fiskelicens vid användning i yrkesmässig jord-, skogs- och vattenbruksverksamhet. Det bör dock noteras att en högre koldioxidskattesats gäller för märkt dieselolja.

Ett nytt *andra stycke* införs i vilket det föreskrivs att befrielse från energiskatt ska medges med 1 061 kronor per kubikmeter för sådan förbrukning av diesel i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet som anges i första stycket. Bestämmelsen i andra stycket gäller således inte för dieselolja som försetts med märk- och färgämnen för drift av skepp och båtar med fiskelicens.

Av ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen följer att lagen träder i kraft den 1 juli 2022. Det innebär att äldre bestämmelser ska gälla för skattskyldighet som inträder före denna tidpunkt.

Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

4.5.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

6 a kap. Skattebefriade användningsområden m.m.

2 a § För drift av skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 § samt andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 2 292 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

För sådan förbrukning som avses i första stycket ska även befrielse från energiskatt medges med 2 111 kronor per kubikmeter.

När det gäller skepp och båtar för vilka fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787) medges skattebefrielse enligt första stycket också för bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Paragrafen innehåller bestämmelser om lättnad avseende koldioxidsskatt för diesel som förbrukas i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet.

Ändringen i *andra stycket* innebär att nedsättningen av energiskatt ska medges med 2 111 kronor per kubikmeter för sådan förbrukning av diesel i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet som anges i första stycket. Bestämmelsen i andra stycket gäller således inte för märkt dieselolja för drift av skepp och båtar med fiskelicens.

Av ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen följer att lagen träder i kraft den 1 oktober 2022. Det innebär att äldre bestämmelser ska gälla för skattskyldighet som inträder före denna tidpunkt.

Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

4.5.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

6 a kap. Skattebefriade användningsområden m.m.

2 a § För drift av skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 § samt andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidsskatt med 1 930 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

När det gäller skepp och båtar för vilka fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787) medges skattebefrielse enligt första stycket också för bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Paragrafen innehåller bestämmelser om lättnad avseende koldioxidsskatt för diesel som förbrukas i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet.

Ändringen i *första stycket* innebär att befrielse från koldioxidsskatt begränsas till 1 930 kronor per kubikmeter från och med den 1 juli 2023.

Av ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen följer att äldre bestämmelser ska gälla för skattskyldighet som inträder före denna tidpunkt.

Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

5 Garantitillägg i bostadstillägget

5.1 Ärendet och dess beredning

I november 2021 träffades en överenskommelse mellan de dåvarande regeringspartierna, Socialdemokraterna och Miljöpartiet de gröna, och Vänsterpartiet om att införa ett så kallat garantitillägg för pensionärer med låga inkomster. Inom Socialdepartementet och Finansdepartementet har därför promemorian Garantitillägg i bostadstillägget (Ds 2022:3) tagits fram. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 2, avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2, avsnitt 2*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2, avsnitt 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Socialdepartementet (S2022/00858).

5.2 Överväganden och förslag

5.2.1 En ny förmån inom bostadstillägget för vissa pensionärer

Regeringens förslag: Det ska införas en ny förmån inom bostadstillägget i form av ett kompletterande bidrag till boendet för vissa pensionärer, benämnt garantitillägg i bostadstillägget.

Rätten till och beräkning av den nya förmånen ska regleras särskilt i ett nytt kapitel i socialförsäkringsbalken i underavdelningen om bostadstillägg.

Regeringens bedömning: Garantitillägg i bostadstillägget bör vara bosättningsbaserat. Pensionsmyndigheten bör vara handläggande myndighet. Garantitillägg i bostadstillägget bör finansieras med medel från statsbudgeten och vara skattefritt. Några särskilda bestämmelser om detta behöver inte införas.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har inte lämnat några synpunkter på förslaget eller bedömningen. *Landsorganisationen i Sverige (LO)* tillstyrker förslaget eftersom det gynnar personer med låg allmän pension.

Pensionärsorganisationerna *Pensionärernas riksförbund (PRO)*, *Riksförbundet pensionärgemenskap (RPG)*, *Svenska Kommunalpensionärernas Förbund (SKPF)*, *SPF Seniorerna och Sverigefinska pensionärer (SFP)* anser att det är positivt att ekonomin förbättras för den aktuella gruppen.

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), *Offentliganställdas förhandlingsråd (OFR)*, *Svensk Försäkring*, *Svenskt Näringsliv* och *Statens tjänstepensionsverk (SPV)* avstyrker förslaget medan *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* avråder från att förslaget genomförs. *Svensk Försäkring* menar att förmånen har tveksam träffsäkerhet och saknar koppling till bostadskostnaden.

Ett antal instanser är kritiska till förslaget och lämnar synpunkter på dess utformning och innehåll, däribland *Pensionsmyndigheten*, *Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)* och *Sveriges Akademikers Centralorganisation (Saco)*. Dessa remissinstanser anser bl.a. att en eventuell höjning av grundskyddet bör ske inom ramen för befintliga förmåner.

Ett antal remissinstanser, däribland IFAU, LO, OFR, Pensionsmyndigheten, Saco, Svensk Försäkring, Svenskt Näringsliv, TCO samt flera av pensionärsorganisationerna framför kritik mot regeringens förslag bl.a. eftersom dessa enligt remissinstanserna gör avkall på livsinkomstprincipen. Några av remissinstanserna, såsom IFAU, ISF, OFR, Saco och TCO påpekar särskilt att förslagen medför ökade marginaleffekter.

Därutöver har Svensk Försäkring, TCO samt flera av pensionärsorganisationerna synpunkter på att förmånen ska vara skattefinansierad.

ISF, Pensionsmyndigheten, och SPV har synpunkter som berör remisstiden.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

En ny förmån inom bostadstillägget

Under de senaste åren har ett antal förändringar skett på pensionsområdet som har medfört att inkomsterna höjts för pensionärer. Det återstår dock fortfarande behov av ytterligare ekonomiska förbättringar för de pensionärer som har den lägsta allmänna pensionen, något som såväl LO som flera av pensionärsorganisationerna framhåller.

För de flesta hushåll utgörs de största utgiftsposterna av kostnader relaterade till boende och andra nödvändiga hushållsutgifter. För många med låga pensioner saknas det utrymme för plötsliga förändringar i sådana utgifter. Därför föreslår regeringen i denna proposition att ett kompletterande bidrag till boendekostnader och hushållskostnader för pensionärer med låg eller ingen inkomstgrundad pension införs som en ny bostadstilläggsförmån. Det övergripande syftet är att långsiktigt förbättra den ekonomiska situationen för pensionärer som har låg allmän ålderspension.

ISF, Pensionsmyndigheten, och Saco anser att en höjning av grundskyddet bör ske inom ramen för befintliga förmåner och inte genom införande av en ny förmån.

Regeringens bedömning är att varken en höjning av det ordinarie bostadstillägget eller av garantipensionen fullt ut hade träffat den grupp pensionärer som kommer att beröras av den nya förmånen. Vidare är den nya förmånen, till skillnad från både garantipensionen och de befintliga bostadstilläggsförmånerna, en helt individualiserad grundskyddsförmån som inte gör skillnad på om en person är gift/sammanboende eller ogift/ensamboende. Förmånen är också, i likhet med bostadstillägget men inte garantipensionen, skattefria. Sammantaget har den nya förmånen fördelar som de befintliga bostadstilläggsförmånerna eller garantipensionen inte har. Mot denna bakgrund är det enligt regeringen befogat att införa en ny förmån inom ramen för pensionsystemet.

ISF anser vidare att det, givet syftet att stärka ekonomin för de pensionärer som har låga inkomster från det allmänna pensionsystemet, är olämpligt att förmånen är konstruerad så att den inte ger någon inkomstökning för pensionärer som enbart har äldreförsörjningsstöd. Regeringen är medveten om att det i Sverige finns många skyddsvärda grupper som kan behöva få sin ekonomi förstärkt. I just detta förslag har regeringen emellertid prioriterat att förstärka ekonomin för personer som har låg allmän pension och som uppfyller rätten till förmånen genom bosättning i Sverige (se avsnitt 5.2.2).

Svensk Försäkring anser att förmånen har tveksam träffsäkerhet eftersom närapå hälften, 47 procent, av alla pensionärer kommer att få del av förmånen. Regeringen vill därför betona att enbart för att en relativt stor grupp pensionärer omfattas av förslaget betyder det inte att träffsäkerheten i förslaget är bristfällig utan det indikerar snarare att det i dag finns orimligt många pensionärer som behöver få sin ekonomi förstärkt.

Svensk Försäkring anför vidare att förmånen saknar koppling till en persons bostadskostnad. Regeringen instämmer i att förmånen inte på samma sätt som de befintliga bostadstilläggsförmånerna har en direkt koppling till exempelvis kostnaden för att hyra en bostad. Syftet med förmånen är så som anges ovan att utgöra ett generellt stöd till utgifter som är kopplade till boende och hushåll. Förmånen liknar därmed en annan form av bostadsstöd i socialförsäkringsbalken, nämligen boendetillägget. Boendetillägget är ett kompletterande bidrag till boendet för en försäkrad som har fått tidsbegränsad sjukersättning eller aktivitetsersättning (103 b kap. 2 § SFB). Boendetillägget har alltså inte heller någon omedelbar koppling till den faktiska bostadskostnaden.

Att förmånen inte har en direkt koppling till bostadskostnaden medför att förmånen träffar en bredare grupp av personer än det ordinarie bostadstillägget, eftersom även personer med exempelvis låg hyra men höga omkostnader i hushållet i övrigt bedöms på samma sätt som en person med hög hyra och låga övriga omkostnader. I dag finns ett fast belopp i det ordinarie bostadstillägget, det så kallade konsumtionsstödet, vars storlek är detsamma oavsett hur stor bostadskostnaden är. Det innebär att även hushåll med låga bostadskostnader får del av det. Konsumtionsstödet betalas emellertid enbart ut till pensionärer som en del av ett befintligt bostadstillägg. Den förmån som nu föreslås behöver, för att fylla sitt syfte, betalas ut till en större och delvis annan grupp pensionärer än den som i dag får bostadstillägg. Det är således inte tillräckligt att till exempel höja det befintliga konsumtionsstödet för att uppnå målet med tillägget. Regeringen anser mot denna bakgrund att förmånen bör införas som en egen förmån inom ramen för bostadstillägget.

I likhet med de nuvarande bostadstilläggsförmånerna ska förmånen finansieras med medel från statsbudgeten (jfr 2 kap. 4 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB) samt vara skattefria. Att bostadstillägg är skattefritt framgår av 8 kap. 10 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Ett antal remissinstanser, däribland *IFAU*, *LO*, *OFR*, Pensionsmyndigheten, Saco, Svensk Försäkring, *Svensket Näringsliv*, *TCO* samt flera av pensionärsorganisationerna framför i sina respektive yttranden kritik mot att förslagen, enligt remissinstansernas uppfattning, gör avkall på livsinkomstprincipen samt att det så kallade respektavståndet, det vill säga skillnaden i inkomst från den allmänna ålderspensionen mellan dem som har arbetat ett helt arbetsliv och dem som inte har gjort det, blir snävare till följd av reformen. Några av de nämnda remissinstanserna, däribland *IFAU*, *ISF*, *OFR*, Saco och *TCO*, påpekar särskilt att förslagen kommer att leda till ökade margineffekter. Flera av remissinstanserna är även kritiska mot att förslagen ska skattefinansieras och därmed går emot principen att pensionerna ska finansieras genom avgifter.

Regeringen instämmer i att en av huvudprinciperna i det allmänna pensionssystemet är att den inkomstgrundade ålderspensionen baseras på individens förvärvsinkomster under hela livet, den så kallade livsinkomstprincipen. Regeringen är även medveten om att förslagen innebär ett avsteg från denna princip samt att de kan ge upphov till högre margineffekter. Regeringen konstaterar dock att grundskyddet för pensionärer över lag utgör ett avsteg från vissa bärande principer i pensionssystemet. Att ha ett väl utvecklat grundskydd är emellertid en förutsättning för att skydda ekonomiskt svaga äldre mot ekonomisk utsatthet under ålderdomen. Höjningar av ersättningsnivåerna i grundskyddet kräver alltid överväganden av vilka konsekvenser höjningarna medför och hur förenliga sådana konsekvenser är med pensionssystemet. Denna målkonflikt mellan skydd mot utsatthet och drivkrafter till arbete är således i praktiken svår att undvika och den förekommer även inom andra delar av socialförsäkringssystemet. I detta fall gör regeringen bedömningen att den ekonomiska förstärkning som den

föreslagna förmånen skulle föra med sig för den berörda gruppen är så pass nödvändig och brådskande att det finns starka skäl för förslagen.

Det är emellertid fortsatt regeringens linje att arbete ska löna sig och att den inkomstgrundade pensionen ska återspegla det. Förslagen i den här propositionen hindrar dock på inget sätt genomförande av andra reformer på pensionsområdet. Härvid vill regeringen nämna den reform som resulterade i införandet av inkomstpensionstillägget under 2021. Inkomstpensionstilläggets syfte är att öka respektavståndet genom att förstärka den inkomstgrundade pensionen för dem som arbetat ett helt arbetsliv.

Regeringen vill vidare betona att den nya förmånen är en del av grundskyddet som även i övriga delar finansieras med medel från statsbudgeten. Det bedöms därför vara logiskt att också denna förmån finansieras på samma sätt.

OFR, PRO, några av några av de övriga pensionärsorganisationerna samt Saco anser att avgiftsinbetalningarna till pensionssystemet behöver höjas.

Regeringen arbetar på bred front med att reformera pensionssystemet i enlighet med pensionsöverenskommelsen som slöts 2017. Exempelvis har avgiften analyserats. Resultatet av det arbetet presenteras i promemorian *Analys av förutsättningar för höjda inkomstgrundade pensioner* som färdigställdes i mars 2022.

Att förmånen är en bostadstilläggsförmån innebär också att det är en bosättningsbaserad förmån (5 kap. 9 § 18 SFB). Det betyder att en person vanligen ska vara bosatt i Sverige för att förmånen ska kunna lämnas (EU-rätten kan påverka bosättningskravet, se avsnitt 5.2.6). Därtill behöver personen också ha haft viss anknytning till Sverige, det vill säga bott i Sverige i viss utsträckning, före 65 års ålder (se avsnitt 5.2.2).

Förmånen föreslås kallas garantitillägg i bostadstillägget

Den nya förmånen bör kallas garantitillägg. Det finns redan i dag en förmån i socialförsäkringsbalken som heter garantitillägg. Det befintliga garantitillägget är ett tillägg till tilläggs pension för personer födda 1938–1953. Det befintliga garantitillägget har ingen koppling till det nu föreslagna nya garantitillägget. För att kunna särskilja den nya förmånen från det befintliga garantitillägget samt tydliggöra att det rör sig om en förmån inom bostadstillägget föreslår regeringen att förmånen kallas garantitillägg i bostadstillägget. I denna proposition kommer förmånen emellertid att förkortat benämnas garantitillägg.

Reglering i socialförsäkringsbalken

Eftersom garantitillägget föreslås vara en förmån inom ramen för bostadstillägget bör det regleras i samma underavdelning som de nuvarande bostadstilläggsförmånerna som ligger i avdelningen om bostadsstöd i socialförsäkringsbalken. Målgruppen föreslås emellertid delvis vara en annan än den som i dag får någon av de nuvarande bostadstilläggsförmånerna. De grundläggande bestämmelserna om garantitillägget bör därför föras in i ett eget nytt kapitel. I och med detta måste en följdändring göras i den bestämmelse som anger innehållet i den aktuella underavdelningen.

Pensionsmyndigheten har synpunkter på att garantitillägget föreslås regleras i socialförsäkringsbalkens avdelning G om bostadsstöd eftersom förmånen enligt myndigheten har större likheter med garantipensionen i fråga om rätten till förmånen och hur den beräknas. ISF påpekar att garantitillägget beskrivs som en ny förmån inom bostadstillägget trots att det enligt myndigheten snarare framstår som en förstärkning av garantipensionen. Det stämmer att garantitillägget avseende konstruktionen skiljer sig från de nuvarande bostadstilläggsförmånerna. Förmånen

syftar dock till att vara ett komplement till boendekostnader och hushållskostnader och den ska följaktligen ses som en förmån inom ramen för bostadstillägget. Regeringen anser därför också att det är naturligt att garantitillägget regleras i avdelningen om bostadsstöd i socialförsäkringsbalken.

Ansvarig myndighet

Som huvudregel handlägger Pensionsmyndigheten ärenden om bostadstillägg till pensionärer (93 kap. 5 § andra stycket SFB). Regeringen föreslår därför att ärenden om garantitillägg ska handläggas av denna myndighet. I och med att detta redan följer av befintlig reglering behöver inga ändringar göras för att så ska bli fallet.

Beredningsunderlaget

Pensionsmyndigheten nämner i sitt remissvar att remisstiden på två veckor inte medger att myndigheten kan presentera ett komplett alternativt förslag till garantitillägget. ISF nämner att de på grund av den korta remisstiden inte kunnat analysera orsakerna till de marginaleffekter som redovisas i promemorian. *SPV* anger att de på grund av den korta remisstiden endast kunnat lämna översiktliga kommentarer. Regeringen är medveten om att remisstiden varit kortare än vanligt. Regeringen vill i detta sammanhang framhålla att förslaget om en ny förmån är utformat som ett tillägg i det redan befintliga bostadstillägget. Det är enligt regeringens mening angeläget att ytterligare ekonomiska förbättringar för de pensionärer som har den lägsta allmänna pensionen snabbt kan komma dessa pensionärer till del. Promemorian har skickats ut till en bred krets av remissinstanser. Samtliga remissinstanser, förutom *Riksdagens ombudsman (JO)*, *Svenska ILO-kommittén*, *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)* och *Riksrevisionen*, har yttrat sig över förslagen och de mest berörda remissinstanserna har lämnat utförliga svar. Även Pensionsmyndigheten har i sitt remissvar lämnat utförliga synpunkter på det remitterade förslaget även om myndigheten inte anser sig ha haft tillräckligt med tid för att utveckla ett alternativt förslag. Regeringen anser att förslaget och dess konsekvenser i tillräcklig utsträckning har blivit belysta genom remitteringen. I sammanhanget kan det också påpekas att det är fråga om en reglering som gynnar enskilda. Regeringen bedömer därför sammantaget att det finns ett tillräckligt beredningsunderlag för regeringens förslag.

Lagförslag

Förslaget innebär att ett nytt kapitel, 102 a kap., införs i socialförsäkringsbalken samt att ändringar görs i 99 kap. 1 §, 100 kap. 2 §, 101 kap. 1 § och 102 kap. 1 § SFB (avsnitt 2.4).

5.2.2 Rätt till förmånen

Regeringens förslag: Garantitillägg i bostadstillägget ska kunna lämnas till en försäkrad som har rätt till garantipension och som tar ut allmän ålderspension i form av inkomstpension, tilläggs pension eller garantipension.

Förmånen ska lämnas enligt fyra förmånsnivåer, beroende på i vilken omfattning den försäkrade tar ut allmän ålderspension i form av inkomstpension, tilläggs pension eller garantipension: hel, tre fjärdedels, halv och en fjärdedels förmån.

Garantitillägg i bostadstillägget ska kunna lämnas tidigast från och med den månad då den försäkrade fyller 65 år. Åldersgränsen ska höjas från 65 till 66 år från och med 2023 och från och med 2026 utgöras av riktåldern för pension.

Garantitillägg i bostadstillägget ska lämnas från och med den månad då rätten till förmånen har inträtt till och med den månad då rätten till förmånen har upphört.

Regeringens bedömning: Garantitillägg i bostadstillägget bör endast lämnas till den som är försäkrad för förmånen. Några särskilda bestämmelser om detta behöver inte införas.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: *Pensionsmyndigheten* har synpunkter på att reglerna om bl.a. rätten till garantitillägget placeras i socialförsäkringsbalkens avdelning för bostadsstöd. Övriga remissinstanser har inte lämnat några synpunkter på förslaget eller bedömningen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Den som är försäkrad för förmånen och har rätt till garantipension ska ha rätt till garantitillägget

Garantitillägget ska enligt regeringens förslag kunna lämnas till dem som är försäkrade för förmånen, det vill säga uppfyller kravet på bosättning (se avsnitt 5.2.1). Ett sådant krav följer redan av befintlig reglering av bostadsstöd i socialförsäkringsbalken (93 kap. 4 § SFB). Ytterligare ett villkor för rätt till garantitillägget föreslås vara att den försäkrade ska ha rätt till garantipension. Genom att ta utgångspunkt i rätten till garantipension nås en bredare grupp personer än de som har de nuvarande bostadstilläggsförmånerna. Vidare underlättar en sådan ordning för handläggande myndighet, det vill säga Pensionsmyndigheten, genom att vissa relevanta underlag för att bedöma om en person har rätt till garantitillägget redan finns att tillgå för myndigheten.

Med rätt till garantipension avses att de grundläggande kraven för garantipension i fråga om försäkringstid är uppfyllda (66 kap. 2 § respektive 67 kap. 2 § SFB) samt att rätten till garantipension har prövats av Pensionsmyndigheten. För att öppna upp rätten till garantipension behöver en försäkrad i regel ha minst tre års försäkringstid vilket i huvudsak innebär år med bosättning i Sverige. För personer födda 1937 eller tidigare kan även så kallade pensionspoäng eller likställda år ligga till grund för försäkringstiden. Notera att kravet på tre års försäkringstid inte kan upprätthållas i alla lägen med hänvisning till sammanläggningsprincipen inom EU-rätten, se vidare avsnitt 5.2.6.

Pensionsmyndigheten har synpunkter på att bl.a. rätten till garantitillägget regleras i socialförsäkringsbalkens avdelning G om bostadsstöd eftersom förmånen enligt myndigheten genom sin konstruktion nära anknyter till garantipensionen. Som nämns ovan anser regeringen att det är rimligt att bl.a. frågan om rätten till garantitillägget regleras i avdelningen om bostadsstöd i socialförsäkringsbalken eftersom syftet med garantitillägget är att stötta den enskilde avseende boendekostnader och hushållskostnader.

I sammanhanget bör det enligt regeringens mening tydliggöras att rätt till garantipension inte är liktydigt med att den försäkrade får ett faktiskt utbetalt belopp i garantipension. En försäkrad med rätt till garantipension kan ha noll kronor i utbetald garantipension mot bakgrund av att den inkomstgrundade pensionen är för hög. Storleken på den försäkrades garantitillägg är inte heller avhängigt garantipensionens storlek utan bygger på storleken på beräkningsunderlaget för garantitillägget, framför allt den enskildes inkomstgrundade pension, se vidare avsnitt 5.2.3.1.

Det bör krävas att den försäkrade tar ut viss allmän ålderspension – hel eller partiell

Det övergripande syftet med garantitillägget är som beskrivs i avsnittet ovan att förbättra den ekonomiska situationen för de pensionärer som har den lägsta allmänna pensionen. En förutsättning för rätt till förmånen bör följaktligen vara att den

försäkrade tar ut allmän ålderspension. Allmän ålderspension omfattar inkomstgrundad ålderspension och garantipension. Inkomstgrundad ålderspension omfattar i sin tur inkomstpension, tilläggs pension och premiepension. Mot bakgrund av att premiepension varken uttagsmässigt eller andelsmässigt (se stycket nedan) behöver hänga samman med övriga förmåner inom den allmänna pensionen bör ett uttag av den pensionsförmånen emellertid inte kunna grunda rätt till garantitillägget, utan endast uttag av inkomstpension, tilläggs pension eller garantipension.

Den allmänna inkomstgrundade ålderspensionen kan tas ut som hel förmån eller med tre fjärdedelar, hälften eller en fjärdedel av hel förmån (56 kap. 2 § SFB). För den som har rätt till inkomstgrundad ålderspension lämnas garantipension i samma omfattning som personen tar ut den inkomstgrundade ålderspensionen (66 kap. 4 § och 67 kap. 3 § SFB). Även inkomstpensionstillägget betalas ut med samma andel som den inkomstgrundade ålderspensionen. Garantitillägget bör lämnas på motsvarande sätt. Det innebär att tillägget bör kunna lämnas som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån när motsvarande andelar tas ut för den allmänna inkomstgrundade ålderspensionen.

Förmånen bör lämnas tidigast från 65 års ålder och åldersgränsen bör sedan successivt ändras i linje med övriga delar av grundskyddet. Lägsta åldern för att ta del av grundskyddet för pensionärer (garantipension, nuvarande bostadstilläggsförmåner och äldre försörjningsstöd) är i dag 65 år. Åldersgränsen för garantitillägget, som också kommer att vara en del av detta grundskydd, bör vara densamma.

I propositionen Justerade åldersgränser i pensionssystemet och i kringliggande system (prop. 2021/22:181) har regeringen föreslagit att 65-årsgränsen i grundskyddet ska höjas till 66 år 2023 och knytas till riktåldern fr.o.m. 2026. Begreppet riktålder för pension infördes den 1 december 2019 i 2 kap. 10 a § SFB (prop. 2018/19:133). Riktåldern är beslutad att vara 67 år 2026 och 2027 (förordningen [2019:780] om riktålder för pension för år 2026 samt förordningen [2021:394] om riktålder för pension för år 2027). Om de förslagen genomförs bör även den ålder fr.o.m. vilken garantitillägget tidigast ska kunna lämnas ändras på motsvarande sätt, för att gå i linje med övriga delar i pensionssystemets grundskydd.

I övrigt bör garantitillägget lämnas fr.o.m. den månad då rätten till förmånen har inträtt t.o.m. den månad då rätten till förmånen har upphört.

Lagförslag

Bestämmelserna tas in i 102 a kap. 3–6 §§ SFB (avsnitt 2.4–2.6).

5.2.3 Beräkning och utbetalning av garantitillägget

5.2.3.1 Beräkningsunderlaget

Regeringens förslag: Garantitillägg i bostadstillägget ska beräknas på ett underlag som fastställs utifrån vissa inkomster för det aktuella året (beräkningsunderlaget).

För en försäkrad som är född 1938 eller senare ska garantitillägg i bostadstillägget beräknas på ett underlag som motsvarar underlaget för beräkning av garantipension. De särskilda bestämmelserna om att vissa förmåner inte ska beaktas i beräkningsunderlaget för garantipension när garantipensionen lämnas till en person bosatt i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz ska dock inte gälla för garantitillägg i bostadstillägget.

I beräkningsunderlaget för en försäkrad som är född 1937 eller tidigare ska följande inkomster ingå:

1. inkomstgrundad ålderspension i form av tilläggspension som den försäkrade har rätt till före samordning med yrkesskadelivränta,
2. sådan allmän obligatorisk ålderspension enligt utländsk lagstiftning som inte är att likställa med garantipension enligt socialförsäkringsbalken,
3. änkepension efter samordning med yrkesskadelivränta till efterlevande,
4. efterlevandepension enligt utländsk lagstiftning, och
5. sådana förmåner som lämnas till den försäkrade enligt utländsk lagstiftning och som motsvarar sjukersättning eller aktivitetsersättning eller som utgör pension vid invaliditet.

Om en försäkrad som är född 1937 eller tidigare har rätt till tilläggspension, ska tilläggspensionsbeloppet i beräkningsunderlaget alltid bestämmas som om tilläggspensionen hade börjat lyftas den kalendermånad då den försäkrade fyllde 65 år.

Det som föreskrivs om garantipension för försäkrade födda 1937 eller tidigare i fråga om överföring av värdet av rätt till tilläggspension till och från Europeiska gemenskaperna ska tillämpas på garantitillägg i bostadstillägget till försäkrade födda 1937 eller tidigare.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Riksförbundet pensionärsorganisationer (RPG)*, *Svenska Kommunalpensionärernas Förbund (SKPF)* och *SPF Seniorerna* har synpunkter på att den inkomstgrundade pensionen som ingår i beräkningsunderlaget inte beräknas utifrån faktiskt utbetald inkomstgrundad pension. Övriga remissinstanser lämnar inga synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Inkomster som ska ligga till grund för beräkning av garantitillägget för personer födda 1938 eller senare

Ett övergripande syfte med garantitillägget är att öka levnadsstandarden för pensionärer med låga inkomster från det allmänna pensionssystemet. I denna grupp ingår både personer som enbart har garantipension, personer som enbart har inkomstgrundad ålderspension och personer som har en kombination av dessa båda förmåner.

Underlaget för beräkningen av garantitillägget för personer födda 1938 eller senare bör i stort motsvara underlaget som används vid beräkningen av garantipension till den personkretsen. Skälet för det är att regeringen bedömer att underlaget som används vid beräkningen av garantipension fångar in den enskildes inkomster från det allmänna systemet på ett grundligt och rättvisande sätt. Att motsvarande underlag används i beräkningsunderlaget vid beräkningen av garantitillägget innebär följande.

Den allmänna inkomstgrundade pensionen ska ingå i beräkningsunderlaget. Med inkomstgrundad allmän ålderspension avses inkomstpension och premiepension. För personer födda mellan 1938 och 1953 kan tilläggspension vara en del av den allmänna inkomstgrundade pensionen. Till den grupp som har tilläggspension kan även en befintlig förmån lämnas som, liksom nu föreslagna förmån, kallas garantitillägg (se avsnitt 5.2.1). Eftersom det befintliga garantitillägget utbetalas som utfyllnad till tilläggspensionen, anser regeringen att det är motiverat att förmånen ingår i underlaget vid beräkning av garantitillägget i bostadstillägget.

För att tidpunkten för uttag av den inkomstgrundade allmänna ålderspensionen inte ska vara avgörande för om den försäkrade får garantitillägget eller inte eller för storleken på tillägget, bör beräkningsunderlaget bestämmas genom att det är den inkomstgrundade allmänna ålderspension som den försäkrade hade haft om pensionen hade börjat lyftas den månad den försäkrade fyllde 65 år som används.

Pensionärsorganisationerna ställer sig frågande till att den inkomstgrundade allmänna pension, som ingår i beräkningsunderlaget, inte utgörs av faktisk utbetald inkomstgrundad pension utan av den allmänna inkomstgrundade pension som personen i fråga skulle ha haft om den hade börjat lyftas den månad den försäkrade fyllde 65 år. Pensionärsorganisationerna menar att personer som tagit ut sin allmänna inkomstgrundade pension före 65 år kommer att missgynnas genom ett eventuellt lägre garantitillägg. Regeringen vill återigen framhålla att utgångspunkten är att ingen person ska gynnas eller missgynnas i termer av ett större eller mindre garantitillägg mot bakgrund av att personen tagit ut sin allmänna inkomstgrundade pension innan eller efter 65 år. En ordning där uttagstidpunkten påverkar garantitilläggets storlek skulle enligt regeringen riskera att skapa incitament som uppmuntrar till ett tidigare uttag av pension. Regeringen vill även betona att såväl inkomstpensionstillägget som garantipensionen utgår från samma grundläggande logik i sina respektive beräkningsunderlag.

I propositionen Justerade åldersgränser i pensionssystemet och i kringliggande system (prop. 2021/22:181) föreslår regeringen att 65-årsgränsen i grundskyddet år 2023 ska höjas till 66 år. Från och med år 2026 ska åldersgränsen för grundskyddet knytas till riktåldern (se 2 kap. 10 a–d §§ SFB). Riktåldern är för närvarande beslutad till 67 år för åren 2026 och 2027. Eftersom garantitillägget kommer att vara en del av grundskyddet bör även den ålder som utgör utgångspunkt för den allmänna inkomstgrundade ålderspensionen i beräkningsunderlaget avseende garantitillägg knytas till dessa åldrar. Det innebär att den allmänna inkomstgrundade pensionen fr.o.m. år 2023 bör beräknas som om den hade börjat lyftas samma månad som den försäkrade fyllde 66 år och fr.o.m. år 2026 som om den hade börjat lyftas samma månad som den försäkrade fyllde 67 år.

Inte heller bör den faktiskt utbetalda premiepensionen beaktas i beräkningsunderlaget. Anledningen till detta är att premiepensionens faktiska storlek varierar beroende på när premiepensionen börjar tas ut samt på om den försäkrade valt att ta ut premiepensionen med eller utan efterlevandeskydd. Därför bör inkomstpension och premiepension beräknas som om den försäkrade endast hade tillgodoräknats pensionsrätt för inkomstpension och som om denna pensionsrätt hade utgjort 18,5 procent av pensionsunderlaget.

Om en försäkrad som ska tillgodoräknas pensionsrätt eller pensionspoäng för pensionsgrundande inkomst av annat förvärvsarbete inte betalar ålderspensionsavgiften enligt socialavgiftslagen (2000:980) och den allmänna pensionsavgiften enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift för inkomsten, påverkas den försäkrades pensionsrätt eller pensionspoäng. Den inkomstgrundade allmänna ålderspensionen blir då lägre än den hade varit om avgifterna betalats på rätt sätt. Därför bör underlaget för beräkningen av garantitillägget vara den inkomstpension och tilläggspension som skulle ha betalats ut om full avgift hade erlagts. På så sätt undviks situationen att obetalda avgifter leder till ett högre garantitillägg.

Änkepension bör ingå i beräkningsunderlaget. Änkepensionen är en efterlevandeförmån med syfte att utgöra ett ekonomiskt stöd och delvis täcka den inkomst personens make annars skulle ha bidragit med. Pensionen kan till skillnad från annan efterlevandepension enligt svensk lagstiftning utbetalas efter 65 års ålder.

Det förekommer att ersättningar enligt ett stort antal upphävda författningar om obligatorisk försäkring för yrkesskador och motsvarande utbetalas och även fortsatt nybeviljas. Det är i dessa fall fråga om ersättning för skador som inträffat under åren 1903–1977. Samlingsnamnet för dessa ersättningar är yrkesskadelivräntor. Yrkesskadelivräntorna samordnas med ålderspensionen. Samordningen går till så att inkomstpensionen, tilläggspensionen och garantipensionen minskas med hänsyn till utbetald livränta. Minskningen ska i första hand göras på garantipensionen och

därefter på tilläggs pensionen och inkomstpensionen. Om den genom denna samordning minskade ålderspensionen skulle beaktas i beräkningsunderlaget för garantitillägget, skulle garantitillägget bli högre för en person med yrkesskadelivränta än den skulle ha blivit för en person som inte har sådan livränta trots att deras totala pension är lika stora. För att denna situation inte ska uppstå bör ålderspensionen ingå i beräkningsunderlaget före samordning med en eventuell yrkesskadelivränta.

Slutligen bör vissa utländska förmåner ingå i beräkningsunderlaget. De förmåner som avses är sådana allmänna obligatoriska ålderspensioner enligt utländsk lagstiftning som inte är att likställa med garantipension enligt socialförsäkringsbalken. Även efterlevandepension samt förmåner som motsvarar sjukersättning eller aktivitetsersättning eller förmåner som utgör pension vid invaliditet enligt utländsk lagstiftning som utbetalas efter 65 års ålder bör ingå.

Enligt lagen (2002:125) om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna har den som är tjänsteman inom EU-institutionerna rätt att få värdet av pensionsrätt för inkomstpension, värdet av pensionsrätt för premiepension och värdet av rätt till tilläggs pension (pensionsrättigheter för allmän ålderspension) överförda från Sverige till EU. Om en sådan överföring sker, finns inte längre någon rätt till svensk inkomstgrundad allmän ålderspension. Om tjänstemannen avslutar sin anställning inom EU, kan tjänstemannen begära att värdet av pensionsrättigheterna för allmän ålderspension förs tillbaka till Sverige från EU. Om så sker, finns åter en rätt till inkomstgrundad allmän ålderspension i Sverige. Om värdet av pensionsrättigheter för allmän ålderspension har överförts till EU, utan att sedan återföras till det svenska pensionssystemet, ska garantitillägget beräknas som om värdet av pensionsrättigheterna inte hade förts över till EU (67 kap. 19 § SFB). Om den principen inte hade gällt, hade en försäkrad kunnat få garantitillägg på grund av låg eller ingen svensk inkomstgrundad allmän ålderspension trots att personen i fråga har höga pensionsinkomster från EU som härrör från arbete i Sverige. Det innebär att den del av beräkningsunderlaget som består av inkomstgrundad ålderspension beräknas som om värdet av pensionsrättigheter för allmän ålderspension inte hade förts över till EU, i det fall värdet av pensionsrättigheterna inte har återförts till det svenska pensionssystemet.

De särskilda bestämmelserna om att vissa förmåner inte ska beaktas i beräkningsunderlaget för garantipension när garantipension lämnas till en person bosatt i ett annat land inom EU/Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz (67 kap. 16 a och 17 a §§ SFB) bör däremot inte gälla för garantitillägget. Dessa har sin grund i att garantipensionen enligt bestämmelser i socialförsäkringsbalken kan lämnas till personer bosatta i ett sådant land (5 kap. 17 a och 18 a §§ SFB). En motsvarande möjlighet föreslås inte för garantitillägget. I beräkningsunderlaget ingår nämnda inkomster före skatt.

Inkomster som ska ligga till grund för beräkning av garantitillägget för personer födda 1937 eller tidigare

Personer födda 1937 eller tidigare omfattas helt av det äldre pensionssystemet. För dessa personer består den allmänna pensionen av tilläggs pension och garantipension. Även premiepension kan betalas ut till dem som är födda 1937 eller tidigare, men endast om någon som är född 1938 eller senare har överfört fastställda premiepensionsrätter i enlighet med 61 kap. 11–16 §§ SFB eller att premiepensionen utbetalas som premiepension till efterlevande enligt 89 kap. och 91 kap. SFB.

Garantipensionen för denna grupp syftar till att vara en kompensation för pensionsförmåner som avskaffades den 1 januari 2003, bl.a. folkpension och pensionstillskott samt kompensation för vissa skatteförändringar. Utgångspunkten i garantipensionen

för den aktuella gruppen var att ingen enskild skulle få en lägre nettopension i januari 2003 än i december 2002. Det innebär att garantipensionen för denna grupp är en annan typ av förmån än garantipensionen för dem födda 1938 eller senare och även att beräkningsunderlaget, det vill säga de inkomster som ligger till grund för garantipension, är av en annan karaktär än beräkningsunderlaget för personer födda 1938 eller senare.

Utgångspunkten för garantitillägget är precis som för personer födda 1938 eller senare, att beräkningsunderlaget ska vara så likt underlaget för garantipensionen som möjligt. Mot bakgrund av att garantipensionen för personer födda 1937 eller tidigare har ett annat syfte och beräknas på ett helt annat sätt än garantipensionen för personer födda 1938 eller senare, behöver emellertid beräkningsunderlaget till viss del revideras för att på ett rättvisande sätt fånga in den enskildes inkomster från det allmänna pensionssystemet och således träffa den för garantitillägget aktuella gruppen. För att nå detta syfte föreslår regeringen att tilläggspension, änkepension samt viss utländsk pension ligger till grund för beräkning av garantitillägget för den nu aktuella personkretsen. Övriga delar i det nuvarande beräkningsunderlaget för garantipensionen för personer födda 1937 eller tidigare ska enligt regeringens förslag inte ligga till grund för garantitillägget eftersom syftet med dessa (bl.a. svensk skattepliktig tjänstepension) är att kompensera för skatteförändringar som började gälla i januari 2003 och därmed inte speglar den enskildes inkomster från det allmänna pensionssystemet.

Tilläggspensionen är en del av beräkningsunderlaget för garantipension för dem födda 1937 eller tidigare. I beräkningsunderlaget är det den faktiskt beviljade (utbetalda) tilläggspensionen som används som underlag, med avdrag för eventuellt livränta (yrkesskadelivränta) utbetald i december 2002. Tilläggspensionen ska enligt regeringens proposition även ligga till grund för beräkningen av garantitillägget, dock med vissa justeringar. För att personer med tidigt uttag av tilläggspensionen inte ska gynnas av ett högre garantitillägg genom att de har en lägre tilläggspension eller tvärt om att personer som gjort ett sent uttag ska missgynnas, så bör tilläggspensionen beräknas som att den hade börjat tas ut vid 65 års ålder. Detta är också en princip som används vid fastställande av beräkningsunderlaget för personer födda 1938 eller senare (se ovan). Som nämnts ovan har pensionärsorganisationerna synpunkter på att den faktiskt utbetalda (i detta fall) tilläggspensionen inte tas upp i beräkningsunderlaget. Som regeringen påpekat skulle en sådan ordning leda till en incitamentsstruktur som gynnar dem som tagit ut sin tilläggspension före 65 års ålder och missgynnar dem som tagit ut den efter denna ålder. Detta bedömer inte regeringen som rimligt.

Slutligen bör den tilläggspension som ligger till grund för garantitillägget inte beräknas efter samordning med eventuell yrkesskadelivränta. Således ska det oreducerade beloppet för tilläggspensionen användas i beräkningsunderlaget för garantitillägget.

Enligt lagen om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna har den som är tjänsteman inom EU-institutionerna rätt att få värdet av sina pensionsrättigheter för inkomstgrundad ålderspension överförda från Sverige till EU. Om en sådan överföring sker, finns inte längre någon rätt till svensk inkomstgrundad allmän ålderspension. Om tjänstemannen avslutar sin anställning inom EU, kan tjänstemannen begära att värdet av pensionsrättigheterna från EU förs tillbaka till Sverige. Om så sker, finns åter en rätt till inkomstgrundad allmän ålderspension i Sverige. Inom garantipensionen för personer födda 1937 eller tidigare är det endast inkomstgrundad ålderspension i form av tilläggspension som är relevant i detta sammanhang. Om värdet av rätt till tilläggspension har överförts till EU, utan att sedan återförs till det svenska pensionssystemet, ska garantipensionen beräknas som om värdet av tilläggspensionen inte hade förts över till EU (66 kap. 7 § SFB). Om den principen inte hade gällt, hade en försäkrad kunnat få garantipension på grund av låg

eller ingen svensk inkomstgrundad allmän ålderspension trots att personen i fråga har höga pensionsinkomster från EU som härrör från arbete i Sverige. Det är rimligt att samma sak gäller i fråga om garantitillägget. Det föreslås därför att den del av beräkningsunderlaget som består av inkomstgrundad ålderspension i form av tilläggs-pension beräknas som om värdet av rätt till tilläggs-pension inte hade förts över till EU, i det fall värdet av rätt till tilläggs-pension inte har återförts till det svenska pensionssystemet.

Vidare föreslås änke-pension ingå i beräkningsunderlaget för garantitillägget. Den änke-pension som ska tas med i beräkningsunderlaget är den änke-pension som betalas ut efter eventuellt avdrag för efterlevandeyrkeskadelivränta, det vill säga på samma sätt som änke-pensionen hanteras i beräkningsunderlaget för garantipensionen för personkretsen.

För att den försäkrades totala inkomster från det allmänna pensionssystemet ska ingå i beräkningsunderlaget föreslår regeringen slutligen att vissa utländska pensionsinkomster ska ingå i beräkningsunderlaget. Inte heller i detta avseende är det ändamålsenligt att översätta beräkningsunderlaget gällande garantipension för personer födda 1937 eller tidigare. Förslaget är i stället att samma utländska pensionsinkomster som inkluderas i beräkningsunderlaget för garantitillägget för personer födda 1938 eller senare även inkluderas i underlaget för personer födda 1937 eller tidigare. Det innefattar bl.a. allmän obligatorisk ålderspension och efterlevandepension enligt utländsk lagstiftning. I avsnitt 5.2.6 redogörs för de EU-rättsliga samordningsbestämmelserna. Dessa bestämmelser innebär att kravet på att inkludera vissa utländska pensioner i beräkningsunderlaget inte fullt ut kan upprätthållas.

I beräkningsunderlaget ingår nämnda inkomster före skatt. Sammantaget bedömer regeringen att föreslagna inkomster på ett tillfredställande sätt fångar in den enskildes pensionsinkomster från det allmänna systemet samtidigt som beräkningsunderlaget i så stor utsträckning som möjligt liknar beräkningsunderlaget för garantipensionen för personer födda 1937 eller tidigare.

Lagförslag

Bestämmelserna tas in i 102 a kap. 7–11 §§ SFB (avsnitt 2.4–2.6).

5.2.3.2 Förmånsbeloppets storlek och indexering

Regeringens förslag: Garantitillägg i bostadstillägget ska för kalenderåret 2022 lämnas med belopp per år enligt följande.

Om den försäkrades beräkningsunderlag inte överstiger 142 153 kronor, ska förmånen lämnas med 12 000 kronor.

Om den försäkrades beräkningsunderlag överstiger 142 153 kronor men inte 172 153 kronor, ska följande gälla. Garantitillägg i bostadstillägget lämnas med 12 000 kronor minskat med 38 procent av den del av beräkningsunderlaget som överstiger 142 153 kronor. Förmånen lämnas dock alltid med minst 600 kronor.

Om den försäkrades beräkningsunderlag överstiger 172 153 kronor, ska inget garantitillägg i bostadstillägget lämnas.

För kalenderåret 2023 och följande år ska inkomstgränserna och det högsta förmånsbeloppet räknas om vid varje årsskifte enligt följande. Inkomstgränserna ska räknas om genom indexering. Vidare ska en del av det högsta förmånsbeloppet räknas om genom indexering. Det nya högsta förmånsbeloppet ska utgöra den indexerade delen av förmånsbeloppet med tillägg för 600 kronor.

Indexeringen ska beräknas som produkten av

- den inkomstgräns som gäller före årsskiftet respektive det högsta förmånsbelopp som gäller före årsskiftet minskat med 600 kronor, och
- kvoten mellan inkomstindexet efter årsskiftet och inkomstindexet före årsskiftet, sedan den nämnda kvoten dividerats med talet 1,016. De framräknade inkomstgränserna respektive den framräknade delen av det högsta förmånsbeloppet ska avrundas till hela kronor.

För år då balansindex fastställs ska beräkningen göras med hänsyn till detta index i stället för inkomstindexet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela närmare föreskrifter om inkomstgränserna och det högsta förmånsbeloppet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)* och *Pensionsmyndigheten* har synpunkter på att garantitillägget föreslås följsamhetsindexeras. Övriga remissinstanser lämnar inga synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Förmånsbeloppets storlek

År 2022, som är det första året då garantitillägget ska betalas ut, innebär regeringens förslag att försäkrade som har ett beräkningsunderlag på maximalt 142 153 kronor per år, eller 11 846 kronor i månaden, ska få det högsta förmånsbeloppet om 12 000 kronor per år, eller 1 000 kronor i månaden, i garantitillägg. För försäkrade med ett beräkningsunderlag som överstiger 142 153 kronor men inte 172 153 kronor per år, det vill säga fr.o.m. 11 847 kronor t.o.m. 14 346 kronor i månaden, ska en utfasning av garantitillägget ske.

Utfasningen ska enligt regeringens förslag ske med 38 procent. Det innebär att garantitillägget lämnas med ett belopp som motsvarar 12 000 kronor om året minskat med 38 procent av den del av beräkningsunderlaget som överstiger 142 153 kronor. Den föreslagna utfasningen är anpassad så att den är avslutad vid det belopp från vilket inkomstpensionstillägget börjar fasas ut, det vill säga vid ett beräkningsunderlag om 172 153 kronor. Om utfasningen skulle fortsätta efter den punkten skulle marginaleffekterna bli betydande. Att utfasningen föreslås börja efter 142 153 kronor beror på att så många pensionärer som möjligt ska få det högsta förmånsbeloppet i garantitillägget.

Det lägsta belopp som betalas ut till dem som tar ut hel ålderspension och har ett oavkortat garantitillägg kommer med denna utfasning inte att understiga 600 kronor om året eller 50 kronor i månaden. Att det sätts en lägsta nivå är för att det ska bli en kännbar förbättring för dem som får garantitillägget.

För personer med rätt till garantitillägg men med ett beräkningsunderlag som överstiger 172 153 kronor per år eller 14 346 kronor i månaden är storleken på förmånsbeloppet noll kronor.

Årlig följsamhetsindexering av beloppet

Inkomstpensionen och tilläggspensionen räknas om vid varje årsskifte med en metod som kallas följsamhetsindexering. Följsamhetsindexeringen är ett mått på den genomsnittliga inkomstutvecklingen, men med ett avdrag på 1,6 procentenheter till följd av konstruktionen med en förskottsrenta för inkomstpensionen och tilläggspensionen. Syftet med förskottsrentan är att reglera utbetalningarna under utbetalningstiden för

att öka pensionen i början av pensionstiden. Utan denna reglering skulle en persons pension vara lägre i början och öka mer över tid. Om balansering slår till, som sker när systemets skulder är större än tillgångarna, räknas dessa pensioner om med hänsyn till balansindex.

För att förmånsbeloppet inte ska minska i betydelse i förhållande till den inkomstgrundade pensionen bör även det följsamhetsindexeras. Beloppet bör indexeras på så sätt att det högsta förmånsbelopp som kan lämnas till den som tar ut hel allmän ålderspension och har ett oavkortat tillägg minskat med 600 kronor följsamhetsindexeras. För att få det nya högsta förmånsbeloppet bör till den indexerade delen av förmånsbeloppet återföras beloppet på 600 kronor, vilket är det lägsta förmånsbeloppet som lämnas till dem som kan få garantitillägg. Det lägsta belopp som kan betalas ut bör inte indexeras utan vara fast. Anledningen till denna konstruktion är att den föreslagna procentsatsen för utfasningen (38 procent) ska vara fast. Beloppet föreslås indexeras första gången vid årsskiftet 2022/2023. För år då balansindex fastställs bör omräkningen av det högsta förmånsbeloppet göras med hänsyn till balansindex i stället för inkomstindex.

Inkomstgränserna bör påverkas av den årliga följsamhetsindexeringen

För att en försäkrad som får garantitillägget ska fortsätta att få det över tid bör även inkomstgränserna för utfasningen knytas till den årliga förändringen i inkomstpensionen och tilläggspensionen. Detta uppnås genom att inkomstgränserna för utfasningen av tillägget följsamhetsindexeras. På detta sätt blir det samma personer som får garantitillägget år efter år. I annat fall kommer målgruppen, och därmed syftet med garantitillägget, att förändras över åren. *ISF* och *Pensionsmyndigheten* har synpunkter på att garantitilläggets belopp och inkomstgränser föreslås följsamhetsindexeras. *ISF* menar att det inte är uppenbart varför garantitillägget bör kopplas till inkomstpensionssystemet och att det finns risker för oönskade effekter av en sådan indexering i form av nominella sänkningar av beloppet. *Pensionsmyndigheten* menar i sin tur att det är ologiskt att olika delar av grundskyddet indexeras på olika sätt.

Regeringens utgångspunkt är som nämns ovan att garantitilläggets målgrupp ska vara densamma över tid. Det är också viktigt att garantitillägget inte ska minska i betydelse i förhållande till den inkomstgrundade pensionen samt att margineffekterna begränsas. För att uppnå detta behöver såväl inkomstgränser som förmånsbelopp följsamhetsindexeras. Valet av en annan indexering skulle kunna innebära att utfasningen av garantitillägget sammanfaller med avtrappningen för inkomstpensionstillägget vilket riskerar att öka margineffekterna betydligt, som mest med 30 procentenheter. En ytterligare fördel med att tillämpa samma indexering för beloppet och inkomstgränserna är att utfasningsprocenten kan hållas konstant på 38 procent från år till år, vilket inte skulle vara möjligt med olika indexeringar. Mot denna bakgrund anser regeringen att följsamhetsindexering av såväl inkomstgränser som beloppet är den mest ändamålsenliga utformningen.

Omräkningen av beloppsgränserna för utfasningen bör gå till så att vid varje årsskifte, med start 2022/2023, följsamhetsindexeras inkomstgränserna på samma sätt som inkomstpensionen och tilläggspensionen.

För år då balansindex fastställs bör beräkningen göras med hänsyn till balansindex i stället för inkomstindex.

Det föreslås att de inkomstgränser och det högsta förmånsbelopp som ska gälla för nästkommande år fastställs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer inför varje årsskifte.

Lagförslag

Bestämmelserna tas in i 102 a kap. 12–17 §§ SFB (avsnitt 2.4).

5.2.3.3 Avkortning av garantitillägget

Regeringens förslag: Den försäkrades högsta möjliga förmånsbelopp ska avkortas utifrån dennes försäkringstid inom ramen för garantipensionen.

För en försäkrad som är född 1938 eller senare och som inte kan tillgodoräknas 40 års försäkringstid för garantipension ska den försäkrades högsta möjliga förmånsbelopp avkortas till så stor andel som svarar mot kvoten mellan

- försäkringstiden för garantipension, och
- talet 40.

För en försäkrad som är född 1937 eller tidigare och som inte skulle ha tillgodoräknats oavkortad folkpension enligt vissa bestämmelser i den upphävda lagen om allmän försäkring i lydelsen före den 1 januari 2003 ska därmed följande gälla. Den försäkrades högsta möjliga förmånsbelopp avkortas till så stor andel som svarar mot kvoten mellan

- det antal år som pensionspoäng eller bosättningstid skulle ha tillgodoräknats för enligt de aktuella bestämmelserna i nämnda lag, och
- talet 30 när det gäller pensionspoäng respektive talet 40 när det gäller bosättningstid.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Inspektionen för socialförsäringen (ISF)* är tveksam till att konstruktionen med 40 års försäkringstid för fullt garantitillägg är ändamålsenlig. *Riksförbundet Pensionärs gemenskap (RPG)*, *SPF Seniorerna* och *Svenska Kommunal Pensionärernas Förbund (SKPF)* påpekar att för pensionärer med kortare bosättningstid i Sverige så kan garantitillägget bli mycket lågt. Övriga remissinstanser har inga synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Övergripande om avkortning av garantitillägget

Som beskrivits ovan är storleken på den försäkrades garantitillägg avhängigt storleken på beräkningsunderlaget. Ytterligare en faktor som föreslås påverka garantitilläggets storlek är försäkringstid. Endast den som har en lång tids anknytning till Sverige, huvudsakligen genom långvarig bosättning, bör enligt regeringen kunna få ett oavkortat garantitillägg. Samtidigt bör även de med kortare försäkringstid kunna få förmånen, men då avkortad genom att den reduceras proportionellt i relation till försäkringstiden.

Garantitillägget ska enligt regeringens förslag lämnas till den som har rätt till garantipension och som tar ut allmän ålderspension. Försäkrade som är födda 1938 eller senare respektive 1937 eller tidigare omfattas av olika regelverk för garantipension, med olika krav på minsta försäkringstid för att få oavkortad garantipension. För försäkrade födda 1938 eller senare krävs det en försäkringstid om minst 40 år för oavkortad garantipension, medan kravet för personer födda 1937 eller tidigare antingen är 30 eller 40 år beroende på hur deras tidigare folkpension andelsberäknades. Försäkringstiden för att få ett oavkortat garantitillägg bör följa försäkringstiden som beaktas inom garantipensionen för respektive åldersgrupp.

ISF konstaterar att pensionärer som i vuxen ålder har invandrat till Sverige från länder utanför EU och EES endast i begränsad omfattning kommer att få ta del av tillägget eftersom det krävs 40 bosättningsår för fullt garantitillägg. Mot bakgrund av detta, och eftersom målet med garantitillägget är att stärka ekonomin för pensionärer med låga inkomster från det allmänna pensionssystemet, anser ISF att det är tveksamt om den föreslagna konstruktionen är ändamålsenlig. Även pensionärsorganisationerna påpekar i sitt gemensamma remissvar att för personer med kortare bosättningsstid än 40 år i Sverige kan garantitillägget bli mycket lågt och att dessa personer hänvisas till äldre försörjningsstödet. Regeringen vill understryka att garantitillägget är tänkt att riktas till pensionärer som har en låg allmän pension och som har haft en anknytning till Sverige fr.o.m. 16 t.o.m. 64 års ålder, vilket rymmer den tid då en person vanligtvis är förvärvsverksam och tjänar in pensionsrätter eller försäkringstid avseende allmän ålderspension. Därför är det rimligt att ju längre anknytning till Sverige som personen har, desto större del av garantitillägget kommer denne kunna få. Personer som endast har äldre försörjningsstöd har inte haft någon, eller, om så är fallet, en mycket kort anknytning till Sverige fr.o.m. 16 t.o.m. 64 års ålder. Det medför att de inte utgör målgruppen för tillägget. Skälet till att regeringen föreslår att personer som endast har äldre försörjningsstöd inte ska få förmånen framgår av avsnitt 5.2.1.

Avkortning för försäkrade födda 1938 eller senare

För att få ett oavkortat garantitillägg bör det för den som är född 1938 eller senare krävas en försäkringstid för garantipension om minst 40 år i Sverige. Detta motsvarar försäkringstiden för att få oavkortad garantipension för denna ålderskategori. Mot bakgrund av garantitilläggets många likheter med garantipensionens konstruktion, är det rimligt att använda den försäkrades försäkringstid för garantipensionen vid avkortningen av garantitillägget. När försäkringstid beräknas för garantipension så finns det vissa särregler, se bl.a. 67 kap. 5–14 §§ SFB, om tillgodoräkning av hemlandstid, vistelse i Sverige före bosättning samt möjlighet till en generösare beräkning av försäkringstiden för den som haft hel sjukersättning i form av garanti- ersättning omedelbart före 65 års ålder, som samtliga möjliggör för en försäkrad att få en längre försäkringstid än vad annars skulle varit fallet. Det finns även möjlighet för änkor att överta en avlidens försäkringstid för det fall det blir mer fördelaktigt för änkan, se 6 kap. 30 § lag (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken.

Även personer som inte kan tillgodoräkna sig en försäkringstid för garantipensionen på minst 40 år bör kunna få garantitillägget, dock endast till viss del. Inom garantipensionen leder, enligt 67 kap. 25 § SFB, färre år än 40 med försäkringstid i Sverige till att förmånen kortas av. Motsvarande bör gälla för garantitillägget. För den som inte kan tillgodoräkna sig en försäkringstid på minst 40 år bör förmånsbeloppet för garantitillägget avkortas till så stor andel som svarar mot kvoten mellan den försäkrades försäkringstid för garantipension och talet 40.

I avsnitt 5.2.6 redogörs för de EU-rättsliga samordningsbestämmelserna. Dessa bestämmelser innebär att den som har fullgjort försäkringsperioder i ett annat EU/EES-land eller i Schweiz kommer att kunna få tillgodoräkna sig sådan försäkringstid när garantitillägget andelsberäknas.

Avkortning för försäkrade födda 1937 eller tidigare

För att få ett oavkortat garantitillägg för försäkrade födda 1937 eller tidigare bör det krävas en minsta försäkringstid som motsvarar den försäkringstid som folkpensionen i beräkningsunderlaget till individens garantipension är beräknad utifrån.

Som nämns i avsnitt 5.2.3 ersatte garantipensionen för denna personkrets den bosättningsbaserade folkpensionen och pensionstillskottet samt det särskilda grundavdraget vid beskattning i det äldre pensionssystemet. Garantipension för

personer födda 1937 eller tidigare lämnas, enligt huvudregeln i 66 kap. 2 § SFB, till den som hade rätt till folkpension i form av ålderspension vid utgången av 2002. Det är bakgrunden till att garantipensionen beräknas annorlunda för personer födda 1937 eller tidigare jämfört med dem som är födda 1938 eller senare, och syftet var att den förstnämnda gruppen inte skulle hamna i ett sämre ekonomiskt läge jämfört med om inte de äldre pensionsförmånerna avskaffats. Det fanns två alternativa sätt att beräkna försäkringstiden för folkpension, vilka är identiska med beloppet som motsvarar folkpensionen i beräkningsunderlaget för garantipension (5 kap. 3 § den upphävda lagen [1962:381] om allmän försäkring, AFL, i lydelsen före den 1 januari 1999 och 5 kap. 5 § AFL i dess lydelse före 1 januari 2001 jämförd med 66 kap. 13 § andra stycket SFB). Försäkringstid för folkpension bestäms antingen utifrån år med bosättning i Sverige eller år med pensionspoäng och därmed likställda år. Det beräkningsalternativ som var mest fördelaktigt för den enskilde tillämpades. I beräkningen som utgick från antalet år med bosättning i Sverige krävdes minst 40 år för en oavkortad folkpension, medan en beräkning utifrån år med pensionspoäng eller därmed likställda år i stället krävde en försäkringstid om minst 30 år. Bosättningstid i utlandet kunde om vissa villkor var uppfyllda tillgodoräknas en försäkrad vid beräkningen av försäkringstiden för den bosättningsbaserade folkpensionen. Enligt punkt 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:1277) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring, kan den enskilde under vissa förutsättningar få tillgodoräkna sig bosättningstid utomlands och likställa den med bosättningstid i Sverige vid beräkningen av den bosättningsbaserade folkpensionen.

Det är rimligt att för den som är född 1937 eller tidigare använda försäkringstiden för folkpensionen vid avkortning av garantitillägget. För personer vars garantipension är beräknad utifrån en bosättningsbaserad folkpension bör det alltså krävas minst 40 års försäkringstid för folkpensionen för att få ett oavkortat garantitillägg. För personer vars garantipension i stället är beräknad utifrån en folkpension som baseras på pensionspoäng eller likställda år bör det krävas en försäkringstid för folkpensionen på minst 30 år för att få oavkortat garantitillägg. Personer som inte uppfyller kravet på minsta försäkringstid för oavkortad folkpension bör i stället ha rätt till ett avkortat belopp i garantitillägg. En avkortning av garantitillägget för den som inte har full försäkringstid för folkpension bör ske på samma sätt som avkortningen av folkpensionen, det vill säga genom att förmånsbeloppet avkortas till så stor andel som svarar mot kvoten mellan försäkringstiden för folkpension och talet 40 eller 30, beroende på hur individens folkpension i beräkningsunderlaget för garantipensionen är andelsberäknad.

Lagförslag

Bestämmelserna tas in i 102 a kap. 18 och 19 §§ SFB (avsnitt 2.4).

5.2.3.4 Partiell förmån

Regeringens förslag: Garantitillägg i bostadstillägget ska lämnas med så stor andel av det avkortade förmånsbeloppet som motsvarar den andel av förmånen som den försäkrade har rätt till.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser har lämnat synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslår att garantitillägget ska kunna lämnas på fyra olika förmånsnivåer, beroende på i vilken omfattning den försäkrade tar ut allmän ålderspension: helt, tre fjärdedels, halvt respektive en fjärdedels garantitillägg (se avsnitt 5.2.2). Förmånsnivån bör i sin tur påverka storleken på garanti-

tillägget. Det föreslås att det är det individuellt framräknade förmånsbeloppet efter avkortning som ska anpassas efter förmånsnivån, på samma sätt som gäller för bl.a. garantipension för personer födda 1938 eller senare (67 kap. 26 § SFB). Det föreslås således att garantitillägget för år räknat ska lämnas med så stor andel av det avkortade förmånsbeloppet som motsvarar den andel av förmånen som den försäkrade har rätt till.

5.2.3.5 Utbetalning av garantitillägget

Regeringens bedömning: Garantitillägg i bostadstillägget bör betalas ut månadsvis. Förmånens årsbelopp bör avrundas till närmaste hela krontal som är delbart med tolv. Några särskilda bestämmelser om detta behöver inte införas.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanser: Inga remissinstanser har lämnat synpunkter på bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Årsbeloppet för det ordinarie bostadstillägget respektive årsbeloppet för särskilt bostadstillägg avrundas till närmaste krontal som är delbart med tolv (103 kap. 5 § SFB). Förmånerna betalas ut månadsvis. Detsamma bör enligt regeringen gälla för garantitillägget, vilket kommer följa av redan befintlig bestämmelse.

5.2.4 Ändringar av garantitillägget när något förhållande som påverkar förmånen har ändrats

Regeringens förslag: Garantitillägg i bostadstillägget ska omprövas när något förhållande som påverkar rätten till tillägget eller tilläggets storlek har ändrats.

Garantitillägg i bostadstillägget ska få räknas om utan föregående underrättelse om en inkomst som ingår i beräkningsunderlaget för förmånen ändras eller när inkomstgränserna och det högsta förmånsbeloppet inom garantitillägg i bostadstillägget ändras till följd av den årliga omräkningen av dessa. Vid en sådan omräkning av garantitillägg i bostadstillägget ska en ny beräkning av förmånen få göras utifrån enbart den ändring som ligger till grund för omräkningen.

En ändring av garantitillägg i bostadstillägget ska gälla från och med den månad för vilken en ändring av garantipension av samma anledning ska börja gälla. Vidare ska en ändring av garantitillägg i bostadstillägget som följer av att inkomstgränserna och det högsta förmånsbeloppet har räknats om gälla från och med den månad då de nya inkomstgränserna och det nya högsta förmånsbeloppet börjar gälla. En ändring av garantitillägg i bostadstillägget ska i övrigt gälla från och med månaden efter den månad då anledningen till ändring har uppkommit eller från och med den månad under vilken de förhållanden har uppkommit som föranleder ändringen, om förhållandena avser hela den månaden.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Pensionsmyndigheten* påpekar att reglerna om omprövning och omräkning av garantitillägget avviker från systematiken i socialförsäkringsbalken och att rättsäkerheten för den enskilde i förlängningen kan äventyras på grund av detta. Övriga remissinstanser lämnar inga synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Allmänt om omprövning och omräkning av garantitillägget

Garantitillägget föreslås införas som en ny delförmån inom ramen för bostadstillägget. Bestämmelserna i 103 kap. SFB om omprövning av bostadstillägget vid ändrade förhållanden bör i vissa delar gälla för det nya garantitillägget, medan hanteringen i andra delar bör skilja sig från de nuvarande bostadstilläggsförmånerna på grund av deras olika konstruktioner. *Pensionsmyndigheten* påpekar att detta avviker från systematiken i socialförsäkringsbalken och att det riskerar att skapa tolkningsproblem och tillämpningsproblem som i förlängningen riskerar att äventyra rättssäkerheten för den enskilde. Regeringen tillstår att reglerna i viss mån avviker från systematiken i socialförsäkringsbalken, men menar att det är nödvändigt för att få till ett fungerande regelverk för omprövning och omräkning av garantitillägget. Regeringen håller även med *Pensionsmyndigheten* om att tillämpningen vid omprövning och omräkning kan bli något mer komplicerad jämfört med för det ordinarie bostadstillägget, men anser samtidigt att de föreslagna reglerna är tillräckligt tydligt formulerade för att undvika risken för tillämpningssvårigheter.

Omprövning vid ändrade förhållanden.

Garantitillägget bör liksom det ordinarie bostadstillägget och det särskilda bostadstillägget omprövas när något förhållande som påverkar förmånen har ändrats. Det finns dock en viktig skillnad mellan garantitillägget och de befintliga bostadstilläggsförmånerna som gör att omprövningen kommer att behöva se olika ut för dessa delförmåner. Skillnaden består i att rätten till förmånen och storleken på förmånen är två separata delar inom garantitillägget. I det befintliga bostadstillägget är i stället rätten till förmånen avhängig storleken på förmånen. Det innebär att om en försäkrad ansöker om det befintliga bostadstillägget och beräkningen leder till att den försäkrade ska få noll kronor i förmånsbelopp så finns ingen rätt till bostadstillägg. För garantitillägget gäller i stället att en försäkrad kan ha rätt till förmånen men till följd av inkomstberäkningen få ett förmånsbelopp om noll kronor.

Mot bakgrund av denna skillnad bör det enligt regeringens förslag uttryckligen regleras att en omprövning av garantitillägget vid ändrade förhållanden ska göras såväl vid omständigheter som påverkar rätten till förmånen som vid omständigheter som påverkar storleken på förmånen.

Det är viktigt att framhålla att sådana omständigheter som ska initiera en omprövning enligt ovan ska ha uppkommit efter att det ursprungliga beslutet om att bevilja garantitillägg har fattats. Hur ändringar av garantitillägget som kan hänföras till tid före eller i samband med tidpunkten för ursprungsbeslutet ska hanteras redovisas i avsnitt 5.2.5.

Omständigheter som bör medföra att garantitillägget omprövas kan exempelvis vara att en försäkrad flyttar utomlands och därmed inte längre har rätt till förmånen, eller att en försäkrad minskar uttaget av sin allmänna ålderspension, vilket påverkar nivån på garantitillägget.

En sådan omprövning som nu avses innebär att garantitillägget ska omprövas i sin helhet, det vill säga omprövningen avser både rätten till och storleken på förmånen. Inför ett sådant beslut ska *Pensionsmyndigheten* kommunicera beslutsunderlaget till den försäkrade i enlighet med 25 § förvaltningslagen (2017:900).

Om garantipensionen ändrats av samma anledning eller på grund av förhållanden som i grunden är desamma, till exempel ändrat uttag av den allmänna pensionen, och som gör att även garantitillägget ska omprövas, ska en ändring av garantitillägget gälla fr.o.m. samma månad som ändringen av garantipensionen. Det kan emellertid finnas situationer där garantitillägget ska omprövas men där en ändring av tillägget saknar

koppling till garantipensionen och heller inte beror på indexering. I sådana fall bör tidpunkten för ändringen av garantitillägget följa vad som gäller för bostadstilläggsförmånerna i övrigt, det vill säga gälla fr.o.m. månaden efter den månad då anledningen till ändringen uppkom eller fr.o.m. den månad under vilken de förhållanden har uppkommit som föranleder ändringen, om förhållandena avser hela den månaden.

Omräkning av delbelopp i beräkningsunderlaget

I de fall enstaka inkomster som ingår i beräkningsunderlaget för garantitillägget ändras, vilket kan hända när som helst under året, bör det medföra en mer begränsad omräkning av förmånen. Den nya beräkningen ska i sådana fall enbart göras utifrån den ändrade inkomst som ligger till grund för omräkningen. Regeringen föreslår att detta regleras i en ny bestämmelse: 103 kap. 3 a § SFB.

Garantitillägget bör när det handlar om enstaka ändringar i inkomster som ingår i beräkningsunderlaget få räknas om utan att Pensionsmyndigheten i förväg behöver underrätta den enskilde. Detta avviker från huvudregeln i 25 § förvaltningslagen, men ligger i linje med vad som gäller för övriga bostadstilläggsförmåner enligt 103 kap. 3 § SFB. Den försäkrade ska dock skriftligen informeras när det nya beslutet som följer av omräkningen är fattat.

Även vid dessa mer begränsade omräkningar bör ändringen av garantitillägget, om anledningen är densamma, gälla fr.o.m. samma månad som en ändring av garantipension. Detta gäller även om ändringen av garantipensionen inte innebär en faktisk ändring i utbetalda kronor men där inkomsterna som ingår i det underliggande beräkningsunderlaget för garantipension ändrats och genererat en omräkning av garantipensionen och där beloppet för garantipension fastställts på nytt. Detta kan exempelvis vara fallet när en person som har noll kronor i utbetald garantipension får en ändring i en enstaka inkomst som ingår i beräkningsunderlaget och där han eller hon efter en omräkning fortfarande får noll kronor i garantipension.

Årliga omräkningar

I likhet med de nuvarande bostadstilläggsförmånerna och garantipensionen bör garantitillägget räknas om vid varje årsskifte. Att garantitillägget räknas om är en rimlig följd dels av att inkomsterna i beräkningsunderlaget, som utgör årliga belopp, kan ha ändrats, dels av att inkomstgränserna och det högsta förmånsbeloppet ska räknas om vid varje årsskifte. Årsomräkningen av garantitillägget kommer att ske i enlighet med vad som redogörs i avsnitt 5.2.3.1 och 5.2.3.2 om ändrade inkomster i beräkningsunderlaget och indexering.

Den del av årsomräkningen som avser ändrade inkomster i beräkningsunderlaget ska gälla fr.o.m. samma månad som motsvarande ändring gäller för garantipension. Den indexering som årligen ska göras avseende garantitillägget bör gälla fr.o.m. den månad för vilken de nya inkomstgränserna och förmånsbeloppet gäller. Dessa två delar i årsomräkningen sammanfaller i de allra flesta fall, och det nya årsbaserade förmånsbeloppet för garantitillägget gäller då fr.o.m. den månaden, vanligtvis fr.o.m. januari.

Lagförslag

Förslaget innebär ändringar av 103 kap. 2–4 a §§ SFB (avsnitt 2.4).

5.2.5 Vissa gemensamma bestämmelser

Regeringens bedömning: De bestämmelser i socialförsäkringsbalkens gemensamma kapitel som tillämpas på alla former av bostadstillägg bör som utgångspunkt även omfatta garantitillägg i bostadstillägget. Några särskilda bestämmelser om detta behöver inte införas.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser har lämnat synpunkter på bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: I socialförsäkringsbalken finns vissa bestämmelser som gäller allmänt för förmåner som regleras i balken, till exempel 5 kap. om bosättningsbaserade förmåner och 106–115 kap. med gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning.

Garantitillägget föreslås vara en form av bostadstillägg. Som utgångspunkt bör bestämmelser i de allmänna kapitlen i socialförsäkringsbalken som avser båda de övriga bostadstilläggsförmånerna gälla även för garantitillägget, med de undantag som behandlas i avsnitt 5.2.5.1 och 5.2.5.2.

5.2.5.1 Gemensamma bestämmelser om förmåner

Regeringens förslag: Den särskilda bestämmelsen om utbetalning av bostadstillägg för förfluten tid till en bidragsberättigad vars make tidigare har fått en sådan förmån för samma tid ska inte gälla för garantitillägg i bostadstillägget.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser har lämnat synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Om en person som får en retroaktiv utbetalning av bostadstillägg har en make som redan fått bostadstillägg för samma period som den retroaktiva utbetalningen avser, ska den retroaktiva utbetalningen minskas som om makarnas ersättning hade betalats ut samtidigt (107 kap. 3 § SFB). Eftersom garantitillägget till skillnad från de nuvarande bostadstilläggsförmånerna inte beräknas med hänsyn till makens inkomster bör regeln om samordning av retroaktiv ersättning inte omfatta garantitillägget.

Lagförslag

Förslaget innebär ändringar av 107 kap. 3 § SFB (avsnitt 2.4).

5.2.5.2 Gemensamma bestämmelser om handläggning

Regeringens förslag: Garantitillägg i bostadstillägget ska lämnas utan ansökan.

Beslut om garantitillägg i bostadstillägget ska få fattas genom automatiserad behandling av Pensionsmyndigheten om en klagörande motivering för beslutet får utelämnas enligt förvaltningslagen.

Pensionsmyndigheten ska inte få besluta i fråga om ersättning för tid till dess att ett ärende om garantitillägg i bostadstillägget har avgjorts.

Undantaget för den som får en förmån enligt socialförsäkringsbalken från skyldigheten att anmäla ändrade förhållanden som gäller för bostadstillägg i allmänhet, om ändringen innebär att inkomsterna endast har ökat i mindre omfattning, ska inte gälla i ett ärende om garantitillägg i bostadstillägget.

De särskilda bestämmelserna för allmän ålderspension i fråga om ändring och omprövning av beslut ska tillämpas på garantitillägg i bostadstillägget i berörda delar. Därutöver ska den särskilda bestämmelsen för bostadstillägg gälla, om när en begäran om omprövning ska anses inkommen när den felaktigt har skickats till Försäkringskassan i stället för Pensionsmyndigheten.

Den särskilda bestämmelsen för allmän ålderspension som avser den situationen att ett överklagande felaktigt har skickats till Skatteverket, Pensionsmyndigheten eller en allmän förvaltningsdomstol ska gälla för garantitillägg i bostadstillägget.

Den uppgiftsskyldighet som gäller för banker och andra penninginrättningar i ärenden om bostadstillägg i allmänhet ska inte gälla i ärenden om garantitillägg i bostadstillägget.

Regeringens bedömning: I fråga om överklagande bör de allmänna bestämmelserna och den särskilda bestämmelsen för bostadstillägg gälla för garantitillägg i bostadstillägget.

Några särskilda bestämmelser om detta behöver inte införas. Det saknas behov av nya eller ändrade bestämmelser om sekretess och om behandling av personuppgifter.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: *Pensionsmyndigheten* menar att garantitillägget bör följa huvudregeln i socialförsäkringsbalken, vilken är att förmåner lämnas efter ansökan. Pensionsmyndigheten påpekar även att det saknas ett resonemang kring att mottagaren av en förmån blir skyldig att till myndigheten anmäla ändrade förhållanden, oavsett om förmånen utgår automatiskt eller efter ansökan. *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* framför synpunkter på att förmånen föreslås betalas ut automatiskt och menar att detta kan medföra att förutsägbarheten och överskådligheten minskar i pensionssystemet. Övriga remissinstanser lämnar inga synpunkter på förslaget eller bedömningen.

Skälen för regeringens förslag

Ansökan ska inte krävas

Som huvudregel gäller att den som vill begära en förmån enligt socialförsäkringsbalken ska ansöka om den skriftligen (110 kap. 4 § SFB). Ansökningskravet gäller dock inte i alla situationer (se 110 kap. 6 § SFB och paragrafhänvisningar däri). Allmän ålderspension får till exempel lämnas utan ansökan fr.o.m. den månad då den försäkrade fyller 65 år om den försäkrade fick hel sjukersättning omedelbart före den månaden (56 kap. 4 a § SFB).

Garantitillägget är avsett för personer med låg eller ingen inkomstgrundad allmän pension. Eftersom det rör sig om en grupp som har relativt låga inkomster är det enligt regeringens mening viktigt att de som har rätt till garantitillägget också får del av det. Vidare finns de uppgifter som behövs för Pensionsmyndighetens prövning redan tillgängliga för myndigheten, det vill säga någon ansökan för att uppgifterna ska komma myndigheten till del behövs inte. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att garantitillägget lämnas automatiskt, utan att det ställs något krav på att den som har rätt till förmånen lämnar in en ansökan. *TCO* anser att det finns en risk för att förutsägbarheten och överskådligheten i pensionssystemet försämras om förmånen kan lämnas utan ansökan. Regeringen vill i sammanhanget understryka att enkom det faktum att garantitillägget lämnas utan ansökan inte innebär att den enskilde inte får ett beslut och information om förmånen.

Även *Pensionsmyndigheten* har synpunkter på att ansökan inte ska krävas och framhåller att motiveringen är bristfällig avseende varför huvudregeln i socialförsäkringsbalken om att en förmån lämnas efter ansökan frångås för garantitillägget. Myndigheten anser att garantitillägget bör lämnas efter ansökan och att ett eventuellt undantag från denna huvudregel enbart ska gälla för dem som vid ikraftträdandet hade uttag av allmän pension. Regeringen är medveten om att förslaget innebär ett avsteg från huvudregeln i socialförsäkringsbalken. Regeringen menar emellertid att det i detta fall är överordnat att de personer som tillhör målgruppen i fråga får en höjd disponibel inkomst och att ett ansökningsförfarande riskerar leda till att vissa individer går miste om denna höjning

Beslut genom automatiserad behandling

Beslut om allmän ålderspension får fattas genom automatiserad behandling av Pensionsmyndigheten om en klagörande motivering för beslutet får utelämnas enligt 32 § första stycket förvaltningslagen (2017:900), 112 kap. 7 § SFB. Den aktuella bestämmelsen i förvaltningslagen anger att ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klagörande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. Eftersom garantitilläggets konstruktion i flera delar förhåller sig till den allmänna ålderspensionen, exempelvis rätten till förmånen och beräkningsunderlaget, bör samma möjlighet till automatiserad behandling gälla för garantitillägget. Regeringen bedömer att det medför möjlighet till effektivare handläggning vilket i sin tur gagnar förmånstagaren.

Andra gemensamma bestämmelser om handläggning

Banker och andra penninginrättningar ska på begäran lämna uppgifter som avser en namngiven person när det gäller förhållanden som är av betydelse för tillämpningen av socialförsäkringsbalken till Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och allmän förvaltningsdomstol i ärenden om äldreförsörjningsstöd, bostadsbidrag och bostadstillägg (110 kap. 33 § SFB). Regeringen bedömer att skäl saknas för att denna uppgifts-utlämning ska omfatta ärenden om garantitillägget eftersom de uppgifter som inhämtas från dessa penninginrättningar inte är av betydelse när det gäller förmånen i fråga. Mot bakgrund av att det handlar om utlämnande av personuppgifter bör det uttryckligen regleras att uppgiftsskyldigheten inte gäller i ärenden om garantitillägget.

Det kan därutöver noteras att vissa uppgifter i beskattningsdatabasen ska lämnas ut till Pensionsmyndigheten för beräkning och kontroll av bostadstillägg (7 c § förordningen [2001:588] om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet). Några sådana uppgifter behövs dock inte i ärenden om garantitillägg. I och med att uppgifterna enligt den gällande regleringen endast ska lämnas ut i den utsträckning det behövs, så behöver emellertid ingen uttrycklig begränsning i förhållande till garantitillägget göras i detta fall.

I 110 kap. 46 § SFB regleras skyldighet för den som ansöker om, har rätt till eller annars får en förmån enligt balken att anmäla ändrade förhållanden som påverkar rätten till eller storleken av förmånen. I bestämmelsens sista stycke finns ett undantag som innebär att anmälan inte behöver göras i ett ärende om bostadstillägg om ändringen innebär att inkomsterna eller förmögenheten endast har ökat i mindre omfattning. De ändringar som kan medföra att rätten till eller storleken på garantitillägget förändras avser sådana uppgifter som utgör underlag för rätten till och storleken på garantipensionen. Eftersom något motsvarande undantag från anmälningsskyldigheten inte finns avseende garantipension bör inte detta undantag omfatta garantitillägget. Anmälningsskyldighet enligt 110 kap. 46 § gäller i ärenden oavsett om beslut har fattats efter ansökan eller genom automatiserad behandling.

Den som underlåter att anmäla ändrade förhållanden kan enligt 108 kap. 2 § SFB bli skyldig att återbetala ersättning som har betalats ut felaktigt.

Som huvudregel gäller att under vissa förhållanden får interimistiska beslut som är gynnande för den enskilde fattas för förmåner enligt socialförsäkringsbalken (112 kap. 2 § SFB). Med interimistiska beslut avses provisoriska beslut i väntan på slutliga beslut. Gynnande interimistiska beslut får dock inte fattas i ärenden om allmän ålderspension eftersom det till följd av förmånernas utformning i praktiken saknas utrymme för detta (se 112 kap. 4 § andra stycket SFB och prop. 2016/17:152 s. 27). Eftersom rätt till garantitillägg bygger på att en person har rätt till garantipension samt tar ut allmän ålderspension kommer beslut om garantitillägg normalt sett fattas i anknäpning till att beslut om allmän ålderspension fattas. Av denna anledning bör även garantitillägget undantas från möjligheten till interimistiska beslut om förmånen.

I 113 kap. SFB finns gemensamma bestämmelser om ändring, omprövning och överklagande av beslut. För beslut om allmän ålderspension finns särskilda bestämmelser (113 kap. 22–36 §§ SFB).

Även om garantitillägget är en förmån inom ramen för bostadstillägget baseras beräkningen av förmånen när det gäller personer födda 1938 eller senare på samma underlag som när det gäller personer med garantipension (se avsnitt 5.2.3.1). I fråga om personer födda 1937 eller tidigare är beräkningsunderlaget till stora delar detsamma som i fråga om personer med garantipension (se avsnitt 5.2.3.1). Mot bakgrund av dessa likheter i förmånernas konstruktion bör beslut om garantitillägg i tillämpliga delar omfattas av samma bestämmelser i fråga om ändring och omprövning som garantipensionen, det vill säga 113 kap. 22–31 §§ SFB.

Garantitillägget omfattas således av 113 kap. 28 § SFB enligt vilken en begäran om omprövning av ett beslut om allmän ålderspension som har kommit in till Skatteverket, Pensionsmyndigheten eller en allmän förvaltningsdomstol inom den gällande besvärstiden ska anses inkommen i rätt tid, även om den myndigheten inte har fattat beslutet. Därmed bör garantitillägget även omfattas av den särskilda bestämmelsen om överklagande av beslut om allmän ålderspension i 113 kap. 35 § SFB. Den bestämmelsen innebär att 113 kap. 28 § SFB ska tillämpas även i fråga om överklagande.

Av 113 kap. 20 a § SFB följer att om en begäran om omprövning eller ett överklagande som gäller till exempel bostadstillägg som ska göras hos Pensionsmyndigheten och handlingen i stället har kommit in till Försäkringskassan, ska handlingen anses inkommen till Pensionsmyndigheten samma dag. Garantitillägget bör så som redogjorts för ovan i fråga om ändring, omprövning och överklagande omfattas av samma bestämmelser som garantipensionen i tillämpliga delar. Eftersom garantitillägget är en förmån inom ramen för bostadstillägget och eftersom Försäkringskassan också under vissa omständigheter handlägger bostadstillägg bedömer regeringen emellertid att det finns en risk för att en eventuell begäran om omprövning eller ett överklagande avseende garantitillägget skickas till Försäkringskassan i stället för Pensionsmyndigheten. Mot denna bakgrund bör 113 kap. 20 a § SFB även omfatta begäran om omprövning eller överklagande gällande garantitillägg.

I övrigt bör garantitillägget omfattas av de gemensamma bestämmelserna om handläggning som gäller för förmåner enligt socialförsäkringsbalken i allmänhet.

Sekretess i ärenden om garantitillägg

I 28 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) finns bestämmelser om sekretess till skydd för enskilda i ärende om ekonomiska förmåner bl.a. hos Pensionsmyndigheten. Eftersom garantitillägg är ett stöd för konsumtions- och

boendekostnader inom ramen för bostadstillägget, som i sin tur är en förmån om omfattas av sekretessregleringen i 28 kap. 1 §, anser regeringen att den nuvarande regleringen även omfattar garantitillägg. Några ytterligare bestämmelser om sekretess behöver därför inte införas.

Personuppgiftsbehandling

Förslagen i propositionen innebär att Pensionsmyndigheten kommer att behandla personuppgifter. Förutom den försäkrades namnuppgifter och adressuppgifter, kommer myndigheten att behöva behandla framför allt uppgifter om den försäkrades inkomster och bosättning. Eftersom en förutsättning för att en person ska få garantitillägget är att allmän ålderspension tas ut, behandlar Pensionsmyndigheten redan de nödvändiga personuppgifterna med stöd av det regelverk som finns för personuppgiftsbehandling på området. Det regelverket består framför allt av:

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan kallad EU:s dataskyddsförordning,
- lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning,
- socialförsäkringsbalkens bestämmelser om behandling av personuppgifter i 114 kap., och
- förordningen (2003:766) om behandling av personuppgifter inom socialförsäkringens administration.

Den rättsliga grunden för behandlingen är att den är nödvändig för att Pensionsmyndigheten ska kunna utföra en uppgift av allmänt intresse och att behandlingen utgör ett led i myndighetsutövning (artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning). Den rättsliga grunden är fastställd i socialförsäkringsbalken och i förordningen (2009:1173) med instruktion för Pensionsmyndigheten.

De närmare ändamålen för behandlingen regleras i 114 kap. 7 § SFB. Enligt bestämmelsen får Pensionsmyndigheten behandla personuppgifter om det är nödvändigt för att tillgodose behov av underlag som krävs för att den registrerades eller annans rättigheter eller skyldigheter i fråga om förmåner och ersättningar enligt balken ska kunna bedömas eller fastställas (punkt 2), informera om sådana förmåner och ersättningar enligt balken (punkt 3) samt handlägga ärenden (punkt 4). Dessa tre ändamål bör komma i fråga när det gäller garantitillägget.

Vid handläggningen av ärenden om garantitillägg bedömer regeringen att känsliga personuppgifter kan komma att behandlas. Det handlar då om uppgifter om hälsa avseende personer som har haft hel sjukersättning omedelbart före månaden personen fyller 65 år. Känsliga personuppgifter får som utgångspunkt inte behandlas (artikel 9.1 EU:s dataskyddsförordning). Att behandla känsliga personuppgifter i samband med handläggning av ärenden om garantitillägg bedöms emellertid ha stöd i artikel 9.2 g i EU:s dataskyddsförordning enligt vilken behandlingen är tillåten om den är nödvändig med hänsyn till ett viktigt allmänt intresse. I dessa fall behöver känsliga personuppgifter behandlas för att säkerställa att rätt person får rätt ersättning. Regeringen bedömer vidare att behandling av de aktuella uppgifterna har stöd i SFB då behandlingen är nödvändig för myndighetens handläggning (114 kap. 11 § SFB). Känsliga personuppgifter bedöms dock inte behöva behandlas i de flesta ärenden. De känsliga personuppgifter som kan komma att behandlas är sådana känsliga personuppgifter som Pensionsmyndigheten redan har tillgång till och behandlar eller

kommer att ha tillgång till och behandla inom ramen för andra ärenden, såsom beslut om allmän ålderspension.

Enligt regeringens mening är det viktigt att garantitillägget kommer alla som har rätt till det till del. Pensionsmyndighetens har ett behov av de aktuella uppgifterna för att på eget initiativ korrekt kunna beräkna och betala ut garantitillägget. En sådan behandling kan dock i enstaka fall innebära en inskränkning i personens integritetsskydd. Enligt regeringens mening är dock Pensionsmyndighetens behov så pass starkt att personuppgiftsbehandlingen bedöms vara proportionerlig. Sammanfattningsvis är regeringens bedömning att det befintliga regelverket ger stöd för den personuppgiftsbehandling som kan bli aktuell vid Pensionsmyndighetens hantering av garantitillägget. Någon ytterligare reglering med anledning av den nya förmånen behöver därför inte införas.

Lagförslag

Förslaget innebär ändringar av 93 kap. 4 §, 110 kap. 6, 33 och 46 §§, 112 kap. 4 och 7 §§ samt 113 kap. 40 a § SFB (avsnitt 2.4).

5.2.6 Garantitillägget och EU-rättsliga samordningsbestämmelser

Regeringens bedömning: Garantitillägg i bostadstillägget kommer att omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (samordningsförordningen).

Garantitillägg i bostadstillägget som lämnas till personer födda 1938 eller senare bör utgöra en förmån vid ålderdom enligt artikel 3 som omfattas av artikel 58 i samordningsförordningen.

Garantitillägg i bostadstillägget som lämnas till personer födda 1937 eller tidigare bör utgöra en förmån vid ålderdom enligt artikel 3 i samordningsförordningen.

Garantitillägg i bostadstillägget som lämnas till personer födda 1937 eller tidigare bör nedtecknas i bilaga VIII till samordningsförordningen som en sådan förmån som avses i artikel 52.4 i förordningen för vilken pro rataberäkning kan avstås.

Garantitillägg i bostadstillägget som lämnas till personer födda 1937 eller tidigare bör vidare nedtecknas i del I i bilaga IX till samordningsförordningen som en sådan förmån som avses i artikel 54.2 a i förordningen och vars storlek är oberoende av fullgjorda försäkrings- eller bosättningsperioders längd.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)* anser att olika regler om utbetalning av garantitillägget i andra medlemsstater inom EU/EES som grundar sig på ålder inte är lämpligt. Vidare anser myndigheten att det inte heller har motiverats varför en sådan skillnad är önskvärd. *Pensionsmyndigheten* framför synpunkter på den EU-rättsliga bedömningen av förmånen. Övriga remissinstanser har inte lämnat några synpunkter på bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning

Garantitillägget enligt EU-rättsliga instrument

Den EU-rättsliga bedömningen av en nationell social trygghetsförmån utgår från förmånens syfte och konstruktion. Med hänsyn tagen till båda dessa faktorer görs bedömningen om en förmån faller under något av de sakområden som listas i artikel

3.1 i EU-förordning 883/2004 (hädanefter samordningsförordningen eller förordningen). Ett av dessa sakområden är förmåner vid ålderdom (artikel 3.1 d).

Det är medlemsstaterna som själva bedömer hur en förmån ska kategoriseras. Europeiska unionens domstol, i det följande EU-domstolen, ansvarar för att tolka EU-rätten och kan därför slutligen pröva om en förmån har kategoriserats rätt. En sådan prövning kan avse fråga om huruvida förmånen ska eller inte ska anses omfattas av förordningen, samt hur förmånsgrenarna i förordningen ska tolkas. Garantipension anses enligt förordningens bestämmelser i dag utgöra en förmån vid ålderdom. Med anledning av EU-domstolens dom i målet *Zaniewicz-Dybeck* (C-189/16, EU:C:2017:946) träffas garantipension för personer födda 1938 eller senare även av artikel 58 i samordningsförordningen. Detta är till skillnad från garantipension för personer 1937 eller tidigare, som inte omfattas av nämnda dom. Med hänsyn till garantitilläggets koppling till garantipensionens utformning bör även denna förmåns konstruktion och syfte enligt regeringens mening beaktas i bedömningen av garantitilläggets förhållande till förordningen.

Garantitilläggets syfte, oaktat om personen är född före eller efter 1937, är att långsiktigt stärka inkomsterna för de pensionärer som har låga inkomster från den allmänna ålderspensionen genom en förstärkning av grundskyddet i pensionssystemet. Den nya förmånen införs som ett kompletterande bidrag till boendet för pensionärer med låg eller ingen inkomstgrundad pension. Även om syftet inte är att säkerställa en viss levnadsnivå, så som var fallet med garantipensionen för personer födda 1938 eller senare i EU-domstolens dom i målet *Zaniewicz-Dybeck*, så blir det nya tillägget ett bidrag till dem som har låga inkomster, även om tillägget inte riktar sig enbart mot dem som har de lägsta pensionsinkomsterna. Liksom garantipensionen ska garantitillägget vara en bosättningsbaserad grundskyddsformån där rätten till tillägget grundar sig på rätten till garantipension. Det innebär att den större delen av personkretsen som kan komma att få garantitillägget får garantipension, det vill säga de personer som har låg eller ingen inkomstgrundad pension. Gemensamt för garantitillägget och garantipensionen är vidare syftet att, oaktat vilken åldersgrupp som avses, försöka stärka den ekonomiska situationen för personkretsen genom att utgöra ett tillägg till deras inkomster. Även om det också finns vissa konstruktionsmässiga skillnader, till exempel vad gäller beräkningsunderlaget för personer födda 1937 eller tidigare, så bedöms en sådan skillnad inte få en avgörande betydelse för bedömningen av vilka bestämmelser i förordningen som torde bli tillämpliga på en förmån likt garantitillägget.

Mot bakgrund av ovanstående resonemang är den sammantagna bedömningen att garantitillägget är att betrakta som en förmån vid ålderdom enligt bestämmelserna i samordningsförordningen. Bedömningen är att garantitillägget uppvisar sådana karaktärsdrag som enligt EU-domstolen i målet *Valentini* (171/82, EU:C:1983:189) anses utgöra förmåner vid ålderdom, nämligen en förmån som kan bl.a. beviljas en person som uppnått en viss ålder, och som inte står till arbetsmarknadens förfogande samt att det avser medel för personens försörjning. Garantitillägget för personer födda 1937 eller tidigare torde dock anses utgöra en förmån vid ålderdom som faller under de allmänna bestämmelserna i kapitel 5 i samordningsförordningen, medan garantitillägget för personer födda 1938 eller senare är en förmån som också omfattas av den särskilda bestämmelsen om beviljande av tillägg, nämligen artikel 58 i kapitel 5 i samordningsförordningen. Konsekvensen av detta är att garantitillägget kommer att hanteras på delvis olika sätt beroende på förmånstagarens ålder, vilket berörs mer i detalj nedan.

Pensionsmyndigheten framför att garantitilläggets EU-rättsliga klassificering skulle behöva utredas mer grundligt med hänsyn till att den författningsmässiga placeringen i den

nationella författningen skapar en diskrepans i förhållande till att förmånen till sin konstruktion utgör garantipension. Vidare gäller det även enligt myndigheten tolkningen och tillämpningen av EU-rätten samt att problematiken innebär att rätts-säkerheten kan komma att äventyras utifrån ett EU-rättsligt perspektiv. Myndigheten anser vidare att en sådan utredning bör belysa den EU-rättsliga bedömningen utifrån garantitilläggets koppling till förmånen bostadstillägg till pensionärer som utgör en förmån som omfattas av artikel 70 i samordningsförordningen. Regeringens EU-rättsliga bedömning görs som nämns ovan mot bakgrund av förmånens syfte och konstruktion, med beaktande av förordningens bestämmelser samt utifrån EU-domstolens rättspraxis. Regeringen delar promemorians EU-rättsliga bedömning av förmånen, och menar att det saknas skäl att vidare utreda frågan.

Sammanläggning enligt förordningens bestämmelser för rätt till förmånen

Som redogjorts för i avsnitt 5.2.2 föreslår regeringen att en försäkrad har rätt till garantitillägg om personen har rätt till garantipension, tar ut allmän ålderspension till någon del samt uppnått 65 års ålder. Rätten till förmånen är således inte direkt grundad på fullgjorda försäkringsperioder, det vill säga den konstruktion som finns för garantipension. I det fallet medför försäkringsperioder som fullgjorts i Sverige eller i enlighet med andra länders lagstiftning inom EU/EES eller i Schweiz att dessa perioder sammanläggs för att ge rätt till förmånen, vilket görs med stöd av artikel 6 i samordningsförordningen eller enligt särskilda sammanläggningsbestämmelser i samordningsförordningen. Med försäkringsperioder inom EU/EES eller Schweiz avses sådana perioder som fullgjorts i någon av de 27 medlemsstaterna i Europeiska unionen samt i EES-länderna Norge, Island, Lichtenstein eller Schweiz. Vad gäller garantitillägget finns det emellertid inget behov av att lägga samman fullgjorda försäkringsperioder inom EU/EES eller i Schweiz med perioder i Sverige, mer än då rätten till garantipension till ålderspensionen prövas. Försäkringsperioder kommer således inte i fråga för rätten till garantitillägget. Mot denna bakgrund torde inte heller artikel 6 i förordningen bli tillämplig.

Beräkning och utbetalning av garantitillägget i enlighet med artikel 58 i förordningen för personer födda 1938 eller senare

Garantitillägget för personer födda 1938 eller senare har som ovan nämnts bedömts utgöra en förmån vid ålderdom som också omfattas av artikel 58 i förordningen. Även det att rätten till garantitillägget inte prövas utifrån en särskild försäkringstid för den förmånen, kan få effekter på hur förmånen ska beräknas.

Beräkningsunderlaget för garantitillägget för personer födda 1938 eller senare innebär att inkomstgrundad pension från Sverige och änkepension ska ingå i beräkningsunderlaget. Även allmän obligatorisk ålderspension enligt utländsk lagstiftning som inte är att likställa med garantipension enligt socialförsäkringsbalken ska ingå i underlaget, samt efterlevandepension enligt utländsk lagstiftning. Vidare ska det också i beräkningsunderlaget tas med förmåner som lämnas till den försäkrade enligt utländsk lagstiftning och som motsvarar sjukersättning eller aktivitetsersättning eller som utgör pension vid invaliditet (se avsnitt 5.2.3.1).

Beräkningen av garantitillägget görs på grundval av bestämmelsen i artikel 58 i samordningsförordningen. På samma sätt som vid beräkning av garantipension för personer födda 1938 eller senare innebär det att det även i beräkningen av garantitillägget ska beaktas fullgjorda försäkringsperioder såväl i Sverige som i andra medlemsstater inom EU/EES eller i Schweiz. Samtliga fullgjorda försäkringsperioder inom Sverige, EU/EES eller Schweiz läggs sedan samman. Detta blir således grunden för hur stor del av 40-delarna som är uppfyllda. Skulle det totala antalet fullgjorda försäkringsperioder inom EU/EES eller i Schweiz uppgå till 40 eller mer sätts intjänandetiden till 40/40 och garantitillägget lämnas oavkortat till den enskilde.

Enligt nu gällande tolkning av artikel 58 i samordningsförordningen kommer garantitillägget för personer födda 1938 eller senare inte att betalas ut till personer som är bosatta i andra medlemsstater inom EU/EES eller i Schweiz.

Beräkning och utbetalning av garantitillägget i enlighet med de allmänna bestämmelserna i avdelning III kapitel 5 i förordningen för personer födda 1937 eller tidigare

Som redogjorts för ovan bör garantitillägget för personer födda 1937 eller tidigare anses utgöra en förmån vid ålderdom som omfattas av de allmänna bestämmelserna i kapitel 5 i samordningsförordningen, och som inte träffas av de särskilda bestämmelserna i artikel 58 i samordningsförordningen.

Som har redogjorts för i avsnitt 5.2.3.1 kommer beräkningen av garantitillägget för personer födda 1937 eller tidigare att göras på delvis samma underlag som ligger till grund för garantipensionen för personer födda 1937 eller tidigare enligt äldre nationella bestämmelser. Inom ramen för beräkningen kan tillämpningen av förordningens bestämmelser påverka utfallet.

Samordningsförordningen blir tillämplig när en person har omfattats av lagstiftning i en eller flera medlemsstater inom EU/EES eller i Schweiz. När en ansökan om en förmån vid ålderdom görs, beaktas alla relevanta bestämmelser i förordningen. Sammanläggning kan komma att göras, likaså beräkning av förmånen utifrån bestämmelserna i kapitel 5 i förordningen. I allmänhet så beräknas en förmån med beaktande av dessa regler som innebär att en förmån ska beräknas enligt två alternativ, först enligt nationella regler, om sammanläggning för att öppna upp rätten till en förmån inte tillämpats. I ett nästa steg beräknas förmånen enligt den så kallade pro rata-principen. Undantag kan göras från denna princip i de fall beräkningen av en förmån alltid ger ett minst lika fördelaktigt resultat vid tillämpning av den nationella lagstiftningen. I det sammanhanget kan den behöriga institutionen avstå från en pro rata-beräkning om detta har angetts i bilaga VIII till samordningsförordningen.

Beräkningen av en förmån vid ålderdom regleras i artikel 52 i förordningen. Garantitillägget torde beräknas utifrån artikel 52.1 a i förordningen och då beräknas enligt nationell lagstiftning (oberoende förmån) och enligt artikel 52.1 b pro rata-beräkningen med stöd av förordningen. Beloppen för garantitillägget för personer födda 1937 eller tidigare från dessa två beräkningar bedöms bli lika stort. Mot denna bakgrund bedömer regeringen i likhet med promemorian att garantitillägg för personer födda 1937 eller tidigare bör nedtecknas i bilaga VIII till samordningsförordningen som en förmån som omfattas av möjligheterna att undanta pro rata-beräkning enligt artikel 52.4 i samordningsförordningen.

Enligt regeringens förslag ska vissa utländska pensioner ingå i beräkningsunderlaget för personer födda 1937 eller tidigare. Enligt förslaget ska allmän obligatorisk ålderspension enligt utländsk lagstiftning som inte är att likställa med garantipension enligt socialförsäkringsbalken, efterlevandepension enligt utländsk lagstiftning, och sådana förmåner som lämnas till den försäkrade enligt utländsk lagstiftning och som motsvarar sjukersättning eller aktivitetsersättning eller som utgör pension vid invaliditet, ingå i beräkningsunderlaget (se avsnitt 5.2.3.1). Samordningsförordningens bestämmelser innebär dock att den nationella lagstiftningen avseende utländska pensioner från EU/EES eller Schweiz inte kommer att kunna tillämpas fullt ut. Det innebär i praktiken att sådana förmåner inte alltid kommer att räknas med i beräkningsunderlaget till sitt fulla belopp eller att de inte tas med alls.

I propositionen görs bedömningen att garantitillägget för personer födda 1937 eller tidigare ska nedtecknas i del I i bilaga IX till samordningsförordningen som en förmån som omfattas av artikel 54.2 a i förordningen och vars storlek är oberoende av full-

gjorda försäkringsperioders längd. För närvarande omfattas endast garantiersättning och garantipension som ersatt oavkortad folkpension som utgavs före den 1 januari 1993, då andelsberäkning infördes för folkpensionsförmånerna. Regelverket omfattar också den oavkortade folkpensionen som enligt 6 kap. 27–28 §§ i lag om införande av socialförsäkringsbalken kan beviljas efter sammanlagd 10 års bosättningsstid i Sverige. Folkpension och pensionstillskott ingår i beräkningsunderlaget för garantipension för personer födda 1937 eller tidigare enligt 66 kap. SFB. Det förefaller rimligt att om försäkringstiden för beräkningen av folkpension och pensionstillskott ska påverka beräkningen av garantitillägget för personer födda 1937 eller tidigare och att den försäkringstiden är fastställd med stöd av ovan nämnda nationella övergångsbestämmelser i lagen (1992:1277) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring, så bör även garantitillägget anses utgöra en förmån oberoende av försäkringstid och nedtecknas i nämnda bilaga.

Garantitillägget för personer födda 1937 eller tidigare är en ålderspension som omfattas av de allmänna bestämmelserna i samordningsförordningen. Den så kallade exportabilitetsprincipen i artikel 7 i förordningen utgör en av de grundläggande principerna i samordningsförordningen och innebär att en förmån ska betalas ut till en person, även om personen skulle bosätta sig i en annan EU/EES-stat eller i Schweiz. Vissa förmåner undantas från export helt och hållet, nämligen de särskilda icke-avgiftsfinansierade förmånerna som omfattas av artikel 70 och nedtecknats i bilaga X till förordningen. Vad gäller garantitillägget för personer födda 1937 eller tidigare bör förmånen emellertid ses som en förmån vid ålderdom som torde kunna betalas ut även vid bosättning i andra EU/EES-länder eller i Schweiz med stöd av samordningsförordningens bestämmelser. Som *ISF* har påpekat så innebär detta emellertid att det finns en skillnad i hur förmånen betalas ut till förmånstagare bosatta i EU/EES eller i Schweiz, beroende på vilken åldersgrupp förmånstagaren tillhör. Regeringen vill i detta sammanhang understryka att skillnaden är ett resultat av den tillämpning som görs avseende artikel 58 i förordningen och som medför att garantitillägget för de personer som är födda 1938 eller senare inte kommer att betalas ut i andra medlemsstater inom EU/EES eller Schweiz med stöd av förordningens bestämmelser. Regeringen kan därmed inte påverka detta utfall.

5.2.7 Garantitillägget i ljustet av bilaterala avtal om social trygghet

Regeringens bedömning: Garantitillägg i bostadstillägget bör inte utgöra en förmån som omfattas av de för Sverige ingångna avtalen om social trygghet med tredjeländer.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Pensionsmyndigheten* framför synpunkter på att den nationella kategoriseringen av garantitillägget i förhållande till de bilaterala avtalen som Sverige har ingått med tredjeländer leder till ett komplicerat regelverk som gör bedömningen av tillämpligheten av de bilaterala avtalen osäker. Övriga remissinstanser har inte lämnat några synpunkter på bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Den EU-rättsliga bedömningen som redogjorts för i avsnitt 5.2.6 vilar på de rättsliga ramarna för förordningen med tillhörande rättspraxis. Andra internationella förpliktelser utgörs av ett flertal ikraftträdde bilaterala avtal om social trygghet som Sverige har med vissa tredjeländer, däribland Kanada, Chile, Sydkorea, Indien, Filippinerna och USA. Sveriges regering har ingått dessa avtal för att stärka skyddet och rätten till social trygghet för de personer som har bott eller arbetat i någon av de avtalsslutande staterna. Avtalen har därför en betydelsefull roll i

att underlätta och understödja personrörligheten med länder som därigenom kan bli eller förbli en viktig handelspartner.

I jämförelse med hur det ser ut avseende personer som omfattas av EU:s samordningsbestämmelser ser den rättsliga kontexten för de bilaterala avtalen om social trygghet annorlunda ut då sådana överenskommelser inte styrs av samma rättsliga ramar. Vad som bör anses ingå i avtalet bestäms direkt mellan de avtalsslutande parterna. Inte sällan ingår det en allmän bestämmelse i avtalet om att förmåner som tillkommer efter det att avtalet är färdigförhandlat också kan komma att ingå i avtalet om parterna kommer överens om detta. Till detta hör ofta bestämmelser om skyldigheten att informera varandra om ändringar i respektive stats lagstiftning, i den mån sådana ändringar påverkar tillämpningen av avtalet. Avtalens inriktning och omfattning är olika men på ett övergripande plan har de avtal som Sverige ingått med andra stater i huvudsak bäring på pensionsförmåner. Huruvida en ny förmån ska anses ingå i ett redan undertecknat och ikraftträtt avtal måste därför ses i ljuset av varje avtals struktur och bestämmelser.

Vad gäller garantitillägget är det emellertid som ovan förklarats en bosättningsbaserad förmån inom ramen för bostadstillägget. Tillägget ska i likhet med de nuvarande bostadstilläggsförmånerna utgöra ett inkomststöd och ska utgöra en ny förmån i form av ett kompletterande bidrag till boendekostnader och hushållskostnader för pensionärer med låg eller ingen inkomstgrundad pension. Det övergripande syftet är att långsiktigt förbättra den ekonomiska situationen för den berörda gruppen av pensionärer. Förmånen är vidare en form av grundskyddsförmån då den träffar dem med låga pensionsinkomster från det allmänna systemet.

De nuvarande bostadstilläggsförmånerna har inte omfattats av något av avtal om social trygghet som Sverige hittills har undertecknat. Det kan endast antas att skälet till detta är för att bostadstillägget utgör en annan form av inkomststöd än de förmåner som typiskt sett täcker ett inkomstbortfall, till exempel pensionsförmåner, sjukersättning och aktivitetsersättning. Andra bosättningsbaserade grundskyddsförmåner såsom garantipension eller efterlevandepension omfattas förvisso av de bilaterala avtalen men endast i en mycket begränsad utsträckning då de inte ingår bland de förmåner som betalas ut vid bosättning i annat avtalsslutande land eller för vilka sammanläggningsprincipen tillämpas.

Mot denna bakgrund gör regeringen bedömningen att garantitillägget inte omfattas av de befintliga och gällande avtalen om social trygghet, eftersom avtalen i huvudsak reglerar pensionsförmåner och efterlevandeförmåner men endast omfattar andra bosättningsbaserade förmåner på ett ytterst begränsat sätt. *Pensionsmyndigheten* anser att den nationella klassificeringen av förmånen garantitillägg som bostadstillägg, även om förmånen i sin konstruktion har likheter med garantipensionen, leder till ett komplicerat regelverk som gör att bedömningen om tillämpligheten av de bilaterala avtalen och i synnerhet behovet av att informera avtalssparten om förmånen blir osäker. Regeringen anser att bosättningsbaserade grundskyddsförmåner endast i undantagsfall ska omfattas av bilaterala avtal om social trygghet. Det har vidare ovan redogjorts för att bostadstillägget inte ingår i något av de befintliga avtalen och att garantipension endast i begränsad utsträckning omfattas. Enligt regeringens mening bör det därför inte föreligga någon osäkerhet i fråga om att garantitillägget i dess föreslagna utformning inte omfattas av Sveriges bilaterala avtal om social trygghet med tredjeländer.

5.2.8 Vissa ändringar inom bostadstillägget och påverkan på avgifter enligt socialtjänstlagen samt bruttoinkomsten i bilstödet

Regeringens förslag: Garantitillägg i bostadstillägget ska ingå i den bidragsgrundande inkomsten för de nuvarande bostadstilläggsförmånerna. Förmånen ska till sitt fulla belopp ingå i reduceringsinkomsterna för det ordinarie bostadstillägget.

Fribeloppen som minskar reduceringsinkomsten för det ordinarie bostadstillägget ska ökas med ett belopp som motsvarar det högsta förmånsbeloppet för garantitillägg i bostadstillägget för det aktuella året. I fråga om fribeloppet som minskar reduceringsinkomsten för personer som inte har hel allmän ålderspension och är 65 år eller äldre ska detta gälla från och med den månad då personen fyller 65 år, om allmän ålderspension ingår i reduceringsinkomsten.

Åldersgränsen ovan ska höjas från 65 till 66 år från och med 2023 och från och med 2026 utgöras av riktåldern för pension.

Garantitillägg i bostadstillägget ska till sitt fulla belopp ingå i de inkomster som beaktas vid beräkningen av särskilt bostadstillägg.

Garantitillägg i bostadstillägget ska inte ingå i den årliga bruttoinkomsten vid beräkning av bilstöd i form av anskaffningsbidrag.

Regeringens bedömning: Garantitillägg i bostadstillägget bör till sitt fulla belopp ingå i de inkomster som beaktas vid beräkningen av äldreförsörjningsstöd. Förmånen bör inte ingå i underlaget för avgifter för insatser enligt socialtjänstlagen. Några särskilda bestämmelser om detta behöver inte införas.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: *Inspektionen för socialförsäkeringen (ISF)* anser att det är ologiskt att garantitillägget ska reducera det ordinarie bostadstillägget eftersom förmånen enligt förslaget ska vara en del av bostadstilläggsförmånerna. *Riksförbundet pensionärsgemenskap (RPG)*, *Svenska Kommunalpensionärernas Förbund (SKPF)* och *SPF Seniorerna* framhåller vikten av att kommunala avgifter inte höjs som en följd av att enskilda får en högre inkomst i form av ett garantitillägg. Övriga remissinstanser lämnar inga synpunkter på förslaget eller bedömningen.

Skälen för regeringens förslag

Garantitillägget bör minska de nuvarande bostadstilläggsförmånerna

Det ordinarie bostadstillägget är en behovsprövad förmån som syftar till att vara ett stöd till de pensionärer som har låga inkomster och höga bostadskostnader. Därför är förmånen också utformad på ett sådant sätt att ökade inkomster för den enskilde reducerar, det vill säga minskar, bostadstillägget.

Vid beräkningen av bostadstillägget är utgångspunkten hushållets bostadskostnader samt de berörda personernas bidragsgrundande inkomst (årsinkomst). Utifrån den bidragsgrundande inkomsten räknas en så kallad reduceringsinkomst fram.

Reduceringsinkomsten är summan av vissa andelar av en persons årsinkomster med avdrag för ett så kallat fribelopp (se nedan). I fråga om makar är reduceringsinkomsten för var och en av dem hälften av deras sammanlagda reduceringsinkomst. Det ordinarie bostadstillägget motsvarar skillnaden mellan den försäkrades bostadskostnad och en viss del av den försäkrades reduceringsinkomst.

Inkomsterna garantipension, änkepension, kapitalinkomst och förmögenhetstillägg räknas med till 100 procent och övriga inkomster räknas med till 93 procent i reduceringsinkomsten för personer som har hel allmän ålderspension och är 65 år eller äldre (102 kap. 16 a § SFB). I linje med huvudregeln att inkomster ska påverka storleken på bostadstillägget föreslås att garantitillägget ska ingå i den bidragsgrundande inkomsten samt tas upp i reduceringsinkomsten för de ovan avsedda personerna med följden att garantitillägget reducerar bostadstillägget. Det föreslås att garantitillägget tas upp till 100 procent i reduceringsinkomsten. *ISF* anser att en sådan ordning är ologisk eftersom garantitillägget är en del av de ordinarie bostadstilläggsförmånerna. Regeringen har förståelse för *ISF*'s invändning men menar samtidigt att det är viktigt att de nuvarande bostadstilläggsförmånernas behovsprövning kvarstår oförändrad för att syftet med dessa förmåner inte ska urholkas.

Garantitillägget föreslås även kunna lämnas till personer som har partiell allmän ålderspension. För att regelverket ska vara stringent föreslås att garantitillägget även ska ingå med 100 procent i reduceringsinkomsten för personer med partiellt uttag av allmän ålderspension (102 kap. 16 § SFB). Det innebär att samtliga enskilda försäkrade eller hushåll som får garantitillägg och som också har ordinarie bostadstillägg får det senare reducerat enligt samma principer som beskrivs ovan. Notera att det i huvudsak handlar om situationer där någon i hushållet tar ut partiell allmän ålderspension (och således kan få garantitillägget) och en annan person i hushållet får ordinarie bostadstillägg.

Av samma skäl som anges ovan bör garantitillägget även reducera det särskilda bostadstillägget. Det föreslås därför att garantitillägget till sitt fulla belopp ska ingå i de inkomster som beaktas vid beräkningen av särskilt bostadstillägg (102 kap. 29 §). Detta förslag innebär att även äldreförsörjningsstödet kommer att reduceras till följd av ökade inkomster i form av garantitillägg. Eftersom äldreförsörjningsstödet är det yttersta skyddsnätet för personer över 65 år och således också ett behovsprövat stöd bedöms det som rimligt att äldreförsörjningsstödet, i likhet med bostadstillägget, minskas när den enskilde får en ökad inkomst i form av ett garantitillägg.

Regeringen har i propositionen Justerade åldersgränser i pensionssystemet och i kringliggande system (prop. 2021/22:181) föreslagit ändringar i ovan nämnda 102 kap. 16 a och 29 §§. Dessa ändringar innebär att den i paragraferna angivna åldern 65 år ändras till 66 år. Dessa ändringar har föreslagits träda i kraft den 1 december 2022 till skillnad från nu aktuella förslag som föreslås träda i kraft den 15 juli 2022 (se avsnitt 5.3). För att samordna förslagen om garantitillägget i bostadstillägget med de justerade pensionsåldrarna behövs de lagändringar som föreslås i avsnitt 2.7. I nyss nämnda proposition föreslås vidare att den i paragraferna angivna åldern 66 år fr.o.m. 2026 därefter ändras till ”uppnår riktåldern för pension”. Av det skälet behövs även de lagändringar som föreslås i 2.8.

De grundläggande fribeloppen inom det ordinarie bostadstillägget ska höjas

Som nämnts ovan beaktas i beräkningen av det ordinarie bostadstillägget ett så kallat fribelopp, som minskar den enskildes reduceringsinkomst. För personer som får sjukersättning eller aktivitetsersättning finns ett särskilt fribelopp (102 kap. 18 § SFB). För övriga personer gäller ett grundläggande fribelopp vars storlek skiljer sig åt för den som är ogift eller ensamstående respektive den som är gift eller sammanboende (102 kap. 17 § SFB). Dessa grundläggande fribelopp motsvarar grundnivån i garantipensionen för pensionärer som är födda 1938 eller senare för ogifta respektive gifta. Beloppen ska säkerställa att de pensionärer vars enda försörjning består av garantipension inte får hela bostadstillägget bortreducerat.

Ett övergripande syfte med införandet av garantitillägget är att förbättra den ekonomiska situationen för de pensionärer som har låga inkomster från den allmänna ålderspensionen. För att undvika att effekten i ökad disponibel inkomst, som följd av införandet av garantitillägget, reduceras bort i vissa inkomstspann föreslår regeringen att de grundläggande fribeloppen i det ordinarie bostadstillägget ska höjas.

För att uppnå den avsedda effekten föreslås det att fribeloppen som avser reduceringsinkomsten för personer som har hel allmän ålderspension och är 65 år eller äldre höjs med ett belopp som motsvarar det högsta förmånsbeloppet för garantitillägg för det aktuella året, det vill säga det högsta förmånsbeloppet för garantitillägg som kan lämnas till en person som tar ut hel allmän ålderspension och som får ett helt och oavkortat garantitillägg. Samma höjning ska gälla för personer som är ogifta/ensamstående och personer som är gifta/sammanboende.

Det högsta förmånsbeloppet för garantitillägg enligt ovan föreslås vara 12 000 kronor per år för 2022. Som en följd av att garantitillägget enligt regeringens förslag ska följsamhetsindexeras, och för att det utbetalda beloppet inte ska minska i värde eller reduceras av fribeloppen i bostadstillägget över tid, bör de grundläggande fribeloppen följa värdeutvecklingen för garantitilläggets maxbelopp. En höjning av fribeloppen för det ordinarie bostadstillägget påverkar även det minsta belopp som vissa av den enskildes inkomster ska anses uppgå till vid beräkningen av särskilt bostadstillägg (102 kap. 30 § SFB).

Som nämnts ovan föreslår regeringen att garantitillägget även ska ingå i beräkningen av reduceringsinkomsten för personer som har partiell allmän ålderspension. Av samma skäl som anges ovan bör därför även fribeloppen som avser reduceringsinkomsten för dessa personer höjas. I och med att garantitillägget föreslås kunna lämnas endast till personer som är 65 år eller äldre bör motsvarande åldersgräns gälla för de höjda fribeloppen i dessa fall. Det föreslås att de nu aktuella fribeloppen ska höjas i samma utsträckning som för personer som har hel allmän ålderspension. Regeringen föreslår att åldersgränsen för garantitillägget ska följa åldersgränsen i grundskyddet för pensionärer (se avsnitt 5.2.2). Den ovan föreslagna åldersgränsen för ett högre fribelopp har sin grund i åldersgränsen för garantitillägget. Som en följd av detta bör åldersgränsen i fribeloppet ändras på motsvarande sätt som åldersgränsen i garantitillägget. Det innebär att åldersgränsen bör ändras till 66 år fr.o.m. 2023 och till riktåldern för pension fr.o.m. 2026 om dessa förslag genomförs.

Garantitillägget bör inte påverka avgifter enligt socialtjänstlagen

Avgifterna för insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453), såsom hemtjänst, dagverksamhet, kommunal hälso- och sjukvård och särskilt boende, beräknas utifrån den enskildes inkomst (8 kap. 4 § socialtjänstlagen). Inkomsten beräknas bl.a. med tillämpning av delar av den paragraf i socialförsäkringsbalken som reglerar vilka inkomster som beaktas vid beräkningen av särskilt bostadstillägg. Utifrån nuvarande reglering i socialtjänstlagen och den föreslagna regleringen i socialförsäkringsbalken bedöms en försäkrad inte få en höjd avgift för exempelvis hemtjänst till följd av att individen får en ökad inkomst i form av ett garantitillägg. För det fall garantitillägget skulle ingå i det så kallade avgiftsunderlaget och följaktligen påverka aktuella avgifter finns en risk att vissa enskilda trots oförändrad disponibel inkomst kan få en höjd avgift mot bakgrund av att inkomstsammansättningen förändras till exempel genom att en del äldreförsörjningsstöd, som inte ingår i avgiftsunderlaget, ersätts av en del garantitillägg. Sådana effekter bör undvikas. Garantitillägget bör därmed inte påverka avgifter för insatser enligt socialtjänstlagen. Pensionärsorganisationerna understryker i sitt gemensamma remissvar vikten av att kommunala avgifter inte påverkas (höjs) till följd av att den enskilde får en ökad disponibel inkomst i form av ett garantitillägg. Regeringens bedömning är som nämnts ovan att kommunala avgifter enligt social-

tjänstlagen inte påverkas av garantitillägget. Dessa avgifter bedöms också vara de kommunala avgifter som i störst utsträckning påverkar ekonomin för den aktuella gruppen i fråga.

Garantitillägget bör undantas från bruttoinkomsten i bilstödet

Bilstöd är en förmån som kan lämnas till försäkrade med funktionsnedsättning eller till försäkrade med barn som har en funktionsnedsättning. Bilstödet består av flera olika bidrag för att den försäkrade ska kunna köpa eller anpassa en bil. Storleken på bilstöd i form av anskaffningsbidrag beror av den försäkrades så kallade årliga bruttoinkomst. Med årlig bruttoinkomst avses samma som den bidragsgrundande inkomsten inom den nuvarande bostadstilläggsregleringen (52 kap. 18 § första stycket SFB som hänvisar till 102 kap. 7–15 §§ SFB). Som anges ovan föreslår regeringen att garantitillägget ska ingå i den bidragsgrundande inkomsten. Bilstöd i form av anskaffningsbidrag kan lämnas till personer som också föreslås kunna få garantitillägg (föräldrar till barn som har en funktionsnedsättning).

Ordinarie bostadstillägg och särskilt bostadstillägg ingår inte i bruttoinkomsten som används vid beräkningen av bilstöd i form av anskaffningsbidrag och påverkar således inte storleken på den förmånen. Detta är naturligt eftersom bostadstillägget är ett stöd till framför allt boendekostnader och således inte bör minska ett bidrag för inköp av bil. Eftersom garantitillägget föreslås vara en form av bostadstillägg bör regler även gälla den förmånen, det vill säga garantitillägget bör undantas från bruttoinkomsten i bilstödet och följaktligen inte påverka bilstödets storlek.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar av 52 kap. 18 §, 102 kap. 7, 16, 16 a, 17 och 29 §§ SFB (avsnitt 2.4–2.8).

5.3 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna som avser införandet av garantitillägg i bostadstillägget ska träda i kraft den 15 juli 2022 men i vissa delar tillämpas första gången i fråga om förmåner som avser augusti 2022.

För den som har rätt till garantipension för juli 2022 får ett beslut om garantitillägg i bostadstillägget som avser augusti 2022 fattas på ett beräkningsunderlag som grundas på inkomsterna i beräkningsunderlaget för den försäkrades garantipension för samma månad, i den omfattning inkomsterna ska ingå i beräkningsunderlaget för garantitillägg i bostadstillägget. Ett sådant beslut ska omprövas om det beräkningsunderlag för garantipension som legat till grund för beslutet om garantitillägg i bostadstillägget har ändrats.

Lagändringarna som avser en höjning av vissa åldersgränser inom regleringen om bostadstillägg till 66 års ålder och en ändring av en hänvisning till vissa paragrafer som avser garantipension ska träda i kraft den 1 december 2022 och tillämpas första gången för förmåner som avser januari 2023. Äldre föreskrifter ska dock fortfarande gälla för den som har fyllt 65 år före den 1 januari 2023.

Lagändringarna som innebär att vissa åldersgränser inom regleringen om bostadstillägg knyts till riktåldern för pension ska träda i kraft den 1 december 2025 och tillämpas första gången för förmåner som avser januari 2026. Äldre föreskrifter ska dock fortfarande gälla för den som har fyllt 66 år före den 1 januari 2026.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås att bestämmelserna i 103 kap. 2 i den nya lydelsen och 3 a §§

inte ska tillämpas för garantitillägg i bostadstillägget som avser en månad under 2022 när det gäller ändringar som påverkar förmånens storlek.

Remissinstanserna: Ett fåtal remissinstanser lämnar synpunkter på förslagen. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)* anser att det går att sätta starka frågetecken för reformens planering och snäva genomförande. *Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)* ifrågasätter lämpligheten i att införa en ny förmån med en sådan brådska att nödvändiga administrativa system inte finns på plats för ikraftträdandet.

Pensionsmyndigheten framför att det avsteg från myndighetens utredningsskyldighet som föreslås i punkten 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagförslag 2.4 kan leda till konflikt med myndighetens uppdrag att bidra till korrekta utbetalningar. Pensionsmyndigheten anser också att det är oklart vilket juridiskt utrymme som myndigheten har att vid en senare tidpunkt räkna om eller ändra beslut om det uppdragas att beräkningsunderlaget varit felaktigt. Vidare anger Pensionsmyndigheten att den föreslagna punkten 4 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagförslag 2.4. inte är behövlig.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås att garantitillägg i bostadstillägget ska kunna lämnas första gången för augusti 2022, vilket innebär att förmånen betalas ut första gången den månaden. *IFAU* framför synpunkter på reformens planering och genomförande mot bakgrund av den övergångsbestämmelse som föreslås. Även *ISF* ifrågasätter lämpligheten i att genomföra reformen inom nämnda tidsram mot bakgrund av att nämnda övergångsbestämmelse behövs. Som regeringen tidigare har framhållit så riktar sig garantitillägget till en grupp med ingen eller låg allmän inkomstgrundad pension. Det handlar således om en grupp vars behov av ett långsiktigt ekonomiskt tillskott är starkt. Enligt regeringen är det mot denna bakgrund angeläget att det nya bidraget kommer berörda personer till del så snart det är möjligt. Regeringens bedömning är i likhet med promemorian att den tidigaste möjliga månaden för utbetalning av förmånen är augusti 2022. Som en följd av detta bör införandet av garantitillägget påverka ordinarie bostadstillägg och särskilt bostadstillägg samt äldreförsörjningsstöd (se avsnitt 5.2.8) först fr.o.m. den månaden. För att utbetalning i augusti 2022 ska vara möjlig måste Pensionsmyndigheten dessförinnan kunna fatta beslut om ersättning, vilket förutsätter att de föreslagna lagändringarna som avser införandet av garantitillägget är i kraft. Regeringen föreslår därför att de föreslagna lagändringarna ska träda i kraft den 15 juli 2022 men tillämpas första gången i fråga om förmåner som avser augusti 2022. När det gäller garantitillägget innebär detta, i kombination med förslaget att garantitillägget ska lämnas utan ansökan, att förmånen kommer att lämnas per automatik vid införandet till alla som då uppfyller villkoren för rätt till förmånen, det vill säga som har rätt till garantipension, tar ut allmän ålderspension och är 65 år eller äldre (se avsnitt 5.2.2). Detta gäller under förutsättning att den individuella inkomstberäkningen resulterar i förmånsbelopp som är högre än noll kronor (se avsnitt 5.2.3).

Regeringen delar promemorians bedömning att det mot bakgrund av den snäva tidsramen för reformen finns en risk för att fullständigt uppdaterad information för personer med pågående uttag av garantipension och nödvändiga administrativa system inte finns på plats inför ikraftträdandet. För att garantitillägg ändå ska kunna lämnas fr.o.m. augusti 2022 krävs att vissa undantag från den ordinarie hanteringen av ärenden görs övergångsvis. I promemorian föreslogs att ett beslut om garantitillägg i bostadstillägget som avser augusti 2022 ska fattas på ett beräkningsunderlag som grundas på inkomsterna i beräkningsunderlaget för den försäkrades garantipension för samma månad, i den omfattning inkomsterna ska ingå i beräkningsunderlaget för garantitillägget. *Pensionsmyndigheten* tolkar den föreslagna bestämmelsen som att den

avser beslut tills vidare av garantitillägg i bostadstillägget för de personer som redan har uttag av allmän pension. Regeringen anser att bestämmelsen bör förtydligas så att det uttryckligen framgår att den avser försäkrade som har rätt till garantipension för juli 2022. Förslaget innebär att Pensionsmyndigheten inte behöver göra någon särskild utredning av den enskildes beräkningsunderlag med anledning av införandet av garantitillägget, vilket innebär ett avsteg från den handläggande myndighetens utredningsskyldighet (110 kap. 13 § SFB). Pensionsmyndigheten har vidare framfört att det är oklart vilket juridiskt utrymme som myndigheten har att vid en senare tidpunkt räkna om eller ändra beslut om det uppdagas att beräkningsunderlaget varit felaktigt. Att beslutade förmåner är korrekta är ett centralt uppdrag för alla utbetalande myndigheter. För att det inte ska råda någon osäkerhet i fråga om möjligheten till omprövning bör övergångsbestämmelsen förtydligas så att det framgår att ett sådant beslut om garantitillägg i bostadstillägget som fattas med stöd av övergångsbestämmelsen ska omprövas om det beräkningsunderlag för garantipension som legat till grund för beslutet om garantitillägg i bostadstillägget har ändrats. Det kan röra sig om att det senare visar sig att det aktuella beräkningsunderlaget för garantipension vid tidpunkten för beslutet innehöll felaktigheter, t.ex. genom att en utländsk pension inte har beaktats eller har beaktats med ett felaktigt belopp. I promemorian föreslogs även att inga omprövningar eller omräkningar av förmånens storlek på grund av ändrade förhållanden (103 kap. 2 och 3 a §§ SFB) skulle behöva göras förrän vid den årliga omräkningen inför 2023. Pensionsmyndigheten har i sitt remissvar påtalat att den övergångsbestämmelsen inte är behövlig. Regeringen delar den bedömningen.

De föreslagna lagändringarna om att ändra vissa åldersgränser (avsnitt 2.5 och 2.6) bygger på förslagen i propositionen Justerade åldersgränser i pensionssystemet och i kringliggande system (prop. 2021/22:181). Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna för de nämnda lagförslagen bör i enlighet därmed också följa vad som föreslås gälla enligt den propositionen i relevanta delar, med beaktande av vad som anges ovan avseende tillämpningen av regleringen i förhållande till ordinarie bostadstillägg och särskilt bostadstillägg samt äldreförsörjningsstöd. Regeringen föreslår därför att de nu aktuella lagändringarna ska träda i kraft den 1 december 2022 (66 år) respektive den 1 december 2025 (riktåldern för pension) och tillämpas första gången för förmåner som avser januari 2023 respektive januari 2026. I enlighet med ovan föreslås vidare att äldre föreskrifter fortfarande ska gälla för den som fyller 65 år före den 1 januari 2023 respektive för den som fyller 66 år före den 1 januari 2026.

5.4 Konsekvenser av förslagen

I nedanstående avsnitt presenteras de ekonomiska konsekvenserna för individen samt för statens och kommunernas ekonomi. Även konsekvenser avseende jämställdhet samt de administrativa konsekvenserna för berörda myndigheter redogörs för i avsnittet.

Vid såväl kostnadsberäkningar för offentlig sektor som vid fördelningsanalyserna har främst Statistiska centralbyråns (SCB:s) FASIT-modell använts. Avseende uppgifter om antal, snittbelopp och fördelningsanalys presenteras dessa för år 2022, vilket är det år som garantitillägget införs. Eftersom förmånen börjar betalas ut i augusti 2022 innebär detta att utbetalning kommer ske under fem månader detta första år. Det gör att till exempel snittbelopp redovisas per månad. När det gäller fördelningseffekterna är dessa beräknade som helårseffekt det vill säga beräkningen är gjord för 2022 som om reformen infördes den 1 januari.

I FASIT-modellen finns inte tillgång till information om de utländska pensioner vilka ingår i beräkningsunderlaget för garantitillägget (se avsnitt 5.2.3.1). Inte heller finns

tillgång till information om försäkringstid inom EU/EES eller Schweiz. Vidare kommer garantitillägget enligt bestämmelser i EU-förordning 883/2004 betalas ut till personer bosatta inom EU/EES eller Schweiz. Dessa personer finns inte med i FASIT-modellen utan har i kostnadsberäkningen uppskattats genom uppgifter från Pensionsmyndigheten. *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* uttrycker önskemål om att promemorian i större utsträckning hade fördjupat och utvecklat konsekvensanalysen av bl.a. frågan om marginaleffekter av de nu aktuella förslagen. *Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)* menar att det, bl.a. utifrån konsekvensbeskrivningen, inte går att ta ställning till ändamålsenligheten i förslagen och bedömningarna. Regeringen bedömer att den befintliga konsekvensanalysen utgör ett tillräckligt underlag för att visa på såväl effekterna av förslagen som deras ändamålsenlighet.

5.4.1 Ekonomiska konsekvenser för individen

Antal kvinnor och män som berörs av reformen

Av tabell 5.1 framgår att 47 procent av samtliga individer äldre än 65 år som tar ut någon allmän pension beräknas få en ökad disponibel inkomst genom reformen. Bland kvinnor är det, ca 64 procent, och bland män ca 28 procent som får en ökad disponibel inkomst.

Den ökade disponibla inkomsten beror främst på att garantitillägget införs. Knappt 950 000 personer beräknas få garantitillägget och 200 000 personer får ett höjt bostadstillägg till följd av att fribeloppen i det ordinarie bostadstillägget höjs. Av dessa är det ca 100 000 personer som inte får garantitillägget utan enbart en höjning av det ordinarie bostadstillägget.

Garantitillägget minskar inkomstgapet mellan kvinnor och män, 65 år och äldre med allmän pension, från 28,6 till 27,2 procent. Gapet mäts som skillnaden i procent mellan kvinnors och mäns disponibla inkomst. Den genomsnittliga disponibla inkomsten ökar med 500 kronor per månad för kvinnor 65 år och äldre med allmän pension, motsvarande för män är 200 kronor

Tabell 5.1 Antal och andel berörda av samtliga 65 år och äldre med allmän pension, 2022

	Oförändrad disponibel inkomst	Ökad disponibel	Samtliga
Kvinnor	420 300	758 600 (64 %)	1 178 900
Män	747 900	285 700 (28 %)	1 033 600
Samtliga	1 168 200	1 044 200 (47 %)	2 212 500

Källa: Egna beräkningar i FASIT, prognos 2022.

Tabell 5.2 visar hur många av de berörda individerna som beräknas få de olika beloppen i garantitillägget. Ungefär hälften av individerna får 1 000 kronor per månad (det högsta beloppet) och drygt 75 procent får 500 kronor per månad eller mer. Bland kvinnorna får 54 procent av de berörda 1 000 kronor. Motsvarande andel för männen är 35 procent.

Tabell 5.2 Antal som beräknas få garantitillägget, fördelat på belopp, 2022

Garantitillägg kr/mån	Kvinnor	Män	Samtliga
1–249	61 000	42 200	103 200
250–499	86 000	45 400	131 400
500–749	90 200	41 600	131 800
750–999	83 700	33 400	117 100
1 000	381 400	87 900	469 300
Samtliga	702 300	250 500	952 800

Källa: Egna beräkningar i FASIT, prognos 2022.

I tabell 5.3 redovisas hur många individer som hamnar i de olika beloppintervallen sett till summan av garantitillägg och ökat ordinarie bostadstillägg.

Tabell 5.3 Antal som beräknas få garantitillägget och en ökning av bostadstillägget, fördelat på belopp, 2022

Netto Garantitillägg och BTP Kr/mån	Kvinnor	Män	Samtliga
1–249	60 600	50 000	110 600
250–499	77 600	47 200	124 800
500–749	123 200	57 000	180 300
750–999	110 200	38 300	148 500
1 000+	386 900	93 100	480 000
Samtliga	758 600	285 700	1 044 200

Källa: Egna beräkningar i FASIT, prognos 2022.

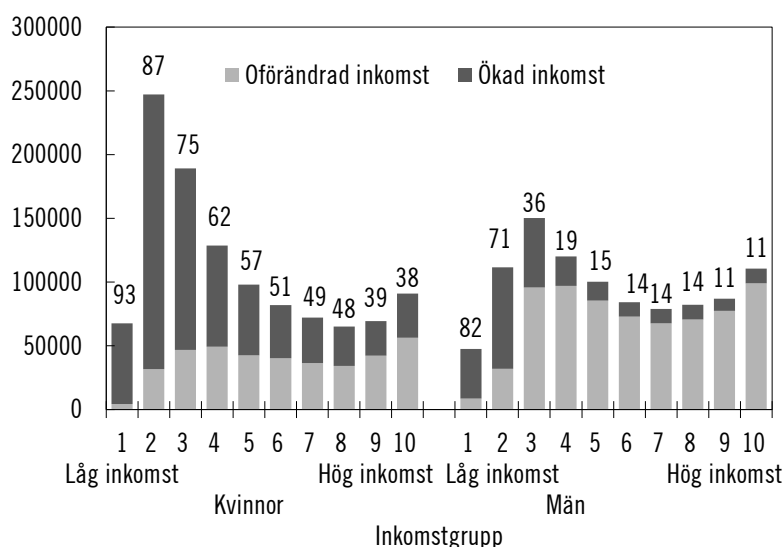
Fördelningsanalys

Tillägget går främst till dem med dem med låg ekonomisk standard

I fördelningsanalysen utgår beräkningarna från individernas ekonomiska standard. Med ekonomisk standard avses hushållets sammanlagda disponibla inkomst korrigerad efter hushållets sammansättning. Inkomstgrupper skapas genom att befolkningen delas in i tio lika stora grupper, deciler, ordnade efter stigande ekonomisk standard. De 10 procent med lägst ekonomisk standard återfinns i inkomstgrupp 1 och så vidare. I diagram 5.1 visas var i inkomstfördelningen för befolkningen som helhet samtliga personer 65 år och äldre med allmän pension befinner sig. Dessutom visas hur stor andel som får en ökad disponibel inkomst med reformen respektive har en oförändrad inkomst. Av diagrammet framgår att de äldre är överrepresenterade i den lägre delen av inkomstfördelningen. Störst andel av de kvinnor som får en ökad disponibel inkomst befinner sig i inkomstgrupp 1. Av de kvinnor som befinner sig i inkomstgrupp 1 får 93 procent en ökad disponibel inkomst. Andelen som får en ökad disponibel inkomst är lägre ju högre upp i inkomstfördelningen man rör sig. Sett till antalet är det dock flest i inkomstgrupp 2 som får en ökad disponibel inkomst. Samma mönster gäller för männen, 82 procent av de som befinner sig i inkomstgruppen med lägst ekonomisk standard får en ökad disponibel inkomst. Även för männen gäller att det är minst andel individer som får ökad inkomst i de högsta inkomstgrupperna.

Diagram 5.1 Antal och andel med ökad disponibel inkomst 2022 fördelat på inkomstgrupper, 65 år och äldre med pension

Antal (över staplarna visas andel som påverkas)

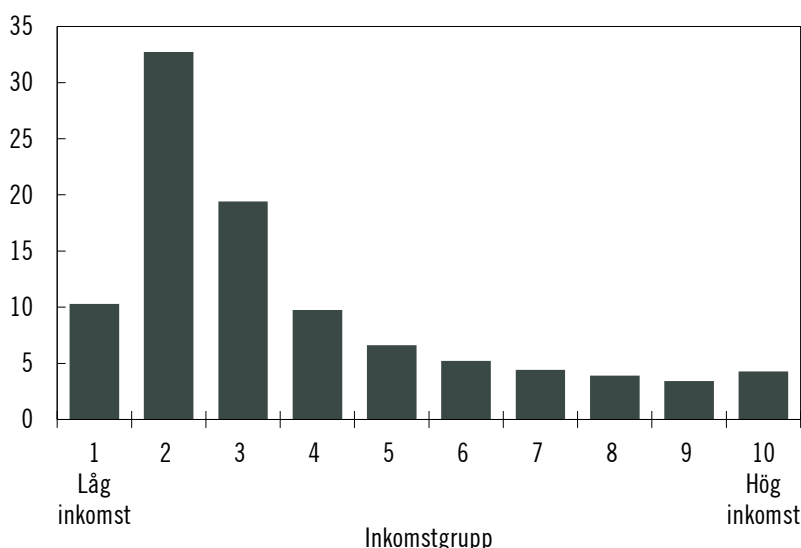

Källa: Egna beräkningar i FASIT, prognos 2022.

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) efterfrågar en redovisning av hur stor del av de sammanlagda ökade utgifterna som fördelas till olika grupper av pensionärer med avseende på ekonomisk standard. I nedanstående diagram visas hur utgifterna fördelas avseende ekonomisk standard. Eftersom antalet pensionärer i inkomstgrupp 1 är relativt få kommer de största utgifterna uppkomma för pensionärer i inkomstgrupp 2. Generellt sett är utgifterna lägre högre upp i inkomstfördelningen.

Diagram 5.2 Andel av utgifterna fördelade på inkomstgrupper, 65 år och äldre

Andel

Anm.: Indelning i inkomstgrupper görs efter ekonomisk standard. Inkomstgrupperingen är baserad på hela befolkningens ekonomiska standard.

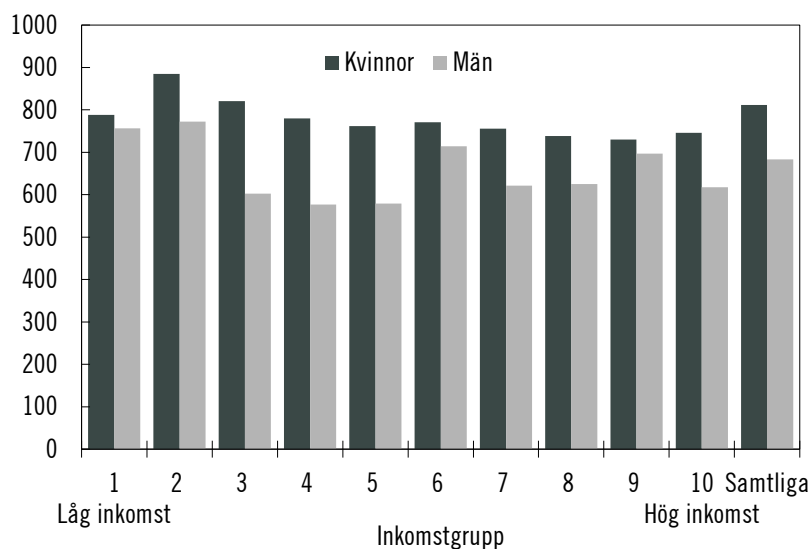
Källa: Egna beräkningar i FASIT, prognos 2022.

I diagram 5.3 visas att de berörda kvinnorna i snitt får en något större ökning i disponibel inkomst jämfört med männen. Kvinnorna beräknas få i snitt 810 kronor per månad medan männen får 680 kronor per månad. Detta beror på att en större andel av kvinnorna som får garantitillägg får det högsta förmånsbeloppet jämfört med männen. Snittbeloppet är högst i inkomstgrupp 2 för såväl kvinnorna som männen.

Ett tydligt mönster är att snittbeloppen för kvinnorna minskar högre upp i inkomstfördelningen. Samma mönster framgår, men inte lika tydligt, bland männen. Även om det inte är så stor skillnad på snittbeloppen i inkomstfördelningen har det tidigare redovisats att antalet som får förbättringar till störst del ligger i de lägre inkomstgrupperna. Eftersom garantitillägget utgår från den individuella inkomstgrundande pensionen medan inkomstgrupperingen utgår från ekonomisk standard, baserad på hela hushållets inkomster, så kommer även en del kvinnor och män som befinner sig högre upp i inkomstfördelningen få garantitillägg. Detta kan exempelvis bero på att de är sammanboende med någon med en hög inkomst trots att de själva har en låg inkomstgrundad pension.

Diagram 5.3 Genomsnittlig förändring i disponibel inkomst per månad 2022 för de med en förändring fördelat på inkomstgrupper, 65 år och äldre

Kronor/månad

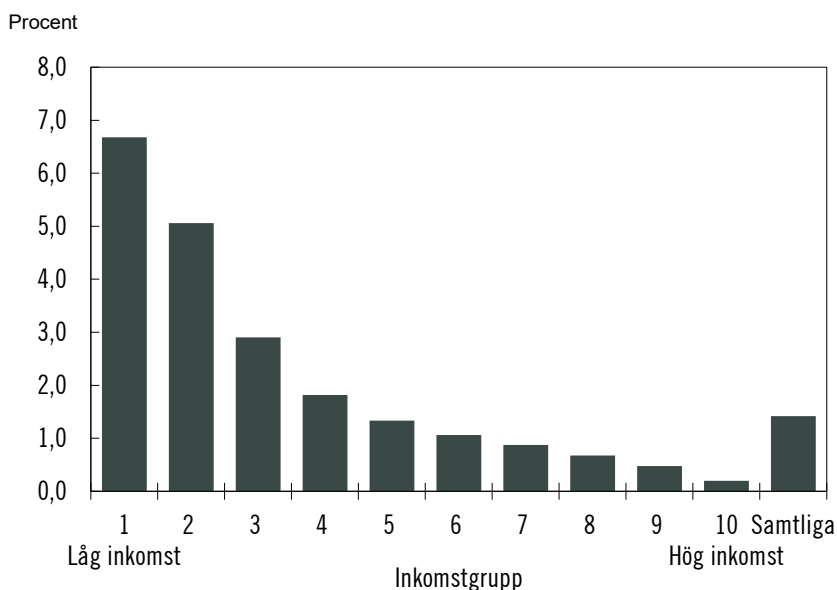
Anm.: Indelning i inkomstgrupper görs efter ekonomisk standard. Inkomstgrupperingen är baserad på hela befolkningens ekonomiska standard.

Källa: Egna beräkningar i FASIT, prognos 2022.

Störst genomsnittlig ökning i disponibel inkomst för dem som befinner sig i den lägsta inkomstgruppen

I diagram 5.3 visades förändringen i disponibel inkomst för de som får en förbättring i disponibel inkomst till följd av reformen. I diagram 5.4 presenteras hur den ekonomiska standarden förändras för hela gruppen personer 65 år och äldre med allmän pension, oavsett om de får en förbättring eller inte. Störst ökning får pensionärerna i den lägsta inkomstgruppen. Dessa får en ökning i ekonomisk standard med ca 7 procent. Därefter är ökningen avtagande ju högre upp i inkomstfördelningen individen befinner sig.

Diagram 5.4 Procentuell ökning i ekonomisk standard 2022 i olika inkomstgrupper fördelat på samtliga, 65 år och äldre med någon allmän pension eller äldreförsörjningsstöd

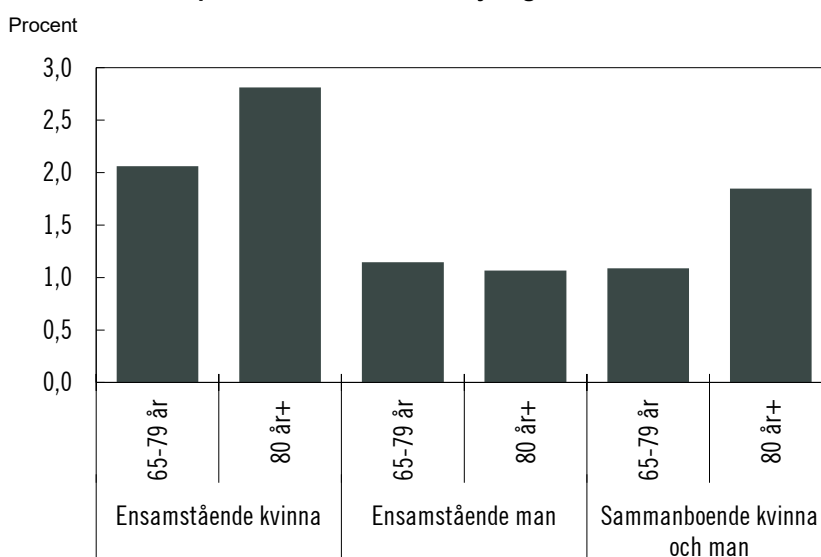

Anm.: Indelning i inkomstgrupper görs efter ekonomisk standard. Inkomstgrupperingen är baserad på hela befolkningens ekonomiska standard.

Källa: Egna beräkningar i FASIT, prognos 2022.

Diagram 5.5 redovisar effekten på ekonomisk standard för olika delgrupper pensionärer, sett till ålder och huruvida individerna är ensamstående eller sammanboende. Avsikten med införandet av garantitillägget är att de med lägst allmän pension ska gynnas mest. Bland de redovisade grupperna framkommer att gruppen äldre ensamstående kvinnors ekonomiska standard ökar mest, med närmare 3 procent. Därefter följer yngre ensamstående kvinnor. Även de äldsta sammanboende, 80 år och äldre, får en ökning som är större än den genomsnittliga ökningen vilken är 1,5 procent.

Diagram 5.5 Procentuell ökning i ekonomisk standard fördelat på ålder, kön och hushållstyp för dem som är 65 år och äldre med någon allmän pension eller äldreförsörjningsstöd

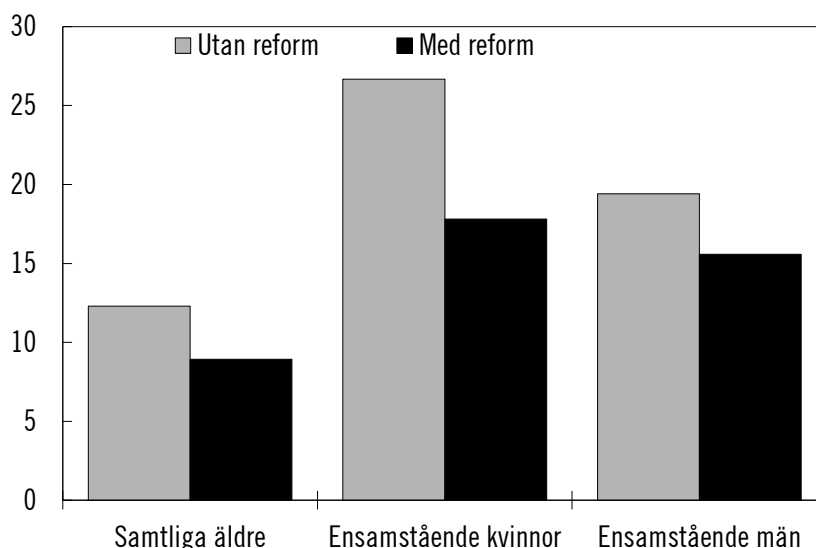
Källa: Egna beräkningar i FASIT, prognos 2022.

Reformen leder till en minskning av andelen med låg ekonomisk standard, framför allt bland äldre ensamstående kvinnor

I diagram 5.6 redovisas hur stor andel av den aktuella gruppen med allmän pension som beräknas ha låg ekonomisk standard utan och med reformen. Låg ekonomisk standard antas de pensionärer ha som har en ekonomisk standard som understiger 60 procent av medianen för hela befolkningen, vilket här används som måttet på relativ fattigdom. Andelen av de äldre som beräknas ha låg ekonomisk standard minskar med tre procentenheter från 12 till 9 procent. Antalsmässigt motsvarar det en minskning på 70 000 personer från 260 000 till 190 000 personer. Andelen med låg ekonomisk standard minskar bland kvinnorna från 27 till 18 procent. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)* har synpunkter på att analysen har för stort fokus på det relativa fattigdomsmåttet. Regeringen menar dock att detta är naturligt eftersom förmånen ska utgöra ett bidrag för pensionärer med låg eller ingen inkomstgrundad allmän pension. Många av dessa pensionärer återfinns bland de som beräknas ha låg ekonomisk standard.

Diagram 5.6 Andelen med låg ekonomisk standard med och utan reformen 2022

Procent

Källa: Egna beräkningar i FASIT, prognos 2022.

I tabell 5.4 presenteras samma uppgifter som ovan men för fler delgrupper. Gruppen som har störst risk för låg ekonomisk standard är ensamstående kvinnor som är 80 år och äldre. Av gruppen beräknas en tredjedel ha låg ekonomisk standard utan reformen. Med reformen minskar andelen till en femtedel.

Tabell 5.4 Andel med låg ekonomisk standard med och utan reformen, prognos 2022

	Utan reform	Med reform	Diff p.e.
Ensamstående kvinnor 65–79 år	21	15	-6
Ensamstående kvinnor 80+ år	33	21	-12
Ensamstående män 65–79 år	20	16	-4
Ensamstående män 80+ år	17	14	-3
Sammanboende kvinnor och män 65–79 år	5	4	-1
Sammanboende kvinnor och män 80+ år	6	4	-2
Samtliga kvinnor och män 65+ år	12	9	-3

Källa: Egna beräkningar i FASIT, prognos 2022.

En annan grupp där en hög andel har en låg ekonomisk standard är utrikesfödda äldre. Även i denna grupp beräknas reformen minska andelen med låg ekonomisk standard betydligt, från 28 till 23 procent. Bland de utrikes födda äldre har ca 7 procent äldreförsörjningsstöd, och deras ekonomiska standard kommer i de flesta fall inte förbättras oavsett om de får garantitillägg eller inte eftersom garantitillägget reducerar äldreförsörjningsstödet.

Marginaleffekter

De förslag som presenteras i denna proposition innebär en höjning av grundskyddet och således en höjd inkomst för många av pensionärerna med de lägsta inkomsterna. Garantitillägget har konstruerats utifrån en sammanvägd bedömning av centrala utgångspunkter, det vill säga att tydligt förbättra ekonomin för pensionärer med låg allmän pension samtidigt som påverkan på margineffekterna ska begränsas. Förslaget har en effekt i form av ökade margineffekter för vissa grupper, vilket redogörs för nedan.

Det vanligaste sättet att illustrera margineffekter är att visa hur mycket av en ökning i arbetsinkomst som går förlorad i ökad skatt och minskade bidrag. Margineffekten visar här i stället hur mycket av en marginellt högre allmän inkomstgrundad pension, vilken uppkommer till följd av ökade arbetsinkomster under förvärvslivet, som faller bort på grund av ökade skatter och minskade förmåner efter pension. Denna analys är enbart gjord utifrån det allmänna pensionssystemet och tar inte hänsyn till exempelvis tjänstepension. Analysen är gjord för att visa hur stora margineffekterna kan bli som högst. Eftersom såväl garantipension som garantitillägget enbart påverkas av förändringar i allmän inkomstgrundad pension görs därför analysen av en person som inte har tjänstepension. Utgångsläget på margineffekterna är lägre om personen också har tjänstepension under förutsättning att tjänstepensionen ökar i takt med den allmänna inkomstgrundade pensionen. En margineffekt på 100 procent innebär att en högre allmän inkomstgrundad pension minskar andra förmåner och/eller höjer skatten så mycket att den disponibla inkomsten förblir oförändrad trots den högre inkomstpensionen. Margineffekter över 100 procent innebär att en högre inkomstgrundad pension ger lägre disponibel inkomst. Behovsprövade förmåner där beloppets storlek minskar eller ökar i förhållande till övriga inkomster påverkar oundvikligen margineffekterna. Exempel på sådana förmåner kopplade till pensionsområdet är garantipension, ordinarie bostadstillägg, inkomstpensionstillägg och äldreförsörjningsstöd. En förmån som fasas ut kommer att ge högre margineffekter medan en infasning av beloppet i förhållande till en allmän inkomstgrundad pension kommer att sänka margineffekterna. Genom att garantitillägget kommer att minskas i ett visst inkomstintervall kommer margineffekterna öka i det inkomstintervallet. Vid konstruktionen av garantitillägget har ambitionen varit att begränsa margineffekterna. Generellt gäller att en utfasning över ett längre inkomstintervall leder till lägre margineffekter i utfasningsintervallet och tvärtom. Samtidigt kommer dock en långsam utfasning att påverka margineffekterna för ett större antal individer. Det blir därmed en avvägning mellan om färre personer ska få större påverkan på margineffekten eller om fler personer ska få något mindre påverkan på margineffekten. Dessutom är det den sammanlagda margineffekten av samtliga förmåner och skatter som måste beaktas. I nedanstående diagram visas margineffekterna i två olika fall. Det ena visar personer som har allmän inkomstgrundad pension och eventuell garantipension, men inga övriga inkomster. Det andra visar personer som har allmän inkomstgrundad pension och eventuell garantipension samt ordinarie bostadstillägg, men inga övriga inkomster. Beräkningarna är gjorda utifrån en genomsnittlig kommunalskatt. För personer som bor i kommuner med en högre kommunalskatt än den genomsnittliga kommer margineffekterna att vara högre än

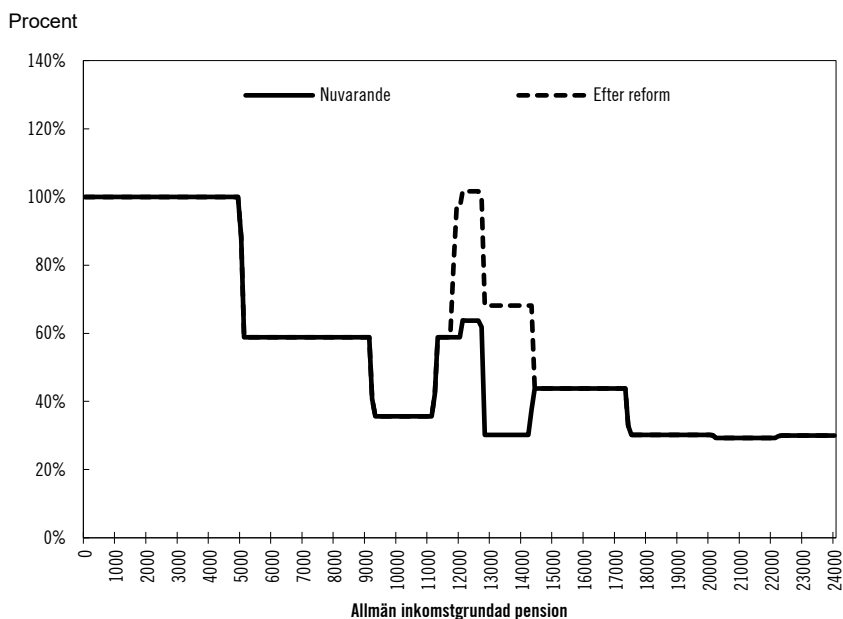
dem som visas i diagrammen. Det omvända gäller i kommuner med en lägre kommunalskatt än den genomsnittliga.

I de nedanstående diagrammen visas hur mycket av en högre nivå på den inkomstgrundade pensionen som faller bort i skatt och minskade övriga inkomster såsom exempelvis garantipension och ordinarie bostadstillägg. Den inkomstgrundade pensionen kan under pensionstiden i och för sig påverkas om personen fortsätter att arbeta, men för de allra flesta pensionärer så ligger nivån på den inkomstgrundade pensionen fast utifrån de inkomster som personen hade under sin yrkesaktiva tid.

Marginal effekterna på inkomstpensionen kan därigenom främst förväntas påverka drivkraften till arbete under de yrkesverksamma åren.

För en person som inte har bostadstillägg, diagram 5.7, kommer marginaleffekterna att öka med 38 procentenheter för allmän inkomstpension i inkomstintervallet där utfasningen av garantitillägget sker. Detta intervall är mellan 11 850 och 14 350 kronor i månaden. I inkomstintervallet mellan 12 100 och 12 700 kronor i månaden kommer marginaleffekten att vara som högst och uppgå till drygt 100 procent.

Diagram 5.7 Marginaleffekter vid olika nivå på inkomstgrundad pension, ensamstående pensionär född efter 1938 utan bostadstillägg och enbart allmän pension

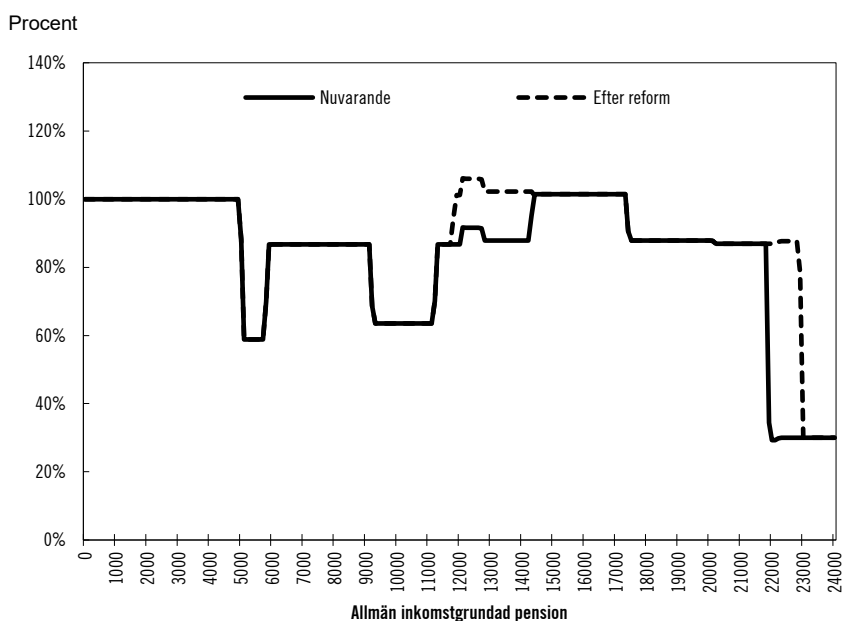

Källa: Egna beräkningar.

För pensionärer som även har det ordinarie bostadstillägget är marginaleffekterna högre (se diagram 5.8) än för pensionärer som inte har det. I vissa inkomstintervall är marginaleffekten runt 100 procent med det gällande regelverket. Garantitillägget kommer även för gruppen med bostadstillägg att öka marginaleffekterna till över 100 procent men inte i hela intervallet för utfasningen det vill säga mellan ca 11 850 och 14 350 kronor i månaden. Ökningen av marginaleffekterna blir dock inte lika stor som för pensionärer utan bostadstillägg, 14 procentenheter jämfört med 38 procentenheter. Det beror på att garantitillägget reducerar bostadstillägget. Marginaleffekten i intervallet för utfasningen av garantitillägget kommer att vara något över 100 procent. Dessutom kommer de tillkommande som får det ordinarie bostadstillägget på grund av de höjda fribeloppen få högre marginaleffekter. För personer utan andra inkomster och hyra på 7 500 kronor eller mer inträffar det i intervallet 21 900 till 22 900 kronor i månaden. För personer som inte enbart har

allmän pension utan även övriga inkomster kommer höjningen av margineffekterna ske vid en lägre allmän inkomstgrundad pension.

Diagram 5.8 Margineffekter vid olika nivå på inkomstgrundad pension, ensamstående pensionär född efter 1938 med bostadstillägg och allmän pension

Anm. Hyran antas vara 7 500 kronor i beräkningen.

Källa: Egna beräkningar.

IFAU kommenterar att margineffekterna som beräknats och presenteras i förslaget inte säger något om incitamenten till arbete efter det att individen har pensionerat sig. IFAU noterar att garantitillägget, som beror på inkomsthistorik men inte på nuvarande inkomster, ger starkare drivkrafter till att jobba efter pensionering jämfört med det ordinarie bostadstillägget. Det senare prövas nämligen också mot pensionärens nuvarande inkomster och förmögenhet. Regeringen håller med IFAU avseende deras synpunkt om garantitilläggets drivkrafter till att jobba efter pensionering.

5.4.2 Ekonomiska konsekvenser för staten

Ekonomistyrningsverket menar att det inte tydligt framgår hur kostnaderna för staten har beräknats. Effekterna på statens budget är beräknade med hjälp av FASIT-modellen utifrån basår 2019 och med framskrivning till år 2024. Utgiftsutvecklingen mellan åren 2024 och 2025 antas vara densamma som mellan 2023 och 2024 eftersom följsamhetsindexeringen antas vara densamma 2024 och 2025. Till dessa beräkningar läggs kostnadsberäkningar som bygger på uppgifter från Pensionsmyndigheten, dessa går inte att beräkna med FASIT-modellen. Utgifterna avser export av garantitillägget för personer födda 1937 eller tidigare och uppskattas till ca 100 miljoner kronor årligen på helårsbasis. Eftersom garantitillägget ska börja betalas ut i augusti 2022 blir det en delårseffekt om fem månader det första året.

Garantitillägget beräknas öka de statliga utgifterna med knappt 3,6 miljarder kronor 2022. Gränserna och det högsta förmånsbeloppet, 1 000 kronor per månad, för den nya förmånen kommer att följsamhetsindexeras på samma sätt som inkomst- och tilläggspension. Antalet individer som berörs och var i inkomstfördelningen de som får garantitillägg befinner sig antas därför bli i princip oförändrat på kort sikt.

Eftersom garantitillägget reducerar det ordinarie bostadstillägget samtidigt som fribeloppen höjs kommer även utgifterna för bostadstillägg för pensionärer höjas.

Sammantaget beräknas utgiftsökningen för anslaget 1:3 *Bostadstillägg till pensionärer* bli 4 miljarder kronor 2022. Garantitillägget beaktas även vid beräkning av äldre-försörjningsstöd, vilket medför en viss minskning av det anslaget.

Sammantaget beräknas de statliga utgifterna öka med knappt 9,3 miljarder kronor 2023. Ökningen beror på att garantitillägget kommer betalas ut i 12 månader fr.o.m. detta år. Åren därefter beräknas utgifterna öka ytterligare något främst på grund av att garantitillägget följsamhetsindexeras. För 2024 och 2025 beräknas utgifterna öka med 9,1 miljarder kronor respektive år. En motverkade effekt på utgiftsutvecklingen 2023 och 2024 beror på höjda åldersgränser i ålderspensionssystemet och garantitillägget kommer därmed inte att ges till de som är 65 år. År 2023 är en halvårseffekt av detta medan 2024 får den reformen full effekt.

Tabell 5.5 Utgifter för garantitillägg och förändring av utgifter för bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd, 2022–2025

Miljoner kronor

	2022	2023	2024	2025
Bostadstillägg totalt	4 000	9 405	9 175	9 280
<i>varav garantitillägg</i>	<i>3 625</i>	<i>8 495</i>	<i>8 320</i>	<i>8 445</i>
<i>varav bostadstillägg ålderspensionärer</i>	<i>375</i>	<i>910</i>	<i>855</i>	<i>835</i>
Äldreförsörjningsstöd	-10	-115	-125	-145
Staten totalt	3 990	9 290	9 050	9 135

Källa: Egna beräkningar i FASIT, prognos 2022.

5.4.3 Ekonomiska konsekvenser för kommunerna

Vid beräkningen av de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna har samma metod använts som för beräkningen av effekterna för staten, det vill säga med hjälp av FASIT-modellen. Kommunernas utgifter för ekonomiskt bistånd beräknas minska något med 15 miljoner kronor år 2022. Påföljande år beräknas minskningen bli runt 35 miljoner kronor. Som presenteras i avsnitt 5.2.8 ska garantitillägget inte ingå i avgiftsunderlaget enligt socialtjänstlagen. Data finns tillgängligt för att beräkna reformens effekt på hemtjänstavgiften. Eftersom bostadstillägget, som ingår i avgiftsunderlaget, kommer att öka något, kommer därmed möjligheten för kommunerna att få in högre avgifter påverkas något. Effekten uppskattas till 4 miljoner kronor 2022 första året och ca 10 miljoner kronor årligen därefter. Sammantaget bedöms kommunernas ekonomi stärkas något vilket redovisas i tabell 5.6.

Tabell 5.6 Effekt på kommunernas budget

Miljoner kronor

	2022	2023	2024	2025
Kommuner	19	46	47	48
<i>varav ekonomiskt bistånd</i>	<i>15</i>	<i>36</i>	<i>37</i>	<i>38</i>
<i>varav hemtjänstavgift</i>	<i>4</i>	<i>10</i>	<i>10</i>	<i>10</i>

Källa: Egna beräkningar i FASIT, prognos 2022.

5.4.4 Konsekvenser för jämställdheten

Det av riksdagen beslutade målet för jämställdhet i Sverige är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Till detta mål finns sex delmål:

1. en jämn fördelning av makt och inflytande,

2. ekonomisk jämställdhet,
3. jämställd utbildning,
4. en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet,
5. jämställd hälsa, och
6. mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Kvinnor har lägre pensioner än män. Detta beror dels på att kvinnor under arbetslivet har haft lägre löner än män, dels på att kvinnor har haft en något sämre anknytning till arbetsmarknaden än männen.

Förslaget är utformat så att det är personer med de lägsta inkomstgrundade allmänna pensionerna som får mest. Detta innebär att en större andel kvinnor än män får förbättringar av sin disponibla inkomst. Bland de som får del av garantitillägget är 74 procent kvinnor och 26 procent män. Av den sammanlagda ökningen i disponibel inkomst går 76 procent till kvinnor. Det innebär att det inte bara är fler kvinnor som träffas av förslaget utan även att de som träffas i snitt får en större ökning i disponibel inkomst.

En stor förändring syns i andelen med låg ekonomisk standard, speciellt avseende kvinnor. För kvinnor minskar andelen med låg ekonomisk standard från 15 till 10 procent och för män från 9 till 7 procent. Bland de äldsta ensamstående kvinnorna, 80 år och äldre, som i hög grad har låg ekonomisk standard minskar andelen betydligt; från 33 till 21 procent.

Av diagram 5.3 framgår att den procentuella ökningen av den individuellt disponibla inkomsten är större för kvinnor än män.

Sammantaget bedöms införandet av ett garantitillägg leda till ökad ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män. Därigenom bidrar förslaget till att uppfylla målet om jämställdhet mellan kvinnor och män i Sverige. Tyngdpunkten i delmålet ekonomisk jämställdhet ligger på de ekonomiska villkor kvinnor och män har som individer. En utgångspunkt är att kvinnor och män ses som individuellt ansvariga för sin försörjning. Garantitillägget utges direkt till individen och är enbart prövad mot den enskildes allmänna inkomstgrundade pension och änkepension. Detta torde innebära att den ekonomiska jämställdheten stärks. Gapet i disponibel inkomst mellan kvinnor och män över 65 år med någon form av pension beräknas år 2022 vara 28,6 procent utan garantitillägget. Med garantitillägget beräknas gapet minska till 27,2 procent.

5.4.5 Administrativa och ekonomiska konsekvenser för myndigheterna

Pensionsmyndigheten

Vid införandet av den nya förmånen bedömer regeringen att administrationen och antalet försäkringsärenden hos Pensionsmyndigheten kommer att öka eftersom samtliga försäkrade som har rätt till garantipension ska prövas för rätten till den nya förmånen. Även handläggningen av bostadstillägg kommer påverkas genom en ökad mängd nya ansökningar till följd av att fler pensionärer kommer kunna få bostadstillägg. It-system som kan hantera beräkning, handläggning och beställning av utbetalning av den nya förmånen från Försäkringskassan behöver utvecklas och befintliga it-system behöver anpassas till den nya förmånen.

Pensionsmyndigheten och *Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)* påpekar i sina respektive remissyttranden att regeringens förslag kommer att medföra omfattande administrativa och ekonomiska konsekvenser. *Statskontoret* påtalar att förslagen kan ha en negativ inverkan på Pensionsmyndighetens resultat och kan leda till ökade utvecklings-

kostnader. Statskontoret anmärker även på att konsekvenserna för Pensionsmyndigheten inte är tillräckligt belysta.

Pensionsmyndigheten uppger vidare att en ny och utökad kapacitet krävs i handläggningens verksamheten samt att den snäva tidsramen innebär att resurser måste tas från andra, redan ansträngda verksamhetsområden. Pensionsmyndigheten menar att de därför, utöver ett tillskott för att administrera den nya förmånen, under kommande år även kommer att behöva ett tillskott för att hantera de undanträngningseffekter med försämrade verksamhetsresultat som följd som införandet av den nya förmånen redan har inneburit. Pensionsmyndigheten menar även att inflödet av omprövningsärenden kommer att öka till följd av förslagen, och myndigheten uppger också att förslagen kommer att innebära en stor belastning på förvaltningsanslaget. ISF efterfrågar en tydlighet kring om regeringen har för avsikt att kompensera Pensionsmyndigheten för de merkostnader och det merarbete som uppstår i samband med genomförandet av förslagen. Därtill menar Pensionsmyndigheten, ISF, *Statens tjänstepensionsverk (SPV)* och *Offentliganställdas råd (OFR)* att förslagen kommer att öka komplexiteten i pensionssystemet och försvåra för Pensionsmyndigheten att tillhandahålla begriplig information till pensionärer och pensionssparare. Pensionsmyndigheten påpekar i sitt yttrande att det av regeringen till myndigheten givna informationsuppdraget bör ses över för det fall att garantitillägget införs.

Regeringen är medveten om att Pensionsmyndigheten har stora ärendebalanser och att genomförandet av propositionens förslag kommer att innebära en ökad arbetsbelastning för myndigheten. Det är även regeringens avsikt att kompensera Pensionsmyndigheten för förberedandet, införandet och administrationen av garantitillägget. Regeringen föreslår därför i denna proposition att Pensionsmyndighetens anslag ska tillföras medel för att finansiera förslaget (se avsnitt 9.11). Vidare har regeringen fört en nära dialog med Pensionsmyndigheten under den tid då förslagen bereddes, och den nya förmånen är utformad på ett sådant sätt att den i så stor utsträckning som möjligt ska gå i linje med myndighetens handläggning av övriga förmåner och att den befintliga digitala it-infrastrukturen går att anpassa till de krav som den nya förmånen gör gällande. Regeringen anser därför att den på ett tillfredsställande sätt har redogjort för de förväntade konsekvenserna för Pensionsmyndigheten som propositionen gör gällande.

Beträffande Pensionsmyndighetens uppdrag att till pensionärer och framtida pensionärer tillhandahålla information om pensionssystemet, vilka faktorer som kan påverka pensionens storlek med mera är det regeringens bedömning att Pensionsmyndigheten kommer att behöva anpassa berörda informationstjänster till propositionens förslag. Regeringen anser att sådana åtgärder faller inom ramen för Pensionsmyndighetens ordinarie informationsuppdrag.

Försäkringskassan

Försäkringskassan tillhandahåller tjänster åt Pensionsmyndigheten, bl.a. pensionsförmånsutbetalningar. Tjänsten avser både in- och utbetalningar (såväl inrikes som utrikes betalningar). Tjänsterna tillhandahålls med full kostnadstäckning. Eftersom Försäkringskassan betalar ut samtliga försäkringsrelaterade utbetalningar åt Pensionsmyndigheten i dag ska även garantitillägget betalas ut via Försäkringskassan.

Försäkringskassan har inga invändningar i sak mot regeringens förslag. Däremot påtalar myndigheten att den korta införandetiden medför risker förknippade med utbetalningen av förmånen via Försäkringskassans it-system. För det fall att Pensionsmyndigheten inte inkommer med nödvändig information i tillbörlig tid kommer Försäkringskassan inte kunna betala ut garantitillägg under augusti 2022, utan då är myndigheten tvungen att senarelägga utbetalningarna. Regeringen är medveten om

den komplexitet som omgärdar Försäkringskassans utbetalningstjänster och har fört en nära dialog med Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten under beredningen av propositionens förslag.

5.4.6 Konsekvenser för domstolarna och övriga myndigheter

Domstolarna

Det vanligaste är att personer som överklagar beslut om allmän ålderspension överklagar beslutet i dess helhet. Det förekommer alltså sällan att överklagan avser ett specifikt förmånsbelopp i beslutet. Mot denna bakgrund bedöms att tillströmningen av ärenden till domstolarna kommer öka endast marginellt till följd av de förslag som lämnas i denna proposition. En sådan mindre ökning av antalet domar bör kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Övriga myndigheter

Förslagen i denna proposition bedöms inte medföra några konsekvenser för övriga delar av statsförvaltningen.

5.4.7 Konsekvenser för företagen

Förslagen i denna proposition berör i första hand personer som har lämnat arbetslivet för pension och bedöms därvid inte ha några konsekvenser för Sveriges företag.

5.4.8 Konsekvenser för Sveriges internationella åtaganden

Förslagen bedöms vara förenliga med Sveriges internationella åtaganden, exempelvis ratificerade ILO-konventioner och europeiska balken om social trygghet (European Code of Social Security). De föreslagna bestämmelserna kommer att tillämpas på alla personer oavsett medborgarskap. Vidare bedöms förslagen vara förenliga med EU-rätten.

5.5 Författningskommentar

5.5.1 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken 52 kap.

18 §

I paragrafen finns bestämmelser om bruttoinkomst inom regleringen om bilstöd.

I *första stycket* anges vad som avses med årlig bruttoinkomst, genom en hänvisning till bestämmelserna om bidragsgrundande inkomst inom regleringen om bostadstillägg. Ändringen innebär att garantitillägg i bostadstillägget, som ingår i den bidragsgrundande inkomsten, undantas från att vara en inkomst som ingår i bruttoinkomsten.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.8.

93 kap.

4 §

Paragrafen innehåller vissa allmänna bestämmelser om socialförsäkringsförmåner i form av bidrag till kostnader för bostad (jfr 1 §).

Av ett tillägg i *andra stycket* framgår att garantitillägg i bostadstillägget lämnas utan ansökan. Det innebär att Pensionsmyndigheten självmant ska besluta om, beräkna och

betala ut garantitillägg i bostadstillägget när rätt till förmånen inträder (jfr 102 a kap. 3–6 §§).

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.5.2.

99 kap.

1 §

I paragrafen finns en förteckning över vilka bestämmelser som finns i de olika kapitlen i underavdelning III Bostadstillägg som ligger i avdelning G Bostadsstöd.

I *andra stycket* första och *andra strecksatsen* specificeras att de kapitel som anges där innehåller bestämmelser om rätten till respektive beräkning av bostadstillägg och särskilt bostadstillägg. Vidare förs det in en ny *tredje strecksats* i stycket, som innehåller en upplysning om att det i underavdelningen även finns bestämmelser om rätten till och beräkning av garantitillägg i bostadstillägget i 102 a kap. Den tidigare tredje strecksatsen förskjuts ett steg.

100 kap.

2 §

I paragrafen anges i vilka former bostadstillägg lämnas.

I en ny *tredje strecksats* anges garantitillägg i bostadstillägget. Det övergripande begreppet bostadstillägg omfattar därmed bostadstillägg, särskilt bostadstillägg och garantitillägg i bostadstillägget.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.1.

101 kap.

1 §

I paragrafen anges innehållet i 101 kap.

I ett nytt *tredje stycke* införs en bestämmelse som upplyser om att bestämmelser om rätten till garantitillägg i bostadstillägget finns i 102 a kap. Se vidare 102 a kap. 2 § andra stycket.

102 kap.

1 §

I paragrafen anges innehållet i 102 kap.

I ett nytt *tredje stycke* införs en bestämmelse som upplyser om att bestämmelser om beräkning av garantitillägg i bostadstillägget finns i 102 a kap. Se vidare 102 a kap. 2 § andra stycket.

7 §

I paragrafen regleras vilka inkomster som ingår i den bidragsgrundande inkomsten inom regleringen om bostadstillägg i form av bostadstillägg och särskilt bostadstillägg.

I en ny *punkt 6* anges att även garantitillägg i bostadstillägget enligt 102 a kap. ingår i den bidragsgrundande inkomsten. Av definitionen av bidragsgrundande inkomst i 3 § följer att det som avses är det belopp som en person får i garantitillägg i bostadstillägget för det aktuella året, det vill säga det år som bostadstillägget och det särskilda bostadstillägget avser.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.8.

16 §

I paragrafen anges vad som utgör reduceringsinkomst inom regleringen om bostadstillägg i form av bostadstillägg för personer som inte har hel allmän ålderspension och är 65 år eller äldre (jfr 16 a §).

Av en ny *punkt 7* framgår det att garantitillägg i bostadstillägget ingår i reduceringsinkomsten till sitt fulla belopp. Den tidigare punkten 7 betecknas punkt 8.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.8.

16 a §

I paragrafen anges vad som utgör reduceringsinkomst inom regleringen om bostadstillägg i form av bostadstillägg för personer som har hel allmän ålderspension och är 65 år eller äldre (jfr 16 §).

I *första stycket* införs en ny *punkt 8*, av vilken det framgår att garantitillägg i bostadstillägget ingår i reduceringsinkomsten till sitt fulla belopp. Den tidigare punkten 8 betecknas punkt 9.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.8.

17 §

I paragrafen regleras de fribelopp som reduceringsinkomsten inom regleringen om bostadstillägg i form av bostadstillägg ska minskas med för personer som inte får sjukersättning eller aktivitetsersättning (jfr 18 §).

I ett nytt *andra stycke* anges att de belopp som anges i första stycket, det vill säga 2,181 prisbasbelopp för den som är ogift och 1,951 prisbasbelopp för den som är gift, ska ökas på visst sätt. Beloppen ska ökas med ett belopp som motsvarar det högsta förmånsbeloppet för garantitillägg i bostadstillägget för det aktuella året (se 102 a kap. 13 §). Med det aktuella året menas det år som bostadstillägget avser. För 2022 uppgår beloppet till 12 000 kronor. För 2023 och följande år räknas beloppet om enligt 102 a kap. 15 § andra stycket och 16 §.

Av det nya *tredje stycket* framgår att i fråga om reduceringsinkomsten enligt 16 § gäller de högre fribeloppen enligt andra stycket endast för personer som är 65 år eller äldre och vars reduceringsinkomst innefattar allmän ålderspension. I fråga om reduceringsinkomsten enligt 16 a § gäller de högre fribeloppen samtliga personer.

Det kan noteras att fribeloppen även är av betydelse inom ramen för regleringen om särskilt bostadstillägg (se 30 §).

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.8.

29 §

I paragrafen anges vilka inkomster som beaktas vid beräkningen av särskilt bostadstillägg.

I *första stycket* införs en ny *punkt 4 a*, av vilken det framgår att garantitillägg i bostadstillägget beaktas till sitt fulla belopp.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.8.

102 a kap.

I avdelning G Bostadsstöd, underavdelning III Bostadstillägg införs ett nytt kapitel, 102 a kap. I det kapitlet finns bestämmelser om rätten till och beräkning av garantitillägg i bostadstillägget.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.1.

1 §

I paragrafen finns en innehållsförteckning över vilka bestämmelser som återfinns i de olika paragraferna i det nya kapitlet.

2 §

I paragrafen finns inledande bestämmelser om garantitillägg i bostadstillägget.

I *första stycket* anges den övergripande beskrivningen av förmånen som ett kompletterande bidrag till boendet.

Av *andra stycket* följer att bestämmelserna i 101 och 102 kap. inte gäller för garantitillägg i bostadstillägget.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.1.

3 §

I paragrafen finns den grundläggande bestämmelsen om vem som har rätt till garantitillägg i bostadstillägget.

Sådan rätt har den som har rätt till garantipension och som tar ut allmän ålderspension i form av inkomstpension, tilläggs pension eller garantipension. Att personen ska ha rätt till garantipension innebär att han eller hon måste uppfylla villkoren för sådan rätt enligt 66 kap. 2 § när det gäller personer födda 1937 eller tidigare eller 67 kap. 2 § när det gäller personer födda 1938 eller senare. Huruvida en person, som ett resultat av inkomstprövningen inom ramen för garantipension, får eller inte får någon garantipension utbetald har ingen betydelse i detta sammanhang. För rätt till garantitillägg i bostadstillägget finns det inte något krav att personen tar ut alla de nämnda formerna av allmän ålderspension som han eller hon har rätt till. Det krävs inte heller att personen tar ut hel sådan pension, utan även ett delvist uttag kan grunda rätt till garantitillägg i bostadstillägget (jfr 4 § om förmånsnivåer för garantitillägg i bostadstillägget). En person som enbart tar ut allmän ålderspension i form av premiepension har inte rätt till garantitillägg i bostadstillägget. Sammantaget innebär regleringen att det måste finnas en beslutad rätt till garantipension för aktuell tidpunkt (jfr dock 56 kap. 4 a §).

Det kan noteras att personen även måste ha ett gällande försäkringsskydd för garantitillägg i bostadstillägget för att ha rätt till förmånen (93 kap. 4 § första stycket jämte 4 och 5 kap.). Det innebär bl.a. att personen måste vara bosatt i Sverige enligt regleringen i 5 kap. Unionsrätten inom Europeiska unionen eller inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet kan medföra begränsningar i tillämpligheten av dessa bestämmelser.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.2.

4 §

I paragrafen regleras på vilka förmånsnivåer garantitillägg i bostadstillägget lämnas.

Förmånsnivåerna förhåller sig till i vilken omfattning den försäkrade tar ut allmän ålderspension i form av inkomstpension, tilläggspension eller garantipension för samma tid: hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Om en person tar ut flera av dessa pensionsförmåner samtidigt måste pensionsförmånerna alltid tas ut i samma utsträckning (se 56 kap. 11 §, 66 kap. 4 § och 67 kap. 3 §).

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.2.

5 §

I paragrafen regleras när garantitillägg i bostadstillägget tidigast kan börja lämnas, vilket är månaden då den försäkrade fyller 65 år.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.2.

6 §

I paragrafen regleras den allmänna förmånstiden för garantitillägg i bostadstillägget.

Garantitillägg i bostadstillägget lämnas från och med den månad då rätten till förmånen har inträtt, det vill säga den månad då en person som är försäkrad för förmånen uppfyller förutsättningarna i 3 och 5 §§. Förmånen lämnas till och med den månad då rätten till förmånen har upphört, exempelvis om personen inte längre är försäkrad för förmånen för att han eller hon har flyttat utomlands (jfr 5 kap. 13 och 14 §§) eller om personen inte längre tar ut allmän ålderspension.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.2.

7 §

I paragrafen finns en inledande bestämmelse om det underlag som garantitillägg i bostadstillägget ska beräknas på för försäkrade som är födda 1937 eller tidigare.

Av bestämmelsen följer att det som avses är årliga inkomster. Med det aktuella året menas det år som garantitillägg i bostadstillägget avser.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.3.1.

8 §

I paragrafen regleras vilka inkomster som ska ingå i beräkningsunderlaget för garantitillägg i bostadstillägget för försäkrade som är födda 1937 eller tidigare.

Att det handlar om inkomster för samma år som garantitillägg i bostadstillägget avser följer av 7 §.

Enligt *punkt 1* ska i beräkningsunderlaget ingå inkomstgrundad ålderspension i form av tilläggspension som den försäkrade har rätt till före sådan minskning av tilläggspensionen som görs enligt 69 kap. 12 § om den försäkrade har rätt till yrkesskadelivränta.

Enligt *punkt 2* ska i beräkningsunderlaget även ingå sådan allmän obligatorisk ålderspension enligt utländsk lagstiftning som inte är att likställa med garantipension enligt socialförsäkringsbalken. En motsvarande bestämmelse finns inom regleringen om garantipension till personer som är födda 1938 eller senare (67 kap. 16 § första stycket andra strecksatsen). Bestämmelserna ska tillämpas på samma sätt (se författningskommentaren till den dåvarande 3 kap. 3 § första stycket andra meningen i den upphävda lagen [1998:702] om garantipension, som innehöll en likalydande avkortningsbestämmelse, prop. 1997/1998:152 s. 151).

Av *punkt 3* framgår att änkepension ska ingå i beräkningsunderlaget efter sådan minskning av änkepensionen som görs enligt 85 kap. 9 § om den försäkrade har rätt till yrkesskadelivränta såsom efterlevande. Det framgår vidare att bestämmelsen i 85 kap. 10 § om att änkan vid en sådan samordning alltid får behålla ett visst minsta belopp ska tillämpas i detta sammanhang.

Enligt *punkt 4* och *5* ska i beräkningsunderlaget ingå efterlevandepension enligt utländsk lagstiftning och sådana förmåner som lämnas till den försäkrade enligt utländsk lagstiftning och som motsvarar sjukersättning eller aktivitetsersättning eller som utgör pension vid invaliditet. Motsvarande bestämmelser finns inom regleringen om garantipension till personer som är födda 1938 eller senare (67 kap. 17 § andra och tredje strecksatsen). Bestämmelserna ska tillämpas på samma sätt (se författningskommentaren till den dåvarande 3 kap. 3 § tredje stycket i den upphävda lagen [1998:702] om garantipension, som innehöll en motsvarande avkortningsbestämmelse, prop. 1997/1998:152 s. 152 f.).

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.3.1.

9 §

I paragrafen finns en bestämmelse som berör den del av beräkningsunderlaget för försäkrade födda 1937 eller tidigare som består av inkomstgrundad ålderspension i form av tilläggspension (8 § 1).

Bestämmelsen innebär att den del av beräkningsunderlaget som består av inkomstgrundad ålderspension i form av tilläggspension alltid ska bestämmas som om den försäkrade hade börjat lyfta sin tilläggspension vid 65 års ålder.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.3.1.

10 §

I paragrafen finns en bestämmelse som berör den del av beräkningsunderlaget för försäkrade födda 1937 eller tidigare som består av inkomstgrundad ålderspension i form av tilläggspension (8 § 1).

Enligt bestämmelsen ska det som regleras för garantipensionen i 66 kap. 7 § tillämpas även när det gäller garantitillägg i bostadstillägget för den aktuella personkretsen. Det innebär att, om den försäkrade enligt 2 § lagen (2002:125) om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna har överfört värdet av rätt till tilläggspension till gemenskaperna, ska garantitillägg i bostadstillägget beräknas som om någon sådan överföring inte hade skett. Detta gäller under förutsättning att någon återföring av värdet av rätt till tilläggspension enligt 8 § samma lag inte har gjorts.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.3.1.

11 §

I paragrafen regleras det underlag som garantitillägg i bostadstillägget ska beräknas på för försäkrade som är födda 1938 eller senare.

För en försäkrad i den personkategorin beräknas garantitillägg i bostadstillägget på ett underlag som motsvarar underlaget för beräkning av garantipension. De särskilda bestämmelserna om att vissa förmåner inte ska beaktas i beräkningsunderlaget för garantipension när garantipensionen lämnas till en person som är bosatt i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz (67 kap. 16 a och 17 a §§) gäller dock inte för garantitillägg i bostadstillägget. Av bestämmelsen följer att det som avses är årliga inkomster. Med det aktuella året menas det år som garantitillägg i bostadstillägget avser.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.3.1.

12 §

I paragrafen finns en inledande bestämmelse om beräkningen av garantitillägg i bostadstillägget.

Konstruktionen bygger på att beräkningsunderlaget inte får överstiga en viss inkomstgräns för att garantitillägg i bostadstillägget ska lämnas. I de särskilda beräkningsbestämmelserna (13 och 14 §§) anges de inkomstgränser och det högsta förmånsbeloppet för garantitillägg i bostadstillägget som gäller för 2022. För efterföljande år räknas inkomstgränserna och det högsta förmånsbeloppet om på visst sätt (se 15 och 16 §§). Av bestämmelsen följer att garantitillägg i bostadstillägget beräknas som ett årligt förmånsbelopp. Förmånen betalas dock ut månadsvis (se 103 kap. 5 §).

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.3.2.

13 §

I paragrafen regleras inom vilken inkomstgräns det högsta förmånsbeloppet för garantitillägg i bostadstillägget lämnas.

För 2022 (jfr 12 §) lämnas det högsta förmånsbeloppet till en försäkrad vars beräkningsunderlag inte överstiger 142 153 kronor, det vill säga när beräkningsunderlaget uppgår till 142 153 kronor eller mindre. (Se dock även bestämmelserna om avkortning i 18 och 19 §§ samt bestämmelsen om partiell förmån i 20 §.) För 2022 (jfr 12 §) uppgår det högsta förmånsbeloppet till 12 000 kronor.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.3.2.

14 §

I paragrafen regleras med vilket belopp garantitillägg i bostadstillägget lämnas om den försäkrades beräkningsunderlag för 2022 (jfr 12 §) överstiger 142 153 kronor men inte 172 153 kronor.

Inom detta inkomstspann sker en utfasning av det högsta förmånsbeloppet för garantitillägg i bostadstillägget. För att få fram det högsta möjliga förmånsbeloppet för en enskild försäkrad inom detta inkomstspann ska det högsta förmånsbeloppet för garantitillägg i bostadstillägget, som för 2022 är 12 000 kronor, minskas med 38 procent av den del av beräkningsunderlaget som överstiger 142 153 kronor. Inom inkomstspannet lämnas garantitillägg i bostadstillägget alltid med minst 600 kronor. (Se dock även bestämmelserna om avkortning i 18 och 19 §§ samt bestämmelsen om partiell förmån i 20 §.)

Regleringen innebär att inget garantitillägg i bostadstillägget lämnas om den försäkrades beräkningsunderlag överstiger 172 153 kronor, det vill säga om beräkningsunderlaget uppgår till 172 154 kronor eller mer.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.3.2.

15 §

I paragrafen anges på vilket sätt inkomstgränserna och det högsta förmånsbeloppet för garantitillägg i bostadstillägget ska räknas om för 2023 och följande år.

Sådana omräkningar ska göras vid varje årsskifte, inför det kalenderår för vilket de nya beloppen ska gälla.

Enligt *första stycket* ska inkomstgränserna (142 153 respektive 172 153 kronor för 2022, se 13 och 14 §§) och det högsta förmånsbeloppet (12 000 kronor för 2022, se 13 och 14 §§) räknas om genom indexering. Hur den indexeringen görs framgår av 16 §.

I *andra stycket* regleras hur det nya högsta förmånsbeloppet för garantitillägg i bostadstillägget slutligen fastställs. Det görs genom att den del av förmånsbeloppet som indexerats enligt 16 §, avrundat enligt den paragrafens andra stycke, ökas med 600 kronor.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.3.2.

16 §

I paragrafen finns bestämmelser om den indexering som avses i 15 §.

I *första stycket* anges hur indexeringen ska göras. När det gäller inkomstgränserna så ska dessa indexerats genom att den inkomstgräns som gäller före årsskiftet multipliceras med kvoten av inkomstindexet efter årsskiftet och inkomstindexet före årsskiftet, efter att kvoten dividerats med talet 1,016. Indexeringen innebär att inkomstgränserna följer den årliga förändringen i inkomstindexet på samma sätt som inkomstpensionen (58 kap. och 62 kap. 42 §) och inkomstpensionstillägget (74 a kap. 15 §). I första stycket anges vidare att samma metod för indexering gäller för den del av det högsta förmånsbeloppet för garantitillägg i bostadstillägget som ska indexerats, vilket är det högsta förmånsbeloppet som gäller före årsskiftet minskat med 600 kronor.

Andra stycket innehåller en avrundningsregel som innebär att de framräknade nya inkomstgränserna och den framräknade delen av det högsta förmånsbeloppet ska anges i hela kronor.

Av *tredje stycket* följer att för år då balansindex enligt 58 kap. fastställs ska beräkningen göras med hänsyn till balansindexet i stället för inkomstindexet. Även sådana år följer således inkomstgränserna den årliga förändringen av inkomstpensionerna (och inkomstpensionstillägget, se 74 a kap. 15 § tredje stycket).

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.3.2.

17 §

Paragrafen innehåller en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kan meddela verkställighetsföreskrifter om inkomstgränserna och det högsta förmånsbeloppet för garantitillägg i bostadstillägget.

Inkomstgränserna och det högsta förmånsbeloppet som årligen räknas fram kan således anges i förordning eller i myndighetsföreskrifter.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.3.2.

18 §

I paragrafen regleras att och på vilket sätt det förmånsbelopp som försäkrade födda 1937 eller tidigare kan få i garantitillägg i bostadstillägget påverkas av andelsberäkningen inom den tidigare folkpensionen.

Storleken av garantitillägg i bostadstillägget är i detta fall relaterad till den andel folkpension som den försäkrade skulle ha fått om bestämmelserna i lagen (1962:381) om allmän försäkring fortfarande hade gällt. En motsvarande bestämmelse som den nu aktuella finns inom regleringen om det särskilda pensionstillägget (73 kap. 14 §). Bestämmelsernas avkortningsreglering ska tillämpas på samma sätt (se författningskommentaren till 5 § fjärde stycket första meningen i den upphävda lagen [1990:773]

om särskilt pensionstillägg till ålderspension för långvarig vård av sjukt eller handikappat barn, som innehöll en likalydande bestämmelse, prop. 1999/2000:127 s. 129).

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.3.3.

19 §

I paragrafen regleras att och på vilket sätt försäkringstiden för garantipension för försäkrade som är födda 1938 eller senare påverkar det förmånsbelopp som en person i den kretsen kan få i garantitillägg i bostadstillägget.

Regleringen om den försäkringstiden finns i 67 kap. För att få ett oavkortat garantitillägg i bostadstillägget krävs en försäkringstid för garantipension om 40 år. Principen för avkortningen är att den försäkrades sammanlagda försäkringstid i fråga ställs i förhållande till den försäkringstid som medger en oavkortad förmån. Det innebär det högsta möjliga förmånsbeloppet som en enskild försäkrad kan få i garantitillägg i bostadstillägget (se 13 och 14 §§ jämte 15 och 16 §§) avkortas till så stor andel som svarar mot kvoten mellan den försäkrades försäkringstid för garantipension och talet 40. En motsvarande bestämmelse finns inom regleringen om garantipension till personer som är födda 1938 eller senare (67 kap. 25 §). Bestämmelsernas avkortningsreglering ska tillämpas på motsvarande sätt (se författningskommentaren till den dåvarande 3 kap. 6 § i den upphävda lagen [1998:702] om garantipension, som innehöll en likalydande avkortningsbestämmelse, prop. 1997/1998:152 s. 154).

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.3.3.

20 §

I paragrafen regleras hur garantitillägg i bostadstillägget påverkas av partiell ersättningsrätt (jfr förmånsnivåerna i 4 §).

Garantitillägg i bostadstillägget lämnas med en så stor andel av det högsta möjliga förmånsbeloppet som en enskild försäkrad kan få i garantitillägg i bostadstillägget (se 13 och 14 §§ jämte 15 och 16 §§), efter eventuell avkortning (se 18 och 19 §§), som motsvarar den försäkrades förmånsnivå.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.3.4.

103 kap.

1 §

I paragrafen anges innehållet i 103 kap. I *andra strecksatsen* ändras paragrafhänvisningen till att även omfatta 4 a §.

2 §

I paragrafen regleras omprövning av bostadstillägget när något förhållande som påverkar tillägget har ändrats. Paragrafens utformning ändras.

I ett nytt *första stycke* finns den tidigare bestämmelsen i paragrafen. Bestämmelsen specificeras till att avse bostadstillägg i form av bostadstillägg och särskilt bostadstillägg. Ingen ändring i sak är avsedd.

I ett *nytt andra stycke* införs en särskild bestämmelse om omprövning av garantitillägg i bostadstillägget. Den förmånen ska omprövas när något förhållande som påverkar rätten till tillägget eller tilläggets storlek har ändrats. Detta i kombination med omräkningsbestämmelsen i 3 a § innebär att omprövningsbestämmelsen tillämpas exempelvis om förmånstagaren ändrar sitt uttag av allmän ålderspension.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.4.

3 §

I paragrafen regleras när bostadstillägget får räknas om vid ändrade förhållanden utan föregående underrättelse.

I ett nytt *fjärde stycke* anges att för garantitillägg i bostadstillägget gäller i stället 3 a §. Den nu aktuella paragrafen tillämpas följaktligen inte på den förmånen.

3 a §

I paragrafen, som är ny, regleras när garantitillägg i bostadstillägget får räknas om vid ändrade förhållanden utan föregående underrättelse, det vill säga utan att förmånstagaren behöver meddelas eller ges tillfälle att yttra sig innan beslut fattas.

Av *första stycket* framgår att en sådan omräkning som nu avses får göras när en inkomst som ingår i beräkningsunderlaget för förmånen ändras och när inkomstgränserna och det högsta förmånsbeloppet för garantitillägg i bostadstillägget ändras till följd av den årliga omräkningen av dessa (102 a kap. 15 och 16 §§). Som en följd av att beräkningsunderlaget för garantitillägg i bostadstillägget, som består av inkomster för det år som förmånen avser, innehåller inkomster som räknas om inför varje nytt kalenderår och att detsamma gäller inkomstgränserna och det högsta förmånsbeloppet för garantitillägg i bostadstillägget kommer förmånen i vart fall att räknas om inför varje årsskifte.

I *andra stycket* anges att vid en omräkning med stöd av paragrafen får en ny beräkning av förmånen göras enbart utifrån den ändring som ligger till grund för omräkningen. Bestämmelsen motsvarar vad som gäller för bostadstillägg i form av bostadstillägg och särskilt bostadstillägg (3 § tredje stycket) och ska tillämpas på samma sätt (se författningskommentaren till 3 § tredje stycket i prop. 2016/17:152 s. 37).

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.4.

4 §

I paragrafen regleras från och med när en ändring av bostadstillägg ska börja gälla.

I ett nytt *tredje stycke* anges att för garantitillägg i bostadstillägget gäller i stället 4 a §. Den nu aktuella paragrafen tillämpas följaktligen inte direkt på den förmånen (jfr dock 4 a § tredje stycket).

4 a §

I paragrafen, som är ny, regleras när en ändring av garantitillägg i bostadstillägget ska börja gälla.

Enligt *första stycket* ska en ändring av förmånen som görs på grund av något förhållande som även innebär en ändring av garantipension gälla från och med den månad för vilken ändringen av garantipensionen börjar gälla. Det som avses är vad som gäller i allmänhet för garantipension för den personkrets som den försäkrade tillhör. Bestämmelsen förutsätter att det handlar om en ändring av sådana förhållanden som är av betydelse för båda förmånerna. Det innebär exempelvis att ändringar när det gäller förmånsnivå eller en inkomst som ingår beräkningsunderlaget följer vad som gäller för en motsvarande ändring av garantipensionen. Bestämmelsen omfattar ändringar till följd av förhållanden som i grunden är de samma, även om vissa detaljer kan skilja sig åt på grund av de två förmånernas olika konstruktion.

Av *andra stycket* framgår att en ändring av garantitillägg i bostadstillägget som följer av att inkomstgränserna och det högsta förmånsbeloppet för förmånen har räknats om

ska gälla från och med den månad då de nya inkomstgränserna och det nya högsta förmånsbeloppet börjar gälla. Det innebär att vid sådana ändringar som föranleds av den årliga omräkningen av dessa belopp (102 a kap. 15 och 16 §§) ska förmånsbeloppet för en försäkrad ändras från och med januari det år som de nya beloppen avser.

Enligt *tredje stycket* ska en ändring av garantitillägg i bostadstillägget i övrigt följa vad som gäller för de andra förmånerna inom bostadstillägget. Det som avses är ändringar av garantitillägg i bostadstillägget som varken har sin grund i ändringar av sådana förhållanden som har en motsvarighet inom regleringen om garantipension eller följer av att inkomstgränserna och det högsta förmånsbeloppet för förmånen har räknats om. Följaktligen ska en ändring av garantitillägg i bostadstillägget i de fall som nu avses gälla från och med månaden efter den månad då anledningen till ändring har uppkommit eller från och med den månad under vilken de förhållanden har uppkommit som föranleder ändringen, om förhållandena avser hela den månaden (jfr 4 § första stycket första och andra meningen).

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.4.

107 kap.

3 §

I paragrafen finns en bestämmelse om utbetalning av bostadstillägg för förfluten tid till en bidragsberättigad vars make tidigare har fått en sådan förmån för samma tid.

Ändringen i *andra stycket* innebär att garantitillägg i bostadstillägget undantas från den bestämmelsen.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.5.1.

110 kap.

6 §

Av paragrafen framgår vilka förmåner som lämnas utan krav på ansökan (jfr 4 §).

I *tredje stycket* införs en ny *punkt 8* i vilken anges att en bestämmelse om att garantitillägg i bostadstillägget lämnas utan ansökan finns i 93 kap. 4 §.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.5.2.

33 §

I paragrafen regleras en uppgiftsskyldighet för banker och andra penninginrättningar i bl.a. ärenden om bostadstillägg.

Genom ett tillägg i paragrafen framgår att uppgiftsskyldigheten inte gäller i ärenden om garantitillägg i bostadstillägget.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.5.2.

46 §

I paragrafen regleras skyldigheten för den som ansöker om, har rätt till eller annars får en förmån enligt socialförsäkringsbalken att anmäla ändrade förhållanden.

Av *andra stycket* framgår att anmälan inte behöver göras i ett ärende om bostadstillägg om ändringen innebär att inkomsterna enbart har ökat i mindre omfattning. I ett tillägg i paragrafen anges att det undantaget inte gäller i ett ärende om garantitillägg i

bostadstillägget. Det innebär att alla ändrade förhållanden som påverkar rätten till eller storleken av den förmånen ska anmälas.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.5.2.

112 kap.

4 §

I paragrafen regleras undantag från möjligheten för handläggande myndighet att för tid till dess att ett ärende har avgjorts besluta om ersättning, så kallade interimistiska beslut.

Ärenden om garantitillägg i bostadstillägget läggs till i *andra stycket*. Det innebär att interimistiska beslut i fråga om ersättning enligt 2 §, det vill säga beslut som innebär att ersättning beviljas till dess att ärendet är avgjort, inte får fattas i sådana ärenden.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.5.2.

7 §

I paragrafen regleras för vilka förmåner och under vilka förhållanden beslut får fattas genom automatiserad behandling av Pensionsmyndigheten.

Beslut om garantitillägg i bostadstillägget läggs till i paragrafen. Det innebär att även sådana beslut får fattas genom automatiserad behandling, om en klagande motivering för beslutet får utelämnas enligt 32 § första stycket förvaltningslagen (2017:900).

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.5.2.

113 kap.

40 a §

Paragrafen, som är ny, innehåller särskilda bestämmelser om garantitillägg i bostadstillägget i fråga om ändring, omprövning och överklagande av beslut.

I *första stycket* finns de särskilda bestämmelserna om ändring och omprövning av beslut. Av *första meningen* framgår att de bestämmelser som anges i 22 § i första och andra styckena om ärenden om allmän ålderspension ska gälla i tillämpliga delar i ärenden om garantitillägg i bostadstillägget. Det innebär att förfarandet om ändring enligt de vanliga bestämmelserna i socialförsäkringsbalken, 3–6 §§, inte ska tillämpas i fråga om garantitillägg i bostadstillägget. Det innebär vidare att vissa av de ordinarie bestämmelserna om omprövning och de för allmän ålderspension särskilda bestämmelserna om ändring och omprövning ska tillämpas (se vidare prop. 2008/09:200 s. 576 f.). I den nu aktuella bestämmelsen anges att de nämnda bestämmelserna ska gälla i ”tillämpliga delar”, vilket innebär att de särskilda bestämmelser som uttryckligen gäller vissa beslut i ärenden om allmän ålderspension inte ska tillämpas på garantitillägg i bostadstillägget. Hit hör 22 § tredje stycket som gäller pensionsgrundande inkomst, 24 § som endast tillämpas på inkomstgrundad ålderspension, 25 § som endast gäller omprövning av beslut om pensionsrätt och pensionspoäng, 26 § andra och tredje stycket, 27 § och 29 § andra stycket som gäller pensionsgrundande inkomst, pensionsgrundande belopp, pensionsrätt och pensionspoäng. Enligt *andra meningen* i stycket gäller därutöver den särskilda bestämmelsen för bostadstillägg angående när en begäran om omprövning ska anses ha kommit in om den felaktigt har skickats till Försäkringskassan i stället för Pensionsmyndigheten. Även bestämmelsen i 28 § är tillämplig, enligt vad som anges i 22 §, vilket innebär att en liknande hantering gäller om en begäran om omprövning av

garantitillägg i bostadstillägget felaktigt har skickats till Skatteverket eller en allmän förvaltningsdomstol.

I *andra stycket* finns den särskilda bestämmelsen om överklagande av beslut om garantitillägg i bostadstillägget. Utgångspunkten är att de vanliga bestämmelserna om överklagande i 10–21 §§ tillämpas i fråga om överklagande av sådana beslut (se 2 §). Av den särskilda bestämmelsen framgår att även 35 § gäller. Den bestämmelsen anger att 28 § ska tillämpas även i fråga om överklagande. Det innebär att om ett överklagande av ett beslut om garantitillägg i bostadstillägget har kommit in till Skatteverket, Pensionsmyndigheten eller en allmän förvaltningsdomstol inom den föreskrivna överklagandetiden för sådana beslut (20 §), ska det anses ha kommit in i rätt tid även om den myndigheten inte har fattat beslutet. Det kan nämnas att även 20 a § är tillämplig när det gäller överklagande av beslut av garantitillägg i bostadstillägget. I den paragrafen regleras när ett överklagande ska anses ha kommit in om den felaktigt har skickats till Försäkringskassan i stället för Pensionsmyndigheten.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.5.2.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av *första punkten* följer att lagen träder i kraft den 15 juli 2022.

Enligt *andra punkten* ska de nya bestämmelserna i 102 a kap. och bestämmelserna i 102 kap. 7, 16–17 och 29 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för förmåner som avser augusti 2022. De förmåner som avses är de olika formerna av bostadstillägg. Även äldreförsörjningsstödet kommer att påverkas från och med augusti 2022 till följd av att regleringen om de inkomster som beaktas vid beräkningen av den förmånen direkt följer regleringen om de inkomster som beaktas vid beräkningen av särskilt bostadstillägg (74 kap. 16 § och 102 kap. 29 §).

Av *tredje punkten* första meningen följer att Pensionsmyndigheten – för den som vid tidpunkten för ikraftträdandet har rätt till garantipension för juli 2022 – får fatta ett beslut om garantitillägg i bostadstillägget som avser augusti 2022 på ett beräkningsunderlag som grundas på inkomsterna i beräkningsunderlaget för den försäkrades garantipension för augusti 2022. Vad som ska ingå i beräkningsunderlagen för de två förmånerna skiljer sig åt i vissa delar, framför allt när det gäller personer födda 1937 eller tidigare. I beräkningsunderlaget för garantitillägg i bostadstillägget för augusti 2022 ska inkomsterna i beräkningsunderlaget för garantipensionen ingå endast i den omfattning som följer av regleringen om garantitillägg i bostadstillägget. Övergångsbestämmelsen innebär ett avsteg från den handläggande myndighetens utredningskyldighet (110 kap. 13 §). I *andra meningen* anges att ett sådant beslut ska omprövas om det beräkningsunderlag för garantipension som legat till grund för beslutet om garantitillägg i bostadstillägget har ändrats. Det betyder att Pensionsmyndigheten ska ompröva ett sådant beslut om garantitillägg i bostadstillägget för augusti 2022 som fattas med stöd av övergångsbestämmelsen om det senare visar sig att det aktuella beräkningsunderlaget för garantipension vid tidpunkten för beslutet innehöll felaktigheter. t.ex. genom att en utländsk pension inte har beaktats eller har beaktats med ett felaktigt belopp.

Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

5.5.2 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

102 kap.

17 §

I paragrafen regleras de fribelopp som reduceringsinkomsten inom regleringen om bostadstillägg i form av bostadstillägg ska minskas med för personer som inte får sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Av *andra stycket* följer att de belopp som anges i första stycket ska ökas på visst sätt. Åldersgränsen för när beloppen ska ökas när det gäller reduceringsinkomsten enligt 16 § ändras på samma sätt som åldersgränsen för garantitillägg i bostadstillägget (se 102 a kap. 5 §), det vill säga från 65 år till 66 år. De högre fribeloppen gäller således i det fallet endast för personer som är 66 år eller äldre och vars reduceringsinkomst innefattar allmän ålderspension.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.8.

102 a kap.

5 §

I paragrafen regleras när garantitillägg i bostadstillägget tidigast kan börja lämnas.

Åldersgränsen 65 år ändras till 66 år (jfr förslag om höjda åldrar inom garantipensionen i prop. 2021/22:181). Garantitillägg i bostadstillägget kan således lämnas tidigast från och med månaden då den försäkrade fyller 66 år.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.2.

11 §

I paragrafen finns bestämmelsen om det underlag som garantitillägg i bostadstillägget ska beräknas på för försäkrade som är födda 1938 eller senare.

För en försäkrad i den personkategorin beräknas garantitillägg i bostadstillägget på ett underlag som motsvarar underlaget för beräkning av garantipension. Hänvisningen till de relevanta paragraferna ändras till att även omfatta 67 kap. 20 a och 20 b §§ (jfr förslag om höjda åldrar inom garantipensionen i prop. 2021/22:181).

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.3.1.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av *första* och *andra punkten* följer att lagen träder i kraft den 1 december 2022 men att bestämmelserna i den nya lydelsen tillämpas första gången för förmåner som avser januari 2023. De förmåner som påverkas av ändringarna är de olika formerna av bostadstillägg.

Enligt *tredje punkten* gäller äldre föreskrifter fortfarande för den som har fyllt 65 år före den 1 januari 2023. Det innebär att de personer som nu avses vid beräkning av reduceringsinkomsten inom regleringen om bostadstillägg i form av bostadstillägg enligt 102 kap. 16 § kan få tillgodoräkna sig ett högre fribelopp för bostadstillägg som avser tid före det att de fyller 66 år. Det innebär vidare att de personer som nu avses kan få garantitillägg i bostadstillägget för tid före det att de fyller 66 år, förutsatt att de uppfyller de övriga villkoren för att ha rätt till förmånen.

Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

5.5.3 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

102 kap.

17 §

I paragrafen regleras de fribelopp som reduceringsinkomsten inom regleringen om bostadstillägg i form av bostadstillägg ska minskas med för personer som inte får sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Av *andra stycket* följer att de belopp som anges i första stycket ska ökas på visst sätt. Åldersgränsen för när beloppen ska ökas när det gäller reduceringsinkomsten enligt 16 § ändras på samma sätt som åldersgränsen för garantitillägg i bostadstillägget (se 102 a kap. 5 §), det vill säga från 66 år till riktåldern för pension (se 2 kap. 10 a–10 d §§). De högre fribeloppen gäller således i det fallet endast för personer som har uppnått riktåldern för pension och vars reduceringsinkomst innefattar allmän ålderspension.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.8.

102 a kap.

5 §

I paragrafen regleras när garantitillägg i bostadstillägget tidigast kan börja lämnas. Åldersgränsen 66 år ändras till riktåldern för pension (se 2 kap. 10 a–10 d §§). (Jfr förslag om höjda åldrar inom garantipensionen i prop. 2021/22:181). Garantitillägg i bostadstillägget kan således lämnas tidigast från och med månaden då den försäkrade uppnår riktåldern för pension.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.2.

11 §

I paragrafen finns bestämmelsen om det underlag som garantitillägg i bostadstillägget ska beräknas på för försäkrade som är födda 1938 eller senare.

För en försäkrad i den personkategorin beräknas garantitillägg i bostadstillägget på ett underlag som motsvarar underlaget för beräkning av garantipension. Hänvisningen till de relevanta paragraferna ändras till att även omfatta 67 kap. 20 c § (jfr förslag om höjda åldrar inom garantipensionen i prop. 2021/22:181).

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.3.1.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av *första och andra punkten* följer att lagen träder i kraft den 1 december 2025 men att bestämmelserna i den nya lydelsen tillämpas första gången för förmåner som avser januari 2026. Det förmånerna som påverkas av ändringarna är de olika formerna av bostadstillägg.

Enligt *tredje punkten* gäller äldre föreskrifter fortfarande för den som har fyllt 66 år före den 1 januari 2023. Det innebär att de personer som nu avses vid beräkning av reduceringsinkomsten inom regleringen om bostadstillägg i form av bostadstillägg enligt 102 kap. 16 § kan få tillgodoräkna sig ett högre fribelopp för bostadstillägg som avser tid före det att de uppnår riktåldern för pension. Det innebär vidare att de personer som nu avses kan få garantitillägg i bostadstillägget för tid före det att de uppnår riktåldern för pension, förutsatt att de uppfyller de övriga villkoren för att ha rätt till förmånen.

Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

5.5.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2022:000) om ändring i socialförsäkringsbalken

102 kap.

16 a §

I paragrafen anges vad som utgör reduceringsinkomst inom regleringen om bostadstillägg i form av bostadstillägg för personer som har hel allmän ålderspension och är 66 år eller äldre (jfr 16 §).

I *första stycket* införs en ny punkt 8, av vilken det framgår att garantitillägg i bostadstillägget ingår i reduceringsinkomsten till sitt fulla belopp. Den tidigare punkten 8 betecknas punkt 9.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.8.

29 §

I paragrafen anges vilka inkomster som beaktas vid beräkningen av särskilt bostadstillägg.

I *första stycket* införs en ny punkt 4 a, av vilken det framgår att garantitillägg i bostadstillägget beaktas till sitt fulla belopp.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.8.

5.5.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (2022:000) om ändring i socialförsäkringsbalken

102 kap.

16 a §

I paragrafen anges vad som utgör reduceringsinkomst inom regleringen om bostadstillägg i form av bostadstillägg för personer som har hel allmän ålderspension och som har uppnått riktåldern för pension (jfr 16 §).

I *första stycket* införs en ny punkt 8, av vilken det framgår att garantitillägg i bostadstillägget ingår i reduceringsinkomsten till sitt fulla belopp. Den tidigare punkten 8 betecknas punkt 9.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.8.

29 §

I paragrafen anges vilka inkomster som beaktas vid beräkningen av särskilt bostadstillägg.

I *första stycket* införs en ny punkt 4 a, av vilken det framgår att garantitillägg i bostadstillägget beaktas till sitt fulla belopp.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.8.

6 Utbetalning av garantipension inom EES och i Schweiz samt i Förenade kungariket

6.1 Ärendet och dess beredning

Riksdagen fattade den 24 oktober 2018 beslut om vissa ändringar i socialförsäkringsbalken (prop. 2017/18:275, bet. 2018/19:SfU8, rskr. 2018/19:6). Ändringarna innebär att garantipension för försäkrade som är födda 1938 eller senare och garantipension till omställningspension under en begränsad tidsperiod kan fortsätta att lämnas som tidigare till personer bosatta inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz. Med anledning av Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen (EU) fattade riksdagen den 27 mars 2019 beslut om lagstiftning som bl.a. innebär att förmånerna under en tidsbegränsad period även ska fortsätta att lämnas till vissa personer i Förenade kungariket efter landets utträde ur EU (prop. 2019/20:26, bet. 2019/20:SfU12, rskr. 2019/20:117). De tillfälliga regleringarnas giltighetstid förlängdes senast genom riksdagens beslut den 14 december 2021 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 11, bet. 2021/22:SfU2, rskr. 2021/22:104). Regleringarna gäller för närvarande till utgången av september 2022.

Inom Socialdepartementet har promemorian Utbetalning av garantipension inom EES och i Schweiz samt i Förenade kungariket (S2021/08121) tagits fram. I promemorian finns förslag om att förlänga de två tillfälliga regleringarna om utbetalning av garantipension och garantipension till omställningspension till EES och Schweiz respektive Förenade kungariket.

En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 3, avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 3, avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3, avsnitt 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Socialdepartementet (S2021/08121).

I propositionen behandlas promemorians förslag.

6.2 Bakgrund

6.2.1 Utbetalning av garantipension och garantipension till omställningspension inom EES och i Schweiz

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (nedan kallad EU-förordningen) finns bestämmelser om samordning av de sociala trygghetssystemen i EU:s medlemsstater. EU-förordningen gäller även för och i förhållande till länder inom EES som inte är medlemmar i EU (Island, Liechtenstein och Norge) samt Schweiz. Med medlemsstat avses således i detta sammanhang även de länderna.

I EU-förordningen genomförs bl.a. den fördragsfästa rättigheten att sociala trygghetsförmåner som är så kallade kontantförmåner som regel inte får minskas eller dras in om den berättigade personen är bosatt i en annan medlemsstat än den som betalar ut förmånen (Artikel 48 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, EUF-fördraget). Denna princip, som kommer till uttryck i artikel 7 i EU-förordningen, är en av de grundläggande principerna i EU-förordningen. Kontantförmåner som en person

har förvärvat i ett land inom EES eller i Schweiz ska därför betalas ut även om den berättigade bor i eller flyttar till en annan medlemsstat, om inte något annat föreskrivs i EU-förordningen.

Ålders- och efterlevandepensioner samordnas enligt de allmänna bestämmelserna i kapitel 5 i EU-förordningen. Vissa av dessa förmåner samordnas dock enligt de särskilda bestämmelserna om vissa förmåner som lämnas med ett minimibelopp (i denna proposition benämnda minimiförmåner). Enligt den särskilda bestämmelsen om minimiförmåner, artikel 58 i EU-förordningen, får en förmånstagare, av den medlemsstat där denne är bosatt, inte tilldelas ett lägre belopp än det minimibelopp som är fastställt i lagstiftningen vid beaktande av alla de försäkringsperioder som kan beaktas med stöd av EU-förordningen. Medlemsstaten där förmånstagaren är bosatt ska under hela den tid personen är bosatt inom statens territorium betala ut ett tillägg till denne, motsvarande skillnaden mellan det totala förmånsbelopp som ska betalas ut enligt kapitel 5 i EU-förordningen och minimibeloppet.

Sverige har tidigare tolkat artikel 58 i EU-förordningen som att det inte finns någon svensk förmån som är en sådan minimiförmån som omfattas av den artikeln. Sedan garantipensionen infördes i Sverige har den ansetts vara en pensionsförmån som omfattas av de allmänna beräkningsreglerna om pensionsförmåner i EU-förordningen och som ska betalas ut vid bosättning i en annan medlemsstat enligt principen om exportabilitet i artikel 7. En person som uppfyller villkoren för garantipension eller garantipension till omställningspension har således haft samma rätt till förmånen oavsett om personen har bott i Sverige eller i en annan medlemsstat eller i Schweiz. Denna tolkning har under lång tid återspeglats i den klassificering som Sverige årligen har anmält genom den så kallade artikel 9-deklarationen till Europeiska kommissionen.

6.2.2 Tillfällig utbetalning av garantipension och garantipension till omställningspension inom EES och i Schweiz med stöd av svensk lag

Efter EU-domstolens dom i mål C-189/16 Zaniewicz-Dybeck mot Pensionsmyndigheten har klassificeringen av den svenska garantipensionen och garantipensionen till omställningspension ändrats. Domstolen fann att garantipensionen till personer födda 1938 eller senare ska anses utgöra en minimiförmån. Förmånen ska således inte längre beräknas med stöd av de allmänna beräkningsreglerna i kapitel 5 i EU-förordningen utan enligt bestämmelserna i artikel 58 i EU-förordningen. I propositionen Fortsatt utbetalning av garantipension inom EES och Schweiz (prop. 2017/18:275) bedömde regeringen att garantipension till omställningspension till syfte och konstruktion uppvisar stora likheter med den förmån som prövades i EU-domstolen, varför garantipensionen till omställningspension också ansågs utgöra en minimiförmån. Med begreppet garantipension avses i fortsättningen såväl garantipension för försäkrade som är födda 1938 eller senare som garantipension till omställningspension.

Till följd av EU-domstolens dom gjorde regeringen tolkningen att den ändrade klassificeringen av förmånerna innebar att det inte fanns något rättsligt stöd i artikel 58 i EU-förordningen för att fortsätta bevilja och betala ut garantipension till personer bosatta i ett annat land inom EES eller i Schweiz.

Att individer som har planerat inför pensionen utifrån tillämpningen som den såg ut före EU-domstolens dom, och att personer som redan före domen hade dessa förmåner, skulle hamna i en situation där deras ekonomiska förutsättningar ändras utan någon möjlighet till framförhållning bedömde regeringen som orimligt. För att undvika detta och för att säkerställa att garantipension fortsatt betalades ut med

oförändrade belopp till personer bosatta inom EES eller i Schweiz, åtminstone under den tid som konsekvenserna av domen analyserades, gjordes vissa ändringar i socialförsäkringsbalken som innebar att garantipension kunde fortsätta att lämnas som tidigare fram till och med den 31 december 2019 (SFS 2018:1627).

I propositionen Fortsatt utbetalning av garantipension inom EES och Schweiz (prop. 2017/18:275) bedömde regeringen att det fanns behov av att tillsätta en utredning för att utreda konsekvenserna av domen samt belysa eventuellt behov av att ändra garantipensionernas konstruktion. Regeringen tillsatte därför en utredning, som antog namnet Garantipensionsutredningen (S 2018:14), för att analysera och lämna förslag till hur garantipension och garantipension till omställningspension bör konstrueras och regleras i socialförsäkringsbalken (dir. 2018:106). Syftet med översynen var att ge regeringen underlag för och skapa såväl tydliga som hållbara förslag till eventuella lagändringar på området. För att utredningens förslag skulle hinna analyseras och eventuella förslag genomföras utan att enskilda drabbas av att förmånen dras in har den tidsbegränsade rätten till utbetalning förlängts i flera omgångar, senast till utgången av september 2022 (SFS 2021:1246).

Garantipensionsutredningen överlämnade den 9 december 2019 ett delbetänkande till regeringen (SOU 2019:53) och slutredovisade sitt uppdrag den 5 juni 2020. Delbetänkandet innehåller förslag till en ny konstruktion av grundskyddet i den allmänna pensionen.

6.2.3 Tillfällig utbetalning av garantipension och garantipension till omställningspension i Förenade kungariket

Garantipensionen betalas i dagsläget inte bara ut till dem som är bosatta inom EES eller i Schweiz. När Förenade kungariket trädde ut ur EU den 31 januari 2020 gjordes det med ett utträdesavtal som reglerar skyldigheter och rättigheter i förehavanden mellan EU:s medlemsstater och Förenade kungariket. Under en övergångsperiod, som sträckte sig till utgången av 2020, tillämpades EU-rätten på samma sätt som när Förenade kungariket var medlem i EU. EU-förordningen tillämpades därför fullt ut under denna period. Den 1 maj 2021 trädde ett avtal om handel och samarbete i kraft som reglerar den nya relationen mellan EU och Förenade kungariket (Avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan (EUT L 149, 20.4.2001, s. 10–2539). Avtalet har tillämpats provisoriskt sedan den 1 januari 2021. Till avtalet har det fogats ett protokoll om samordning av de sociala trygghetssystemen i Förenade kungariket och EU:s medlemsstater.

Som nämnts i avsnitt 6.2.1 betalas inte garantipension ut till personer bosatta inom EES eller i Schweiz med stöd av EU-förordningen. Garantipensionärer bosatta i Förenade kungariket fick under tiden landet var medlem i EU utbetalningar med stöd av den svenska lagstiftningen som möjliggör export av förmånerna till EES och Schweiz. Inför utträdestidpunkten tolkade regeringen det som att fortsatt utbetalning av förmånerna till bosatta i Förenade kungariket inte heller skulle vara möjlig med stöd av utträdesavtalet. I propositionen Åtgärder för att mildra konsekvenserna på det sociala området med anledning av brexit (prop. 2018/19:53) föreslog regeringen att även personer bosatta i Förenade kungariket som hade rätt att få eller fick garantipension eller garantipension till omställningspension vid utträdestidpunkten fortsatt skulle få förmånen till utgången av 2019.

Med anledning av utträdesavtalets konstruktion i fråga om vissa personers förlängda rätt att få sociala trygghetsförmåner utbetalda i såväl Förenade kungariket som i EU:s

medlemsstater, och för att möjliggöra att även de personer som omfattas av utträdesavtalet ska kunna få garantipensionen fortsatt utbetald, har även den tidsbegränsade rätten till utbetalning av garantipension till Förenade kungariket förlängts ytterligare, senast till utgången av september 2022 (SFS 2021:1248).

Utträdesavtalet antogs kort tid före Förenade kungarikets faktiska utträde den 31 januari 2020. Vad gäller sociala trygghetsförmåner så innebär utträdesavtalet att en förmånstagare efter utträdestidpunkten och under övergångsperioden hade rätt till sociala trygghetsförmåner på samma villkor som tidigare. Utträdesavtalet reglerar även rätten att i vissa situationer fortsätta få sociala trygghetsförmåner efter övergångsperiodens slut. Personer som migrerar för första gången mellan en EU-medlemsstat och Förenade kungariket efter övergångsperioden omfattas dock inte av utträdesavtalets bestämmelser. De personerna omfattas i stället av det nya handels- och samarbetsavtalet och tillhörande protokoll om samordning av de sociala trygghetssystemen.

I protokollet om samordning av de sociala trygghetssystemen finns bestämmelser som till sitt innehåll är likalydande med de nu aktuella artiklarna 7 och 58 i EU-förordningen (för en beskrivning av dessa artiklar, se avsnitt 6.2.1).

6.3 Möjligheten att i vissa fall betala ut garantipension och garantipension till omställningspension i EES-länder och Schweiz ska förlängas

Regeringens förslag: Möjligheten att lämna garantipension för försäkrade som är födda 1938 eller senare och garantipension till omställningspension till personer som är bosatta i ett annat land inom EES eller i Schweiz ska till viss del förlängas med tre månader, från och med den 1 oktober till och med den 31 december 2022.

Den förlängda möjligheten ska till skillnad från tidigare endast avse fortsatta utbetalningar till personer som, utöver att vara bosatta i ett annat land inom EES eller i Schweiz och uppfylla kraven i fråga om försäkringstid för förmånerna, har rätt att få en sådan förmån utbetald i ett annat land inom EES eller i Schweiz för september 2022.

Äldre bestämmelser om möjligheten till utbetalning ska fortfarande gälla i fråga om garantipension och garantipension till omställningspension för tid före den 1 oktober 2022.

Efter det att regleringen om garantipension och garantipension till omställningspension till personer i ett annat land inom EES eller i Schweiz har upphört att gälla ska de upphävda bestämmelserna fortfarande gälla i fråga om nämnda förmåner för tid före den tidpunkt då regleringen upphörde, dvs. för tid före den 1 januari 2023.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Pensionsmyndigheten* och *Inspektionen för socialförsäkringen*, tillstyrker förslaget. *Försäkringskassan* lämnar inga synpunkter. *Riksförbundet Pensionärsgemenskap*, *Svenska Kommunal Pensionärernas Förbund* och *SPF Seniorerna* tillstyrker förslaget men motsätter sig att möjligheten till utbetalning av garantipension och garantipension till omställningspension i EES-länder och Schweiz upphör från och med den 1 januari 2023. Organisationen *Svenskar i Världen* motsätter sig förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Giltighetstiden för den tillfälliga reglering i socialförsäkringsbalken som möjliggör utbetalning av garantipension och garantipension till omställningspension (nedan används samlingsnamnet garantipension) till personer som är bosatta i ett annat land inom EES eller i Schweiz har förlängts vid flera tillfällen, senast till utgången av september 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 11, bet. 2021/22:SfU2, rskr. 2021/22:104).

Syftet med den tillfälliga regleringen har varit att säkerställa att enskilda personer inom EES eller i Schweiz fortsatt ska få garantipension utbetald till dess att regeringen tagit ställning till nästa steg i hanteringen av garantipensionen, framför allt förslagen från Garantipensionsutredningen.

Någon förändring av den nuvarande regleringen om garantipension bedöms emellertid inte kunna genomföras i närtid, varken utifrån Garantipensionsutredningens förslag eller på annat sätt. Bedömningen är därför att möjligheten till utbetalning av garantipension i ett annat land inom EES eller i Schweiz i dess nuvarande utformning bör upphöra vid utgången av september 2022, i enlighet med nu gällande reglering. Avsikten har hela tiden varit att den regleringen ska vara tillfällig, och det bedöms inte finnas skäl för att låta en generell möjlighet till utbetalning i EES eller i Schweiz kvarstå enligt nationell rätt om inte en permanent ändring av regleringen av grundskyddet i den allmänna pensionen är i sikte.

De personer som omfattas av rätten att få garantipension utbetald i ett annat land inom EES eller i Schweiz enligt nu gällande reglering bör dock få något mer tid för att anpassa sig till en eventuell situation utan garantipension. Det föreslås därför att de personer som har rätt att få garantipension utbetald i dessa länder för september 2022 ska kunna fortsätta få förmånen där i ytterligare tre månader, dvs. till utgången av december 2022 (jfr 4 a § lagen [2019:168] om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen). Personer som bor i ett annat land inom EES eller i Schweiz och som ansöker om allmän pension inklusive eventuell garantipension endast för tid efter september 2022 omfattas inte av förslaget och kommer därmed inte att kunna få garantipension i det landet. Inte heller omfattas personer som flyttar från Sverige eller ett tredjeländ till ett annat EES-land eller till Schweiz efter utgången av september 2022.

De pensionärsorganisationer som har yttrat sig över förslaget framför att utebliven garantipension för de berörda innebär en annan ekonomisk situation, för fler kvinnor än män och att det krävs att en ny utredning tillsätts skyndsamt och att den tillfälliga regleringen bör gälla under tiden frågan utreds. *Svenskar i Världen* anser att en person som uppfyller förmånskraven för garantipension och garantipension till omställningspension inte bör blir fråntagen denna rätt baserat på bosättningsland. Som regeringen framför ovan har avsikten med den nu gällande regleringen varit att den ska vara tillfällig. I den situationen att den tillfälliga regleringen upphör att gälla kommer det utifrån den bedömning som regeringen tidigare har gett uttryck för avseende EU-området, enligt vilken garantipension utgör en minimiförmån, inte att finnas något rättsligt stöd för att betala ut garantipension till personer bosatta i något av EES-länderna eller Schweiz. De berörda personerna bedöms dock i och med regeringens förslag till förlängning sammantaget ha fått en rimlig tid för att ställa om till en situation då garantipension kan komma att inte längre betalas ut på samma sätt som tidigare. Det krävs dock att personerna är välinformerade om den förändrade situationen. Regeringen delar således *Pensionsmyndighetens* bedömning att nödvändiga informationsinsatser behöver vidtas i god tid.

För den personkrets som omfattas av det nu aktuella förslaget till förlängning kommer den tillfälliga regleringen i sak att fortsätta gälla som tidigare, inklusive övergångsbestämmelserna till den lag genom vilken regleringen infördes (SFS

2019:645) i de fall de bestämmelserna fortfarande är relevanta. Några ändringar i detta avseende föreslås inte.

Den föreslagna bestämmelsen om möjligheten att få garantipension fortsatt utbetald föreslås träda i kraft den 1 oktober 2022, i anslutning till att den nu gällande giltighetstiden för den tillfälliga regleringen löper ut. Personer som före den 1 oktober 2022 hade rätt att få garantipension utbetald i ett annat land inom EES eller i Schweiz men som inte har rätt till fortsatt utbetalning enligt nu föreslagna bestämmelser skulle hamna i ett sämre läge om den föreslagna regleringen tillämpades vid en bedömning av deras rätt som görs efter september 2022. Därför bör äldre bestämmelser fortfarande gälla i fråga om garantipension för tid före ikraftträdandet. Det kan exempelvis handla om situationer som avser garantipension till en person som tidigare har varit bosatt i ett annat land inom EES eller i Schweiz, men som före september 2022 har flyttat tillbaka till Sverige och vars rätt till garantipension i det andra landet är föremål för överprövning i domstol efter det att den föreslagna regleringen har trätt i kraft.

Av motsvarande anledning som anges ovan när det gäller en övergångsreglering i förhållande till den nu föreslagna möjligheten att få garantipension fortsatt utbetald, bör det även i förhållande till upphörandet av de berörda paragraferna finnas en övergångsreglering om att paragraferna fortfarande ska gälla i fråga om förmåner för tid före det att regleringen upphävs, dvs. för tid före den 1 januari 2023. I annat fall kan en prövning av en persons rätt till garantipension i ett annat land inom EES eller i Schweiz för tid före upphörandet av regleringen få olika utfall beroende på när frågan prövas.

I lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken regleras när de berörda paragraferna i socialförsäkringsbalken upphör att gälla, senast ändrad genom lagen (2021:1246) om ändring i lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken. Förlängningen av paragrafernas giltighetstid föreslås lagtekniskt genomföras på så sätt att lagen om ändring i lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken utgår och ikraftträdande av lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken ändras genom en ny ändring i den lagen. Detta innebär även att den följdändring i innehållsbestämmelsen till 5 kap. socialförsäkringsbalken som föreskrivs i samma lag om ändring i socialförsäkringsbalken träder i kraft senare än vad som tidigare har föreskrivits.

6.4 Rätten till utbetalning av garantipension och garantipension till omställningspension i Förenade kungariket ska förlängas

Regeringens förslag: Rätten till fortsatt utbetalning av garantipension för försäkrade som är födda 1938 eller senare och garantipension till omställningspension för personer i Förenade kungariket ska förlängas med tre månader, från och med den 1 oktober till och med den 31 december 2022.

En paragrafhänvisning ska ändras i den bestämmelse i lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen som reglerar rätten till fortsatt utbetalning. Ändringen ska träda i kraft den 1 oktober 2022.

Efter det att regleringen om garantipension och garantipension till omställningspension till personer i Förenade kungariket har upphört att gälla ska de

upphävda bestämmelserna fortfarande gälla i fråga om nämnda förmåner för tid före den tidpunkt då regleringen upphörde, dvs. för tid före den 1 januari 2023.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Pensionsmyndigheten* och *Inspektionen för socialförsäringen*, tillstyrker förslaget. *Försäkringskassan* lämnar inga synpunkter. *Riksförbundet Pensionärsgemenskap*, *Svenska Kommunal Pensionärernas Förbund* och *SPF Seniorerna* samt organisationen *Svenskar i Världen* motsätter sig att möjligheten till utbetalning av garantipension och garantipension till omställningspension i Förenade kungariket upphör från och med den 1 januari 2023.

Skälen för regeringens förslag: Förenade kungarikets utträde ur EU innebär att personer bosatta i Förenade kungariket inte omfattas av den svenska lagstiftning som möjliggör utbetalning av garantipension och garantipension till omställningspension (nedan används samlingsnamnet garantipension) till personer bosatta inom EES eller i Schweiz. Fortsatt utbetalning av sådana förmåner till personer i Förenade kungariket möjliggörs i stället genom en tillfällig reglering i 4 a § lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen. Giltighetstiden för denna reglering har förlängts vid flera tillfällen, senast till utgången av september 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 11, bet. 2021/22:SfU2, rskr. 2021/22:104).

Bestämmelsen i 4 a § lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen innebär att det endast är personer som vid utträdestidpunkten den 31 januari 2020 hade rätt att få eller fick garantipension i Förenade kungariket som har en förlängd rätt att fortsätta få förmånerna utbetalda till Förenade kungariket. Regeringen angav i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 11 s. 102) att bedömningen av vilken tid som förlängningen ska avse när det gäller garantipensionärer bosatta i Förenade kungariket måste göras i förhållande till de villkor som gäller specifikt för personer i en gränsöverskridande situation med det landet. Det innebär att övervägandena vad gäller den tidsmässiga begränsningen bör göras i jämförelse med de rättigheter som främst följer av utträdesavtalet. Regeringen vidhöll denna inställning i budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 11 s. 35). Det finns inte skäl att nu göra en annan bedömning i denna fråga.

Med hänvisning till utträdesavtalets konstruktion, att vissa personer genom avtalet har fått en förlängd rätt att få sociala trygghetsförmåner utbetalda, bedömde regeringen i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 11 s. 102–103) det lämpligt att även förlänga giltigheten av 4 a § lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen. Även denna bedömning vidhölls i budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 11 s. 36). Grunderna för bedömningen är fortfarande relevanta och talar för en ytterligare förlängning.

Den tidsmässiga förlängning som föreslås för dem som är bosatta inom EES eller i Schweiz bör även gälla för fortsatt utbetalning av garantipension till personer bosatta i Förenade kungariket, dvs. till utgången av 2022. Det innebär att även personer som är bosatta i Förenade kungariket och som vid utträdestidpunkten hade rätt att få eller fick garantipension i det landet bör kunna få förmånen fortsatt utbetalda, på motsvarande sätt som personer bosatta inom EES eller i Schweiz som för september 2022 har rätt att få förmånen i något av de länderna.

Vissa remissinstanser anser att möjligheten att betala ut garantipension i Förenade kungariket bör fortsätta även efter utgången av 2022. Regeringen delar inte denna

uppfattning. Det är dock av största vikt att pensionsmyndigheten vidtar nödvändiga informationsinsatser i god tid så att berörda personer får en möjlighet till anpassning.

Den 1 maj 2021 trädde ett avtal om handel och samarbete mellan EU och Förenade kungariket i kraft. Avtalet har tillämpats provisoriskt sedan den 1 januari 2021. Till avtalet har det fogats ett protokoll om samordning av de sociala trygghetssystemen i Förenade kungariket och EU:s medlemsstater. Den fråga som regleras i detta lagstiftningsärende bedöms dock inte påverkas av detta avtal.

I lagen (2021:1248) om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen regleras när 4 a § lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen upphör att gälla. Förlängningen av nämnda paragrafs giltighetstid föreslås lagtekniskt genomföras på så sätt att lagen (2021:1248) om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen utgår och att den nya tidpunkten för upphävandet regleras genom en ny ändring i lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen.

Av samma skäl som när det gäller upphörandet av regleringen om garantipension i ett annat land inom EES eller i Schweiz (se avsnitt 6.3) bör det i förhållande till upphörandet av 4 a § lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen finnas en övergångsreglering om att den upphävda paragrafen fortfarande ska gälla i fråga om förmånerna för tid före det att paragrafen upphävs, dvs. för tid före den 1 januari 2023.

Regeringen föreslår att den förlängda möjligheten att få garantipension i ett annat land inom EES eller i Schweiz från och med den 1 oktober 2022 endast ska avse fortsatta utbetalningar till personer som redan har rätt till förmånen i de angivna länderna (se ändringarna i 5 kap. 17 a § socialförsäkringsbalken enligt lagförslag 2.11 och avsnitt 6.3). En liknande reglering när det gäller möjligheten att få garantipension utbetald i Förenade kungariket finns redan i 4 a § lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen. För att undvika en dubbelreglering bör hänvisningen i 4 a § till 5 kap. 17 a § socialförsäkringsbalken justeras till att avse paragrafens lydelse före den 1 oktober 2022. Justeringen bör därför träda i kraft den 1 oktober 2022.

6.5 Konsekvenser av förslagen

6.5.1 Konsekvenser för statens budget och konsekvenser för individen

Regeringens förslag syftar till att förlänga de tillfälliga bestämmelser som möjliggör utbetalning av garantipension och garantipension till omställningspension till personer bosatta inom EES, i Schweiz eller i Förenade kungariket.

Förslaget innebär en fortsatt möjlighet att betala ut garantipension från och med oktober till och med december 2022 till ca 46 000 personer bosatta i EES och Schweiz som haft rätt till förmånen senast för september 2022. Under den aktuella perioden ska förmånen betalas ut med samma belopp som gällde för september 2022, under förutsättning att inga andra förhållanden som kan påverka nivån på garantipensionen ändras för den enskilde. Om förslaget inte genomförs, kommer utbetalningar av dessa förmåner till personer bosatta inom EES eller i Schweiz att upphöra den 30 september 2022.

Förslaget berör även ca 1 900 personer bosatta i Förenade kungariket som för närvarande får garantipension eller garantipension till omställningspension utbetald. Förslaget omfattar endast personer som hade rätt till eller fick garantipension när landet lämnade EU. Förmånerna betalas i dessa fall ut med samma belopp som före tidpunkten för Förenade kungarikets utträde ur EU, under förutsättning att inga andra förhållanden som kan påverka nivån på garantipensionen ändras för den enskilde. Detta innebär att kostnaderna inte förväntas öka i förhållande till dagens kostnader.

Förslagen innebär högre utgifter för statens budget. Kostnaden bedöms uppgå till ca 118 miljoner kronor för 2022 (årets tre sista månader). Av kostnaderna avser ca 6 miljoner kronor utbetalningar till Förenade kungariket.

6.5.2 Konsekvenser för Pensionsmyndigheten

Regeringens förslag innebär att administrationen kring hanteringen av garantipension och garantipension till omställningspension till personer som bor i EES eller i Schweiz ökar något under en övergångsperiod. Att förmånerna till berörda personer inte kommer att nybeviljas för tid efter september 2022 kan medföra en viss administrativ förändring i hanteringen. Pensionsmyndigheten behöver även vidta administrativa åtgärder för att kunna fatta nya beslut som avser tid från och med januari 2023. Myndigheten behöver också informera berörda personer om att utbetalningarna till personer bosatta inom EES, i Schweiz eller i Förenade kungariket upphör från och med den 1 januari 2023. De ökade administrativa kostnaderna under övergångsperioden motverkas av att myndigheten på sikt inte behöver utreda bosättning, försäkringstid m.m. för personer bosatta inom EES, i Schweiz och i Förenade kungariket, något som är resurskrävande. Sammantaget bedöms kostnaderna kunna hanteras inom ramen för myndighetens förvaltningsanslag.

6.5.3 Konsekvenser för jämställdhet

Det är totalt sett fler kvinnor än män som har garantipension och garantipension till omställningspension. Det gäller både bland dem som är bosatta i Sverige och dem som är bosatta i ett annat land. Av dem som får garantipension utbetald till ett land inom EES eller Schweiz är 60 procent kvinnor och 40 procent män. Motsvarande fördelning för dem som bor i Förenade kungariket är ca 70 procent kvinnor och 30 procent män. Förslaget bedöms vara positivt för den ekonomiska jämställdheten då äldre kvinnor, som generellt sett har en lägre inkomst, får del av garantipensionen under en längre tid. Dock är effekten mycket begränsad då förslaget endast rör en kort period.

6.5.4 Konsekvenser för Sveriges internationella åtaganden

Regeringens förslag bedöms vara förenliga med EU-rätten och Sveriges internationella åtaganden, exempelvis ratificerade ILO-konventioner. De föreslagna bestämmelserna kommer att tillämpas på alla personer oavsett medborgarskap.

6.6 Författningskommentar

6.6.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (2021:1246) om ändring i lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken

I lagen föreskrivs att lagen (2021:1246) om ändring i lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken ska utgå. Detta innebär att 5 kap. 17 a och 18 a §§, 67 kap. 16 a och 17 a §§ och 81 kap. 9 a § socialförsäkringsbalken inte upphör att gälla den 1 oktober 2022 och att följdändringen i 5 kap. 1 § samma balk heller inte träder i kraft

då. (Se vidare förslaget till lag om ändring i lagen [2019:646] om ändring i socialförsäkringsbalken [lagförslag 2.10] och författningskommentaren till den lagen.)

Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

6.6.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Tidpunkten för ikraftträdandet senareläggs. Vidare görs en redaktionell ändring som innebär att ikraftträdandebestämmelsen betecknas *punkt 1*. Senareläggningen innebär att de ändringar som föreskrivs i lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken träder i kraft tre månader senare än vad som var föreskrivet i lagen (2021:1246) om ändring i lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken och som utgår enligt förslaget till lag om ändring i den lagen (lagförslag 2.9). Detta innebär att 5 kap. 17 a och 18 a §§, 67 kap. 16 a och 17 a §§ samt 81 kap. 9 a § socialförsäkringsbalken upphör att gälla vid utgången av 2022. I paragraferna finns bestämmelser om garantipension för försäkrade som är födda 1938 eller senare och garantipension till omställningspension till personer som är bosatta i ett annat land inom EES eller i Schweiz. Efter 2022 kan förmånerna inte längre lämnas med stöd av de angivna paragraferna (se dock punkt 2). Senareläggningen innebär även att den ändring i 5 kap. 1 § socialförsäkringsbalken som föreskrivs i lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken till följd av att 17 a och 18 a §§ samma kapitel upphävs träder i kraft den 1 januari 2023, dvs. i samband med att paragraferna upphör att gälla.

I en ny *andra punkt* införs en övergångsbestämmelse. Av bestämmelsen följer att de upphävda bestämmelserna i 5 kap. 17 a och 18 a §§, 67 kap. 16 a och 17 a §§ samt 81 kap. 9 a § socialförsäkringsbalken fortfarande ska gälla vid en prövning efter 2022 av dels möjligheten att i ett annat land inom EES eller i Schweiz få garantipension eller garantipension till omställningspension för tid före den 1 januari 2023 dels av storleken av sådan pension.

Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

6.6.3 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken 5 kap.

17 a §

I paragrafen regleras möjligheten att få garantipension för försäkrade som är födda 1938 eller senare och garantipension till omställningspension för den som är bosatt i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz.

Paragrafens inledning ändras på så sätt att bestämmelsen nu avser situationen att förmånerna får fortsätta att lämnas. Det innebär att möjligheten att få garantipension eller garantipension till omställningspension som avses i paragrafen endast gäller i de situationer då en sådan förmån redan lämnas till en person i ett annat EES-land eller i Schweiz (se mer om innebörden av detta i kommentaren till punkt 3).

I de nya *punkterna 1* och *2* anges de delar i definitionen av den berörda personkretsen som gäller sedan tidigare (se författningskommentaren till paragrafen i prop. 2018/19:131 s. 24 och i prop. 2017/18:275 s. 19).

I den nya *punkten 3* införs en begränsning av personkretsen i förhållande till vad som gällt tidigare. För att garantipension eller garantipension till omställningspension ska kunna lämnas till en person som är bosatt i ett annat land inom EES eller i Schweiz

för tid från och med den 1 oktober 2022 måste personen för september 2022 ha en sådan rätt att få förmånen utbetald som följer av regleringen i denna paragraf i dess tidigare lydelse eller av 18 eller 18 a §. Det har ingen betydelse vid vilken tidpunkt beslutet om rätten till förmånen i ett annat land för den angivna månaden fattas. Tillsammans med ändringen i paragrafens inledning innebär regleringen en fortsatt rätt att få förmånen utbetald i ett annat land inom EES eller i Schweiz endast för den som redan har en sådan rätt när den nu aktuella bestämmelsen om begränsning av personkretsen träder i kraft. Det innebär vidare att rätten att få förmånen utbetald i de länderna måste finnas oavbruten för tid från och med september 2022 för att personen ska omfattas av regleringen. Det krävs inte att personen är bosatt i samma land före och efter utgången av september 2022, dock gäller att det i samtliga fall handlar om ett annat land än Sverige inom EES eller Schweiz. I och med att garantipension eller garantipension till omställningspension kan fortsätta att lämnas till den som ”har rätt att få” en sådan förmån för september 2022, gäller möjligheten till fortsatt utbetalning även för personer som uppfyller kraven för att få garantipension för september 2022 i länderna i fråga även om det framräknade förmånsbeloppet är så lågt att ingen garantipension rent faktiskt betalas ut för den månaden. Personkretsen omfattar både personer som får utbetalningar per månad och personer som får utbetalningar en eller två gånger per år (se 71 kap. 2 §), förutsatt att rätten att få förmånen utbetald i ett annat land inom EES eller i Schweiz omfattar september 2022. Övriga ändringar är endast redaktionella.

Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

Inkraftträdande- och övergångsbestämmelser

Enligt *första punkten* träder lagen i kraft den 1 oktober 2022.

Andra punkten innebär att de äldre bestämmelserna i 5 kap. 17 a § fortfarande ska gälla vid en prövning efter september 2022 av möjligheten att få garantipension eller garantipension till omställningspension i ett annat land inom EES eller i Schweiz för tid före den 1 oktober 2022. För att garantipension eller garantipension till omställningspension ska kunna lämnas till en person som är bosatt i ett annat land inom EES eller i Schweiz för tid från och med den 1 oktober 2022 måste personen för september 2022 ha en sådan rätt att få förmånen utbetald som följer av regleringen i denna paragraf i dess tidigare lydelse eller av 18 eller 18 a §.

Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

6.6.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2021:1248) om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen

I lagen föreskrivs att lagen (2021:1248) om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen ska utgå. Det innebär att 4 a § lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen inte upphör att gälla vid den tidpunkt som föreskrevs i lagen (2021:1248) om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen. (Se vidare förslaget till lag om ändring i lagen [2019:168] om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen [lagförslag 2.13] och författningskommentaren till den lagen.)

Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

6.6.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen

4 a §

I paragrafen finns bestämmelser om fortsatt utbetalning av garantipension för försäkrade som är födda 1938 eller senare och garantipension till omställningspension för personer i Förenade kungariket efter landets utträde ur EU med ett utträdesavtal.

Paragrafen ändras på så sätt att hänvisningen till 5 kap. 17 a § socialförsäkringsbalken avser den paragrafens lydelse före den 1 oktober 2022, dvs. före begränsningen av personkretsen i den paragrafens första stycke 3. En motsvarande begränsning av den krets personer som har fortsatt rätt att få garantipension utbetald i Förenade kungariket regleras redan i förevarande paragraf.

Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

Ikraftträdandebestämmelse

Enligt ikraftträdandebestämmelsen träder lagen i kraft den 1 oktober 2022. Eftersom ändringen i 4 a § innebär att innehållet i regleringen är samma som tidigare innebär ikraftträdandet inga förändringar i sak.

Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

6.6.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen

Genom lagen upphör 4 a § lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen att gälla. I den paragrafen finns bestämmelser om garantipension för försäkrade som är födda 1938 eller senare och garantipension till omställningspension till personer i Förenade kungariket efter landets utträde ur EU (se vidare författningskommentaren till paragrafen i avsnitt 6.6.5).

Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Ikraftträdandebestämmelsen i *första punkten* innebär att 4 a § lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen upphör att gälla vid utgången av 2022, dvs. tre månader senare än vad som var föreskrivet i lagen (2021:1248) om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen och som utgår enligt förslaget till lag om ändring i den lagen (lagförslag 2.12). Efter 2022 kan de personer som omfattas av nämnda paragraf inte längre få garantipension eller garantipension till omställningspension utbetald med stöd av paragrafen (se dock punkt 2).

I *andra punkten* finns en övergångsbestämmelse som innebär att den upphävda paragrafen 4 a § lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen fortfarande ska tillämpas vid en prövning efter 2022 av möjligheten att i Förenade kungariket dels att få garantipension eller garantipension till omställningspension för tid före den 1 januari 2023, dels av pensionsbeloppets storlek.

Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

7 Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget med anledning av ökade levnadsomkostnader

7.1 Ärendet och dess beredning

Inom Socialdepartementet har promemorian Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget med anledning av ökade levnadsomkostnader tagits fram (S2022/01754). I promemorian föreslås att ett tidsbegränsat tilläggsbidrag inom bostadsbidraget åter ska införas. Anledningen till detta är ökade priser till följd av händelserna i Sveriges närområde. Det tillfälliga tilläggsbidrag som föreslås har samma utformning som det tillfälliga bidrag som utbetalades under juli t.o.m. december 2020 och samma period 2021. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 4, avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 4, avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4, avsnitt 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Socialdepartementet (S2022/01754).

7.2 Nuvarande bestämmelser om bostadsbidrag

Bostadsbidraget är en inkomstprövad socialförsäkringsförmån som har såväl bostadspolitiska som familjepolitiska syften. Bidraget lämnas dels till barnfamiljer, dels till ungdomar utan barn som fyllt 18 men inte 29 år. Bestämmelser om bostadsbidrag finns i 95–98 kap. socialförsäkringsbalken, förkortad SFB. För Försäkringskassans handläggning av ärenden gäller de allmänna handläggningsbestämmelserna i SFB och i förvaltningslagen (2017:900).

Bostadsbidrag lämnas till hushåll med barn som är yngre än 18 år eller som får förlängt barnbidrag eller studiehjälp. Rätt till bostadsbidrag som barnfamilj gäller för den som har vårdnaden om barn och varaktigt bor tillsammans med barnet, på heltid eller växelvis ungefär halva tiden, och för den som med anledning av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem.

Barnfamiljer kan dels få ett bidrag till bostadskostnader, dels ett bidrag för att barn stadigvarande bor eller tidvis vistas i hushållet. Det senare lämnas som ett särskilt bidrag för hemmavarande barn, för barn som bor växelvis eller som ett bidrag för umgängesbarn. Om ett barns föräldrar inte lever tillsammans men har gemensam vårdnad om barnet, har den förälder som barnet är folkbokfört hos rätt till det särskilda bidraget för hemmavarande barn. Storleken på det särskilda bidraget för hemmavarande barn beräknas efter antalet barn i familjen, per månad 1 500 kronor för ett barn, 2 000 kronor för två barn och 2 650 kronor för tre eller fler barn.

För rätt till bidrag till bostadskostnader är huvudregeln att man måste ha en egen bostad, dvs. inneha en hyresrätt eller äga en bostadsrätt, samt vara folkbokförd på bostaden och stadigvarande bo där. Bidraget till bostadskostnaden är beroende av hushållets bidragsgrundande bostadskostnader. För barnfamiljer gäller att bidrag inte lämnas för bostadskostnader upp till 1 400 kronor per månad. Vid högre bostadskostnader kan man få bidrag med hälften av bostadskostnaden mellan 1 400 kronor upp till en övre gräns som varierar med antalet barn.

För barnfamiljer finns det också vissa begränsningar för hur stor bostadsyta som får läggas till grund för bidraget.

7.3 Inkomstprövningen inom bostadsbidraget

Bostadsbidrag beräknas utifrån hushållets uppskattade inkomster för ett helt kalenderår och betalas ut löpande som ett preliminärt bidrag. Inkomsten anses vara lika fördelad på varje månad under kalenderåret. Beräkningen av bidraget för en viss månad är med andra ord inte kopplad till inkomsten under den månaden utan till en tolfedel av den sammanlagda inkomsten under kalenderåret.

Inkomstprövningen innebär att bidraget bestäms av det enskilda hushållets inkomster och tillgångar. För en ensamsökande förälder med barn kan den bidragsgrundande inkomsten uppgå till 150 000 kronor per år utan att bidraget reduceras. För gifta och sammanboende föräldrar med barn minskas bidraget om årsinkomsten överstiger 75 000 kronor för någon av makarna eller samborna. Inkomstgränserna för bostadsbidraget är individuella för respektive make eller sambo. Om den bidragsgrundande inkomsten är högre än nu nämnda gränser, minskas bostadsbidraget med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

Även hushållets sammanlagda förmögenhet över 100 000 kronor beaktas vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten. Den ökas med 15 procent av förmögenheter som överstiger 100 000 kronor.

Det framräknade bidragsbeloppet per månad avrundas nedåt till jämna hundratal kronor. Bostadsbidrag som beräknas till lägre belopp än 1 200 kronor för ett helt år, dvs. mindre än 100 kronor per månad, betalas inte ut. En bidragsmottagare är skyldig att anmäla ändrade inkomster och ändrade förhållanden till Försäkringskassan.

Slutligt bostadsbidrag bestäms för varje kalenderår under vilket preliminärt bidrag har betalats ut. Slutligt bostadsbidrag bestäms efter det att beslut om slutlig skatt har meddelats av Skatteverket. Den som har haft lägre inkomster än vad som preliminärt uppgavs till Försäkringskassan får en tilläggsutbetalning med ränta. Den som beräknade sina inkomster för lågt får betala tillbaka det belopp som har betalats ut för mycket, plus en avgift. Tilläggsutbetalning och återbetalning kommer dock bara i fråga när skillnaden mellan slutligt och preliminärt bostadsbidrag är minst 1 200 kronor.

7.4 Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget under juli–december 2020 och under samma period 2021

Med anledning av den ekonomiska situation som barnfamiljer riskerade att hamna i till följd av coronapandemin som startade våren 2020 infördes under perioden juli t.o.m. december 2020 ett tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget. Det tillfälliga tilläggsbidraget infördes på nytt under perioden juli t.o.m. december 2021 med anledning av den fortsatta spridningen av covid-19. Bidraget hanterades av Försäkringskassan och hade samma konstruktion, målgrupp och omfattning som det bidrag som föreslås nu.

Bidraget betalades ut med ett belopp som motsvarade 25 procent av storleken på det preliminära bostadsbidraget som ett tillägg till det månatliga preliminära bostadsbidraget. Under andra halvåret 2020 fick barnhushåll varje månad ett tillskott på 25 procent av sitt preliminära bostadsbidrag. Försäkringskassans sammanställning av tilläggsbidraget för juli t.o.m. december 2020 visar att totalt 585 miljoner kronor betalades ut till i snitt 129 000 hushåll varje månad med ca 750 kronor under den

aktuella perioden. Genomsnittet utan tilläggsbeloppet var 2 583 kronor i december 2020.

Även under andra halvåret 2021 betalades tilläggsbidraget ut med ett belopp som motsvarade 25 procent av storleken på det preliminära bostadsbidraget som ett tillägg till det månatliga preliminära bostadsbidraget. Försäkringskassans sammanställning av tilläggsbidraget för juli t.o.m. december 2021 visar att totalt 540 miljoner kronor betalades ut till i snitt 120 000 hushåll varje månad med ca 750 kronor under den aktuella perioden. Genomsnittet utan tilläggsbeloppet var 2 570 kronor i december 2021.

För 2022 beräknas det genomsnittliga månadsbeloppet för barnhushåll bli 2 861 kronor. I Försäkringskassans prognos från februari 2022 antas ca 124 000 barnhushåll få bostadsbidrag varje månad.

Enligt Coronakommissionen var de särskilda pandemiåtgärderna särskilt betydelsefulla för ensamstående med barn. Kommissionen lyfter det tillfälliga tilläggsbidraget inom bostadsbidraget som en åtgärd med ett vällovt syfte och viktigt för särskilt utsatta grupper. Det tillfälliga tilläggsbostadsbidraget kompenserade för hela 14,4 procent av bortfallet i arbetsinkomster för ensamstående med barn. (Sverige under pandemin – Volym 1 Samhällets, företagens och enskildas ekonomi, Slutbetänkande av Coronakommissionen, SOU 2022:10, s. 206 och 219.)

7.5 Ett tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget införs

Regeringens förslag: Bostadsbidrag ska under en begränsad tid även lämnas i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer.

Tilläggsbidraget ska lämnas till barnfamiljer som har rätt till särskilt bidrag eller umgängesbidrag.

Tilläggsbidraget ska beräknas på grundval av de övriga formerna av bostadsbidrag som lämnas till barnfamiljen.

Tilläggsbidraget ska lämnas utan ansökan.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot förslaget, däribland *Centrala studiestödsnämnden (CSN)*, *Boverket*, *Förvaltningsrätten i Uppsala*, *Hyresgästföreningen*, *Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)*, *Konjunkturinstitutet*, *Kronofogdemyndigheten*, *Rädda Barnen*, *Socialstyrelsen*, *Sveriges Makalösa Föräldrar* och *Pensionsmyndigheten*.

Hyresgästföreningen framhåller behovet av att snarast reformera bostadsbidragets beloppsnivåer och utformning i syfte att minska risken för återbetalningsskyldighet.

ISF påpekar behovet av att utvärdera konsekvenserna av att återkommande tillfälligt införa ett tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget samt tilläggsbidragets träffsäkerhet och ändamålsenlighet.

Rädda Barnen anför att förslaget inte når barn som lever utan en fast bostad, barn i familjer med försörjningsstöd, viss dagarsättning eller är papperslösa. Rädda Barnen anser att det behövs en långsiktig ambition gällande åtgärder mot barnfattigdom.

Sveriges Makalösa Föräldrar är bekymrade över att förslaget inte kommer de fattigaste barnfamiljerna till del, det vill säga de med försörjningsstöd.

Konjunkturinstitutet framför att denna typ av stöd kan skapa förväntningar om liknande stöd vid framtida oförutsedda prisökningar. Dessutom saknar institutet motivering till att stödet ska lämnas just den föreslagna tidsperioden.

Försäkringskassan framför att det finns en risk att en återkommande förstärkningsåtgärd som tilläggsbidraget kan skapa en förväntan om återinförande så fort nya ekonomiska svårigheter inträffar för vissa grupper. Försäkringskassan anser att åtgärdens tillfälliga natur gör att det blir svårt för mottagarna att planera sin ekonomi. Försäkringskassan lyfter därtill att mer långsiktiga och hållbara lösningar kan vara mer fördelaktiga för såväl mottagarna som myndigheten.

Skälen för regeringens förslag: Den ekonomiska situation som har uppstått med anledning av händelserna i Sveriges närområde har bidragit till att många hushåll fått, eller riskerar att få, kraftigt höjda utgifter. Särskilt har priserna ökat för el, drivmedel och livsmedel.

De negativa ekonomiska konsekvenserna för många hushåll av höjda priser med anledning av händelserna i Sveriges närområde uppstår efter en långdragen pandemi som har drabbat stora grupper i samhället, däribland barnhushåll.

Kronofogdemyndigheten har genomfört enkätundersökningar med frågor om hushållens ekonomi vid två tillfällen under pandemin, i maj 2020 och januari 2021. Undersökningen visade att många barnhushåll, och särskilt ensamstående föräldrar, hade svårt att klara sina utgifter, dvs. hushåll i målgruppen för bostadsbidraget.

SCB har noterat en väldigt bred prisuppgång på de flesta livsmedel och alkoholfria drycker under början av 2022 och framför allt i februari månad. Totalt har livsmedelspriserna gått upp fyra procent under det senaste året. Elpriserna sjönk i februari, men har fortfarande ökat mycket under det senaste året. Inflationstakten enligt KPI (konsumentprisindex) var 4,3 procent i februari 2022. Även priserna på diesel och bensin ökar kraftigt till följd av den rådande omvärldssituationen. Prisökningarna påverkar särskilt personer med låg inkomst och små ekonomiska marginaler, däribland vissa barnfamiljer.

Vid beräkningen av bostadskostnad i ärenden om bostadsbidrag tillämpas schablonbeloppen i Pensionsmyndighetens föreskrifter (2014:11) om uppskattning av kostnader för en bostads uppvärmning, hushållsel och övrig drift vid beräkning av bostadskostnad, se 3 § Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1998:9) om beräkning av bostadskostnad i ärenden om bostadsbidrag och familjebidrag i form av bostadsbidrag. Pensionsmyndighetens föreskrifter har ändrats med nya schablonbelopp för 2022. Schablonerna för uppvärmning – som ska vara representativa över året – har sänkts för 2022, vilket beror på att förbrukningen av energi har minskat över tid. Schablonen för övriga driftskostnader har däremot höjts. Hushållsel ingår inte i den bidragsgrundande bostadskostnaden, och om hushållselen ingår i hyran ska en schablonmässigt beräknad kostnad för hushållsel dras av från bostadskostnaden. För 2022 har schablonen för hushållsel sänkts. Det påverkar även de hushåll som har egen bostad eller hyr med kallhyra där schablonkostnaden gör att bostadsbidraget beräknas på en lägre kostnad än för 2021.

Mot bakgrund av den försämrade ekonomiska situation som barnhushåll med låga inkomster har fått eller riskerar att få på grund av ökade levnadsomkostnader till följd av händelserna i Sveriges närområde föreslår regeringen att ett tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer med bostadsbidrag åter ska lämnas.

Bostadsbidraget är en träffsäker förmån för att nå hushåll med svag ekonomi. Av den anledningen är bostadsbidraget en lämplig förmån att använda för att ge ekonomiskt utsatta barnhushåll extra resurser. Boendekostnaden är den största enskilda utgiftsposten för många hushåll och för att minska risken att barnfamiljer inte kan betala sina boendekostnader är det lämpligt att under en begränsad tid åter förstärka bostadsbidraget till barnfamiljer med ett tilläggsbidrag. Förstärkningen ökar inte risken för skuldsättning inom bostadsbidragssystemet eftersom tilläggsbidraget inte ska omfattas av den slutliga avstämningen (se avsnitt 7.8.6).

Även om bostadsbidraget är en inkomstprövad förmån som är fördelningsekonomiskt träffsäker, sett till vilka hushåll som är mottagare av bidraget, så är det ändå inte en förmån som når alla som har låga inkomster och som kan ha behov av ett ekonomiskt stöd på grund av kraftigt ökade levnadsomkostnader. För barnhushåll beror detta till stor del på de individuella inkomstgränserna som innebär att det är svårt för sammanboendehushåll att uppfylla villkoren och därmed kunna vara mottagare av bostadsbidrag. Villkoren för förmånen innebär också att hushåll utan barn där de vuxna är 29 år eller äldre inte har tillgång till bostadsbidraget.

Bostadsbidraget är en komplex förmån med många olika kvalifikationskrav och villkor som påverkar både rätten till förmånen och dess storlek. Förändringar som vidgar målgruppen eller omfattningen på bidraget för att göra det än mer träffsäkert har inte varit möjliga att genomföra under 2020 och 2021, och sådana förändringar bedöms inte heller vara möjliga att genomföra nu under 2022. Samtidigt är det angeläget att i närtid kunna ge ett extra ekonomiskt stöd till de barnhushåll som har de lägsta inkomsterna och små möjligheter att kortsiktigt minska sina utgifter eller öka sina inkomster.

Bostadsbidragets konstruktion innebär ett avstämningsförfarande mellan ett preliminärt bostadsbidrag som baseras på uppskattade inkomstförhållanden för det kommande året, och som senare stäms av mot hushållets taxerade inkomster, och beslut om ett slutligt bostadsbidrag. Att ändra på villkor inom avstämningsförfarandet som riskerar att få till följd att hushåll senare får ett stort återkrav, som kan vara svårt att kunna betala tillbaka, bedöms heller inte vara lämpligt. Utredningen om bostadsbidrag och underhållsstöd – minskad skuldsättning och ökad träffsäkerhet har gjort en översyn av reglerna för bostadsbidrag och underhållsstöd. Utredningens slutbetänkande Träffsäkert – Införande av månadsuppgifter i bostadsbidraget och underhållsstödet (volym 1) samt Träffsäkert – Ett nytt bostads- och familjestöd (Bofast) och statlig underhållsreglering (volym 2) (SOU 2021:101) har nyligen skickats på remiss.

Mot den bakgrunden bedöms det i stället vara mer lämpligt att inom bostadsbidraget åter införa ett tidsbegränsat tilläggsbidrag för barnfamiljer som har låga inkomster. Tilläggsbidraget föreslås likt tidigare att lämnas som ett separat bidrag utanför beräkningen av det ordinarie bostadsbidraget. Det innebär att tilläggsbidraget inte ska beräknas efter en bidragsgrundande inkomst utan i stället ska betalas ut löpande med ett belopp som bestäms av en beräkningsfaktor kopplad till storleken på det ordinarie framräknade preliminära bostadsbidraget. Tilläggsbidraget beräknas således utifrån storleken på det preliminära bostadsbidraget som lämnas till barnfamiljen. Förslaget innebär att någon ansökan för att få tilläggsbidraget därmed inte behövs.

Tilläggsbidraget föreslås lämnas till den som har rätt till särskilt bidrag eller umgängesbidrag enligt 96 kap. 3 och 4–9 §§ SFB. Av dessa bestämmelser framgår att bostadsbidrag till barnfamiljer lämnas i form av särskilt bidrag eller umgängesbidrag till en försäkrad som

- har vårdnaden om ett barn och varaktigt bor tillsammans med barnet (4 § första stycket),
- har ett barn som inte varaktigt bor hemma på grund av vård eller undervisning, men som vistas i hemmet under minst så lång tid varje år som motsvarar normala skolfrier (4 § andra stycket),
- har vårdnaden om ett barn som bor växelvis hos den försäkrade (5 a §),
- har vårdnad om eller umgänge med ett barn och tidvis bor med barnet (6 §),
- har tagit emot barn för vård i familjehem efter en myndighets beslut, om barnet beräknas bo i hemmet under minst tre månader (7 §),
- är förälder till ett barn under 18 år men barnet bor i ett familjehem, stödboende eller i ett hem för vård eller boende, om det finns särskilda skäl för att lämna bidrag (8 och 9 §§).

Av 96 kap. 5 § SFB framgår att den förälder som barnet är folkbokfört hos har rätt till bostadsbidrag enligt 4 och 8 §§, om barnets föräldrar inte lever tillsammans men har gemensam vårdnad om barnet. Enligt 95 kap. 5 § 2 avses med barn den som är under 18 år och den som får förlängt barnbidrag eller studiehjälp enligt 2 kap. studiestödslagen (1999:1395).

Bestämmelserna om inkomstgränser i 97 kap. 15 § SFB ska inte tillämpas på tilläggsbidraget eftersom det inte ska inkomstprövas på det sätt som föreskrivs i den paragrafen. Bidragets storlek ska i stället bestämmas genom en beräkningsfaktor i förhållande till det preliminära bostadsbidraget (se avsnitt 7.6).

Försäkringskassan och *Konjunkturinstitutet* framför att det finns en risk att förslaget kan skapa en förväntan om införande av denna typ av stöd när nya situationer som medför ekonomiska svårigheter för olika grupper inträffar. Försäkringskassan anser också att åtgärdens tillfälliga natur gör att det blir svårt för mottagarna att planera sin ekonomi. Regeringen framhåller att tilläggsbidraget är avsett att vara ett tillfälligt tillskott för ekonomiskt utsatta barnfamiljer i en extraordinär situation. Den avsikten gäller fortfarande även om tilläggsbidraget har varit aktuellt ett par gånger tidigare med anledning av de negativa ekonomiska konsekvenserna av en långdragen pandemi och nu med anledning av ökade levnadsomkostnader till följd av händelserna i Sveriges närområde. Dessa extraordinära situationer har påverkat, eller har riskerat att påverka, ekonomiskt utsatta barnfamiljer särskilt hårt. Regeringen anser att vikten av att ge dessa barnfamiljer ett extra ekonomiskt stöd i den nu aktuella situationen överväger den risk som Försäkringskassan och Konjunkturinstitutet lyfter.

Konjunkturinstitutet framför vidare att de saknar motivering till att stödet ska ges ut just den föreslagna tidsperioden. Regeringen anser att stödet bör införas så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 juli 2022. Regeringen vill framhålla att en relativt stor andel av barnfamiljer med bostadsbidrag har inkomster från transfereringssystemen. Många av transfereringssystemen förändras med inflationen genom att de är knutna till prisbasbeloppet. Prisbasbeloppet fångar upp förändringar i priserna men med viss eftersläpning. Detta innebär att personer med sådana transfereringar kommer att kompenseras på sikt för högre priser. Detta motiverar att tillägget enbart införs en begränsad period och kompenserar för de nu uppkomna högre priserna.

Flera remissinstanser, såsom *Rädda Barnen*, *Sveriges Makalösa föräldrar* och *Socialstyrelsen*, framför att barnfamiljer med de lägsta inkomsterna, och som får t.ex. försörjningsstöd, inte får en förbättrad ekonomisk situation med förslaget. Regeringen konstaterar att förslaget utgår från det nuvarande bostadsbidraget och dess målgrupper och utformning, och att frågor om t.ex. försörjningsstöd och viss dagersättning inte omfattas av detta lagstiftningsärende. Bostadsbidraget är en träffsäker förmån som riktar sig till barnfamiljer med låga inkomster. Genom det

befintliga bostadsbidraget är det möjligt att i närtid kunna ge ett extra ekonomiskt stöd till barnhushåll som har låga inkomster och små möjligheter att kortsiktigt minska sina utgifter eller öka sina inkomster.

ISF lyfter behovet av att utvärdera konsekvenserna av att återinföra ett tillfälligt tilläggsbidrag med föreslagen utformning. Om sådana tillfälliga bidrag skulle användas vid ytterligare tillfällen, anser *ISF* att träffsäkerheten och ändamålsenligheten också behöver utvärderas. *ISF* framför att kunskap om såväl riskerna med, som förtjänsterna av, ett tilläggsbidrag hade kunnat användas vid utformningen av tilläggsbidraget denna tredje gång, vilket inte redovisas i den remitterade promemorian. Som framgår ovan bedömer regeringen att bostadsbidraget är en lämplig förmån för att i närtid, och i en extraordinär situation, ge barnfamiljer med låga inkomster ett extra ekonomiskt stöd. Mot bakgrund av tilläggsbidragets tillfälliga och extraordinära karaktär har det inte varit aktuellt med en utvärdering av bidraget.

Flera remissinstanser, bl.a. *Hysesgästföreningen* och *Rädda Barnen*, påpekar behovet av mer långsiktiga förändringar av bostadsbidraget. Även Försäkringskassan anser att mer långsiktiga och hållbara lösningar är bättre om man vill hjälpa hushåll att parera kraftiga ekonomiska påfrestningar. *Hysesgästföreningen* anser också att utformningen av det tillfälliga tilläggsbidraget accentuerar problematiken med det befintliga bostadsbidraget. Regeringen delar remissinstansernas bedömning att bostadsbidraget behöver ses över och har därför tillsatt Utredningen om bostadsbidrag och underhållsstöd – minskad skuldsättning och ökad träffsäkerhet, som nämns ovan, vars slutbetänkande för närvarande är på remiss.

7.6 Ersättningens storlek och avstämning

Regeringens förslag: Tilläggsbidraget till barnfamiljer ska lämnas månadsvis med ett belopp som motsvarar 25 procent av det preliminära bostadsbidrag som lämnas för samma månad.

Tilläggsbidraget ska inte ingå i den slutliga avstämningen av bostadsbidraget som görs efter det att beslut om slutlig skatt har meddelats för kalenderåret.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)* framför att tilläggsbidraget, som beräknas enbart på det preliminära bostadsbidraget, påverkar incitamenten att ange lägre inkomster för att få ett högre sammanlagt bostadsbidrag.

Konjunkturinstitutet kommenterar att de saknar en diskussion om att de med bostadsbidrag kan få incitament att underdriva sin inkomst eftersom tilläggsbidraget inte ingår i den årliga avstämningen. Dessutom saknar institutet en motivering till ersättningens storlek.

Övriga remissinstanser har inte särskilt uttalat sig om förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Storleken på tilläggsbidraget till barnfamiljer beror på storleken av det preliminära bostadsbidraget och bör inte påverkas av det slutliga bostadsbidrag som bestäms enligt 98 kap. 5–7 §§ SFB. Tilläggsbidraget är avsett att vara ett tillfälligt tillskott för ekonomiskt utsatta hushåll i en extraordinär situation. Det är därför inte rimligt att låta tilläggsbidraget ingå i avstämningsförfarandet inom bostadsbidraget och därmed riskera att dessa hushåll får ett återkrav för ett tilläggsbidrag som hushållen inte har ansökt om. Det är inte ekonomiskt försvarbart att göra omfattande it-förändringar för ett stöd som ska lämnas under en begränsad tid. För att uppnå det syfte som tilläggsbidraget har är det lämpligt att berörda hushåll

inte ska behöva avstå från att ansöka om det ordinarie bostadsbidraget på grund av oro över vilka konsekvenser det skulle kunna få för framtida avstämningar.

Som framgår ovan beräknas tilläggsbidraget på grundval av det preliminära bostadsbidraget. Enligt förslaget ska tilläggsbidrag inte lämnas i form av preliminärt respektive slutligt bostadsbidrag. Tilläggsbidraget kommer därför inte att omfattas av den slutliga avstämning som görs enligt 98 kap. 5–7 §§ SFB efter det att beslut om slutlig skatt har meddelats för kalenderåret (se den föreslagna 98 kap. 12 § SFB). Att det slutliga bostadsbidraget blir lägre än det preliminära bostadsbidraget innebär således inte att den försäkrade blir återbetalningsskyldig för någon del av tilläggsbidraget.

Om avstämningen dock ger vid handen att den försäkrade över huvud taget inte skulle ha haft rätt till bostadsbidrag, innebär det att även tilläggsbidraget har lämnats felaktigt. Av 108 kap. 9 § andra stycket SFB följer att Försäkringskassan då ska besluta om återbetalning av hela bostadsbidraget. Detta inkluderar då även tilläggsbidraget.

Om det finns särskilda skäl, får Försäkringskassan helt eller delvis efterge krav på återbetalning (108 kap. 11 § SFB). Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl för eftergift ska det särskilt beaktas vilken förmåga den eller de försäkrade har att kunna betala tillbaka ersättningen. Om den eller de som tagit emot bostadsbidrag medvetet eller av oaktsamhet har lämnat felaktiga uppgifter till grund för beräkningen av rätten till bostadsbidrag, får kravet på återbetalning inte efterges. För att rätten till eftergift ska kunna prövas ska skyldigheten enligt 110 kap. 46 och 47 §§ SFB att anmäla ändrade förhållanden ha fullgjorts. Om någon anmälan inte har gjorts, kan frågan om eftergift ändå prövas om den anmälningsskyldige inte skäligen borde ha insett att en sådan anmälan skulle ha gjorts (108 kap. 14 § SFB).

Tilläggsbidrag till barnfamiljer ska inte omfattas av den slutliga avstämning som görs efter det att beslut om slutlig skatt har meddelats för kalenderåret. Det föreslås därför att bestämmelserna i 98 kap. 2–9 §§ SFB inte ska gälla i fråga om tilläggsbidraget. Bestämmelserna om preliminärt bostadsbidrag, slutligt bostadsbidrag och omprövning av preliminärt respektive slutligt bostadsbidrag vid ändrade förhållanden ska således inte tillämpas i fråga om tilläggsbidrag till barnfamiljer.

ISF liksom *Konjunkturinstitutet* framför att förslaget kan påverka incitamenten att ange lägre inkomster eftersom tilläggsbidraget bestäms utifrån det preliminära bostadsbidraget, och inte ingår i avstämningen av det slutliga bostadsbidraget. Regeringen anser att den risken är liten då tilläggsbidraget införs mitt under ett kalenderår och enbart avser en begränsad period medan bostadsbidraget söks löpande under kalenderåret.

Konjunkturinstitutet saknar motivering till ersättningens storlek. Regeringen har gjort bedömningen att en 25 procentig ökning av bostadsbidraget ger en påtaglig förstärkning samtidigt som bostadsbidraget behåller sin nuvarande karaktär. En fördel med att lämna tilläggsbidraget i form av en procentuell ökning av bostadsbidraget är att den grundläggande träffsäkerheten bibehålls.

7.7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Bestämmelserna om tilläggsbidrag till barnfamiljer ska träda i kraft den 1 juli 2022 och gälla t.o.m. december 2022. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för bostadsbidrag som avser tid före den 1 juli 2022.

Lagändringar som innebär att nuvarande bestämmelser om bostadsbidrag återinförs ska träda i kraft den 1 januari 2023. Bestämmelserna om tilläggsbidrag till barnfamiljer ska fortfarande gälla i fråga om bostadsbidrag som avser tid före den 1 januari 2023.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: De nya bestämmelserna bör träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 juli 2022.

Tilläggsbidraget till barnfamiljer är ett stöd av extraordinär karaktär och bör därför lämnas under en begränsad tidsperiod. Enligt den bedömning som görs i denna promemoria bör stödet lämnas under andra halvåret 2022. De föreslagna bestämmelserna om tilläggsbidrag till barnfamiljer bör således gälla t.o.m. december 2022. De bestämmelser om bostadsbidrag som gäller omedelbart före den 1 juli 2022 bör åter träda i kraft den 1 januari 2023.

Av övergångsbestämmelserna till de lagändringar som föreslås bör det framgå att äldre bestämmelser om bostadsbidrag fortfarande ska gälla för bidrag som avser tid före ikraftträdandet. Bestämmelserna om tilläggsbidrag ska dock gälla även efter den 1 januari 2023 när det gäller bostadsbidrag som avser perioden juli–december 2022.

7.8 Konsekvenser av förslagen

7.8.1 Barnfamiljer med bostadsbidrag

Enligt statistik från Försäkringskassan var det knappt 156 000 hushåll som tog emot bostadsbidrag i december 2021. Av dessa var den dominerande delen, 129 750 hushåll, barnhushåll, vilket motsvarar ca 83 procent.

Den övervägande delen av barnhushållen, knappt 107 000, utgörs av hushåll med hemmavarande barn. Den vanligast förekommande mottagaren av bostadsbidrag för barnhushåll är gruppen ensamstående kvinnor som står för 58 procent av barnhushållen. Andelen ensamstående män var 11 procent. Cirka 70 procent av de vuxna i barnhushållen som tar emot bostadsbidrag är ensamstående. Knappt en tredjedel av de barnfamiljshushåll som fick bostadsbidrag bestod av sammanboende sökande.

De barnfamiljer som tar emot bostadsbidrag har som grupp en annan försörjningsprofil än övriga barnfamiljer. För 83 procent av hushåll som inte tar emot bostadsbidrag är löneinkomster den huvudsakliga försörjningen. Motsvarande siffra för hushåll med bostadsbidrag är 52 procent. För barnfamiljer som tar emot bostadsbidrag är det 17 procent av de ensamstående som även får ekonomiskt bistånd, och för sammanboende mottagare är siffran 34 procent. Beräkningarna är gjorda i FASIT och är en prognos för 2022 med utgångspunkt i senaste utfall, som är år 2020. Positivt är att andelen med bostadsbidrag och ekonomiskt bistånd har minskat sedan mandatperiodens början. År 2018 beräknades motsvarande andel vara 24 procent för ensamstående och 39 procent för sammanboende, en minskning med 7 respektive 5 procentenheter.

Bostadsbidraget har en tydlig fördelningsprofil och betalas i större utsträckning ut till barnhushåll med låga inkomster, bland vilka andelen utrikes födda är relativt hög. Förslaget bedöms därför bidra positivt till möjligheten att nå det integrationspolitiska målet.

Konjunkturinstitutet kommenterar att en analys av effekter på sysselsättning och arbetskraft saknas. Institutet bedömer dock att då stödet är tillfälligt förväntas inga effekter på sysselsättning och arbetskraft på lång sikt. Regeringen gör samma bedömning. Regeringen är medveten om att marginaleffekterna inom bostadsbidraget ökar något med förslaget, det är dock fortfarande lönsamt att arbeta vad gäller bostadsbidraget.

Konjunkturinstitutet framför även att det hade varit informativt med en uppskattning av hur många som bedöms vara i behov av stöd men som inte förväntas få det. Som framgår ovan finns det barnfamiljer som får både bostadsbidrag och ekonomiskt bistånd (17 procent av de ensamstående bostadsbidragsmottagarna respektive 34 procent av de sammanboende), och för dessa barnfamiljer kommer förslaget inte att påverka den disponibla inkomsten.

Att den övervägande andelen barnhushåll är ensamförälderhushåll beror inte enbart på att ensamstående ofta har låg ekonomisk standard – även om det är vanligare i den gruppen – utan även på att de individuella inkomstgränserna inom bostadsbidraget för makar eller sambor är bestämda till en nivå som motsvarar hälften av inkomstgränsen för en ensamstående förälder (se avsnitt 7.2 om nuvarande bestämmelser för bostadsbidrag).

Tabell 7.1 Antal och andel hushåll med bostadsbidrag i december 2021

Hushållstyp	Antal hushåll	Andel
Hemmavarande barn	106 970	82%
Växelvist boende barn	18 310	14%
Umgängesbarn	4 470	4%
Sammanboende sökande	38 900	30%
Ensamstående sökande	91 080	70%

Källa: Försäkringskassan.

Den genomsnittliga bidragsgrundande inkomsten i december 2021 för samtliga barnhushåll var 182 200 kronor. När det gäller skillnaden mellan sammanboendes och ensamståendes hushållsinkomster är det viktigt att ha i minne att inkomsten per individ är lägre i sammanboende hushåll. Den skillnaden kvarstår även efter att bostadsbidrag har lämnats.

Tabell 7.2 Bidragsgrundande inkomst och bidragsbelopp per barnhushållstyp i kronor inom bostadsbidraget, december 2021

Hushållstyp	Månadsinkomst	Bostadsbidrag
Samtliga barnhushåll	15 187	2 569
Hemmavarande barn	14 917	2 693
Växelvist boende barn	17 667	1 985
Umgängesbarn	11 500	2 006
Sammanboendehushåll	17 311	2 470
Ensamståendehushåll	14 244	2 611

Källa: Försäkringskassan.

Som framgår ovan av de gällande bestämmelserna för bostadsbidrag påverkar såväl inkomster och boendekostnader som storleken på hushållet hur mycket som lämnas i preliminärt bostadsbidrag. I tabellen ovan visas månadsinkomst och bostadsbidrag per

månad för de olika hushållstyperna. Den genomsnittliga bostadskostnaden för barnhushåll med bostadsbidrag var 7 034 kronor i månaden i december 2021.

7.8.2 Konsekvenser för statens budget

Den lagändring som tillfälligt införs innebär att Försäkringskassan ska lämna ett tilläggsbidrag till de barnhushåll som har beviljats bostadsbidrag under perioden juli t.o.m. december 2022. Tilläggsbidraget ska för varje månad beräknas med en omräkningsfaktor på 25 procent, dvs. en andel om 0,25 av det beräknade och utbetalade ordinarie preliminära bostadsbidraget. Hushållen som nås beskrivs närmare ovan. Kostnaden har beräknats med hjälp av mikrosimuleringsmodellen FASIT till att bli ca 513 miljoner kronor för anslaget bostadsbidrag. Tilläggsbidraget kommer att ingå i samma anslagspost som det ordinarie bostadsbidraget.

Under andra halvåret 2020, juli–december 2020, betalade Försäkringskassan ut ca 585 miljoner kronor som tillfälligt tilläggsbidrag. Under motsvarande period 2021 betalade Försäkringskassan ut ca 540 miljoner kronor i tilläggsbidrag.

7.8.3 Konsekvenser för statliga myndigheter

Försäkringskassan

De ändringar som föreslås bedöms innebära vissa administrativa och ekonomiska konsekvenser för Försäkringskassan.

Försäkringskassan ska beräkna och betala ut tilläggsbidraget i ett stort antal ärenden. Detta kräver bl.a. information om bidraget samt ökade portokostnader. Avseende myndighetens it-system fordras inga nya åtgärder utan tidigare utvecklade system kan användas. Då det inte krävs en ansökan för att få tilläggsbidraget bedöms inte Försäkringskassan få ökad handläggning med anledning av förslaget i sig. Däremot kan den fortsatt ekonomiskt ansträngda situationen i samhället leda till ett ökat inflöde av ansökningar om bostadsbidrag, även utan införande av tilläggsbidraget.

Sammantaget bedöms Försäkringskassans ökade administrationskostnader med anledning av tilläggsbidraget som begränsade.

De allmänna förvaltningsdomstolarna

Beslut om tilläggsbidrag inom bostadsbidraget kan i försumbar omfattning antas komma att överklagas till de allmänna förvaltningsdomstolarna. Beslut om tilläggsbidrag är gynnande. De hushåll med bostadsbidrag som inte kan få tilläggsbidrag (hushåll utan barn) får inget beslut om det och det finns därmed inget beslut att överklaga. Det kan inte uteslutas att hushåll utan barn i något fall ansöker om tilläggsbidrag eller att Försäkringskassans beräkning av tilläggsbidraget till barnfamiljer överklagas i enstaka fall. Regeringen har dock inte fått några impulser om att antalet omprövningar eller överklaganden ska ha ökat till följd av tidigare införande av tilläggsbidraget. Förslaget torde således komma att medföra mycket få tillkommande mål hos domstolarna. Förslaget bedöms därmed inte ge upphov till kostnadsökningar för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

7.8.4 Konsekvenser för jämställdheten

Förslaget som sådant förväntas endast påverka jämställdheten i viss utsträckning. Förändringen gäller under en begränsad period. Det är fler kvinnor än män som är mottagare av bostadsbidrag i dag och därmed kommer även tilläggsbidraget i större utsträckning att nå hushåll med kvinnor med försörjningsansvar än män. Förslaget

innebär därför att fler kvinnor än män med försörjningsansvar får en något förbättrad ekonomisk situation.

7.8.5 Konsekvenser för barn

Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) ska barnet ses som en individ med egna rättigheter. Barnkonventionen har fyra grundprinciper: skydd mot diskriminering (artikel 2), barnets bästa (artikel 3), rätten till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6), åsiktsfrihet, delaktighet och rätten att bli hörd (artikel 12). Principerna ska vara vägledande vid tolkningen och tillämpningen av övriga bestämmelser i konventionen, men har också en självständig betydelse. Förslaget om tilläggsbidrag innebär att vissa föräldrar får en förbättrad ekonomisk situation, vilket också bör innebära en förbättring för berörda barn, bl.a. i förhållande till vad som bedöms vara till barnets bästa och barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling.

Socialstyrelsen framför att tilläggsbidraget skulle kunna bidra till att förebygga att barnfamiljer med låga inkomster behöver ekonomiskt bistånd för att klara sin försörjning vid ökade levnadsomkostnader. Socialstyrelsen konstaterar även att tilläggsbidraget inte innebär någon ekonomisk förändring för de barnfamiljer som redan får ekonomiskt bistånd eftersom biståndet kommer att minska i motsvarande omfattning. Socialstyrelsen efterfrågar en mer utförlig analys kring barn i familjer som är beroende av försörjningsstöd eftersom många familjer som får bostadsbidrag också får ekonomiskt bistånd. Regeringen konstaterar, i likhet med Socialstyrelsen, att förslaget inte kommer att påverka den disponibla inkomsten för de barnhushåll som även får ekonomiskt bistånd. Som framgår ovan beräknas ca 17 procent av barnhushållen med en ensamstående förälder och 34 procent av barnhushållen med sammanboende föräldrar som tar emot bostadsbidrag även ta emot ekonomiskt bistånd (se avsnitt 7.8.1). Beräkningarna visar på en minskning av andelen med ekonomiskt bistånd bland hushåll med bostadsbidrag sedan 2018.

7.8.6 Konsekvenser för enskilda

Förslaget om ett tilläggsbidrag för barnhushåll som tar emot bostadsbidrag innebär positiva konsekvenser för olika typer av hushåll med bostadsbidrag. Samtliga barnhushåll med bostadsbidrag kommer att få ett tilläggsbidrag och därmed ett högre totalt bidrag med förslaget. Undantagna ovan konsekvenser är dock de hushåll med ekonomiskt bistånd där den ekonomiska situationen kommer att bli oförändrad eftersom det ekonomiska biståndet minskas i samma utsträckning som tilläggsbidraget ökar bostadsbidraget.

För 2020 var det genomsnittliga bostadsbidraget per månad, exklusive det tillfälliga tilläggsbidraget, 2 583 kronor. Under halvåret med tillfälligt tilläggsbidrag var det genomsnittliga bostadsbidraget för barnhushåll i stället 750 kronor högre per månad.

I december 2021 var det genomsnittliga bostadsbidraget per månad, exklusive det tillfälliga tilläggsbidraget, 2 570 kronor. Under halvåret med tillfälligt tilläggsbidrag var det genomsnittliga bostadsbidraget för barnhushåll 750 kronor högre per månad.

För 2022 beräknas det genomsnittliga månadsbeloppet för barnhushåll bli 2 861 kronor. Det skulle ge ett snittbelopp för tilläggsbidrag om 715 kronor per månad under juli t.o.m. december 2022. I Försäkringskassans prognos från februari 2022 antas ca 124 000 barnhushåll få bostadsbidrag varje månad.

Tilläggsbidraget är avsett att möta behov för de hushåll som har fått eller riskerar att få kraftigt höjda levnadsomkostnader till följd av händelserna i Sveriges närområde och de ökande priserna. Nedan visas typfall för två hushåll under 2022 och hur de påverkas av tilläggsbidraget.

Tabell 7.3 Effekt av tilläggsbidraget för olika typfallshushåll, ensamstående, kronor per månad

Barn	Boendekostnad	Bostadsbidrag i dag	Bostadsbidrag inkl. tillägg	Tilläggsbidraget/höjd disponibel inkomst ¹
Ensamstående med inkomst på 25 500 kr				
1	5 500	800	1 000	200
2	6 800	1 600	2 000	400
3	7 700	2 600	3 250	650
Hushåll med 0 kr i inkomst med ekonomiskt bistånd				
1	5 500	3 400	4 250	850/0
2	6 800	4 200	5 250	1 050/0
3	7 700	5 200	6 500	1 300/0

¹Tilläggsbidraget för ett hushåll utan inkomst fastställs enligt tabellen ovan, men för denna grupp med ekonomiskt bistånd blir det inte någon skillnad i disponibel inkomst. För de andra typfallen är tilläggsbidraget samma som ökningen av den disponibla inkomsten.

Källa: Egna beräkningar.

Försäkringskassan framför att utformningen av tilläggsbidraget medför en viss ökad risk för felaktiga utbetalningar. Om preliminärt bostadsbidrag lämnas felaktigt, så kommer det felaktigt utbetalade beloppet att bli större eftersom både det preliminära bostadsbidraget och tilläggsbidraget då ska återkrävas enligt 108 kap. 9 § SFB. Därmed innebär förslaget i vissa fall en risk för ökad skuldsättning. Även *ISF* delar denna bedömning.

Regeringen instämmer i *Försäkringskassans* och *ISF*:s bedömning om en viss ökad risk för att återkravets storlek kan öka med anledning av förslaget. Regeringen vill dock uppmärksamma att förslaget om tilläggsbidrag innebär att om avstämningen visar att den försäkrade över huvud taget inte skulle ha haft rätt till bostadsbidrag, innebär det att även tilläggsbidraget har lämnats felaktigt. Av 108 kap. 9 § andra stycket SFB följer att *Försäkringskassan* då ska besluta om återbetalning av hela bostadsbidraget, vilket även inkluderar tilläggsbidraget. Regeringen bedömer att en sådan situation endast torde uppstå i ett fåtal ärenden. Regeringen anser därför att risken för skuldsättning inte ökar i sig med förslaget eftersom tilläggsbidraget inte ska vara en del av den slutliga avstämningen.

7.8.7 Konsekvenser för kommunerna

Tilläggsbidrag till barnhushåll med bostadsbidrag enligt förslaget beräknas uppgå till 513 miljoner kronor. För hushåll som samtidigt får ekonomiskt bistånd från sin kommun kommer ett höjt bostadsbidrag att leda till att det ekonomiska biståndet sänks i motsvarande grad.

Kostnaden för ekonomiskt bistånd beräknas vara 121 miljoner kronor lägre under 2022 med anledning av tilläggsbidraget. I övrigt förväntas inte förslaget innebära några konsekvenser för kommunernas handläggning av ekonomiskt bistånd eftersom uppgift om att bostadsbidrag har lämnats redan finns tillgänglig via en digital tjänst, SSBTEK (sammansatt bastjänst för ekonomiskt bistånd), och där kommer tilläggsbidraget att ingå i posten för bostadsbidrag.

7.9 Författningskommentarer

7.9.1 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken 93 kap.

4 §

Paragrafen innehåller allmänna bestämmelser om socialförsäkringsförmåner i form av bidrag till kostnader för bostad (jfr 1 §).

Av ett tillägg i *andra stycket* framgår att bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer lämnas utan ansökan. Det innebär att Försäkringskassan självmant ska besluta om, beräkna och betala ut tilläggsbidraget i samband med den månadsvisa preliminära utbetalningen av bostadsbidrag (jfr 95 kap. 4 § andra stycket och 97 kap. 23 a §).

Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

95 kap.

2 §

Paragrafen reglerar i vilka former bostadsbidrag lämnas.

Av en ny *femte punkt* i första stycket framgår att bostadsbidrag även lämnas i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer.

Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

4 §

Paragrafen reglerar grundläggande principer för bostadsbidrag.

Av *första stycket* framgår att bostadsbidrag betalas ut löpande under kalenderåret som ett preliminärt bidrag. Det preliminära bidraget baseras på en uppskattad inkomst. När den försäkrades bidragsgrundande inkomst har fastställts slutligt för det aktuella kalenderåret bestäms även bidraget slutligt. I första stycket görs en följdändring med anledning av det nya andra stycket. Av ändringen framgår att det endast är bostadsbidrag enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4 som beräknas utifrån en bidragsgrundande inkomst.

Av *andra stycket* följer att regleringen i första stycket inte gäller i fråga om tilläggsbidrag till barnfamiljer enligt 95 kap. 2 § första stycket 5. Enligt andra stycket beräknas sådant bidrag inte på grundval av en bidragsgrundande inkomst utan betalas ut löpande med ett belopp som bestäms enligt 97 kap. 23 a § (se kommentaren till den paragrafen). Tilläggsbidrag till barnfamiljer är en förmån som beräknas utifrån storleken på de andra formerna av bostadsbidrag som lämnas till barnfamiljer.

Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

96 kap.

1 §

Paragrafen upplyser om innehållet i 96 kap. Bestämmelsen kompletteras i *första stycket* med en hänvisning till den nya 3 a §.

3 a §

Paragrafen är ny. Bestämmelsen reglerar vem som har rätt till bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer samt hur ett sådant bidrag beräknas.

Av bestämmelsens *första stycke* framgår att den som har rätt till särskilt bidrag eller umgängesbidrag enligt 3 och 4–9 §§ också har rätt till tilläggsbidrag till barnfamiljer. Av 3 och 4–9 §§ följer att bostadsbidrag till barnfamiljer lämnas i form av särskilt bidrag eller umgängesbidrag till en försäkrad som

- har vårdnaden om ett barn och varaktigt bor tillsammans med barnet (4 § första stycket),
- har ett barn som inte varaktigt bor hemma på grund av vård eller undervisning, men som vistas i hemmet under minst så lång tid varje år som motsvarar normala skolferier (4 § andra stycket),
- har vårdnaden om ett barn som bor växelvis hos den försäkrade (5 a §),
- har vårdnad om eller umgänge med ett barn och tidvis bor med barnet (6 §),
- har tagit emot barn för vård i familjehem efter en myndighets beslut, om barnet beräknas bo i hemmet under minst tre månader (7 §),
- är förälder till ett barn under 18 år men barnet bor i ett familjehem, stödboende eller i ett hem för vård eller boende, om det finns särskilda skäl för att lämna bidrag (8 och 9 §§).

Av 5 § framgår att den förälder som barnet är folkbokfört hos har rätt till bostadsbidrag enligt 4 och 8 §§, om barnets föräldrar inte lever tillsammans men har gemensam vårdnad om barnet. Enligt 95 kap. 5 § 2 avses med barn den som är under 18 år och den som får förlängt barnbidrag eller studiehjälp enligt 2 kap. studiestödslagen (1999:1395).

Av *andra stycket* framgår att tilläggsbidrag till barnfamiljer beräknas på grundval av bidrag till kostnader för bostad, särskilt bidrag och umgängesbidrag (dvs. övriga former av bostadsbidrag enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4). Om sådana bidrag sammanlagt beräknas till ett mindre belopp än 1 200 kronor för helt år finns det dock ingen rätt till tilläggsbidrag. Beloppsgränsen hänger samman med bestämmelsen i 97 kap. 16 § som anger att bostadsbidrag som beräknas till ett mindre belopp än 1 200 kronor för helt år inte betalas ut. Det innebär att ett preliminärt bidrag måste uppgå till minst 100 kronor per månad för att bidraget ska betalas ut. Av *andra stycket* följer att ett bostadsbidrag som är för litet för att betalas ut inte kan ligga till grund för tilläggsbidrag till barnfamiljer.

Vilket belopp tilläggsbidraget ska lämnas med regleras i den nya 97 kap. 23 a §, se kommentaren till den paragrafen.

Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

97 kap.

1 §

Paragrafen upplyser om innehållet i 97 kap. *Tredje strecksatsen* kompletteras med en hänvisning till den nya 23 a §.

15 §

Paragrafen innehåller grundläggande bestämmelser om beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer.

Första stycket kompletteras med en hänvisning till den nya 23 a §. I *andra stycket* finns en reglering om bostadsbidrag som beräknas utifrån en bidragsgrundande inkomst. Av ett tillägg i stycket i form av en hänvisning till 95 kap. 2 § första stycket 1–4 följer att regleringen inte ska tillämpas på tilläggsbidrag till barnfamiljer enligt 95 kap. 2 § första stycket 5 (jfr 95 kap. 4 §).

Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

23 a §

Paragrafen är ny och reglerar med vilket belopp tilläggsbidrag till barnfamiljer ska lämnas.

Enligt paragrafen lämnas tilläggsbidrag till barnfamiljer månadsvis med ett belopp som motsvarar 25 procent av det preliminära bostadsbidrag som lämnas enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4 för samma månad. Storleken på tilläggsbidraget till barnfamiljer beror på storleken av det preliminära bostadsbidraget och påverkas inte av det slutliga bostadsbidrag som bestäms enligt 98 kap. 5–7 §§ (jfr 98 kap. 12 §).

Av den nya 98 kap. 12 § följer att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte lämnas i form av preliminärt respektive slutligt bostadsbidrag och inte omfattas av den slutliga avstämning som görs efter det att beslut om slutlig skatt har meddelats för kalenderåret. Att det slutliga bostadsbidraget blir lägre än det preliminära bostadsbidraget innebär således inte att den försäkrade blir återbetalningsskyldig för någon del av tilläggsbidraget. Omvänt gäller att ett högre slutligt bostadsbidrag inte ger rätt till ett högre tilläggsbidrag. Om emellertid avstämningen enligt 98 kap. 5–7 §§ visar att den försäkrade över huvud taget inte har haft rätt till bostadsbidrag, har även tilläggsbidraget lämnats felaktigt (jfr 96 kap. 3 a § som reglerar rätten till tilläggsbidrag). Av 108 kap. 9 § andra stycket följer att Försäkringskassan då ska besluta om återbetalning av hela bostadsbidraget (inklusive tilläggsbidraget). Bestämmelsen om återkrav i 108 kap. 9 § gäller alltid när bostadsbidrag har lämnats felaktigt. Ett preliminärt bostadsbidrag som har lämnats felaktigt kan därför bli föremål för återkrav i dess helhet enligt bestämmelsen utan något samband med den slutliga avstämningen enligt 98 kap. 5–7 §§. Även i sådana fall ska Försäkringskassan således besluta om återbetalning av det felaktigt lämnade tilläggsbidraget.

Om det finns särskilda skäl får Försäkringskassan helt eller delvis efterge krav på återbetalning (108 kap. 11 §). Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl för eftergift ska det särskilt beaktas vilken förmåga den eller de försäkrade har att kunna betala tillbaka ersättningen (108 kap. 12 §). Om den eller de försäkrade medvetet eller av oaktsamhet har lämnat felaktiga uppgifter till grund för beräkningen av rätten till bostadsbidrag, får kravet på återbetalning inte efterges (108 kap. 13 §). För att rätten till eftergift ska kunna prövas ska skyldigheten enligt 110 kap. 46 och 47 §§ att anmäla ändrade förhållanden ha fullgjorts. Om någon anmälan inte har gjorts kan frågan om eftergift ändå prövas om den anmälningsskyldige inte skäligen borde ha insett att en sådan anmälan skulle ha gjorts (108 kap. 14 §).

Vem som har rätt att få tilläggsbidrag till barnfamiljer regleras i den nya 96 kap. 3 a §, se kommentaren till den paragrafen.

Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

98 kap.

1 §

Paragrafen upplyser om innehållet i 98 kap. Bestämmelsen kompletteras med en *femte strecksats* som innehåller en hänvisning till den nya 12 §.

12 §

Paragrafen är ny och anger att bestämmelserna i 2–9 §§ inte gäller i fråga om tilläggsbidrag till barnfamiljer. Sådant bidrag lämnas inte i form av preliminärt respektive slutligt bostadsbidrag och omfattas därför inte av den slutliga avstämning

som görs efter det att beslut om slutlig skatt har meddelats för kalenderåret. Bestämmelserna om preliminärt bostadsbidrag (2–4 §§), slutligt bostadsbidrag (5–7 §§) och omprövning av preliminärt respektive slutligt bostadsbidrag vid ändrade förhållanden (8 och 9 §§) ska således inte tillämpas i fråga om tilläggsbidrag till barnfamiljer.

Av 2 § framgår att preliminärt bostadsbidrag beräknas efter en uppskattad inkomst som så nära som möjligt ska motsvara det slutliga bostadsbidrag som kan antas komma att bestämmas. Enligt 8 § ska det preliminära bidraget omprövas om det har inträffat något som påverkar storleken av bidraget. Om omprövningen leder till att storleken på det preliminära bidraget ändras vid nästa månadsutbetalning, följer av 97 kap. 23 a § att även storleken på tilläggsbidraget ändras. Bestämmelsen i 12 § hindrar inte detta. Se vidare kommentaren till 97 kap. 23 a §.

Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

110 kap.

6 §

Paragrafen reglerar fall där den försäkrade inte behöver ansöka om en förmån.

I *tredje stycket* finns det hänvisningar till ytterligare bestämmelser om att förmåner lämnas utan ansökan. Av en ny *sjunde punkt* framgår att en sådan bestämmelse finns i 93 kap. 4 § andra stycket vad gäller bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer.

Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Enligt *första punkten* träder lagändringen i kraft den 1 juli 2022.

Av *andra punkten* framgår att äldre bestämmelser fortfarande ska gälla för bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

7.9.2 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

93 kap.

4 §

Paragrafen innehåller allmänna bestämmelser om socialförsäkringsförmåner i form av bidrag till kostnader för bostad (jfr 1 §).

I *andra meningens andra stycket* tas orden ”bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer och” bort (jfr lagförslaget i avsnitt 2.4). Ändringen hänger samman med att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas.

Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

95 kap.

2 §

Paragrafen reglerar i vilka former bostadsbidrag lämnas.

Femte punkten i första stycket tas bort (jfr lagförslaget i avsnitt 2.15). Ändringen hänger samman med att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas.

Ändringen innebär att paragrafen är likalydande med 2 § i lydelsen före den 1 juli 2022.

Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

4 §

Paragrafen reglerar grundläggande principer för bostadsbidrag.

I *första stycket* tas en hänvisning bort. Vidare ändras uttrycket ”sådan bidrag” till ”bostadsbidrag”. Även *andra stycket* tas bort (jfr lagförslaget i avsnitt 2.15). Ändringarna hänger samman med att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas. Ändringarna innebär att paragrafen är likalydande med 4 § i lydelsen före den 1 juli 2022.

Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

96 kap.

1 §

Paragrafen upplyser om innehållet i 96 kap. Som en konsekvens av att 3 a § upphävs tas hänvisningen till den paragrafen i första stycket bort (jfr lagförslaget i avsnitt 2.15). Ändringen hänger samman med att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas. Ändringen innebär att paragrafen är likalydande med 1 § i lydelsen före den 1 juli 2022.

Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

97 kap.

1 §

Paragrafen upplyser om innehållet i 97 kap. Som en konsekvens av att 23 a § upphävs utgår hänvisningen till den paragrafen i *tredje strecksatsen* (jfr lagförslaget i avsnitt 2.15). Ändringen hänger samman med att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas. Ändringen innebär att paragrafen är likalydande med 1 § i lydelsen före den 1 juli 2022.

Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

15 §

Paragrafen innehåller grundläggande bestämmelser om beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer.

Som en konsekvens av att 23 a § upphävs utgår hänvisningen till den paragrafen i *första stycket* (jfr lagförslaget i avsnitt 2.15). Även i *andra stycket* tas en hänvisning bort. Båda ändringarna hänger samman med att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas. Ändringarna innebär att paragrafen är likalydande med 15 § i lydelsen före den 1 juli 2022.

Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

98 kap.

1 §

Paragrafen upplyser om innehållet i 98 kap. Som en konsekvens av att 12 § upphävs tas *femte strecksatsen* bort (jfr lagförslaget i avsnitt 2.15). Ändringen hänger samman med

att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas. Ändringen innebär att paragrafen är likalydande med 1 § i lydelsen före den 1 juli 2022.

Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

110 kap.

6 §

Paragrafen reglerar fall där den försäkrade inte behöver ansöka om en förmån.

I tredje stycket tas sjunde punkten bort (jfr lagförslaget i avsnitt 2.4). Ändringen hänger samman med att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas. Vidare omnumreras den nuvarande åttonde punkten till att bli nya sjunde punkten.

Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Enligt första punkten träder lagändringen i kraft den 1 januari 2023.

Av andra punkten framgår att äldre bestämmelser fortfarande ska gälla för bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

8 Ändringar avseende statens inkomster

I detta avsnitt lämnar regeringen förslag till ändringar avseende statens inkomster för 2022.

8.1 Ändrad beräkning av inkomsterna i statens budget för 2022

Regeringens förslag: Den ändrade beräkningen av inkomster i statens budget för 2022 som redovisas i tabell 8.1 godkänns.

Skälen för regeringens förslag: Förslag som har en tydlig påverkan på statens inkomster för det löpande budgetåret bör föranleda en ny inkomstberäkning. Den nya inkomstberäkningen bör göras för de inkomstitlar som berörs av förslagen. I de fall regeringen har gjort en ny beräkning av inkomstitlarna baserat på nya makroekonomiska prognoser och andra förutsättningar, som t.ex. förändrade volymer, bör inkomstförändringarna omfatta även dessa förändringar. Av redovisningen bör det gå att särskilja de effekter som beror på regeländringar från effekter till följd av ändrade makroprognoser och andra ekonomiska förutsättningar (prop. 2013/14:173 s. 34 och bet. 2013/14:KU46).

I detta avsnitt lämnas förslag om en ny inkomstberäkning för de inkomstitlar som påverkas av de förslag som lämnas i denna proposition. Den ändrade inkomstberäkningen redovisas i tabell 8.1. Av tabellen framgår bruttoeffekten av förslagen på respektive inkomstitel.

Förslaget om sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk påverkar inkomstitel 1433 *Energiskatt oljeprodukter* under inkomstitelgrupp 1430–1460 Skatt på energi och miljö. Enligt den av riksdagen godkända inkomstberäkningen för 2022 uppgår inkomstitel 1433 *Energiskatt oljeprodukter* till 13 483 miljoner kronor. Prognosen har reviderats ned med 220 miljoner kronor till följd av förslaget om sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk.

Förslaget om sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk påverkar även inkomstitel 1442 *Koldioxidskatt oljeprodukter* under inkomstitelgrupp 1430–1460 Skatt på energi och miljö. Enligt den av riksdagen godkända inkomstberäkningen för 2022 uppgår inkomstitel 1442 *Koldioxidskatt oljeprodukter* till 13 913 miljoner kronor. Prognosen har reviderats ned med 220 miljoner kronor till följd av förslaget om sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk.

Tabell 8.1 Specifikation av ändrad beräkning av statens inkomster för 2022

Tusental kronor

Inkomstitel		Godkänd beräkning	Ny beräkning	Bruttoeffekt av åtgärd på inkomstsidan
1433	Energiskatt oljeprodukter	13 482 526	13 262 526	-220 000
1442	Koldioxidskatt oljeprodukter	13 913 270	13 693 270	-220 000

9 Ändringar avseende statens utgifter

I detta avsnitt lämnar regeringen och riksdagsstyrelsen förslag till ändringar avseende statens utgifter för 2022. Samlade förslag till ramar och anslag samt beställningsbemyndiganden finns i avsnitt 1, tabell 1.1 och 1.2.

9.1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

1:1 Kungliga hov- och slottsstaten

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 149 157 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:1 *Kungliga hov- och slottsstaten* ökas med 38 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Spridningen av sjukdomen covid-19 har inneburit att intäkterna från visningar av de kungliga slotten har minskat. För att mildra de ekonomiska konsekvenserna behövs ett stöd för uteblivna intäkter. Stödet bör i sin helhet fördelas till Kungliga slottsstaten. Anslaget bör därför ökas med 38 000 000 kronor.

2:3 Riksdagens fastighetsanslag

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 120 000 000 kronor.

Riksdagsstyrelsens förslag: Anslaget 2:3 *Riksdagens fastighetsanslag* ökas med 60 000 000 kronor.

Riksdagen godkänner att Riksdagsförvaltningen får finansiera förvärvet av fastigheten Cephalus 11 i dess helhet med anslag.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag: Anslaget används bl.a. för kostnader för fastighetsförvärv i samband med Framtidens riksdagshus.

Enligt vad som framgår av budgetpropositionen för 2022 visar planeringen för Framtidens riksdagshus att riksdagens fastigheter inte täcker behovet av lokaler och att det, som ett led i att säkra lokalbehovet, kan bli aktuellt med fastighetsförvärv (prop. 2021/22:1 utg.omr. 1 avsnitt 4.4.3). Anslagsändamålet ändrades till att även möjliggöra fastighetsförvärv i samband med Framtidens riksdagshus (prop. 2021/22:1 utg.omr. 1, bet. 2021/22:KU1, rskr. 2021/22:70).

Riksdagsstyrelsen beslutade vid ett styrelsemöte den 15 december 2021 att uppdra åt riksdagsdirektören att genomföra förvärv i enlighet med Framtidens riksdagshus. Förvärvet förutsätter att riksdagsstyrelsens förslag till ändringsbudget godkänns av riksdagen. Det nu aktuella förvärvet avser fastigheten Cephalus 11 och planeras ske senast i september 2022.

Enligt lagen (2016:1091) om budget och ekonomiadministration för riksdagens myndigheter (BEA-lagen) ska anläggningstillgångar som används i verksamheten finansieras med lån medan mark ska finansieras med anslag. Riksdagen kan enligt

BEA-lagen besluta att finansiering ska ske på annat sätt. Markvärdet utgör den större delen av kostnaden för det nu aktuella förvärvet och mark ska enligt BEA-lagen anslagsfinansieras. Fastigheten är i gott skick och behovet av verksamhetsanpassningar är i dagsläget oklart. Med anledning av detta och för att uppnå en enhetlig finansiering av fastigheten är det lämpligt att även den del av förvärvet som avser byggnad finansieras med anslag.

Köpeskillingen uppgår till 115 625 000 kronor. En större del av det redovisade anslagssparandet från 2021 beräknas tas i anspråk för förvärvet. För den del av förvärvet som inte finansieras med anslagssparande bör ytterligare medel tillföras. Anslaget bör därför ökas med 60 000 000 kronor. Vidare bör riksdagen godkänna att Riksdagsförvaltningen får finansiera förvärvet av fastigheten Cephalus 11 i dess helhet med anslag.

Ändrad investeringsplan för Riksdagsförvaltningen

Riksdagsstyrelsens förslag: Investeringsplanen för 2022–2024 för anslaget 2:3 *Riksdagens fastighetsanslag* godkänns som en riktlinje för Riksdagsförvaltningens fastighetsinvesteringar (tabell 9.1).

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag: Riksdagsförvaltningens investeringsplan för åren 2022–2024 godkändes av riksdagen i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 1, bet. 2021/22:KU1, rskr. 2021/22:70). Prognosen för 2022 avseende vidmakthållande av befintliga investeringar har inte ändrats jämfört med budgeten för 2022. Riksdagsstyrelsen återkommer med en ny prognos i budgetpropositionen för 2023. Med anledning av förvärvet av fastigheten Cephalus 11 enligt ovan behöver investeringsplanen ändras. Ändringen innebär att prognosen för 2022 justeras när det gäller anskaffning och utveckling av nya investeringar. Mot denna bakgrund bör investeringsplanen för anslaget 2:3 *Riksdagens fastighetsanslag* godkännas som en riktlinje för Riksdagsförvaltningens fastighetsinvesteringar.

Tabell 9.1 Investeringsplan för Riksdagsförvaltningen

Miljoner kronor

	Utfall 2020	Utfall 2021	Prognos 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024	Summa 2022– 2024
Anskaffning och utveckling av nya investeringar			116			
Förvärv av Cephalus 11			116			
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>			116			
Finansiering av anskaffning och utveckling			116			
Anslag 2:3 Riksdagens fastighetsanslag			116			
Lån i Riksgäldskontoret			0			
Vidmakthållande av befintliga investeringar	562	425	364	140	361	865
Underhåll och renoveringsplan	44	40	55	60	50	165
Projekt ledamotshuset	518	369	254	0	0	254
Projekt Cephalus	0	11	50	70	300	420
Fogar och fasader riksbyggnaderna	0	5	5	10	11	26
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	562	425	364	140	361	865

	Utfall 2020	Utfall 2021	Prognos 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024	Summa 2022– 2024
– byggnader, mark och annan fast egendom	562	425	364	140	361	865
Finansiering vidmakthållande	562	425	364	140	361	865
Anslag 2:3 Riksdagens fastighetsanslag	3	12	5	10	11	26
Lån i Riksgäldskontoret	559	413	359	130	350	839
Totala utgifter för anskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	562	425	480	140	361	865
Totalt varav investeringar i anläggningstillgångar	562	425	480	140	361	865

5:1 Länsstyrelserna m.m.

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 3 678 121 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* ökas med 76 500 000 kronor.

Anslaget 3:1 *Sametinget* minskas med 2 500 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Efter förslag i propositionen Extra ändringsbudget för 2022 – Ersättningar på sjukförsäkringsområdet, stöd till företag, medel för testning och smittspårning samt andra åtgärder med anledning av coronaviruset ökades anslaget med 185 000 000 kronor för tillsyn enligt lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (covid-19-lagen) och lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen, för hantering och kontroll av omsättningsstöden till enskilda näringsidkare respektive handelsbolag samt för att bistå regionerna i arbetet med att nå en högre vaccinationstäckning mot covid-19 (prop. 2021/22:86, bet. 2021/22:FiU16, rskr. 2021/22:137).

Som en följd av att covid-19-lagen upphörde att gälla den 1 april 2022 och att något beslut om omsättningsstöd för mars 2022 inte har fattats kommer 50 000 000 kronor av de beslutade medlen ovan inte att behöva användas för länsstyrelsernas arbete med tillsyn samt hantering och kontroll av omsättningsstöden. Med anledning av den ryska invasionen av Ukraina, och dess påverkan på det svenska samhället, bedöms länsstyrelserna emellertid få ökade kostnader för samordning av inhämtning och förmedling av information samt för redovisning av lägesbilder till regeringen. Medlen kommer därför i stället att användas för detta.

Den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen avser mot denna bakgrund besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. För arbetet med dessa uppgifter behöver anslaget tillföras ytterligare medel. Anslaget bör därför ökas med 33 000 000 kronor.

Vidare medför det drastiskt försämrade säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde behov av att förstärka länsstyrelsernas stöd till kommunernas arbete med civilt försvar. Anslaget bör därför ökas med 30 000 000 kronor.

Regeringen avser att införa ett tillfälligt stöd riktat till företag som bedriver växthusodling samt gris- och fjäderfäsektorerna (se anslaget 1:17 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel). Regeringen avser vidare att ge länsstyrelserna i uppgift att hantera stödet. Anslaget bör därför ökas med 11 000 000 kronor.

Länsstyrelserna, särskilt i de nordliga länen, har fått en ökad ärendehantering med anledning av införandet av en konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket. Anslaget bör därför ökas med 2 500 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 3:1 *Sametinget* minskas med motsvarande belopp. Minskningen bedöms inte påverka den verksamhet som finansieras från anslaget.

Sammantaget bör anslaget ökas med 76 500 000 kronor.

9.2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

1:2 Kammarkollegiet

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 114 574 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:2 *Kammarkollegiet* ökas med 4 250 000 kronor.

Anslaget 1:9 *Statistiska centralbyrån* minskas med 1 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Kammarkollegiet handlägger ärenden om ersättning i vissa fall till personer som insjuknat i narkolepsi till följd av vaccinering med vaccinet Pandemrix mot svininfluensan 2009–2010. Kammarkollegiets beslut i dessa ärenden kan överklagas till Statens skaderegleringsnämnd. För att täcka ökade kostnader för administration och medicinsk expertis i ärendena behöver medel tillföras. Anslaget bör därför ökas med 1 750 000 kronor.

Regeringen har i propositionen Idéburen välfärd föreslagit att en ny lag införs som innebär att idéburna organisationer som bedriver offentligt finansierad välfärdsverksamhet ska kunna registrera sig i ett särskilt register (prop. 2021/22:135). Regeringen avser att utse Kammarkollegiet till registreringsmyndighet enligt lagen. Uppbyggnaden av registret väntas medföra vissa initiala kostnader. Anslaget bör därför ökas med 2 500 000 kronor.

Finansiering sker delvis genom att anslaget 1:9 *Statistiska centralbyrån* minskas med 1 000 000 kronor. Minskningen bedöms inte påverka den verksamhet som finansieras från anslaget. Finansiering sker även delvis genom att anslaget 1:15 *Statens servicecenter* minskas med 1 500 000 kronor.

Sammantaget bör anslaget ökas med 4 250 000 kronor.

1:7 Konjunkturinstitutet

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 67 682 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:7 *Konjunkturinstitutet* ökas med 3 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Konjunkturinstitutets miljöekonomiska analyskapacitet behöver stärkas med anledning av det lagstiftningspaket på klimatområdet som presenterades av Europeiska kommissionen den 14 juli 2021. Kommissionens förslag är omfattande och kräver ingående analys för att säkerställa att Sveriges och EU:s klimatmål kan nås på ett kostnadseffektivt sätt. Anslaget bör därför ökas med 3 000 000 kronor.

1:11 Finansinspektionen

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 733 787 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:11 *Finansinspektionen* ökas med 2 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen avser mot denna bakgrund besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Inom ramen för denna struktur kommer Finansinspektionen att få ytterligare uppgifter. Anslaget bör därför ökas med 2 000 000 kronor.

1:12 Riksgäldskontoret

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 338 983 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:12 *Riksgäldskontoret* ökas med 6 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Riksgäldskontoret fick den 1 januari 2022 nya uppgifter i samband med att ändringar i lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor samt den nya förordningen (2021:1142) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor trädde i kraft. De nya reglerna infördes med anledning av Sveriges ratificering av ändringsprotokollen till Pariskonventionen om skadeståndsansvar på atomenergins område och dess tilläggskonvention. Den nya lagstiftningen innebär att Riksgäldskontoret får ett tillsyns- och prövningsansvar av anläggningshavares och transportörers ekonomiska säkerhet vid händelse av radiologiska olyckor, vilket medför ökade kostnader för myndigheten. Riksgäldskontoret får ta ut avgifter, som dock inte disponeras av myndigheten, för prövning och tillsyn. Anslaget bör därför ökas med 6 000 000 kronor.

Finansiering sker genom att anslaget 1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård minskas med motsvarande belopp.

1:15 Statens servicecenter

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 882 068 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:15 *Statens servicecenter* minskas med 500 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen avser mot denna bakgrund besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Inom ramen för denna struktur kommer Statens servicecenter att få ytterligare uppgifter. Anslaget bör därför ökas med 1 000 000 kronor.

För att finansiera ökningen av anslaget 1:2 *Kammarkollegiet* minskas anslaget 1:15 *Statens servicecenter* med 1 500 000 kronor. Minskningen bedöms inte påverka den verksamhet som finansieras från anslaget.

Sammantaget bör anslaget minskas med 500 000 kronor.

Förvärv av fastigheterna Solna Ulriksdal 2:1 och Sollentuna Helenelund 7:1

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att regeringen under 2022 förvärvar fastigheterna Solna Ulriksdal 2:1 och Sollentuna Helenelund 7:1 för sammanlagt 1 810 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Staten har en möjlighet att förvärva fastigheterna Solna Ulriksdal 2:1 och Sollentuna Helenelund 7:1, som är värderade till sammanlagt 1 600 000 000 kronor. På fastigheterna bedrivs polisiär verksamhet. Regeringen anser att det är av stor vikt för utvecklingen av denna verksamhet att säkra tillgången till fastigheterna.

Förvärv genom köp eller byte och försäljning ska enligt 8 kap. 7 § budgetlagen (2011:203) genomföras affärsmässigt, om inte särskilda skäl talar mot det. Det aktuella förvärvet är avsett att genomföras utan att objekten kommer ut till försäljning på marknaden. Det pris staten betalar kan därmed komma att överstiga marknadsvärdet.

Eftersom fastigheternas värde är betydande, och det är fråga om belopp som avviker från beräknat marknadsvärde, bör riksdagens godkännande av förvärvet inhämtas. Behovet av fastigheterna inom den polisiära verksamheten utgör enligt regeringen skäl att förvärva dessa till ett pris som överstiger marknadsvärdet.

Anskaffningskostnaderna bedöms rymmas inom den låneram som riksdagen har beslutat för Fortifikationsverkets investeringar i fastigheter och markanläggningar för 2022.

Regeringen anser mot denna bakgrund att riksdagen bör godkänna att regeringen under 2022 förvärvar fastigheterna Solna Ulriksdal 2:1 och Sollentuna Helenelund 7:1 för sammanlagt 1 810 000 000 kronor.

9.3 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

1:1 Skatteverket

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 8 302 898 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:1 *Skatteverket* ökas med 2 000 000 kronor.

Anslaget 1:1 *Skatteverket* får även användas för kostnader för statliga servicekontor som kvarstår sedan 2019.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för Skatteverkets förvaltningsutgifter.

Efter förslag i propositionen Extra ändringsbudget för 2022 – Ersättningar på sjukförsäkringsområdet, stöd till företag, medel för testning och smittspårning samt andra åtgärder med anledning av coronaviruset ökades anslaget med 20 000 000 kronor för tillkommande kostnader till följd av förslag om utökade möjligheter till tillfälliga anstånd med inbetalning av skatt (prop. 2021/22:86, bet. 2021/22:FiU16, rskr. 2021/22:137). Vidare ökades anslaget efter förslag i propositionen Extra ändringsbudget för 2022 – Slopad karenstid för stöd vid korttidsarbete, förstärkt evenemangsstöd och andra åtgärder med anledning av coronaviruset samt kompensation till hushållen för höga elpriser med 80 000 000 kronor för tillkommande kostnader för handläggning av stöd vid korttidsarbete (prop. 2021/22:113, bet. 2021/22:FiU44, rskr. 2021/22:169).

Den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen avser mot denna bakgrund besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Inom ramen för denna struktur kommer Skatteverket att få ytterligare uppgifter. Anslaget bör därför ökas med 2 000 000 kronor.

Skatteverket fick t.o.m. 2019 använda medel från anslaget 1:15 *Statens servicecenter* inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning för lokal statlig service. Den 1 juni 2019 tog Statens servicecenter över ansvaret för servicekontoren. Skatteverket har alltså kostnader hänförliga till semesterlöneskulden för verksamheten vid servicekontoren. Anslaget 1:1 *Skatteverket* bör därför även få användas för kostnader för statliga servicekontor som kvarstår sedan 2019.

9.4 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

1:1 Polismyndigheten

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 33 835 967 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:1 *Polismyndigheten* ökas med 2 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen avser mot denna bakgrund besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Inom ramen för denna struktur kommer Polismyndigheten att få ytterligare uppgifter. Anslaget bör därför ökas med 2 000 000 kronor.

1:2 Säkerhetspolisen

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 1 878 382 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:2 *Säkerhetspolisen* ökas med 20 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde har försämrats drastiskt. Det är av största vikt att Säkerhetspolisen kan möta en mer komplex hotbild och säkerställa en fortsatt hög operativ förmåga. För att myndigheten ska kunna vidta nödvändiga beredskapsåtgärder och stärka arbetet med att reducera hot och sårbarheter behöver anslaget tillföras ytterligare medel. Anslaget bör därför ökas med 20 000 000 kronor.

1:3 Åklagarmyndigheten

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 2 022 249 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:3 *Åklagarmyndigheten* ökas med 1 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen avser mot denna bakgrund besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Inom ramen för denna struktur kommer Åklagarmyndigheten att få ytterligare uppgifter. Anslaget bör därför ökas med 1 000 000 kronor.

1:5 Sveriges Domstolar

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 6 682 674 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:5 *Sveriges Domstolar* ökas med 1 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen avser mot denna bakgrund besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Inom ramen för denna struktur kommer Domstolsverket att få ytterligare uppgifter. Anslaget bör därför ökas med 1 000 000 kronor.

1:6 Kriminalvården

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 12 362 399 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:6 *Kriminalvården* ökas med 1 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen avser mot denna bakgrund besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Inom ramen för denna struktur kommer Kriminalvården att få ytterligare uppgifter. Anslaget bör därför ökas med 1 000 000 kronor.

1:12 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 39 987 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:12 *Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.* ökas med 55 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter som uppkommer för staten i samband med vissa skaderegleringar.

Antalet skaderegleringsärenden har ökat, främst avseende ersättningar vid frihetsberövande, varför utgifterna för skadereglering förväntas bli högre än tidigare beräknat. Anslaget bör därför ökas med 55 000 000 kronor.

1:17 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering (bemyndigande)

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 226 900 000 kronor.

Vidare har regeringen ett bemyndigande att under innevarande år ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 192 000 000 kronor 2023–2026.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:17 *Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 299 000 000 kronor 2023–2026.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för utgifter avseende verksamhet som bedrivs inom ramen för fonden för inre säkerhet och fonden för integrerad gränsförvaltning, instrumentet för gränsförvaltning och visering, samt för administration av bägge.

Verksamheten bedrivs utifrån nationella program, som huvudsakligen omfattar fleråriga projekt med finansiering från fonden för inre säkerhet och fonden för integrerad gränsförvaltning. Under 2021 fanns inte förutsättningar att börja ingå åtaganden inom programperioden 2021–2027. Därför avses två utlysningar genomföras under 2022 i stället för en, som tidigare var planerat. Det väntas medföra ett ökat antal beslut om medel till fleråriga projekt, vilket innebär en ökning av utestående åtaganden jämför med vad som tidigare var beräknat. Bemyndigandet bör därför ökas med 107 000 000 kronor.

9.5 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

1:1 Avgifter till internationella organisationer

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 1 533 554 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:1 *Avgifter till internationella organisationer* ökas med 90 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för utgifter för avgifter avseende Sveriges medlemskap i internationella organisationer, främst Förenta nationerna (FN), Europarådet, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), Nordiska ministerrådet och Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD).

Utgifterna på anslaget påverkas av såväl valutakursförändringar som antalet freds- och säkerhetsfrämjande insatser. På grund av den försvagade kronkursen förväntas utgifterna för Sveriges avgifter bli högre än vad som tidigare beräknats. Anslaget bör därför ökas med 90 000 000 kronor.

9.6 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 521 850 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* minskas med 2 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: För att finansiera ökningen av anslaget 1:5 *Statens geotekniska institut* inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik och delvis finansiera ökningen av anslaget 1:9 *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, minskas anslaget med 2 000 000 kronor. Minskningen bedöms inte påverka de åtgärder som finansieras från anslaget.

2:4 Krisberedskap

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 1 273 788 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 2:4 *Krisberedskap* ökas med 236 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för att finansiera åtgärder som stärker samhällets samlade beredskap och förmåga att hantera allvarliga kriser och deras konsekvenser.

Det drastiskt försämrade säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret.

Kommunernas och regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar behöver utvecklas och stärkas. Anslaget bör därför ökas med 100 000 000 kronor.

Det finns även behov av att förstärka skyddet av civilbefolkningen. Bland annat behöver medel tillföras för bidrag till upprustning av befintliga stora befolknings- skyddsrum och för ljudsändare av utomhusvarningssystem. Anslaget bör därför ökas med 91 000 000 kronor.

Det finns även behov av förstärkningsresurser som kan användas inom kommunal räddningstjänst. Anslaget bör därför ökas med 17 000 000 kronor.

Totalförsvarets forskningsinstituts arbete med beredskapsdiagnostik, vilket utgör en del av den nationella laboratorieberedskapen, behöver stärkas. Anslaget bör därför ökas med 3 000 000 kronor.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) stöd till andra aktörers utveckling av alternativa ledningsplatser behöver stärkas. Anslaget bör därför ökas med 25 000 000 kronor.

Sammantaget bör anslaget ökas med 236 000 000 kronor.

2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 401 671 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 2:5 *Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal* ökas med 25 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för att finansiera ersättning från staten till SOS Alarm Sverige AB enligt avtal.

Antalet samtal till både det nationella nödnumret 112 och informationsnumret 113 13 har ökat över tid, vilket medfört att svarstiderna blivit längre. Vidare medför det drastiskt försämrade säkerhetspolitiska läget behov av att ytterligare förstärka bolagets förmåga att ta emot och förmedla nödsamtal samt besvara frågor från allmänheten. Anslaget bör därför ökas med 25 000 000 kronor.

2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 1 448 916 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 2:6 *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* ökas med 130 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Efter förslag i propositionen Extra ändringsbudget för 2022 – Ersättningar på sjukförsäkringsområdet, stöd till företag, medel för testning och smittspårning samt åtgärder på skatteområdet och andra områden med anledning av coronaviruset, ökades anslaget med 20 000 000 kronor för kommunikationsinsatser till allmänheten med anledning av pandemin (prop. 2021/22:86, bet. 2021/22:FiU16, rskr. 2021/22:138).

MSB bör genomföra särskilda kommunikationsinsatser för att förbättra beredskapen hos allmänheten. Anslaget bör därför ökas med 60 000 000 kronor.

Vidare bör den uppdragsersättning som betalas till ideella organisationer för att öka den enskildes förmåga att förebygga och hantera olyckor, allvarliga händelser och kriser höjas. Anslaget bör därför ökas med 10 000 000 kronor.

Enskildas medvetenhet och kunskap om informations- och cybersäkerhet behöver öka. MSB bör därför, i samverkan med Polismyndigheten, genomföra en nationell informationskampanj som riktar sig till allmänheten och till företagare. Anslaget bör därför ökas med 40 000 000 kronor.

Det stöd som MSB lämnar inom informations- och cybersäkerhet behöver stärkas. Myndigheten bör därför utveckla det användarstöd som den lämnar. Myndigheten bör även stärka CERT-SE, dvs. den funktion som har till uppgift att stödja samhället i arbetet med att hantera och förebygga it-incidenter, samt vidta åtgärder som stärker förmågan att stå emot cyberattacker. Anslaget bör därför ökas med 15 000 000 kronor.

Regeringen avser att besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. MSB kommer att få ytterligare uppgifter inom ramen för en denna struktur. Anslaget bör därför ökas med 2 000 000 kronor.

Slutligen behöver myndighetens operativa förmåga vad gäller förstärkningsresurser som kan stödja en insats där farliga ämnen är inblandade stärkas. Anslaget bör därför ökas med 3 000 000 kronor.

Sammantaget bör anslaget ökas med 130 000 000 kronor.

2:8 Myndigheten för psykologiskt försvar

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 103 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 2:8 *Myndigheten för psykologiskt försvar* ökas med 10 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den drastiskt försämrade säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde har medfört behov av att öka enskildas medvetenhet och kunskap om oönskad informationspåverkan och annan vilseledande information. Myndigheten för psykologiskt försvar bör mot den bakgrunden genomföra en informationskampanj i syfte att öka allmänhetens förmåga att stå emot oönskad informationspåverkan. Anslaget bör därför ökas med 10 000 000 kronor.

3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 407 892 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* ökas med 12 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Det drastiskt försämrade säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Strålskyddsberedskapen bör därför förstärkas och vissa investeringar för det civila försvaret bör tidigareläggas. Det finns också behov av att säkerställa att Strålsäkerhetsmyndigheten kan ersätta kostnader för hantering av samtal från allmänheten till informationsnumret 113 13 vid händelse av en radiologisk olycka eller utsläpp i Sverige eller utomlands. Anslaget bör därför ökas med 12 000 000 kronor.

9.7 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

1:1 Biståndsverksamhet

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 49 985 150 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* ökas med 13 774 000 kronor.

Anslaget 1:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)* minskas med 13 774 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för internationellt bistånd.

Den del av verksamheten vid utlandsmyndigheterna som Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) svarar för påverkas av den svenska kronans växelkurs. Med de slutliga beräkningarna av valutakursförändringarna under 2021 som grund bedöms Sidas del av kostnaderna för utlandsmyndigheterna bli lägre än vad som tidigare beräknats. Anslaget 1:2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)* bör därför minskas med 13 774 000 kronor.

För att upprätthålla den av riksdagen fastställda biståndsramen till 1 procent av den vid budgeteringsstillfället beräknade bruttonationalinkomsten för 2022 behöver anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* tillföras ytterligare medel. Anslaget bör därför ökas med 13 774 000 kronor.

Deltagande i gemensamt företag inom ramen för Horisont Europa

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att regeringen under 2022 beslutar om att Sverige ska delta i det gemensamma företag som bildats enligt Rådets förordning (EU) 2021/2085 av den 19 november 2021 om bildande av gemensamma företag inom ramen för Horisont Europa, som genomförandestruktur för det tredje programmet för partnerskap mellan Europa och utvecklingsländer inom området klinisk prövning Global Hälsa European Developing Countries Clinical Trials Partnership 3 (GH EDCTP3).

Skälen för regeringens förslag: År 2003 inrättades ett partnerskap mellan Europa och utvecklingsländer inom området klinisk prövning (EDCTP). Efter beslut av regeringen bidrog Sverige genom Sida under åren 2006–2013 med ca 95 000 000 kronor i biståndsmedel till den första fasen av partnerskapet

(EDCTP1), och bidrar 2013–2023 med 25 000 000 kronor per år till den andra fasen (EDCTP2).

Inom ramen för EU:s forsknings- och innovationsprogram 2021–2027 har Europeiska unionens råd antagit förordning (EU) 2021/2085 av den 19 november 2021 om bildande av gemensamma företag inom ramen för Horisont Europa och om upphävande av förordningarna (EG) nr 219/2007, (EU) nr 557/2014, (EU) nr 558/2014, (EU) nr 559/2014, (EU) nr 560/2014, (EU) nr 561/2014 och (EU) nr 642/2014. Målet med de gemensamma företagen är bl.a. att i Afrika söder om Sahara fortsätta främja utveckling och användning av ny eller förbättrad medicinsk teknik. De ska också stärka forsknings- och innovationsbaserad kapacitet för att bekämpa infektionssjukdomar, främja partnerskap inom global hälsoforskning samt underlätta samordning mellan europeiska och afrikanska finansiärers, institutioners och myndigheters globala hälsostategier.

Inför genomförandet av det andra programmet bildades stiftelsen EDCTP Association med säte i Haag, Nederländerna, som tillsammans med EU, företrädd av Europeiska kommissionen, utgör medlemmar i partnerskapets tredje fas (EDCTP3). De europeiska ländernas deltagande i EDCTP3 sker genom medlemskap i EDCTP Association via medfinansiering av EDCTP3.

Erfarenheterna av medverkan i EDCTP1 och EDCTP2 är positiva. Därför bör Sveriges och Sidas engagemang i EDCTP fortsätta under EDCTP3, som förutses pågå 2022–2031. Mot denna bakgrund bör riksdagen godkänna att regeringen under 2022 beslutar om deltagande i det gemensamma företag som inrättats för ändamålet.

De ekonomiska åtaganden som följer av ett deltagande i EDCTP3 avses ingås med högst 25 000 000 kronor per år med stöd av det beställningsbemyndigande som finns för anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet*.

9.8 Utgiftsområde 8 Migration

1:2 Ersättningar och bostadskostnader

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 2 190 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:2 *Ersättningar och bostadskostnader* ökas med 9 800 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för utgifter för stöd till asylsökande och övriga kategorier som omfattas av lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., statsbidrag till kommuner och regioner samt boende för asylsökande.

Rysslands invasion av Ukraina och EU:s aktivering av rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta (massflyktsdirektivet) innebär att ett stort antal personer söker och förväntas söka skydd i Sverige. I nuläget bedöms att ca 76 000 personer på flykt från Ukraina kommer att söka skydd i Sverige under 2022. Till följd av detta förväntas utgifterna för ersättningar till kommuner och regioner och för Migrationsverkets boenden bli högre än beräknat. Anslaget bör därför ökas med 9 800 000 000 kronor. I enlighet med befintligt regelverk och OECD:s riktlinjer kommer avsevärda delar av de utökade kostnaderna att avräknas från biståndet under 2022.

1:9 Tillfälligt stöd till kommuner med anledning av kriget i Ukraina

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört på statens budget för innevarande år.

Regeringens förslag: Ett nytt anslag 1:9 *Tillfälligt stöd till kommuner med anledning av kriget i Ukraina* förs upp på statens budget med 500 000 000 kronor. Anslaget får användas för statsbidrag till kommuner för kostnader som avser mottagandet av personer som har beviljats tillfälligt skydd i Sverige på flykt från Ukraina.

Skälen för regeringens förslag: Ett stort antal personer söker skydd i Sverige till följd av Rysslands invasion av Ukraina och EU:s aktivering av massflyktsdirektivet. Med anledning av detta ställer många kommuner om delar av sin verksamhet för att hantera att personer från Ukraina som söker skydd i Sverige bor i kommunen. Detta kan innebära ökade kostnader för kommunerna som inte har kunnat förutses. Ett nytt anslag 1:9 *Tillfälligt stöd till kommuner med anledning av kriget i Ukraina* bör därför föras upp på statens budget med 500 000 000 kronor. Anslaget bör få användas för statsbidrag till kommuner för kostnader som avser mottagandet av personer som har beviljats tillfälligt skydd i Sverige på flykt från Ukraina.

9.9 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

1:1 Socialstyrelsen

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 765 160 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:1 *Socialstyrelsen* ökas med 2 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen avser mot denna bakgrund besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Inom ramen för denna struktur kommer Socialstyrelsen att få ytterligare uppgifter. Anslaget bör därför ökas med 2 000 000 kronor.

1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 31 417 886 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:6 *Bidrag till folkhälsa och sjukvård* ökas med 1 736 000 000 kronor.

Anslaget 2:3 *Bidrag till WHO* minskas med 5 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för insatser inom regeringens arbete med hälso- och sjukvård och folkhälsa, för extraordinära smittskyddsåtgärder som kan behöva vidtas i arbetet med utbrottet av coronaviruset som orsakar sjukdomen covid-19 och för överenskommelser med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

Efter förslag i propositionen Extra ändringsbudget för 2022 – Ersättningar på sjukförsäkringsområdet, stöd till företag, medel för testning och smittspårning samt andra åtgärder med anledning av coronaviruset ökades anslaget med

6 049 000 000 kronor för bl.a. testning och smittspårning samt vaccin mot covid-19 (prop. 2021/22:86, bet. 2021/22:FiU16, rskr. 2021/22:139).

Regeringen och SKR ingick den 22 december 2021 en överenskommelse om genomförande av vaccinering mot covid-19 som förutsätter att riksdagen avsätter tillräckliga medel för ändamålet under 2022. Enligt överenskommelsen ersätter staten regionerna bl.a. med ett schablonbelopp per given dos vaccin som ges i enlighet med Folkhälsomyndighetens rekommendationer och prioritetsordning. För närvarande rekommenderar Folkhälsomyndigheten en fjärde dos vaccin till äldre personer, de som bor på särskilt boende för äldre, personer med hemtjänst och personer med nedsatt immunförsvar. För att staten ska kunna ersätta regionerna för vaccinationer om Folkhälsomyndigheten skulle utöka sin rekommendation om en fjärde dos till att gälla hela den vuxna befolkningen behöver anslaget tillföras ytterligare medel. Anslaget bör därför ökas med 1 200 000 000 kronor.

Medel från anslaget används även för att utbetala ersättning till personer som insjuknat i narkolepsi till följd av vaccinering med vaccinet Pandemrix mot svininfluensan 2009–2010 i enlighet med lagen (2016:417) om statlig ersättning till personer som insjuknat i narkolepsi efter pandemivaccinering. Tidigare utbetalades ersättningen från läkemedelsförsäkringen. Till följd av att taket för totala utbetalningar från läkemedelsförsäkringen har nåtts har staten tagit över ansvaret att utge ersättning tidigare än beräknat. Detta har medfört att statens utbetalningar av ersättning har ökat. Anslaget bör därför ökas med 14 000 000 kronor.

Regeringen genomför insatser för att åstadkomma en långsiktigt hållbar finansiering av läkemedel. Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket ska vidta kostnadsdämpande åtgärder avseende läkemedel som ingår i läkemedelsförmånerna och samtidigt säkerställa prisdynamik och fortsatt god tillgång till läkemedel i Sverige. Anslaget bör därför ökas med 8 000 000 kronor.

Hälso- och sjukvårdens kapacitet har under de senaste åren blivit alltmer ansträngd, vilket lett till sämre tillgänglighet för patienterna. Det har också resulterat i en ökad belägningsgrad och högre belastning på vårdavdelningarna, inklusive akut-mottagningarna. En anledning till att antalet vårdplatser inte kan utökas är bristen på sjuksköterskor. För att öka kapaciteten i vården genom att bl.a. anställa fler sjuksköterskor, förbättra arbetsmiljön inom vården och utöka antalet vårdplatser inklusive intensivvårdsplatser, behöver anslaget tillföras ytterligare medel. Anslaget bör därför ökas med 500 000 000 kronor.

Läkemedelsverkets roll under pandemin har varit central både nationellt och på EU-nivå. Myndigheten har bl.a. utrett flera vacciner och läkemedel mot covid-19. Arbetet har krävt mobilisering av personella resurser. Därutöver har arbetet med att vaccinera hela den svenska befolkningen mot covid-19 medfört att antalet misstänkta biverkningsrapporter som kommit till Läkemedelsverket blivit betydligt större än tidigare. Det stora inflödet misstänkta biverkningar har fortsatt under 2022. För att säkerställa att den del av myndighetens arbete som är kopplat till vaccin mot covid-19 kan fortsätta med samma höga kvalitet även framöver behöver anslaget tillföras ytterligare medel. Anslaget bör därför ökas med 15 000 000 kronor. Finansiering sker delvis genom att anslaget 2:3 *Bidrag till WHO* minskas med 5 000 000 kronor. Minskningen bedöms inte påverka den verksamhet som finansieras från anslaget.

För att finansiera ökningen av anslaget 1:16 *Omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag* inom utgiftsområde 24 Näringsliv minskas anslaget 1:6 *Bidrag till folkhälsa och sjukvård* med 1 000 000 kronor.

Sammantaget bör anslaget ökas med 1 736 000 000 kronor.

4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet (bemyndigande)

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 8 960 490 000 kronor.

Vidare har regeringen ett bemyndigande att under innevarande år ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 308 000 000 kronor 2023–2025.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 4:5 *Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 305 000 000 kronor 2023–2025.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för att genom riktade insatser ge bättre förutsättningar för en ökad bemanning och kvalitet i omsorgen och främja ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg.

Inom ramen för anslaget utbetalas statsbidrag för de initiativ inom äldreområdet som framgår av finansutskottets betänkande för ökad kvalitet inom vård och omsorg om äldre (bet. 2020/21:FiU46, rskr. 2020/21:237). Det prestationsbaserade stödet för att minska andelen timanställningar inom äldreomsorgen och stödet för att utöka sjuksköterskebemanningen inom äldreomsorgen betalas ut till kommunerna året efter genomförd prestation. För att kunna ingå ekonomiska åtaganden för dessa insatser bör bemyndigandet ökas med 2 997 000 000 kronor.

4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 669 151 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:7 *Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.* minskas med 100 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för bidrag för att stimulera utvecklingen av socialt arbete samt för vissa administrativa utgifter kopplade till bidragsgivningen.

I budgetpropositionen för 2021 aviserades en ändring av den särskilda beräkningsregeln för försörjningsstöd, den s.k. jobbstimulansen, som innebar att den andel av arbetsinkomsten som inte ska beaktas vid bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd skulle öka från 25 till 50 procent. Syftet med förslaget var att minska margineffekterna i försörjningsstödet som uppstår vid arbetsinkomst, dvs. att försörjningsstödet minskar när inkomsten ökar. Ändringen föreslogs träda i kraft den 1 januari 2022 och kostnaderna för reformen beräknades till 100 000 000 kronor årligen fr.o.m. 2022.

Regeringen anser dock att förslaget behöver utredas ytterligare innan det kan genomföras. Mer information behövs om vilka effekter den nuvarande utformningen har, och en analys bör göras av hur konstruktionen kan bli så träffsäker som möjligt. Regeringen avser därför ge en kommitté i uppdrag att utreda frågan om drivkrafter till arbete inom det ekonomiska biståndet. Kommittén ska även bl.a. utvärdera effekterna av den befintliga jobbstimulansen.

Mot denna bakgrund bör anslaget minskas med 100 000 000 kronor.

9.10 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 7 407 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:7 *Ersättning för höga sjuklönekostnader* ökas med 5 800 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för utgifter för sjuklönekostnader enligt lagen (1991:1047) om sjuklön.

Efter förslag i propositionen Extra ändringsbudget för 2022 – Ersättningar på sjukförsäkringsområdet, stöd till företag, medel för testning och smittspårning samt andra åtgärder med anledning av coronaviruset ökades anslaget med 7 125 000 000 kronor till följd av återinförande av ersättning för kostnader för sjuklön utöver det normala och slopat krav på läkarintyg t.o.m. mars 2022 (prop. 2021/22:86, bet. 2021/22:FiU16, rskr. 2021/22:139).

Med anledning av spridningen av covid-19 infördes särskilda regler som innebar att staten fram till utgången av mars 2022 ersatte arbetsgivarna för sjuklönekostnader över den normala nivån. De inrapporterade sjuklönekostnaderna har blivit högre än vad som tidigare beräknats. Anslaget bör därför ökas med 5 800 000 000 kronor.

2:1 Försäkringskassan

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 9 281 366 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 2:1 *Försäkringskassan* ökas med 2 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Efter förslag i propositionen Extra ändringsbudget för 2022 – Ersättningar på sjukförsäkringsområdet, stöd till företag, medel för testning och smittspårning samt andra åtgärder med anledning av coronaviruset ökades anslaget med 50 000 000 kronor till följd av återinförande av bl.a. karensavdrag (prop. 2021/22:86, bet. 2021/22:FiU16, rskr. 2021/22:139).

Den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen avser mot denna bakgrund besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Inom ramen för denna struktur kommer Försäkringskassan att få ytterligare uppgifter. Anslaget bör därför ökas med 2 000 000 kronor.

9.11 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

1:1 Garantipension till ålderspension

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 13 416 400 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:1 *Garantipension till ålderspension* ökas med 118 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för utgifter för garantipension till ålderspension samt särskilt pensionstillägg enligt socialförsäkringsbalken och lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken.

Regeringen föreslår i denna proposition att de tillfälliga bestämmelser som möjliggör fortsatt utbetalning av garantipension och garantipension till omställningspension till personer bosatta inom EES, i Schweiz eller i Förenade kungariket förlängs i tre månader, fr.o.m. oktober t.o.m. december 2022 (se avsnitt 6). Förlängningen innebär ökade utgifter. Anslaget bör därför ökas med 118 000 000 kronor.

1:3 Bostadstillägg till pensionärer

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 11 836 400 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:3 *Bostadstillägg till pensionärer* ökas med 4 000 000 000 kronor.

Anslaget får även användas för utgifter för garantitillägg i bostadstillägget enligt socialförsäkringsbalken.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för utgifter för bostadstillägg till pensionärer och särskilt bostadstillägg till pensionärer enligt socialförsäkringsbalken och lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken.

Regeringen föreslår i denna proposition att en ny förmån, garantitillägg i bostadstillägget, införs inom ramen för bostadstillägget till pensionärer (se avsnitt 5). Bestämmelserna om den nya förmånen föreslås träda i kraft den 15 juli 2022. Den nya förmånen innebär ökade utgifter. Anslaget bör därför ökas med 4 000 000 000 kronor. För 2023 beräknas anslaget öka med 9 405 000 000 kronor, för 2024 beräknas anslaget öka med 9 175 000 000 kronor och fr.o.m. 2025 beräknas anslaget öka med 9 280 000 000 kronor. Ändamålet bör vidare utvidgas till att även omfatta utgifter för garantitillägg i bostadstillägget enligt socialförsäkringsbalken.

1:4 Äldreförsörjningsstöd

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 1 252 200 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:4 *Äldreförsörjningsstöd* minskas med 10 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för utgifter för äldreförsörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken.

Regeringen föreslår i denna proposition att en ny förmån, garantitillägg i bostadstillägget, införs inom ramen för bostadstillägget till pensionärer (se avsnitt 5). Bestämmelserna om den nya förmånen föreslås träda i kraft den 15 juli 2022. Den nya förmånen innebär minskade utgifter för äldreförsörjningsstöd. Anslaget bör därför minskas med 10 000 000 kronor. För 2023 beräknas anslaget minska med 115 000 000 kronor, för 2024 beräknas anslaget minska med 125 000 000 kronor och fr.o.m. 2025 beräknas anslaget minska med 145 000 000 kronor.

2:1 Pensionsmyndigheten

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 700 228 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 2:1 *Pensionsmyndigheten* ökas med 165 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslår i denna proposition att en ny förmån, garantitillägg i bostadstillägget, införs inom ramen för bostadstillägget till pensionärer (se avsnitt 5). Handläggningen av, och it-stödet för, den nya förmånen innebär ökade kostnader för Pensionsmyndigheten. Anslaget bör därför ökas med 165 000 000 kronor.

9.12 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

1:1 Barnbidrag

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 33 426 477 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:1 *Barnbidrag* får användas för utgifter för allmänna barnbidrag, flerbarnstillägg och förlängt barnbidrag enligt socialförsäkringsbalken och lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken. Anslaget får även användas för utgifter för tilläggsbelopp vid familjeförmåner enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för utgifter för allmänna barnbidrag, flerbarnstillägg och förlängt barnbidrag. Anslaget får även användas för utgifter för tilläggsbelopp vid familjeförmåner.

I budgetpropositionen för 2022 sänkades av förbiseende delar av det anslagsändamål som skulle ha funnits med (prop. 2021/22:1 utg.omr. 12). Ändamålet bör därför ändras så att det omfattar även utgifter enligt lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken samt så att hänvisningar görs till socialförsäkringsbalken och till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

1:2 Föräldraförsäkring

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 45 031 247 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:2 *Föräldraförsäkring* ökas med 1 140 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning.

Som en följd av hög smittspridning av bl.a. covid-19 har utgifterna för tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning varit betydligt högre än vad som tidigare beräknats. Utgifterna förväntas fortsätta att ligga på en hög nivå. Anslaget bör därför ökas med 1 140 000 000 kronor.

1:8 Bostadsbidrag

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 4 286 404 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:8 *Bostadsbidrag* ökas med 513 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för utgifter för bostadsbidrag till barnfamiljer samt till unga som fyllt 18 år men inte 29 år enligt socialförsäkringsbalken.

Regeringen föreslår i denna proposition ett tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer som har, eller senare under 2022 kommer att ha, rätt till bostadsbidrag (se avsnitt 7).

Tilläggsbidraget innebär ökade utgifter. Anslaget bör därför ökas med 513 000 000 kronor.

9.13 Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering

1:1 Etableringsåtgärder

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 142 030 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:1 *Etableringsåtgärder* ökas med 30 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för åtgärder för att främja etablering i arbets- och samhällslivet samt för statsbidrag till kommuner för detta ändamål. Med anledning av det kraftigt ökade mottagandet av personer som har beviljats tillfälligt skydd i Sverige på flykt från Ukraina har behovet av lokala insatser för att bl.a. skapa nätverk, stödja språkinlärning och ge socialt stöd ökat. Anslaget bör därför ökas med 30 000 000 kronor.

4:2 Delegationen mot segregation

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 18 416 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:2 *Delegationen mot segregation* ökas med 10 500 000 kronor.

Anslaget 4:1 *Åtgärder mot segregation* minskas med 10 500 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Till följd av riksdagens beslut om statens budget för 2022 ska Delegationen mot segregation upphöra som myndighet senast den 31 december 2022 (bet. 2021/22:AU1, rskr. 2021/22:106). Regeringen har mot denna bakgrund gett myndigheten i uppdrag att förbereda avvecklingen (A2021/02363). Avvecklingen innebär merkostnader som inte ryms inom anvisade medel. Anslaget bör därför ökas med 10 500 000 kronor.

Finansiering sker genom att anslaget 4:1 *Åtgärder mot segregation* minskas med motsvarande belopp.

9.14 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 7 810 253 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:1 *Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader* ökas med 51 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen arbetar för att införa etableringsjobb under första halvåret 2022. Genom reformen ska fler nyanlända och långtidsarbetslösa kunna få ett jobb och etablera sig på arbetsmarknaden. För att främja den fortsatta implementeringen behöver anslaget tillföras ytterligare medel. Anslaget bör därför ökas med 50 000 000 kronor.

Den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen avser mot denna bakgrund besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Inom ramen för denna struktur kommer Arbetsförmedlingen att få ytterligare uppgifter. Anslaget bör därför ökas med 1 000 000 kronor.

Sammantaget bör anslaget ökas med 51 000 000 kronor.

2:1 Arbetsmiljöverket

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 787 550 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 2:1 *Arbetsmiljöverket* får även användas för utgifter för statsbidrag till arbetsmarknadens parter och till ideella organisationer för att lämna information och rådgivning till personer som omfattas av lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för Arbetsmiljöverkets förvaltningsutgifter och utgifter för bidrag till myndigheter samt statsbidrag till arbetsmarknadens parter för arbete mot arbetslivskriminalitet.

För att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1937 av den 23 oktober 2019 om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten (visselblåsardirektivet) har regeringen beslutat om förordningen (2021:949) om statsbidrag för information och rådgivning om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden. Regeringen anser också att ett statsbidrag till arbetsmarknadens parter och ideella organisationer för information och rådgivning är nödvändigt för att genomföra visseblåsardirektivet. Anslaget bör därför även få användas för utgifter för statsbidrag till arbetsmarknadens parter och ideella organisationer för information och rådgivning till personer som omfattas av lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden.

9.15 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

1:1 Statens skolverk

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 1 367 338 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:1 *Statens skolverk* ökas med 1 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen avser mot denna bakgrund besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Inom ramen för denna struktur kommer Statens skolverk att få ytterligare uppgifter. Anslaget bör därför ökas med 1 000 000 kronor.

1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m. (bemyndigande)

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 4 303 000 000 kronor.

Vidare har regeringen ett bemyndigande att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 025 000 000 kronor 2023.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:7 *Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 825 000 000 kronor 2023.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan, fritidshemmet och pedagogisk omsorg. Anslaget används även för utgifter för statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan.

Statsbidraget till kommuner för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan beviljas per kalenderår (bidragsår) och Statens skolverk ska besluta bidragsramar för kommunerna. Kommunerna behöver information om bidragsramarnas storlek och Skolverket fattar därför beslut om bidragsramarna året innan bidragsåret. I samband med riksdagens beslut om statens budget för 2022 beräknades anslaget ökas med 800 000 000 kronor 2023 för en utökning av statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan (bet. 2021/22:Ubu1, rskr. 2021/22:108). För att kunna fatta beslut om bidragsramar under 2022 behöver bemyndigandet ökas med ett belopp motsvarande den beräknade ökningen av anslaget. Bemyndigandet bör därför ökas med 800 000 000 kronor.

1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 200 720 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:8 *Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.* ökas med 30 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för statsbidrag för barn och ungdomar som inte är folkbokförda i Sverige.

På grund av en hög efterfrågan på medel från anslaget, bl.a. för barn och ungdomar som inte är folkbokförda i Sverige, förväntas de utgifter som anslaget får användas för öka mer än beräknat. Anslaget bör därför ökas med 30 000 000 kronor.

1:19 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 3 815 236 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:19 *Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning* ökas med 43 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för statligt stöd för yrkeshögskoleutbildning samt statsbidrag för konst- och kulturutbildningar.

Efter förslag i budgetpropositionen för 2022 ökades anslaget med anledning av att privata utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan och konst- och kulturutbildningar fått ökade kostnader för mervärdesskatt (prop. 2021/22:1 utg.omr. 16, bet. 2021/22:UbU1, rskr. 2021/22:108). Deras kostnader för mervärdesskatt för 2022 bedöms dock bli högre än beräknat. Anslaget bör därför ökas med 43 000 000 kronor.

2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 950 902 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 2:64 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor* ökas med 15 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för bidrag till statliga universitet och högskolor, enskilda utbildningsanordnare av högskoleutbildning samt statliga myndigheter och andra organisationer med anknytning till högskoleområdet.

Med anledning av spridningen av covid-19 under 2021 begränsades antalet skrivande vid högskoleprovet. För att möjliggöra för fler att skriva högskoleprovet har Universitets- och högskolerådet fattat beslut om att provet ska genomföras vid två tillfällen under våren 2022. Det medför ökade kostnader för bl.a. lokaler, personal och distribution av prov. Anslaget bör därför ökas med 15 000 000 kronor.

3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 7 028 846 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* ökas med 300 000 000 kronor.

Anslaget 1:17 *Statligt stöd till vuxenutbildning* minskas med 300 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för bidrag till ett konsortium för konstruktion och drift av European Spallation Source (ESS).

Fördringar avseende konstruktionen av anläggningen ESS har medfört likviditetsbrist hos konsortiet. En tidigarelagd bidragsutbetalning 2022 möjliggör för ESS att kortsiktigt hantera den uppkomna situationen. Anslaget bör därför ökas med 300 000 000 kronor.

Finansiering sker genom att anslaget 1:17 *Statligt stöd till vuxenutbildning* minskas med motsvarande belopp. Minskningen bedöms inte påverka den verksamhet som finansieras från anslaget.

Bemyndigande om bidrag till European Spallation Source ERIC (ESS)

Regeringen har ett bemyndigande att under 2022 för anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* besluta om bidrag på högst 900 000 000 kronor till European Spallation Source ERIC (ESS).

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* besluta om bidrag på högst 1 200 000 000 kronor till European Spallation Source ERIC (ESS).

Skälen för regeringens förslag: Sverige har hittills betalat ut bidrag till konsortiet ESS uppgående till ca 7,2 miljarder kronor för konstruktion och initial drift av anläggningen, varav ca 5,8 miljarder kronor från anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation*.

För att konsortiet ska kunna hantera den likviditetsbrist som uppstått till följd av fördyringar avseende konstruktionen av anläggningen behöver vissa bidragsbetalningar tidigareläggas. I denna proposition föreslås således en ökning av anslaget. Bemyndigandet om bidrag till ESS bör därför ökas med 300 000 000 kronor. I och med den tidigarelagda utbetalningen kommer Sveriges betalningar till ESS att uppgå till totalt ca 7,5 miljarder kronor.

9.16 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete (bemyndigande)

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 2 100 582 000 kronor.

Vidare har regeringen ett bemyndigande att under 2022 besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2023.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 125 000 000 kronor 2023–2025.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för statsbidrag till allmän kulturverksamhet.

Genom riksdagens beslut om statens budget för 2022 tillfördes anslaget 100 000 000 kronor fr.o.m. 2022 för utveckling och införande av produktionsincitament för filminspelningar i Sverige (prop. 2021/22:1 utg.omr. 17, bet. 2021/22:KrU1, rskr. 2021/22:85).

Att producera och spela in en film eller dramaserie är en tidskrävande process, vilket medför att utbetalningar av stöd mot redovisade kostnader kan komma att behöva ske åren efter ansökan och beslut om stöd. För att möjliggöra att fler projekt kan genom-

föras behöver bemyndigandet dels ökas, dels förlängas. Bemyndigandet bör därför ökas med 100 000 000 kronor och förlängas till 2025.

9:2 Stöd till trossamfund

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 81 919 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 9:2 *Stöd till trossamfund* ökas med 8 510 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för utgifter för statsbidrag till trossamfund.

Justitiekanslern beslutade i oktober 2021 att staten ska betala skadestånd till ett trossamfund för uteblivna organisationsbidrag enligt förordningen (1999:974) om statsbidrag till trossamfund (Justitiekanslerns beslut den 21 oktober 2021 i ärende 2020/4305). Kostnaderna för att täcka skadeståndet har hanterats genom en ökad anslagskredit för 2021. För att täcka den utnyttjade anslagskrediten behöver anslaget tillföras ytterligare medel. Anslaget bör därför ökas med 8 510 000 kronor.

13:5 Insatser för den ideella sektorn

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 128 758 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 13:5 *Insatser för den ideella sektorn* ökas med 100 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för uppföljning och annan verksamhet för genomförandet av politiken för det civila samhället.

Efter förslag i propositionen Extra ändringsbudget för 2022 – Slopad karenstid för stöd vid korttidsarbete, förstärkt evenemangsstöd och andra åtgärder med anledning av coronaviruset samt kompensation till hushållen för höga elpriser ökades anslaget med 80 000 000 kronor för att möta en ökad efterfrågan på stöd från organisationer för insatser för personer i socialt särskilt utsatta situationer till följd av spridningen av covid-19 samt återinförda restriktioner och allmänna råd (prop. 2021/22:113, bet. 2021/22:FiU44, rskr. 2021/22:171).

Ett stort antal personer söker skydd i Sverige till följd av Rysslands invasion av Ukraina och EU:s aktivering av massflyktsdirektivet. Detta har lett till stora behov av humanitära insatser via organisationer inom det civila samhället, t.ex. i form av samordning av och stöd till olika slags frivilliginsatser i samband med mottagandet av skyddsbehövande. Ytterligare medel behövs för att stöd ska kunna lämnas till dessa insatser. Anslaget bör därför ökas med 100 000 000 kronor.

Lån till Tekniska museet

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 besluta att Stiftelsen Tekniska museet får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i byggnationen av en ny visualiseringsdom som inklusive tidigare upplåning för andra investeringar uppgår till högst 40 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Stiftelsen Tekniska museet har påbörjat byggnationen av en ny sfärisk byggnad i form av en visualiseringsdom för att öka barns och ungas intresse för teknik och naturvetenskap. Till följd av spridningen av

covid-19 har stiftelsens intäkter minskat, varför delar av byggnationen nu behöver finansieras med lån. Stiftelsens behov av lån för detta ändamål beräknas uppgå till 10 000 000 kronor. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2022 besluta att Stiftelsen Tekniska museet får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i byggnationen av en ny visualiseringsdom som inklusive tidigare upplåning för andra investeringar uppgår till högst 40 000 000 kronor.

9.17 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

1:5 Statens geotekniska institut

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 56 847 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:5 *Statens geotekniska institut* ökas med 1 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Statens geotekniska institut (SGI) stödjer Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i bedömningen av ansökningar från kommuner om ersättning för åtgärder som vidtas för att förebygga jordskred och andra naturolyckor. Antalet sådana ansökningar förväntas öka. Anslaget bör därför ökas med 1 000 000 kronor.

Finansiering sker genom att anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap minskas med motsvarande belopp.

1:6 Lantmäteriet

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 688 817 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:6 *Lantmäteriet* ökas med 1 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen avser mot denna bakgrund besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Inom ramen för denna struktur kommer Lantmäteriet att få ytterligare uppgifter. Anslaget bör därför ökas med 1 000 000 kronor.

9.18 Utgiftsområde 19 Regional utveckling

1:1 Regionala utvecklingsåtgärder

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 2 060 937 000 kronor.

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att regeringen under 2022 beslutar om medlemskap i European Regional Policy Research Consortium och bemyndigar regeringen att under 2022–2024 för anslaget 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder* besluta om en årlig medlemsavgift på högst 400 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: European Regional Policy Research Consortium (EoRPA) är ett konsortium med syftet att bedriva forskning och kunskapsutbyte om

regional utvecklingspolitik. EoRPA:s verksamhet omfattar jämförande och analyserande studier i ett europeiskt perspektiv av frågor av betydelse för regional utvecklingspolitik, inklusive sammanhållningspolitiken, samt fortlöpande bedömningar av regionala företagsstöd. Sverige har deltagit i EoRPA:s arbete sedan 1985. Det senaste avtalet avseende EoRPA gällde t.o.m. 2021. Den nya avtalsperioden avser 2022–2024.

I Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030 (skr. 2020/21:133) framgår bl.a. att den forskning som bedrivs om regional utveckling och landsbygdsutveckling är central för lärandet och en forskningsbaserad kunskapsutveckling. Mot denna bakgrund bör riksdagen godkänna att regeringen under 2022 beslutar om medlemskap i EoRPA och bemyndiga regeringen att under 2022–2024 för anslaget besluta om medlemsavgifter på högst 400 000 kronor per år.

1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020 (bemyndigande)

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 1 600 000 000 kronor.

Vidare har regeringen ett bemyndigande att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 500 000 000 kronor för 2023.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 552 000 000 kronor för 2023.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för utbetalningar av medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden för programperioden 2014–2020.

Verksamheten inom regionalfondsprogrammen omfattar bl.a. fleråriga projekt som medför utgifter för kommande budgetår. Flera projekt har blivit försenade och utbetalningar uppskjutna till följd av spridningen av covid-19. Detta har inneburit dels lägre utbetalningar av medel under 2021 än vad som tidigare beräknats, dels att utbetalningarna av medel för 2022 beräknas bli lägre än förväntat. Sammantaget innebär detta ökade utbetalningar kommande år och därmed ett behov av ett ökat bemyndigande för 2022 för att kunna använda EU-medlen från programmen. Bemyndigandet bör därför ökas med 52 000 000 kronor.

9.19 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

1:1 Naturvårdsverket

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 645 033 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:1 *Naturvårdsverket* ökas med 1 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen avser mot denna bakgrund besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Inom ramen för denna struktur kommer Naturvårdsverket att få ytterligare uppgifter. Anslaget bör därför ökas med 1 000 000 kronor.

1:4 Sanering och återställning av förorenade områden

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 1 167 318 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* minskas med 10 750 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: För att finansiera ökningen av anslaget 1:12 *Riksgäldskontoret* inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning och delvis finansiera ökningen av anslaget 1:7 *Avgifter till Internationella organisationer* minskas anslaget med 10 750 000 kronor. Minskningen bedöms inte påverka den verksamhet som finansieras från anslaget.

1:7 Avgifter till Internationella organisationer

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 282 131 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:7 *Avgifter till Internationella organisationer* ökas med 7 750 000 kronor.

Anslaget 1:3 *Åtgärder för värdefull natur* minskas med 3 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för utgifter för medlemsavgifter och stöd till internationella organisationer.

Den 10 september 2021 antog FN:s generalförsamling en resolution med bestämmelser för genomförandet av Stockholm+50 (A/75/L.135). Bland annat fastslogs bestämmelser för hur FN-systemet ska förbereda och genomföra Stockholm+50, och att Sverige som värdland åtar sig att täcka FN:s kostnader för detta. De senaste beräkningarna av FN-systemets kostnader för Stockholm+50 överstiger de som låg till grund för budgetpropositionen för 2022. Anslaget bör därför ökas med 7 750 000 kronor.

Finansiering sker genom att anslaget 1:3 *Åtgärder för värdefull natur* minskas med 3 000 000 kronor och genom att anslaget 1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* minskas med 4 750 000 kronor. Minskningarna bedöms inte påverka den verksamhet som finansieras från anslagen.

1:8 Klimatbonus

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 3 510 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:8 *Klimatbonus* ökas med 3 900 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för bidrag till fysiska och juridiska personer som förvärvat en ny klimatbonusbil.

Försäljningen av klimatbonusbilar, dvs. elbilar, laddhybrider och gasbilar, har ökat snabbare än förväntat. Det är framför allt försäljningen av elbilar som har ökat sedan den 1 juli 2021 och som bedöms fortsätta att öka. Antalet sålda klimatbonusbilar beräknas uppgå till drygt 150 000 bilar under perioden juli 2021–juni 2022, vilket motsvarar omkring 60 procent av nybilsförsäljningen. Det är nästan en fördubbling jämfört med den senaste tolv månaders perioden. Anslaget behöver till följd av detta tillföras ytterligare medel. Anslaget bör därför ökas med 3 900 000 000 kronor.

1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 298 143 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:9 *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* ökas med 2 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen avser mot denna bakgrund besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Inom ramen för denna struktur kommer Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) att få ytterligare uppgifter. Anslaget bör därför ökas med 1 000 000 kronor.

SMHI stödjer MSB i bedömningen av kommunernas ansökningar om ersättning för åtgärder som vidtas för att förebygga jordskred och andra naturolyckor. Antalet sådana ansökningar förväntas öka. Anslaget bör därför ökas med 1 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap minskas med motsvarande belopp.

Sammantaget bör anslaget ökas med 2 000 000 kronor.

1:19 Industriklivet (bemyndigande)

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 909 000 000 kronor.

Vidare har regeringen ett bemyndigande att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 000 000 000 kronor 2023–2029.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:19 *Industriklivet* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 500 000 000 kronor 2023–2029.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter kopplade till åtgärder såsom forskning, förstudier och investeringar, som bidrar till att minska industrins processrelaterade utsläpp av växthusgaser.

Industriklivet introducerades 2018 och sedan dess har stöd delats ut till forskning, genomförbarhetsstudier och pilotprojekt. En del av tekniken som har testats är nu tillräckligt mogen för att testas i demonstrationsanläggningar eller implementeras i fullskaliga anläggningar. Ansökningarna avseende dessa projekt beräknas omfatta så höga belopp att de inte ryms inom bemyndigandet. Ett ökat bemyndigande skulle innebära större möjligheter att bevilja investeringsstöd, och därmed även främja en grön omställning av industrin. Bemyndigandet bör därför ökas med 1 500 000 000 kronor.

1:24 Biogasstöd

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 500 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:24 *Biogasstöd* minskas med 50 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för stöd för produktion och förädling av biogas.

För att finansiera ökningen av anslaget 1:19 *Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket* inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel minskas anslaget med 50 000 000 kronor. Minskningen bedöms inte påverka den verksamhet som finansieras från anslaget.

Ändrad investeringsplan för Naturvårdsverket

Regeringens förslag: Investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2022–2024 godkänns som en riktlinje för Naturvårdsverkets investeringar (tabell 9.2).

Skälen för regeringens förslag: Riksdagens beslut om statens budget för 2022 innebar att anslaget 1:14 *Skydd av värdefull natur* minskades med 2 005 000 000 kronor 2022 och beräknas minska med samma belopp 2023 och 2024 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 20, bet. 2021/22:MJU1, rskr. 2021/22:110). Minskningen innebär att Naturvårdsverkets investeringar i fastigheter och markanläggningar som ingår i den investeringsplan för 2022–2024 som riksdagen har godkänt inte har full finansiering. Investeringsplanen behöver därför revideras. Den ändrade investeringsplanen (se tabell 9.2) innebär att Naturvårdsverkets samhällsinvesteringar för 2022–2024 beräknas uppgå till drygt 7,6 miljarder kronor i stället för de ca 13,7 miljarder kronor som var omfattningen i den godkända investeringsplanen.

Mot denna bakgrund bör investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2022–2024 godkännas som en riktlinje för Naturvårdsverkets investeringar.

Tabell 9.2 Investeringsplan för Naturvårdsverket

Miljoner kronor

	Utfall 2020	Utfall 2021	Prognos 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024	Summa 2022–2024
Anskaffning och utveckling av nya investeringar	858	1 656	1 690	1 377	1 376	4 443
Skydd av värdefull natur (del av 1:14)	843	1 628	1 631	1 326	1 326	4 282
Byggnader, anläggningar m.m. i anslutning till skyddad värdefull natur (del av 1:3 ap.2)	15	28	59	51	51	160
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>144</i>	<i>240</i>	<i>209</i>	<i>201</i>	<i>201</i>	<i>610</i>
– byggnader, mark och annan fast egendom	144	240	209	201	201	610
Finansiering av anskaffning och utveckling	858	1 656	1 690	1 377	1 376	4 443
Anslag 1:3 Åtgärder för värdefull natur	15	28	59	51	51	160
Anslag 1:14 Skydd av värdefull natur	843	1 628	1 631	1 326	1 326	4 284
Vidmakthållande av befintliga investeringar	1 009	1 684	1 832	718	619	3 169
Skötsel av skyddade områden, artbevarande, friluftsliv m.m.	1 009	1 684	1 832	718	619	3 169
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>1 009</i>	<i>1 684</i>	<i>1 832</i>	<i>718</i>	<i>619</i>	<i>3 169</i>
Finansiering vidmakthållande	1 009	1 684	1 832	718	619	3 169
Anslag 1:3 Åtgärder för värdefull natur	1 009	1 684	1 832	718	619	3 169
Totala utgifter för anskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	1 867	3 340	3 522	2 095	1 995	7 612
Totalt varav investeringar i anläggningstillgångar	144	240	209	201	201	610

9.20 Utgiftsområde 21 Energi

1:1 Statens energimyndighet

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 419 387 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:1 *Statens energimyndighet* ökas med 2 000 000 kronor

Skälen för regeringens förslag: Den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen avser mot denna bakgrund besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Inom ramen för denna struktur kommer Statens energimyndighet att få ytterligare uppgifter. Anslaget bör därför ökas med 2 000 000 kronor.

1:2 Insatser för energieffektivisering

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 18 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:2 *Insatser för energieffektivisering* ökas med 10 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för att utveckla och introducera ny energieffektiv teknik på marknaden samt stöd till energieffektiv teknik samt för genomförande av EU-rättsakter.

Under vintern 2021/22 har elpriserna varit exceptionellt höga. Många småhusägare har därför haft högre kostnader än tidigare för att värma sina hus. Rysslands invasion av Ukraina innebär vidare en ökad osäkerhet för hur elpriserna kan komma att utvecklas. Arbetet med energieffektivisering med inriktning på småhus bör intensifieras för att småhusägare ska stå bättre rustade om elkostnaderna blir höga framöver. En förstärkning av detta arbete bidrar dessutom till att bättre kunna möta kommande skärpta och bindande energieffektiviseringskrav från EU. Anslaget bör därför ökas med 10 000 000 kronor.

1:6 Energimarknadsinspektionen

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 184 294 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:6 *Energimarknadsinspektionen* ökas med 1 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret under 2022. Regeringen avser mot denna bakgrund besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Inom ramen för denna struktur kommer Energimarknadsinspektionen att få ytterligare uppgifter. Anslaget bör därför ökas med 1 000 000 kronor.

1:8 Elberedskap

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 361 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:8 *Elberedskap* ökas med 80 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för elberedskap.

Till följd av Rysslands invasion av Ukraina har risken för störningar i energi-försörjningens leveranskedjor ökat. Det behövs därför en ökad tillgång till reservkraft och reservmaterial inom elförsörjningen. Vidare bör utbildning om och kompetensförsörjning rörande elberedskap stärkas. Anslaget bör därför ökas med 50 000 000 kronor.

Det behöver mot samma bakgrund även genomföras insatser för att förstärka drivmedelsförsörjningen och leveranskedjorna för drivmedel. Till följd av detta behöver anslaget tillföras ytterligare medel. Anslaget bör därför ökas med 30 000 000 kronor.

Sammantaget bör anslaget ökas med 80 000 000 kronor.

9.21 Utgiftsområde 22 Kommunikationer

1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 31 929 785 000 kronor.

Vidare har regeringen ett bemyndigande att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 108 500 000 000 kronor 2023–2050.

Regeringens förslag: Anslaget 1:1 *Utveckling av statens transportinfrastruktur* ökas med 30 000 000 kronor.

Anslaget 1:1 *Utveckling av statens transportinfrastruktur* får även användas för utgifter för medfinansiering till regionerna för deras kostnader att utveckla och integrera regionala biljettsystem för ökad nationell tillgång till kollektivtrafikens biljetter.

Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:1 *Utveckling av statens transportinfrastruktur* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 115 900 000 000 kronor under 2023–2050.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för förvaltningskostnader och andra åtgärder för beredskap och civilt försvar inom transportområdet, för medfinansiering till regionerna för deras kostnader för att införa ett nationellt biljettsystem för kollektivtrafik och för utgifter för investeringar i statliga vägar och järnvägar, stora och strategiska farleder och slussar.

Det drastiskt försämrade säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Behovet av bl.a. samordning och ledning i frågor som rör den statliga transportinfrastrukturen kommer till följd av detta att bli större. Anslaget bör därför ökas med 28 000 000 kronor.

Regeringen avser vidare, mot bakgrund av vad som anförs ovan, besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Inom ramen för denna struktur kommer Trafikverket att få ytterligare uppgifter. Anslaget bör därför ökas med 2 000 000 kronor.

Sammantaget bör anslaget ökas med 30 000 000 kronor.

Efter förslag i budgetpropositionen för 2022 ökades anslaget med 105 000 000 kronor för arbetet med ett nationellt biljettsystem för all kollektivtrafik i hela Sverige (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:TU1, rskr. 2021/22:98). I samband med genomförandet har det visat sig finnas behov av att justera den inriktning som legat till grund för hur ett system bäst utformas. Regeringen anser att de befintliga biljettsystemen, som de regionala kollektivtrafikmyndigheterna ansvarar för, bör anpassas för att dessa bättre ska kunna samordnas nationellt. Anslagsändamålet behöver därför utvidgas så att anslaget även kan användas för utgifter för medfinansiering till regionerna för deras kostnader för att utveckla och integrera regionala biljettsystem för ökad nationell tillgång till kollektivtrafikens biljetter.

Trafikverket har genomfört ett större strukturarbete under en längre tid i syfte att bl.a. uppnå en mer rättvisande fördelning av kostnader mellan olika anslag och lån i Riksgäldskontoret. Det har inneburit att vissa kostnader för Västsvenska paketet och tunnelbaneutbyggnaden i Stockholm behöver omfördelas och att de i stället för att finansieras med överskott från trängselskatt i Göteborg respektive Stockholm kommer att belasta anslaget kommande år. Vidare har vissa kostnadsökningar uppstått och viss

upphandling av produktion som beräknats till 2021 respektive 2023 förväntas i stället genomföras under 2022. Bemyndigandet bör därför ökas med 7 400 000 000 kronor.

1:2 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 30 402 263 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:2 *Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur* ökas med 769 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för kompensation till godstransportörer på spår för icke internaliserade kostnader avseende godstransporter på väg respektive inom sjöfarten.

Efter förslag i budgetpropositionen för 2021 avsattes medel för en miljökompensation för godstransporter på järnväg om 400 000 000 kronor per år för 2021–2025 (prop. 2020/21:1 utg. omr. 22, bet. 2020/21:TU1, rskr. 2020/21:131). Efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2021 avsattes ytterligare 150 000 000 kronor per år för 2021–2025 (prop. 2020/21:99, bet. 2020/21:FiU21, rskr. 2020/21:385).

Företag som tillhandahåller godstransporter på järnväg uppvisar fortsatt en låg lönsamhet. Detta medför en risk för neddragningar i verksamheterna, vilket kan leda till en minskad överflyttning av godstransporter från väg till järnväg. En ytterligare utökad miljökompensation bedöms kunna motverka en sådan utveckling. Anslaget bör därför ökas med 697 000 000 kronor. Stödet förutsätter godkännande av Europeiska kommissionen.

Det drastiskt försämrade säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen bedömer därför att tillgången till bl.a. drivmedel, bandvagnar och reservbroar behöver säkerställas för att kunna vidmakthålla den statliga transportinfrastrukturen. Anslaget bör därför ökas med 72 000 000 kronor.

Sammantaget bör anslaget ökas med 769 000 000 kronor.

2:1 Post- och telestyrelsen

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 87 679 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 2:1 *Post- och telestyrelsen* ökas med 5 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen avser mot denna bakgrund besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Inom ramen för denna struktur kommer Post- och telestyrelsen att få ytterligare uppgifter. Anslaget bör därför ökas med 2 000 000 kronor.

Vidare behöver krisberedskapen och det civila försvaret inom områdena elektroniska kommunikationer och post stärkas. Anslaget bör därför ökas med 3 000 000 kronor.

Sammantaget bör anslaget ökas med 5 000 000 kronor.

2:5 Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 1 561 014 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 2:5 *Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation* ökas med 77 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för åtgärder samt samordningsinsatser för driftsäkra och tillgängliga elektroniska kommunikationer.

Det drastiskt försämrade säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen bedömer att robustheten inom elektroniska kommunikationer och post behöver förstärkas. För att tidigare lägga planerade materielinköp behöver anslaget tillföras ytterligare medel. Anslaget bör därför ökas med 77 000 000 kronor.

2:6 Myndigheten för digital förvaltning

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 156 845 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 2:6 *Myndigheten för digital förvaltning* ökas med 1 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen avser mot denna bakgrund besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Inom ramen för denna struktur kommer Myndigheten för digital förvaltning att få ytterligare uppgifter. Anslaget bör därför ökas med 1 000 000 kronor.

9.22 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 183 349 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:6 *Bekämpning av smittsamma djursjukdomar* ökas med 84 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för bekämpning av och beredskap mot smittsamma djursjukdomar.

Vissa av de som flyr till Sverige från Ukraina har med sig sällskapsdjur. När sällskapsdjuren förs in i landet behöver kontroller genomföras enligt Europaparlamentet och rådets förordning (EU) nr 576/2013 av den 12 juni 2013 om förflyttning av sällskapsdjur utan kommersiellt syfte och om upphävande av förordning (EG) nr 998/2003 och enligt andra tillämpliga EU-bestämmelser och nationella bestämmelser. Ytterligare medel behövs för att genomföra dessa kontroller. Anslaget bör därför ökas med 53 000 000 kronor.

Till följd av bl.a. ett stort utbrott av fågelinfluensa bedöms utgifter för ersättning till företagare och för andra lagstadgade åtgärder bli högre än vad som tidigare beräknats. Anslaget bör därför ökas med 31 000 000 kronor.

Sammantaget bör anslaget ökas med 84 000 000 kronor.

1:8 Statens jordbruksverk

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 615 698 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:8 *Statens jordbruksverk* ökas med 5 500 000 kronor.

Anslaget 1:15 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* minskas med 4 500 000 kronor.

Regeringen bemyndigas att disponera de avgifter som tas ut med stöd av växtskyddslagen (2022:000) för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet inom växtskyddsområdet.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen avser att införa ett tillfälligt stöd riktat till företag som bedriver växthusodling samt gris- och fjäderfäsektorerna (se anslaget 1:17 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur*). För att Statens jordbruksverk ska kunna bidra i arbetet med genomförandet av stödet behöver anslaget tillföras medel. Anslaget bör därför ökas med 1 000 000 kronor.

Statens jordbruksverk har i januari 2022 fått i uppgift att rapportera försäljning och användning av antimikrobiella läkemedel till djur enligt artikel 57 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/6 av den 11 december 2018 om veterinärmedicinska läkemedel och om upphävande av direktiv 2001/82/EG. För att Statens jordbruksverk ska kunna utföra uppgiften behöver anslaget tillföras ytterligare medel. Anslaget bör därför ökas med 4 500 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 1:15 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* minskas med motsvarande belopp. Minskningen innebär att avsatta medel för det s.k. vildsvinspaketet blir mindre för 2022. Denna satsning sträcker sig dock till 2025 och minskningen bedöms inte påverka det sammantagna resultatet.

Sammantaget bör anslaget ökas med 5 500 000 kronor.

Avgifter tas för närvarande ut för att finansiera offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet enligt den nuvarande växtskyddslagen (1972:318), t.ex. avgifter för kontroll som görs vid införsel av växter och växtprodukter från tredjeland, kontroll vid utfärdande av sundhetscertifikat vid export, kontroll av företag som producerar växter som ska vara försedda med växtpass, avgifter för registrering av yrkesmässig odling samt handläggning av frågor om tillstånd. Regeringen har den 17 mars 2022 beslutat propositionen En ny växtskyddslag (prop. 2021/22:148). I propositionen lämnas förslag på en ny växtskyddslag i syfte att anpassa svensk lagstiftning till EU-förordningar om skyddsåtgärder och offentlig kontroll avseende bekämpning av växtskadegörare. Förslaget innebär inte några ändringar i sak i fråga om vilka avgifter som ska tas ut. Regeringen bör bemyndigas att disponera avgifter som tas ut med stöd av den nya växtskyddslagen.

1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk (bemyndigande)

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 174 200 000 kronor.

Vidare har regeringen ett bemyndigande att under innevarande år besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 65 000 000 kronor 2023.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:13 *Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 101 000 000 kronor 2023.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för utgifter för att finansiera det belopp som motsvarar EU:s medfinansiering av åtgärder inom havs- och fiskeriprogrammet.

Genomförandet av havs- och fiskeriprogrammet med finansiering från Europeiska havs- och fiskerifonden 2014–2020 omfattar fleråriga projekt och investeringar som medför utgifter för kommande år. År 2023 är det sista året medel kan betalas ut inom ramen för programmet. Flera projekt har blivit försenade och utbetalningar uppskjutna till följd av spridningen av covid-19. Dessutom beslutade regeringen om en ändring i programmet under 2021, vilket har medfört behov av att omfördela medel mellan åren. För att de EU-medel som tilldelats Sverige ska kunna nyttjas i så stor utsträckning som möjligt behöver fler åtaganden kunna ingås under 2022. Bemyndigandet bör därför ökas med 36 000 000 kronor.

1:14 Livsmedelsverket

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 344 398 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:14 *Livsmedelsverket* minskas med 3 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen avser mot denna bakgrund besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Inom ramen för denna struktur kommer Livsmedelsverket att få ytterligare uppgifter. Anslaget bör därför ökas med 2 000 000 kronor.

Vidare medför det drastiskt försämrade säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde att kunskapen kring kemiska, biologiska och radionukleära hot, inklusive den nationella analysförmågan, på dricksvattenområdet behöver förstärkas. Anslaget bör därför ökas med 4 000 000 kronor.

För att finansiera ökningen av anslaget 1:26 *Nedsättning av slakteriangifter* minskas anslaget med 9 000 000 kronor. Minskningen föranleds av att en verksamhet byter finansieringskälla och påverkar därför inte den verksamhet som fortsatt finansieras från anslaget.

Sammantaget bör anslaget minskas med 3 000 000 kronor.

1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 3 783 297 000 kronor.

Vidare har regeringen ett bemyndigande att under innevarande år ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 005 400 000 kronor 2023–2025.

Regeringens förslag: Anslaget 1:17 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* ökas med 300 000 000 kronor.

Anslaget 1:17 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* får även användas för utgifter för ekonomiskt stöd till lantbrukare och trädgårdsnäringen som drabbats av höjda priser på insatsvaror 2022.

Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:17 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 138 000 000 kronor 2023–2029.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för nationell medfinansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för 2014–2020, inklusive förlängningsåren 2021 och 2022.

Under 2021 drabbades delar av lantbruket av ökade kostnader för insatsvaror. Dessa kostnader förväntas fortsätta öka under 2022 och regeringen avser därför att införa ett tillfälligt stöd riktat till företag som bedriver växthusodling samt till gris- och fjäderfäsektorerna. Anslaget bör därför ökas med 300 000 000 kronor. Anslagets ändamål behöver vidare utvidgas till att även omfatta utgifter för ekonomiskt stöd till lantbrukare och trädgårdsnäringen som drabbats av höjda priser på insatsvaror 2022.

Huvuddelen av åtgärderna som finansieras från anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar. Av förbiseende angavs i budgetpropositionen för 2022 bemyndigandets slutår till 2025 i stället för 2029, vilket även riksdagen beslutade om (prop. 2021/22:1, utg.omr. 23, bet. 2021/22:MJU2, rskr. 2021/22:99). Mot denna bakgrund bör bemyndigandets slutår förlängas till 2029.

Statsbidrag till kommuner med geografiska och demografiska utmaningar finansieras från anslaget, men den nuvarande nivån på bemyndigandet möjliggör inte några långsiktiga ekonomiska åtaganden. Att driva kommunalt utvecklingsarbete och bevilja medel till utvecklingsprojekt förutsätter att kommunerna kan ha en långsiktighet i arbetet och att de kan bevilja insatser med utbetalningar under flera år. För detta behöver ekonomiska åtaganden om 138 000 000 kronor ingås. Det nuvarande bemyndigandet bedöms till ett belopp om 5 400 000 kronor kunna nyttjas för detta. Bemyndigandet bör därför ökas med 132 600 000 kronor.

1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 42 330 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:19 *Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket* ökas med 50 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för stöd till metangasreducering.

Nivån på stödet till produktion av biogas från gödsel behöver ökas genom en metangasreduceringspremie om upp till 40 öre per kilowattimme, i enlighet med förslag från Biogasmarknadsutredningen (SOU 2019:63). Anslaget bör därför ökas med 50 000 000 kronor.

Finansiering sker genom att anslaget 1:24 *Biogasstöd* inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård minskas med motsvarande belopp.

1:22 Främjande av rennäringen m.m.

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 125 915 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:22 *Främjande av rennäringen m.m.* ökas med 10 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för utgifter till åtgärder för främjande av rennäringen.

Medel från anslaget finansierar bl.a. katastrofskadeskydd enligt 35 a § rennäringsförordningen (1993:384). Svåra betesförhållanden under vintern 2021/22 har medfört att samebyarnas behov av stödutfodring ökat. Anslaget bör därför ökas med 10 000 000 kronor.

1:26 Nedsättning av slakteriavgifter

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 73 237 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:26 *Nedsättning av slakteriavgifter* ökas med 9 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för nedsättning av avgifter för den offentliga kontroll och annan offentlig verksamhet som görs vid slakterier och vilthanteringsanläggningar i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen.

Efter förslag i budgetpropositionen för 2022 överfördes medel från anslaget 1:26 *Nedsättning av slakteriavgifter* till anslaget 1:14 *Livsmedelsverket* (prop. 2021/22:1 utg.omr. 23, bet. 2021/22:MJU2, rskr. 2021/22:99). En del av beloppet som överfördes ska användas till stöd för genomförande av det nationella kontrollprogrammet för salmonella vid slakterier och vilthanteringsanläggningar. Då kontrollprogrammet huvudsakligen finansieras med avgifter är det mer ändamålsenligt att stöd för genomförandet av kontrollprogrammet i stället finansieras från anslaget 1:26 *Nedsättning av slakteriavgifter*. Anslaget bör därför ökas med 9 000 000 kronor.

1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 15 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:27 *Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet* ökas med 10 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Det drastiskt försämrade säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen avser mot denna bakgrund utöka och förstärka den nationella förmågan avseende nödvattenförsörjningen. För att Livsmedelsverket ska kunna genomföra dessa insatser behöver anslaget tillföras ytterligare medel. Anslaget bör därför ökas med 10 000 000 kronor.

9.23 Utgiftsområde 24 Näringsliv

1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 3 540 255 000 kronor.

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att regeringen under 2022 beslutar om medlemskap i det europeiska partnerskapet för metrologi och bemyndigar regeringen att under 2022–2027 för anslaget 1:2 *Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling* besluta om bidrag på totalt högst 250 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för behovsmotiverad forsknings- och utvecklingsverksamhet, utveckling av innovationssystem och programanknutna utgifter. Anslaget används även för statsbidrag till RISE Research Institutes of Sweden AB (RISE AB) för riksmätplatser.

Genom Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2021/2084 av den 24 november 2021 om unionens deltagande i det europeiska partnerskapet för metrologi har ett europeiskt partnerskap inom ramen för EU:s ramprogram för forskning och innovation, Horisont Europa, startats. Mätvetenskap och mätteknik påverkar många delar av samhället. Det europeiska partnerskapet för metrologi ska arbeta för att harmonisera medlemsländernas mätstandarder och bidra till att uppnå EU:s mål för digitaliseringen och den gröna omställningen. Unionens ekonomiska bidrag till partnerskapet för metrologi ges under förutsättning att de deltagande länderna bidrar ekonomiskt till genomförandet av partnerskapet. För att bidra till att på internationell nivå skapa kvalitetssäkrade mättekniker, med målet att hantera samhälls- och miljöutmaningar och metrologiska behov från nya tekniker och innovationer, bör Sverige delta i partnerskapet.

Mot denna bakgrund bör riksdagen godkänna att regeringen under 2022 beslutar om medlemskap i det europeiska partnerskapet för metrologi och bemyndiga regeringen att under 2022–2027 för anslaget besluta om bidrag på totalt högst 250 000 000 kronor.

1:11 Bolagsverket

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 65 542 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:11 *Bolagsverket* ökas med 1 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har medfört behov av att vidta åtgärder för att stärka det civila försvaret. Regeringen avser mot denna bakgrund besluta om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Inom ramen för denna struktur kommer Bolagsverket att få ytterligare uppgifter. Anslaget bör därför ökas med 1 000 000 kronor.

1:16 Omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 18 850 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:16 *Omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag* ökas med 9 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för utgifter för omstrukturering, genomlysning, försäljning och avveckling av företag med statligt ägande.

Apotek Produktion & Laboratorier AB (APL) är ett av staten helägt bolag som bl.a. tillverkar och tillhandahåller individanpassade läkemedel i de fall godkända läkemedel inte kan användas, s.k. extemporeläkemedel. I delbetänkandet En stärkt försörjningsberedskap för hälso- och sjukvården (SOU 2021:19) föreslås ett utökat samhällsuppdrag för APL. Det bedöms finnas ett behov av att göra en genomlysning av APL i syfte att analysera och utvärdera möjligheten att utöka bolagets samhällsuppdrag. Anslaget behöver därför tillföras ytterligare medel. Även i övrigt har utgifterna för extern rådgivning avseende den statliga bolagsportföljen ökat. Anslaget bör därför ökas med 9 000 000 kronor.

1:17 Kapitalinsatser i statligt ägda företag

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 1 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:17 *Kapitalinsatser i statligt ägda företag* ökas med 476 000 000 kronor.

Regeringen bemyndigas att under 2022–2026 för anslaget 1:17 *Kapitalinsatser i statligt ägda företag* besluta om kapitaltillskott på totalt högst 880 000 000 kronor till Svenska rymdaktiebolaget för omställning av verksamheten i enlighet med strategin för svensk rymdverksamhet.

Skälen för regeringens förslag: Svenska rymdaktiebolaget är helägt av staten och har i uppdrag att bedriva rymdverksamhet med kommersiell inriktning, svara för driften av Esrange Space Center (Esrange) samt bedriva därmed förenlig verksamhet. Den del av bolagets verksamhet som avser driften av Esrange är ett av riksdagen särskilt beslutat samhällsuppdrag. Regeringen presenterade 2018 en strategi för svensk rymdverksamhet (skr. 2017/18:259, bet. 2018/19:UbU3, rskr. 2018/19:45). Av denna framgår bl.a. att rymdverksamhet alltid har haft utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska dimensioner och att dessa har förstärkts när allt fler aktörer engagerar sig i rymdverksamhet. På grund av detta, och den strategiska betydelse som rymdverksamhet har för Sveriges säkerhet, krävs en ökad medvetenhet hos alla aktörer om de utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska konsekvenser som rymdverksamhet har.

Av den ovan nämnda strategin framgår att infrastrukturen på Esrange ska dimensioneras för att förbli en viktig nationell och europeisk strategisk resurs för nationell och internationell forskning, utveckling, demonstration, testverksamhet och annan rymdrelaterad verksamhet. Internationella samarbeten ska ske med hänsyn tagen till Sveriges utrikes-, säkerhets-, och försvarspolitiska intressen. Vidare ska Svenska rymdaktiebolagets verksamhet utvecklas så att framtida möjligheter tillvaratas i linje med svenska intressen.

För att genomföra regeringens rymdstrategi behöver Svenska rymdaktiebolagets verksamhet utvecklas på ett sådant sätt att bolaget i hela sin verksamhet beaktar Sveriges säkerhet och övriga utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska intressen. I

enlighet med detta beslutades en ny ägaranvisning för bolaget vid årsstämman 2019 (N2018/02821). Av ägaranvisningen framgår bl.a. att det åligger bolaget att ta särskilda hänsyn genom att, i dialog med Regeringskansliet, se till att bolagets verksamhet bedrivs med hänsyn tagen till Sveriges utrikes-, säkerhets-, och försvarspolitiska intressen.

Mot denna bakgrund har Svenska rymdaktiebolagets styrelse gjort bedömningen att det krävs en omställning av bolagets verksamhet, vilket är förenat med betydande kostnader för bolaget. Omställningen bedöms behöva genomföras successivt under en period på upp till fem år. Bolagets totala omställningskostnader beräknas uppgå till högst 880 000 000 kronor under perioden 2022–2026.

För att bolaget ska kunna ställa om verksamheten krävs att medel tillförs. Det är osäkert när kostnaderna kommer att uppstå. Samtidigt är det av stor vikt att bolagets styrelse så snart som möjligt kan fatta de beslut som är nödvändiga för omställningen. Baserat på de särskilda omständigheter som råder för bolaget bedömer regeringen att det behövs ett bemyndigande om kapitaltillskott som omfattar det totala beloppet och hela tidsperioden. Anvisade medel för ändamålet under anslaget 1:17 *Kapitalinsatser i statligt ägda företag* begränsar storleken på de årliga kapitaltillskotten under perioden. Kapitaltillskotten avser täcka kostnader, nedskrivningar, utbetalningar och uteblivna täckningsbidrag kopplade till omställningen av verksamheten. Regeringens uppföljning av omställningen och dess kostnader kommer att redovisas för riksdagen i kommande budgetpropositioner.

Regeringen får enligt 8 kap. 3 § första stycket budgetlagen (2011:203) inte tillskjuta kapital till ett företag utan riksdagens bemyndigande. Det finns mot denna bakgrund behov av ett bemyndigande från riksdagen att besluta om kapitaltillskott för att den beskrivna omställningen av Svenska rymdaktiebolaget ska kunna genomföras.

Regeringen bör bemyndigas att under 2022–2026 för anslaget 1:17 *Kapitalinsatser i statligt ägda företag* besluta om kapitaltillskott på totalt högst 880 000 000 kronor till Svenska rymdaktiebolaget för omställning av verksamheten i enlighet med strategin för svensk rymdverksamhet. Anslaget bör mot denna bakgrund ökas med 476 000 000 kronor. För 2023 beräknas anslaget öka med 212 000 000 kronor, för 2024 beräknas anslaget öka med 172 000 000 kronor och för 2024 och 2025 beräknas anslaget öka med 10 000 000 kronor.

Åtgärden bedöms förenlig med EU:s statsstödsregler.

1:23 Brexitjusteringsreserven (bemyndigande)

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 386 000 000 kronor.

Något bemyndigande att ingå ekonomiska åtaganden har inte lämnats för innevarande år.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:23 *Brexitjusteringsreserven* ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 153 000 000 kronor 2023.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för utgifter som betalas ut enligt förordningen om reserv med anledning av Storbritanniens utträde ur EU.

Brexitjusteringsreserven används för stöd till företag som drabbats ekonomiskt av Storbritanniens utträde ur EU. För att Sverige ska kunna ta del av medlen i reserven behöver beslut om stöd med utbetalning 2023 kunna fattas redan 2022. Regeringen

bör därför bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:23 *Brexitjusteringsreserven* ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 153 000 000 kronor 2023.

2:3 Exportfrämjande verksamhet

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 361 367 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 2:3 *Exportfrämjande verksamhet* ökas med 50 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för att finansiera Sveriges deltagande i världsutställningen Expo2020 i Dubai.

I samband med att Expo2020 avslutas ska den svenska paviljongen avvecklas. Huvudfokus är att antingen sälja eller överlåta paviljongen utan vederlag. För det fall detta inte går tillkommer kostnader för avveckling av paviljongen. För att finansiera en sådan avveckling behöver anslaget tillföras ytterligare medel. Anslaget bör därför ökas med 50 000 000 kronor.

2:7 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 100 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 2:7 *AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning* ökas med 47 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för ersättning till AB Svensk Exportkredit för eventuella underskott inom ramen för systemet med statsstödda exportkrediter till fast ränta, det så kallade CIRR-systemet (Commercial Interest Reference Rate).

Svensk Exportkredits statsstödda kreditgivning inom CIRR-systemet gick under 2021 med underskott. För att täcka underskottet behöver anslaget tillföras medel. Anslaget bör därför ökas med 47 000 000 kronor.

Kreditgaranti för att säkra tillgången av råvaror

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 ställa ut kreditgarantier som uppgår till högst 3 000 000 000 kronor för att säkra tillgången av råvaror.

Skälen för regeringens förslag: Exportkreditnämnden ska fr.o.m. 2022 kunna utfärda statliga kreditgarantier för att säkra tillgången av råvaror genom en s.k. råvarugaranti. En råvarugaranti används för att täcka risken för en långivares finansiering av en utländsk låntagares investering i ett råvaruprojekt om denna låntagare inte klarar att fullfölja betalningarna enligt låneavtalet. En förutsättning för att få en råvarugaranti för ett låneavtal ska vara att låntagaren sluter ett långfristigt leveransavtal med en svensk råvaruimportör. De närmare villkoren för råvarugarantierna bör utformas i enlighet med bestämmelserna i budgetlagen (2011:203) och förordningen (2011:211) om utlåning och garantier.

Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att under 2022 ställa ut kreditgarantier som uppgår till högst 3 000 000 000 kronor för att säkra tillgången av råvaror.

9.24 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

1:4 Tillfälligt stöd till enskilda kommuner och regioner

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 250 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:4 *Tillfälligt stöd till enskilda kommuner och regioner* ökas med 125 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för utgifter avseende tillfälligt stöd till kommuner och regioner, som syftar till att dessa ska nå en ekonomi i balans och på sikt god ekonomisk hushållning.

I budgetpropositionen för 2022 beräknades anslaget för 2023 och 2024 uppgå till 100 000 000 kronor respektive 400 000 000 kronor (prop. 2021/22:1 utg.omr. 25, bet. 2021/22:FiU3, rskr. 2021/22:120). Sammantaget beräknades således anslaget under åren 2022–2024 uppgå till 750 000 000 kronor. I samband med att Delegationen för kommunal ekonomi i balans beslutar om bidrag enligt förordningen (2021:820) om tillfälligt statsbidrag för kommunala åtgärder för en ekonomi i balans ska hälften av det beslutade bidraget betalas ut. Resterande del av bidraget ska betalas ut efter att en slutredovisning har kommit in till och godkänts av delegationen. För att hälften av de beräknade sammanlagda medlen på anslaget ska kunna utbetalas i samband med beslut om bidrag under 2022 behöver anslaget tillföras ytterligare medel. Anslaget bör därför ökas med 125 000 000 kronor. För 2023 beräknas anslaget minska med 100 000 000 kronor och för 2024 beräknas anslaget minska med 25 000 000 kronor.

1:6 Tillfälligt stöd för ökade kostnader för finansiering

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört på statens budget för innevarande år.

Regeringens förslag: Ett nytt anslag 1:6 *Tillfälligt stöd för ökade kostnader för finansiering* förs upp på statens budget med 300 000 000 kronor. Anslaget får användas för utgifter avseende kompensation till kommuner och regioner för ökade kostnader för finansiering.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om undantag för Kommuninvest och om kompensation (bet. 2021/22:SkU11 punkt 2, rskr. 2021/22:101). Av tillkännagivandet följer att regeringen senast den 1 oktober 2022 ska återkomma till riksdagen med ett förslag som träder i kraft den 1 januari 2023 som undantar Kommuninvest från riskskatt för kreditinstitut, och snarast med ett förslag om att kompensera kommun- och regionsektorn för de ökade kostnaderna till följd av riskskatten (bet. 2021/22:SkU11 s. 15–18).

I enlighet med tillkännagivandet bör kommun- och regionsektorn under innevarande år kompenseras för ökade kostnader för finansiering. För att finansiera kompensationen till kommuner och regioner bör ett nytt anslag 1:6 *Tillfälligt stöd för ökade kostnader för finansiering* föras upp på statens budget med 300 000 000 kronor. Anslaget bör få användas för utgifter avseende kompensation till kommuner och regioner för ökade kostnader för finansiering. Tillkännagivandet i övrigt bereds i Regeringskansliet. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Finansdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 april 2022.

Närvarande: statsminister Andersson, ordförande, och statsråden Johansson, Hallengren, Linde, Ekström, Eneroth, Dahlgren, Ernkrans, Thorwaldsson, Gustafsdotter, Axelsson Kihlblom, Elger, Farmanbar, Karkiainen

Föredragande: statsråden Johansson, Hallengren, Linde, Ekström, Eneroth, Ernkrans, Thorwaldsson, Gustafsdotter, Axelsson Kihlblom, Elger, Farmanbar, Karkiainen

Regeringen beslutar proposition 2021/22:99
Vårändringsbudget för 2022

Bilaga 1

Sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk.....	2
2	Promemorians lagförslag.....	3
3	Förteckning över remissinstanserna.....	5

1 Sammanfattning av promemorian Sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk

I syfte att kompensera jord- och skogsbruket för ökade kostnader på olika insatsvaror och värna konkurrenskraften föreslås i denna promemoria att skattenedsättningen för diesel som används i yrkesmässig jord-, skogs- och vattenbruksverksamhet tillfälligt höjs. Skattenedsättningen utökas med 2 000 kronor per kubikmeter till en sammanlagd nedsättning av energi- och koldioxidskatt på 3 930 kronor per kubikmeter från 1 juli 2022 till och med 30 juni 2023. Förslaget medför ändringar i lagen om skatt på energi som föreslås träda i kraft den 1 juli 2022 och upphör att gälla vid utgången av juni 2023.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 6 a kap. 2 a § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 a kap.

2 a §¹

För drift av skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 § samt andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 1 930 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

För drift av skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 § samt andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 2 292 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

För sådan förbrukning som avses i första stycket ska även befrielse från energiskatt medges med 1 638 kronor per kubikmeter.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.
 2. Beloppet avseende befrielse från energiskatt som anges i 6 a kap. 2 a § i den nya lydelsen ska vara 588 kronor per kubikmeter för sådan förbrukning som sker från och med den 1 juli 2022 till och med den 31 oktober 2022.
 3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2019:447.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 6 a kap. 2 a § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 1.1

Föreslagen lydelse

6 a kap.

2 a §¹

För drift av skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 § samt andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 2 292 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

För sådan förbrukning som avses i första stycket ska även befrielse från energiskatt medges med 1 638 kronor per kubikmeter.

När det gäller skepp och båtar för vilka fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787) medges skattebefrielse enligt första stycket också för bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

För drift av skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 § samt andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 1 930 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2023.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2019:447.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över promemorian inkommit från Drivkraft Sverige, Ekologiska lantbrukarna, Ekonomistyrningsverket, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Föreningen Sveriges spannmålsodlare, Företagarna, Kommerskollegium, Konjunkturinstitutet, Lantbrukarnas riksförbund, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Naturvårdsverket, Regelrådet, Skatteverket, Skogsindustrierna, Skogsstyrelsen, Småföretagarnas riksförbund, Statens jordbruksverk, Svenska Bioenergiföreningen (Svebio), Svenska naturskyddsföreningen, Svenskt Näringsliv, Sveriges Nötköttsproducenter och Sveriges Spannmålsodlareförening.

Därutöver har yttranden inkommit från Maskinentreprenörerna och BalticWaters2030.

Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser och Sveriges lantbruksuniversitet har avstått från att yttra sig.

Bilaga 2

Garantitillägg i bostadstillägget

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Garantitillägg i bostadstillägget (Ds 2022:3).....	2
2	Promemorians lagförslag.....	8
3	Förteckning över remissinstanserna	20

1 Sammanfattning av promemorian Garantitillägg i bostadstillägget (Ds 2022:3)

Bakgrund

Under de senaste åren har ett antal förändringar skett på pensionsområdet som medfört att inkomsten höjts för pensionärer, men det finns fortfarande behov av ytterligare ekonomiska förbättringar för de pensionärer som har den lägsta allmänna pensionen. Förslagen i denna promemoria grundar sig på en överenskommelse som träffades mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet de Gröna och Vänsterpartiet i november 2021 om att införa en ny förmån i bostadstillägget i socialförsäkringsbalken. Den nya förmånen föreslås kallas garantitillägg i bostadstillägget (förkortas härnäst efter garantitillägg). Ärendet och införandet av den nya förmånen har beretts i Socialdepartementet och Finansdepartementet och förslagen presenteras i denna promemoria.

Det allmänna ålderspensionssystemet och grundskyddet

Ålderspensionssystemet utgörs dels av inkomstgrundade pensionsförmåner, dels av garantipensionen som tillhör grundskyddet. Huvudprincipen i det allmänna pensionssystemet är att pensionen grundar sig på individens förvärvsinkomster under livet, den så kallade livsinkomstprincipen. De inkomstgrundade förmånerna är inkomstpension, tilläggspension, premiepension och inkomstpensionstillägg som är ett tillägg till den inkomstgrundade pensionen. Inkomstpensionen har fasats in successivt sedan införandet av det nya pensionssystemet den 1 januari 1999 så att personer födda före 1954 fortfarande får hela eller delar av sin pension genom tilläggspension enligt det tidigare pensionssystemet (ATP-systemet). Detta innebär att tilläggspension inte har nybeviljats efter år 2018 då de som är födda 1953 fyllde 65 år, undantaget om personen tar ut pension efter 65 år. Yngre åldersgrupper får hela sin pension enligt de nya reglerna.

Grundskyddet utgörs av garantipension och tilläggsförmånerna ordinarie bostadstillägg, särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd.

Garantipensionen infördes 2003 vid övergången till det nuvarande pensionssystemet. Garantipensionens utformning kan ses mot bakgrund av den allmänna försäkringstanke som tillskrevs ålderspensionssystemet i dess förarbeten, vilket innebär att garantipension ska omfatta alla utan större prövning mot behov eller begränsningar i tid. Garantipensionen prövas främst mot den allmänna inkomstgrundade pensionen och ska utgöra ett skydd för den som av olika anledningar inte har tjänat in en tillräcklig allmän inkomstgrundad pension under sitt förvärvsliv.

Ungefär 760 000 personer får garantipension, varav en majoritet är kvinnor. För de flesta är garantipensionen en utfyllnad av inkomstpensionen.

Ordinarie bostadstillägg är ett skattefritt tillägg som främst är kopplat till bostadskostnaderna för pensionärer som bor i hushåll med låga inkomster och liten förmögenhet. Stödet riktas därmed mot ett mer begränsat antal pensionärer än dem med garantipension. Dagens utformning härrör från 2003 då stödet anpassades till det nuvarande pensionssystemet samt till avskaffandet av det särskilda grundavdraget för pensionärer. Det ordinarie bostadstillägget är en hushållsförmån som ska ges efter behov. Detta innebär att stödet prövas mot hela hushållets inkomster och eventuell förmögenhet. Vidare är stödet utformat så att det högsta förmånsbeloppet är det-

samma för en ensamstående pensionär som det sammanlagda belopp som ges till de två parterna i ett sammanboende par.

Ungefär 300 000 personer får ordinarie bostadstillägg. Av dessa har cirka 3 100 personer även särskilt bostadstillägg. De flesta är ensamstående och en övervägande del är kvinnor. I genomsnitt är ersättningen cirka 2 917 kronor per månad för kvinnor och cirka 2 852 kronor för män.

Inkomstpension och tilläggspension räknas årligen upp genom så kallad följsamhetsindexering, vilket är inkomstindex med avdrag för förskottsrentan på 1,6 procentenheter. Garantipensionen räknas upp genom prisindexering. Eftersom den totala följsamhetsindexeringen, sett till perioden 2003 till 2021, totalt sett varit högre än prisindexeringen har skillnaderna ökat mellan de som huvudsakligen försörjs genom grundskyddet och de som enbart har inkomstgrundad allmän pension.

Pensionärers ekonomiska situation

Den genomsnittliga ekonomiska standarden, definierad som disponibel inkomst justerad för hushållets försörjningsbörda, för pensionärer, det vill säga personer över 65 år som lyfter hel eller partiell allmän ålderspension eller som får äldreförsörjningsstöd, ligger strax under snittet för hela befolkningen. Den ekonomiska standarden varierar dock mellan olika grupper bland pensionärerna. De äldsta pensionärerna har i genomsnitt lägre ekonomisk standard än yngre, och ensamstående har lägre ekonomisk standard än sammanboende. Ensamstående pensionärer är den grupp som löper störst risk att hamna under gränsen för låg ekonomisk standard, det vill säga under 60 procent av medianinkomsten för befolkningen, än sammanboende. Bland de äldsta kvinnorna (över 80 år) är risken för låg ekonomisk standard som störst. I denna grupp befinner sig 33 procent under gränsen för låg ekonomisk standard.

Förslag och bedömningar

En ny förmån inom bostadstillägget för vissa pensionärer ska införas

En ny förmån, garantitillägg i bostadstillägget, föreslås i denna promemoria införas för att långsiktigt stärka ekonomin för de pensionärer som har låga inkomster från det allmänna pensionssystemet. Den nya förmånen ska vara ett kompletterande bidrag till boende och hushållskostnader, och bör därför vara en del av bostadstillägget i socialförsäkringsbalken. Garantitillägget föreslås vara ett tillägg om högst 1 000 kronor i 2022 års penningvärde per månad.

Förmånen föreslås kunna ges till pensionärer som har rätt till garantipension och som tar ut allmän ålderspension i form av inkomstpension, tilläggspension eller garantipension. Notera att rätt till garantipension inte är liktydigt med att den försäkrade får ett faktiskt utbetalt belopp i garantipension utan att personen uppfyller kraven om försäkringstid. Förmånen bör vidare kunna lämnas enligt fyra förmånsnivåer: hel, tre fjärdedels, halv och en fjärdedels förmån, beroende på i vilken omfattning den försäkrade tar ut allmän ålderspension. Personen ska vidare ha fyllt 65 år för att förmånen ska kunna lämnas. Garantitillägget bedöms likt övriga grundskyddsformåner vara bosättningsbaserad. Som en följd av att åldersgränsen för garantipension år 2023 föreslås höjas till 66 år, för att därefter knytas till den så kallade riktåldern år 2026 i enlighet med de förslag som lagts i promemorian Höjda åldersgränser i pensionsystemet och i andra trygghetssystem (Ds 2019:2), föreslås att åldersgränsen för att ha rätt till garantitillägg höjs till 66 år 2023 och knytas till riktåldern fr.o.m. 2026 om förslagen om höjda åldersgränser för garantipensionen genomförs. Riktåldern är beslutad att vara 67 år 2026 och 2027.

Ärenden som gäller garantitillägg ska handläggas av Pensionsmyndigheten.

Beräkningsunderlaget för garantitillägget

De inkomster som ligger till grund för beräkning av garantitillägget benämns som beräkningsunderlaget. För personer födda 1938 eller senare föreslås beräkningsunderlaget motsvara underlaget för beräkning av garantipension. Det innebär att den allmänna inkomstgrundade pensionen ska ingå i beräkningsunderlaget. Med inkomstgrundad allmän ålderspension avses inkomstpension och premiepension. För personer födda mellan 1938 och 1953 kan tilläggspension vara en del av den allmänna inkomstgrundade pensionen. Att beräkningsunderlaget för garantitillägget motsvarar underlaget för beräkning av garantipension innebär också att änkepension samt vissa utländska pensioner ingår i beräkningsunderlaget.

För försäkrade födda 1937 eller tidigare föreslås att tilläggspension, änkepension samt viss utländsk pension ligger till grund för beräkningen av garantitillägget. Beräkningsunderlaget för denna grupp skiljer sig delvis från beräkningsunderlaget för garantipensionen för försäkrade som är födda 1938 eller senare. Det beror på att garantipensionen för personer födda 1937 eller tidigare syftar till att vara en kompensation för pensionsförmåner som avskaffades den 1 januari 2003, bland annat folkpension och pensionstillskott samt kompensation för vissa skatteförändringar. Mot denna bakgrund bedöms inte garantipensionens beräkningsunderlag för denna grupp i sin helhet kunna användas som underlag vid beräkning av garantitillägget.

Beräkning, uttag och utbetalning av garantitillägget

Garantitillägget föreslås lämnas med 12 000 kronor per år, eller 1 000 kronor i månaden, i 2022 års penningvärde om den försäkrades beräkningsunderlag inte överstiger 142 153 kronor per år eller 11 846 kronor i månaden. För det fall att den försäkrades beräkningsunderlag överstiger 142 153 kronor per år eller 11 846 kronor i månaden men inte 172 153 kronor per år eller 14 346 kronor i månaden föreslås garantitillägget lämnas med 12 000 kronor minskat med 38 procent av den del av beräkningsunderlaget som överstiger 142 153 kronor. Förmånen lämnas dock alltid med minst 600 kronor per år eller 50 kronor per månad. Garantitillägget tas inte upp för beskattning.

För att förmånsbeloppets reala värde inte ska minska i betydelse i förhållande till den inkomstgrundade ålderspensionen över tid bör förmånsbeloppet indexeras på så sätt att det högsta förmånsbeloppet som kan lämnas till den som tar ut hel allmän ålderspension och har ett oavkortat tillägg (minskat med 600 kronor) som följsamhetsindexeras. Det lägsta belopp som kan betalas ut bör inte indexeras. Indexering föreslås ske för första gången vid årsskiftet 2022/2023. För år då balansindex fastställs bör omräkningen av högsta förmånsbeloppet göras med hänsyn till balansindex i stället för inkomstindex.

Garantitillägget bedöms vara en förmån i bostadstillägget. De två andra bostadstilläggsförmånerna, ordinarie bostadstillägg och särskilt bostadstillägg, betalas ut månadsvis och årsbeloppet avrundas till närmaste helt krontal som är delbart med 12. Detsamma föreslås gälla för garantitillägget.

Försäkringstid och partiellt uttag

För att få oavkortat garantitillägg ska det krävas att den försäkrade har en viss försäkringstid. Samtidigt bör även de med kortare försäkringstid kunna få tillägget, fast avkortat. För försäkrade födda 1938 eller senare krävs det en försäkringstid om 40 år för att få oavkortad garantipension. För försäkrade födda 1937 eller tidigare krävs det

antingen 30 eller 40 års försäkringstid beroende på hur den försäkrades tidigare folkpension andelsberäknades. Försäkringstiden för att kunna få ett oavkortat garantitillägg bör följa försäkringstiden som beaktas inom garantipensionen.

Garantitillägget föreslås kunna lämnas på fyra olika förmånsnivåer: helt, tre fjärdedels, halvt och en fjärdedels garantitillägg. Förmånsnivån ska i sin tur påverka storleken på garantitillägget.

Ansökan och handläggning

Det föreslås i promemorian att garantitillägget ska lämnas automatiskt, det vill säga utan krav på att den försäkrade ansöker om förmånen. Vidare bör beslut om garantitillägg få fattas genom automatiserad behandling av Pensionsmyndigheten.

EU-rättslig bedömning

Garantitillägget för personer födda 1938 eller senare bör utgöra en förmån vid ålderdom som omfattas av bestämmelsen i artikel 58 i EU-förordning 883/2004 om samordningen av de sociala trygghetssystemen. Garantitillägget för personer födda 1937 eller tidigare bör utgöra en förmån vid ålderdom som omfattas av de allmänna bestämmelserna i kapitel 5 i nämnda förordning.

Påverkan på andra förmåner

Det föreslås att garantitillägget ska ingå i den bidragsgrundande inkomsten för de nuvarande bostadstilläggsförmånerna. Garantitillägget ska även ingå i reduceringsinkomsten i det ordinarie bostadstillägget. Garantitillägget ska räknas med till 100 procent. Detta innebär att garantitillägget reducerar det ordinarie bostadstillägget och särskilt bostadstillägg. Förmånen föreslås även till sitt fulla belopp ingå i de inkomster som beaktas vid beräkningen av äldreförsörjningsstöd.

För att undvika att ökningen i disponibel inkomst till följd av införandet av garantitillägget reduceras helt av det ordinarie bostadstillägget föreslås att fribeloppen i det ordinarie bostadstillägget höjs. Det föreslås därför att fribeloppen som avser reduceringsinkomsten för personer som har hel allmän ålderspension och är 65 år eller äldre höjs med ett belopp som motsvarar det högsta förmånsbeloppet garantitillägg för det aktuella året. Fribeloppet som avser reduceringsinkomsten för personer som är 65 år eller äldre och som har partiell allmän ålderspension föreslås höjas i samma omfattning.

Garantitillägget bedöms inte ingå i det så kallade avgiftsunderlaget för insatser, såsom hemtjänst, dagverksamhet, kommunal hälso- och sjukvård och särskilt boende, som regleras i socialtjänstlagen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Det föreslås att bestämmelserna om garantitillägg i bostadstillägget ska träda i kraft den 15 juli 2022 och tillämpas första gången för förmåner som avser augusti 2022. Det innebär att garantitillägget kommer att påverka de nuvarande bostadstilläggsförmånerna samt äldreförsörjningsstöd för tid fr.o.m. augusti 2022. Emellertid behöver Pensionsmyndigheten ges möjlighet att fatta beslut om garantitillägget, vilket förutsätter att bestämmelserna trätt i kraft i tid före augusti 2022. Därutöver föreslås vissa övergångsbestämmelser avseende garantitillägg som avser tid under 2022.

Konsekvenser

Ekonomiska konsekvenser för individen och konsekvenser för jämställdheten

Förslagen i promemorian beräknas ge 47 procent av samtliga personer äldre än 65 år och som tar ut någon allmän ålderspension — i form av inkomstpension, tilläggs pension eller garantipension — en ökad disponibel inkomst. Uppskattningsvis 950 000 personer kommer att få garantitillägg, och ytterligare 200 000 personer får ett högre förmånsbelopp i det ordinarie bostadstillägget till följd av de höjda fribeloppen. Ungefär hälften av dem som får garantitillägg uppskattas få det högsta förmånsbeloppet om 1 000 kronor per månad. Drygt 75 procent får 500 kronor eller mer per månad.

Garantitillägget minskar inkomstgapet mellan kvinnor och män äldre än 65 år med allmän ålderspension från 28,6 procent till 27,2 procent. 54 procent av de berörda kvinnorna får det högsta förmånsbeloppet medan motsvarande siffra för de berörda männen är 35 procent. Sett till låg ekonomisk standard gynnar garantitillägget gruppen äldre ensamstående kvinnor mest. Andelen med låg ekonomisk standard sett till alla kvinnor över 65 år med allmän ålderspension minskar från 27 till 18 procent.

Sett till jämställdheten i samhället bedöms införandet av ett garantitillägg leda till ökad ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män. Av dem som berörs av garantitillägget är 74 procent kvinnor, och av den sammantagna ökningen i disponibel inkomst till följd av garantitillägget beräknas 76 procent gå till kvinnor. Därigenom bedöms förslagen bidra till att uppfylla delmålet om ekonomisk jämställdhet i regeringens mål för jämställdhetspolitiken.

Ekonomiska konsekvenser för statens budget

Eftersom garantitillägget föreslås betalas ut för första gången i augusti 2022 blir effekten en delårseffekt på statens budget för 2022. För 2022 beräknas kostnaden för garantitillägget till knappt 3,6 miljarder kronor. Tillsammans med kostnaden för höjt anslag för bostadstillägg med anledning av de höjda fribeloppen i det ordinarie bostadstillägget beräknas kostnaderna för statens budget till 4 miljarder kronor för 2022. För 2023, 2024 och 2025 beräknas kostnaderna för staten till 9,3, 9,0 och 9,1 miljarder kronor. Att kostnaden minskar mellan 2023 och 2024 beror på höjda åldersgränser i ålderspensionssystemet.

Ekonomiska konsekvenser för kommunerna

Kommunernas utgifter för ekonomiskt bistånd beräknas minska med 15 miljoner kronor 2022 och 35 miljoner kronor påföljande år. Till följd av att fribeloppen i det ordinarie bostadstillägget höjs beräknas kommunerna kunna få in högre avgifter för hemtjänst enligt socialtjänstlagen. Denna effekt uppskattas till 4 miljoner kronor 2022 och 10 miljoner kronor påföljande år. Sammantaget bedöms kommunernas ekonomi stärkas något.

Administrativa konsekvenser för myndigheterna

Förslagen bedöms påverka Pensionsmyndighetens administration genom beredningen och införandet av garantitillägget samt anpassning av befintlig verksamhet till den nya förmånen. Pensionsmyndigheten ska pröva samtliga försäkrade som har rätt till garantipension för rätten till garantitillägg. Omfattande it-utveckling för dels nya it-behov, dels uppdatering av befintlig it-struktur behövs. Sammantaget kan dessa konsekvenser påverka andra verksamhetsområden inom myndigheten.

Försäkringskassan bedöms påverkas eftersom myndigheten i dag ombesörjer merparten av Pensionsmyndighetens utbetalningar.

Internationella konsekvenser

Förslagen bedöms vara förenliga med Sveriges internationella åtaganden och med EU-rätten. Promemorians förslag kommer att tillämpas på alla personer oavsett medborgarskap.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken

dels att 52 kap. 18 §, 93 kap. 4 §, 99 kap. 1 §, 100 kap. 2 §, 101 kap. 1 §, 102 kap. 1, 7, 16–17 och 29 §§, 103 kap. 1–4 §§, 107 kap. 3 §, 110 kap. 6, 33 och 46 §§, 112 kap. 4 och 7 §§ och rubrikerna till 101 och 102 kap. ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 102 a kap., tre nya paragrafer, 103 kap. 3 a och 4 a §§ och 113 kap. 40 a §, och närmast före 113 kap. 40 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

52 kap.

18 §

Med årlig bruttoinkomst avses inkomst enligt 102 kap. 7–15 §§.

Med årlig bruttoinkomst avses inkomst enligt 102 kap. 7–15 §§, *dock inte inkomst enligt 102 kap. 7 § 6.*

För en försäkrad som avses i 10 § första stycket 1–3 ska bruttoinkomsten räknas fram utan hänsyn till makes inkomst.

För föräldrar som avses i 10 § första stycket 4 och andra stycket räknas inkomsterna samman vid beräkning av anskaffningsbidragets storlek.

93 kap.

4 §¹

En förmån enligt denna avdelning lämnas endast till den som har ett gällande försäkringsskydd för förmånen enligt 4 och 5 kap.

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H).

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H). *Garantitillägg i bostadstillägget lämnas dock utan ansökan.*

99 kap.

1 §

I denna underavdelning finns allmänna bestämmelser om bostadstillägg i 100 kap.

Vidare finns bestämmelser om

- rätten till bostadstillägg i 101 kap.,
- beräkning av bostadstillägg i 102 kap., *och*
- särskilda handläggningsregler för bostadstillägg i 103 kap.

- rätten till bostadstillägg *och särskilt bostadstillägg* i 101 kap.,
- beräkning av bostadstillägg *och särskilt bostadstillägg* i 102 kap.,
- rätten till *och beräkning av garantitillägg i bostadstillägget i 102 a kap., och*

100 kap.

2 §

Bostadstillägg är ett inkomstprövat tillägg till vissa andra socialförsäkringsförmåner och lämnas i form av

- bostadstillägg, *och*
- bostadstillägg,

¹ Senaste lydelse 2021:586.

- särskilt bostadstillägg.
- särskilt bostadstillägg, *och*
- *garantitillägg i bostadstillägget.*

101 kap. Rätten till bostadstillägg

101 kap. Rätten till bostadstillägg *och särskilt bostadstillägg*

1 §²

I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2 §.

Vidare finns bestämmelser om

- förmåner som kan ge rätt till bostadstillägg i 3–5 §§,
- undantag från rätten till bostadstillägg i 6 §,
- bostadskostnader i 7 och 8 §§,
- samordning med bostadsbidrag i 9 §, och
- förmånstiden i 10–11 §§.

Bestämmelser om rätten till garantitillägg i bostadstillägget finns i 102 a kap.

102 kap. Beräkning av bostadstillägg

102 kap. Beräkning av bostadstillägg *och särskilt bostadstillägg*

1 §³

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2–6 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- beräkning av bidragsgrundande inkomst i 7–13 och 15 §§,
- beräkning av reduceringsinkomst i 16–19 §§,
- häktade eller intagna m.fl. i 20 §,
- beräkning av bostadstillägg i 21–25 a §§, och
- beräkning av särskilt bostadstillägg i 26–30 §§.

Bestämmelser om beräkning av garantitillägg i bostadstillägget finns i 102 a kap.

7 §⁴

Den bidragsgrundande inkomsten är summan av

1. ett uppskattat överskott i inkomstslaget tjänst enligt 10 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229) minskat med inkomstpensionstillägg enligt 74 a kap.,
2. ett uppskattat överskott i inkomstslaget näringsverksamhet beräknat enligt 8 §,
3. överskott i inkomstslaget kapital beräknat enligt 9 § utifrån de uppgifter som har legat till grund för Skatteverkets beslut om slutlig skatt, för senast möjliga beskattningsår, som har fattats närmast före den första månad som prövningen av bostadstillägget avser,
4. del av förmögenhet enligt 10–13 §§,
- och
5. vissa andra inkomster enligt 15 §.

4. del av förmögenhet enligt 10–13 §§,
- och
5. vissa andra inkomster enligt 15 §,
- och
6. *garantitillägg i bostadstillägget enligt 102 a kap.*

16 §⁵

Reduceringsinkomsten är summan av

1. sjukersättning, aktivitetsersättning, allmän ålderspension och änkepension,

² Senaste lydelse 2013:747.

³ Senaste lydelse 2019:651.

⁴ Senaste lydelse 2020:1239.

⁵ Senaste lydelse 2019:651.

2. pension och invaliditetsförmån som lämnas enligt utländsk lagstiftning,
 3. inkomst av kapital enligt 7 § 3,
 4. del av förmögenhet enligt 7 § 4,
 5. 50 procent av de delar av den bidragsgrundande inkomsten som består av arbetsinkomst enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229),
 6. 50 procent av de delar av inkomsten enligt 15 § som, bortsett från att skatteplikt inte föreligger, är av motsvarande slag som arbetsinkomst enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen, *och*
 7. 80 procent av övriga delar av den bidragsgrundande inkomsten, minskad med ett fribelopp enligt 17–19 §§.
6. 50 procent av de delar av inkomsten enligt 15 § som, bortsett från att skatteplikt inte föreligger, är av motsvarande slag som arbetsinkomst enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen,
 7. *garantitillägg i bostadstillägget enligt 7 § 6, och*
 8. 80 procent av övriga delar av den bidragsgrundande inkomsten, minskad med ett fribelopp enligt 17–19 §§.

16 a §⁶

Från och med den månad en försäkrad, som har hel allmän ålderspension eller motsvarande utländsk förmån, fyller 65 år är reduceringsinkomsten summan av

1. 93 procent av den inkomstgrundade ålderspensionen,
 2. garantipension och änkepension,
 3. 93 procent av den pension och invaliditetsförmån som lämnas enligt utländsk lagstiftning,
 4. inkomst av kapital enligt 7 § 3,
 5. del av förmögenhet enligt 7 § 4,
 6. 93 procent av de delar av den bidragsgrundande inkomsten som består av arbetsinkomst enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229),
 7. 93 procent av de delar av den inkomsten enligt 15 § som, bortsett från att skatteplikt inte föreligger, är av motsvarande slag som arbetsinkomst enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen, *och*
 8. 93 procent av övriga delar av den bidragsgrundande inkomsten, minskad med ett fribelopp enligt 17 §.
7. 93 procent av de delar av den inkomst enligt 15 § som, bortsett från att skatteplikt inte föreligger, är av motsvarande slag som arbetsinkomst enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen,
 8. *garantitillägg i bostadstillägget enligt 7 § 6, och*
 9. 93 procent av övriga delar av den bidragsgrundande inkomsten, minskad med ett fribelopp enligt 17 §.

Inkomst enligt första stycket 6 och 7 ska endast beaktas till den del den överstiger 24 000 kronor.

17 §⁷

Det fribelopp som avses i 16 och 16 a §§ motsvarar 2,181 prisbasbelopp för den som är ogift och 1,951 prisbasbelopp för den som är gift.

De belopp som anges i första stycket ska ökas med ett belopp som motsvarar det högsta förmånsbeloppet för garantitillägg i bostadstillägget enligt 102 a kap. för det aktuella året.

I fråga om fribeloppet enligt 16 § gäller andra stycket från och med den månad då

⁶ Senaste lydelse 2019:651.

⁷ Senaste lydelse 2019:651.

personen fyller 65 år, om allmän ålderspension ingår i reduceringsinkomsten.

29 §⁸

Vid tillämpning av 26 § ska följande inkomster beaktas:

1. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 1 och 2 efter avdrag för den skatte- och avgiftssats som följer av tillämplig skattetablell enligt 55 kap. 6 och 8 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244). Om det för den försäkrade inte kan beslutas någon tillämplig skattetablell ska den skatte- och avgiftssats användas som följer av den skattetablell som skulle ha varit tillämplig om sådant beslut hade kunnat fattas.

2. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 3 efter avdrag med 30 procent.

3. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 4.

4. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 5. När det gäller sådan del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 97 kap. 13 § 1 ska den inkomsten tas upp efter avdrag för de skatter och avgifter som följer av bestämmelserna i 1 och 2 om inkomsten inte hade undantagits från beskattning i Sverige på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller skatteavtal.

4 a. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 6.

5. Bostadstillägg enligt 21 §.

Från och med den månad en försäkrad fyller 65 år ska arbetsinkomst som avses i 16 a § 6 och 7 beaktas i sin helhet till den del inkomsten, före avdrag för skatte- och avgiftssats, överstiger 24 000 kronor.

Föreslagen lydelse

102 a kap. Rätten till och beräkning av garantitillägg i bostadstillägget

Innehåll

1 § I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2 §.

Vidare finns bestämmelser om

- rätten till garantitillägg i bostadstillägget i 3–6 §§,
- beräkningsunderlag för garantitillägg i bostadstillägget i 7–11 §§, och
- beräkning av garantitillägg i bostadstillägget i 12–20 §§.

Inledande bestämmelser

2 § Garantitillägg i bostadstillägget är ett kompletterande bidrag till boendet.

För garantitillägg i bostadstillägget gäller bestämmelserna i detta kapitel i stället för bestämmelserna i 101 och 102 kap.

Rätten till garantitillägg i bostadstillägget

Vem som kan få garantitillägg i bostadstillägget

3 § Garantitillägg i bostadstillägget kan lämnas till den som har rätt till garantipension enligt 66 kap. 2 § eller 67 kap. 2 § och som tar ut allmän ålderspension i form av inkomstpension, tilläggs pension eller garantipension.

Förmånsnivåer

4 § Garantitillägg i bostadstillägget lämnas enligt följande förmånsnivåer:

1. Helt garantitillägg i bostadstillägget om den försäkrade tar ut hel allmän ålderspension i form av inkomstpension, tilläggs pension eller garantipension för samma tid.

⁸ Senaste lydelse 2019:651.

2. Tre fjärdedels garantitillägg i bostadstillägget om den försäkrade tar ut tre fjärdedels allmän ålderspension i form av inkomstpension, tilläggspension eller garantipension för samma tid.

3. Halvt garantitillägg i bostadstillägget om den försäkrade tar ut halv allmän ålderspension i form av inkomstpension, tilläggspension eller garantipension för samma tid.

4. En fjärdedels garantitillägg i bostadstillägget om den försäkrade tar ut en fjärdedels allmän ålderspension i form av inkomstpension, tilläggspension eller garantipension för samma tid.

Förmånstiden

5 § Garantitillägg i bostadstillägget kan lämnas tidigast från och med den månad då den försäkrade fyller 65 år.

6 § Garantitillägg i bostadstillägget lämnas från och med den månad då rätten till förmånen har inträtt till och med den månad då rätten till förmånen har upphört.

Beräkningsunderlag för garantitillägg i bostadstillägget

Försäkrade födda 1937 eller tidigare

7 § För en försäkrad som är född 1937 eller tidigare beräknas garantitillägg i bostadstillägget på det underlag som följer av 8–10 §§ för det aktuella året (beräkningsunderlaget).

8 § I beräkningsunderlaget enligt 7 § ska det ingå

1. inkomstgrundad ålderspension i form av tilläggspension som den försäkrade har rätt till före samordning enligt 69 kap. 12 §,

2. sådan allmän obligatorisk ålderspension enligt utländsk lagstiftning som inte är att likställa med garantipension enligt denna balk,

3. änkepension efter samordning enligt 85 kap. 9 och 10 §§,

4. efterlevandepension enligt utländsk lagstiftning, och

5. sådana förmåner som lämnas till den försäkrade enligt utländsk lagstiftning och som motsvarar sjukersättning eller aktivitetsersättning eller som utgör pension vid invaliditet.

9 § Om den försäkrade har rätt till tilläggspension, ska beloppet enligt 8 § 1 alltid bestämmas som om tilläggspensionen hade börjat lyftas den kalendermånad då den försäkrade fyllde 65 år.

10 § Det som föreskrivs i 66 kap. 7 § om garantipension i fråga om överföring av värdet av rätt till tilläggspension enligt lagen (2002:125) om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna tillämpas på garantitillägg i bostadstillägget till försäkrade födda 1937 eller tidigare.

Försäkrade födda 1938 eller senare

11 § För en försäkrad som är född 1938 eller senare beräknas garantitillägg i bostadstillägget på ett underlag som motsvarar underlaget för beräkning av garantipension enligt 67 kap. 15, 16, 17 och 18–20 §§ för det aktuella året (beräkningsunderlaget).

Beräkning av garantitillägg i bostadstillägget

Inkomstgränser och förmånsbelopp

12 § Garantitillägg i bostadstillägget lämnas för kalenderåret 2022 med belopp per år enligt 13 eller 14 §. För efterföljande kalenderår räknas inkomstgränserna och det högsta förmånsbeloppet om på det sätt som anges i 15 och 16 §§.

13 § Om den försäkrades beräkningsunderlag inte överstiger 142 153 kronor, lämnas garantitillägg i bostadstillägget med 12 000 kronor.

14 § Om den försäkrades beräkningsunderlag överstiger 142 153 kronor men inte 172 153 kronor gäller följande. Garantitillägg i bostadstillägget lämnas med 12 000 kronor minskat med 38 procent av den del av beräkningsunderlaget som överstiger 142 153 kronor. Förmånen lämnas dock alltid med minst 600 kronor.

Omräkning av inkomstgränser och förmånsbelopp

15 § För kalenderåret 2023 och följande år ska inkomstgränserna och det högsta förmånsbeloppet i 13 och 14 §§ räknas om genom indexering enligt 16 § vid varje årsskifte.

Det nya högsta förmånsbeloppet utgör den indexerade delen av förmånsbeloppet med tillägg för 600 kronor.

16 § Indexeringen beräknas som produkten av

- den inkomstgräns som gäller före årsskiftet respektive det högsta förmånsbelopp som gäller före årsskiftet minskat med 600 kronor, och
- kvoten mellan inkomstindexet efter årsskiftet och inkomstindexet före årsskiftet, sedan den nämnda kvoten dividerats med talet 1,016.

De framräknade inkomstgränserna respektive den framräknade delen av det högsta förmånsbeloppet enligt första stycket avrundas till hela kronor.

För år då balansindex fastställs ska beräkningen göras med hänsyn till detta index i stället för inkomstindexet.

17 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om inkomstgränserna och det högsta förmånsbeloppet.

Avkortning av förmånsbelopp

18 § För en försäkrad som är född 1937 eller tidigare och som inte skulle ha tillgodoräknats oavkortad folkpension enligt 5 kap. 3 § andra stycket och 5 § fjärde stycket i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i lydelsen före den 1 januari 2003 gäller följande.

Den försäkrades förmånsbelopp enligt 12–16 §§ avkortas till så stor andel som svarar mot kvoten mellan

- det antal år som pensionspoäng eller bosättningstid skulle ha tillgodoräknats för enligt de bestämmelser som avses i första stycket, och
- talet 30 när det gäller pensionspoäng respektive talet 40 när det gäller bosättningstid.

19 § För en försäkrad som är född 1938 eller senare och som inte kan tillgodoräknas 40 års försäkringstid för garantipension ska den försäkrades förmånsbelopp enligt 12–16 §§ avkortas till så stor andel som svarar mot kvoten mellan

- försäkringstiden för garantipension, och
- talet 40.

Partiellt garantitillägg i bostadstillägget

20 § Garantitillägg i bostadstillägget lämnas med så stor andel av beloppet enligt 12–16, 18 och 19 §§ som motsvarar den andel av garantitillägg i bostadstillägget som den försäkrade har rätt till enligt 4 §.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

103 kap.1 §⁹

I detta kapitel finns bestämmelser om
 – omprövning vid ändrade förhållanden i 2–4 §§, och
 – utbetalning av bostadstillägg i 5 §.

– omprövning vid ändrade förhållanden i 2–4 a §§, och

2 §

Bostadstillägget ska omprövas när något förhållande som påverkar tilläggets storlek har ändrats.

Bostadstillägg och särskilt bostadstillägg ska omprövas när något förhållande som påverkar tilläggets storlek har ändrats.

Garantitillägg i bostadstillägget ska omprövas när något förhållande som påverkar rätten till tillägget eller tilläggets storlek har ändrats.

3 §¹⁰

Bostadstillägget får räknas om utan föregående underrättelse om den del av årsinkomsten ändras som utgörs av

- en förmån som betalas ut av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten,
- pension enligt utländsk lagstiftning,
- avtalspension eller motsvarande ersättning som följer av kollektivavtal, eller
- överskott i inkomstslaget kapital som avses i 102 kap. 7 § 3.

Det som anges i första stycket gäller också när ändring sker av

- sådant belopp som avses i 102 kap. 17–19 §§,
- preliminärt bostadsbidrag enligt 98 kap., eller
- taxeringsvärde för annan fastighet än sådan som avses i 5 § lagen (2009:1053) om förmögenhet vid beräkning av vissa förmåner.

Vid omräkning av bostadstillägget med stöd av första och andra styckena får en ny beräkning av bostadstillägget göras utifrån enbart den ändring som ligger till grund för omräkningen.

För garantitillägg i bostadstillägget gäller i stället 3 a §.

3 a §

Garantitillägg i bostadstillägget får räknas om utan föregående underrättelse om en inkomst som ingår i beräkningsunderlaget för förmånen ändras. Detsamma gäller när inkomstgränserna och det högsta förmånsbeloppet ändras med stöd av 102 a kap. 15 och 16 §§.

Vid omräkning av garantitillägg i bostadstillägget med stöd av första stycket får en ny beräkning av förmånen göras utifrån enbart den ändring som ligger till grund för omräkningen.

4 §¹¹

En ändring av bostadstillägget ska gälla från och med månaden efter den månad då anledningen till ändring har uppkommit. En ändring av bostadstillägget ska dock gälla

⁹ Senaste lydelse 2013:747.

¹⁰ Senaste lydelse 2017:554.

¹¹ Senaste lydelse 2018:670.

från och med den månad under vilken de förhållanden har uppkommit som föranleder ändringen, om förhållandena avser hela den månaden. Gäller det höjning av tillägget ska även 101 kap. 10 § beaktas.

Om Pensionsmyndigheten eller Försäkringskassan har hämtat in uppgifter som avses i 102 kap. 7 § 3 direkt från Skatteverket för omräkning av bostadstillägget utan föregående underrättelse med stöd av 3 §, ska en ändring av bostadstillägget, i stället för vad som följer av första stycket, gälla från och med månaden efter den månad då Pensionsmyndigheten eller Försäkringskassan har fått uppgifterna från Skatteverket.

För garantitillägg i bostadstillägget gäller i stället 4 a §.

4 a §

En ändring av garantitillägg i bostadstillägget på grund av något förhållande som även innebär en ändring av garantipension ska gälla från och med den månad för vilken ändringen av garantipensionen börjar gälla.

En ändring av garantitillägg i bostadstillägget som följer av att inkomstgränserna och det högsta förmånsbeloppet har räknats om ska gälla från och med den månad då de nya inkomstgränserna och det nya högsta förmånsbeloppet börjar gälla.

I övrigt ska vad som föreskrivs i 4 § första stycket första och andra meningen gälla i fråga om en ändring av garantitillägg i bostadstillägget.

107 kap.

3 §

Vid utbetalning av äldreförsörjningsstöd för förfluten tid till en bidragsberättigad, vars make tidigare har fått en sådan förmån för samma tid, ska den senare förmånen minskas på sådant sätt att det sammanlagda beloppet under denna tid motsvarar de ersättningar som skulle ha betalats ut om beslut om båda ersättningarna hade fattats samtidigt.

Det som föreskrivs i första stycket gäller även bostadstillägg.

Första stycket gäller även bostadstillägg, dock inte garantitillägg i bostadstillägget.

110 kap.

6 §¹²

Ansökan behöver, trots det som föreskrivs i 4 §, inte göras om följande förmåner.

1. Barnbidrag, i annat fall än som avses i 15 kap. 6 §. Det finns dock särskilda bestämmelser om anmälan som gäller flerbarnstillägg i 16 kap. 12 §.

2. Sjukpenning i fall där den försäkrade på grund av sjukdomen är förhindrad eller har synnerliga svårigheter att göra en ansökan.

3. Assistansersättning när kommunen har anmält till Försäkringskassan att det kan antas att den enskilde har rätt till sådan ersättning.

Om omvårdnadsbidrag eller merkostnadsersättning har beviljats för begränsad tid får den tid för vilken förmånen ska lämnas förlängas utan att ansökan om detta har gjorts.

Ytterligare bestämmelser om att förmåner lämnas utan ansökan finns beträffande

1. sjukersättning och aktivitetsersättning i 36 kap. 25–27 §§,
2. allmän ålderspension i 56 kap. 4 a och 6 §§,

¹² Senaste lydelse 2021:586.

3. inkomstpensionstillägg i 74 a kap. 8 § andra stycket,	
4. efterlevandepension och efterlevandestöd i 77 kap. 13 §,	
5. efterlevandelivränta i 88 kap. 10 § första stycket, <i>och</i>	5. efterlevandelivränta i 88 kap. 10 § första stycket,
6. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket.	6. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket, <i>och</i>
	7. <i>garantitillägg i bostadstillägget i 93 kap. 4 § andra stycket.</i>

33 §

Banker och andra penninginrättningar ska på begäran lämna uppgifter enligt 31 § första stycket till Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och allmän förvaltningsdomstol i ärenden om äldre-försörjningsstöd, bostadsbidrag och bostadstillägg.

Banker och andra penninginrättningar ska på begäran lämna uppgifter enligt 31 § första stycket till Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och allmän förvaltningsdomstol i ärenden om äldre-försörjningsstöd, bostadsbidrag och bostadstillägg. *Detta gäller dock inte i ärenden om garantitillägg i bostadstillägget.*

46 §¹³

Den som ansöker om, har rätt till eller annars får en förmån enligt denna balk ska anmäla sådana ändrade förhållanden som påverkar rätten till eller storleken av förmånen.

Det som anges i första stycket kan avse

1. bosättning i Sverige eller utlandsvistelse,
2. bostadsförhållanden,
3. civilstånd, vårdnad och sammanboende med vuxen eller barn,
4. hälsotillstånd,
5. förvärvsarbete i Sverige eller utomlands,
6. arbetsförmåga,
7. inkomstförhållanden,
8. förmögenhetsförhållanden, och
9. utländsk socialförsäkringsförmån.

Anmälan som gäller assistansersättning ska även göras av den till vilken assistansersättning har betalats ut enligt 51 kap. 19 §, om denne har kännedom om de ändrade förhållandena.

Anmälan behöver inte göras om den handläggande myndigheten har kännedom om ändringen och därför saknar behov av en anmälan. Anmälan behöver inte heller göras i ett ärende om bostadstillägg eller äldreförsörjningsstöd om ändringen innebär att inkomsterna eller förmögenheten endast har ökat i mindre omfattning.

Anmälan behöver inte göras om den handläggande myndigheten har kännedom om ändringen och därför saknar behov av en anmälan. Anmälan behöver inte heller göras i ett ärende om bostadstillägg eller äldreförsörjningsstöd om ändringen innebär att inkomsterna eller förmögenheten endast har ökat i mindre omfattning. *Andra meningen gäller dock inte i ett ärende om garantitillägg i bostadstillägget.*

112 kap.

4 §¹⁴

Interimistiska beslut om ersättning enligt 2 och 3 §§ får inte fattas i ärenden om adoptionsbidrag, bilstöd eller särskilt pensionstillägg.

¹³ Senaste lydelse 2014:470.

¹⁴ Senaste lydelse 2020:1239.

Interimistiska beslut enligt 2 § får inte fattas i ärenden om allmän ålderspension, inkomstpensionstillägg, efterlevandepension *eller* efterlevandestöd.

Interimistiska beslut enligt 3 § får inte fattas i ärenden om assistansersättning.

7 §¹⁵

Beslut om allmän ålderspension får fattas genom automatiserad behandling av Pensionsmyndigheten om en klagörande motivering för beslutet får utelämnas enligt 32 § första stycket förvaltningslagen (2017:900). Detsamma gäller i tillämpliga delar för beslut om inkomstpensionstillägg, efterlevandepension *och* efterlevandestöd.

Interimistiska beslut enligt 2 § får inte fattas i ärenden om allmän ålderspension, inkomstpensionstillägg, efterlevandepension, efterlevandestöd *eller* *garantitillägg i bostadstillägget*.

Beslut om allmän ålderspension får fattas genom automatiserad behandling av Pensionsmyndigheten om en klagörande motivering för beslutet får utelämnas enligt 32 § första stycket förvaltningslagen (2017:900). Detsamma gäller i tillämpliga delar för beslut om inkomstpensionstillägg, efterlevandepension, efterlevandestöd *och* *garantitillägg i bostadstillägget*.

113 kap.

Särskilda bestämmelser om garantitillägg i bostadstillägget

40 a §

De bestämmelser som anges i 22 § första och andra stycket om ändring och omprövning av beslut i ärenden om allmän ålderspension gäller i tillämpliga delar i ärenden om garantitillägg i bostadstillägget. Därutöver gäller vad som föreskrivs om begäran om omprövning i 20 a §.

I fråga om överklagande av beslut i ärenden om garantitillägg i bostadstillägget gäller även 35 §.

1. Denna lag träder i kraft den 15 juli 2022.
2. De nya bestämmelserna i 102 a kap. och bestämmelserna i 102 kap. 7, 16–17 och 29 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för förmåner som avser augusti 2022.
3. Ett beslut om garantitillägg i bostadstillägget som avser augusti 2022 ska fattas på ett beräkningsunderlag som grundas på inkomsterna i beräkningsunderlaget för den försäkrades garantipension för samma månad, i den omfattning inkomsterna ska ingå i beräkningsunderlaget för garantitillägg i bostadstillägget.
4. Bestämmelserna i 103 kap. 2 i den nya lydelsen och 3 a §§ ska inte tillämpas för garantitillägg i bostadstillägget som avser en månad under 2022 när det gäller ändringar som påverkar förmånens storlek.

¹⁵ Senaste lydelse 2020:1239.

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 102 kap. 17 §, 102 a kap. 5 och 11 §§ socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 2.1

Förslagen lydelse

102 kap.

17 §¹

Det fribelopp som avses i 16 och 16 a §§ motsvarar 2,181 prisbasbelopp för den som är ogift och 1,951 prisbasbelopp för den som är gift.

De belopp som anges i första stycket ska ökas med ett belopp som motsvarar det högsta förmånsbeloppet för garantitillägg i bostadstillägget enligt 102 a kap. för det aktuella året.

I fråga om fribeloppet enligt 16 § gäller andra stycket från och med den månad då personen fyller 65 år, om allmän ålderspension ingår i reduceringsinkomsten.

I fråga om fribeloppet enligt 16 § gäller andra stycket från och med den månad då personen fyller 66 år, om allmän ålderspension ingår i reduceringsinkomsten.

102 a kap.

5 §²

Garantitillägg i bostadstillägget kan lämnas tidigast från och med den månad då den försäkrade fyller 65 år.

Garantitillägg i bostadstillägget kan lämnas tidigast från och med den månad då den försäkrade fyller 66 år.

11 §³

För en försäkrad som är född 1938 eller senare beräknas garantitillägg i bostadstillägget på ett underlag som motsvarar underlaget för beräkning av garantipension enligt 67 kap. 15, 16, 17 och 18–20 §§ för det aktuella året (beräkningsunderlaget).

För en försäkrad som är född 1938 eller senare beräknas garantitillägg i bostadstillägget på ett underlag som motsvarar underlaget för beräkning av garantipension enligt 67 kap. 15, 16, 17 och 18–20 b §§ för det aktuella året (beräkningsunderlaget).

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 december 2022.
 2. Bestämmelserna i den nya lydelsen tillämpas första gången för förmåner som avser januari 2023.
 3. Äldre föreskrifter gäller dock fortfarande för den som har fyllt 65 år före den 1 januari 2023.

¹ Senaste lydelse 2022:000.

² Senaste lydelse 2022:000.

³ Senaste lydelse 2022:000.

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 102 kap. 17 § och 102 a kap. 5 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 2.2

Föreslagen lydelse

102 kap.

17 §¹

Det fribelopp som avses i 16 och 16 a §§ motsvarar 2,181 prisbasbelopp för den som är ogift och 1,951 prisbasbelopp för den som är gift.

De belopp som anges i första stycket ska ökas med ett belopp som motsvarar det högsta förmånsbeloppet för garantitillägg i bostadstillägget enligt 102 a kap. för det aktuella året.

I fråga om fribeloppet enligt 16 § gäller andra stycket från och med den månad då personen *fyller 66 år*, om allmän ålderspension ingår i reduceringsinkomsten.

I fråga om fribeloppet enligt 16 § gäller andra stycket från och med den månad då personen *uppnår riktåldern för pension*, om allmän ålderspension ingår i reduceringsinkomsten.

102 a kap.

5 §²

Garantitillägg i bostadstillägget kan lämnas tidigast från och med den månad då den försäkrade *fyller 66 år*.

Garantitillägg i bostadstillägget kan lämnas tidigast från och med den månad då den försäkrade *uppnår riktåldern för pension*.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 december 2025.
 2. Bestämmelserna i den nya lydelsen tillämpas första gången för förmåner som avser januari 2026.
 3. Äldre föreskrifter gäller dock fortfarande för den som har fyllt 66 år före den 1 januari 2026.

¹ Senaste lydelse 2022:000.

² Senaste lydelse 2022:000.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden inkommit från Arbetsgivarverket, Diskrimineringsombudsmannen, Ekonomistyrningsverket, Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (FORTE), Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Växjö, Förvaltningsrätten i Umeå, Inspektionen för socialförsäkringen (ISF), Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), Integritetsskyddsmyndigheten, Justitiekanslern, Jämställdhetsmyndigheten, Kammarrätten i Stockholm, Landsorganisationen i Sverige (LO), Pensionsmyndigheten, Pensionärernas riksorganisation (PRO), Riksförbundet Pensionärsgemenskap (RPG), Skatteverket, Svenska Kommunalpensionärernas Förbund (SKPF), SPF Seniorerna, Statens tjänstepensionsverk (SPV), Statistiska centralbyrån (SCB), Statskontoret, Svensk Försäkring, Svenskt Näringsliv, Sverigefinska Pensionärer (RSE), Sveriges Akademikers Centralorganisation (Saco) och Tjänstemännens centralorganisation (TCO).

Därutöver har yttrande inkommit från Offentliganställdas förhandlingsråd (OFR).

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna synpunkter: Riksdagens ombudsman (JO), Svenska ILO-kommittén, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Riksrevisionen.

Bilaga 3

Utbetalning av garantipension inom EES och i Schweiz samt i Förenade kungariket

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Utbetalning av garantipension inom EES och i Schweiz samt i Förenade kungariket	2
2	Promemorians lagförslag.....	3
3	Förteckning över remissinstanserna	9

1 Sammanfattning av promemorian Utbetalning av garantipension inom EES och i Schweiz samt i Förenade kungariket

I promemorian lämnas förslag till förlängda tillfälliga regleringar om utbetalning av garantipension och garantipension till omställningspension (nedan används samlingsnamnet garantipension) till personer bosatta i andra länder än Sverige.

Det ena förslaget har sin grund i en dom som rör den svenska garantipensionen för försäkrade som är födda 1938 eller senare och som EU-domstolen meddelade i december 2017. Domen fick bland annat till följd att det bedömdes saknas rättsligt stöd för att fortsätta betala ut garantipension till personer bosatta i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz. Det infördes därför tillfälliga nationella bestämmelser för att säkerställa att det finns rättsligt stöd för att betala ut förmånerna till de berörda personerna. Dessa bestämmelser gäller för närvarande till utgången av september 2022.

I promemorian föreslås att möjligheten att betala ut förmånerna till viss del förlängs fr.o.m. den 1 oktober 2022 till utgången av 2022. Till skillnad från tidigare föreslås förlängningen endast avse fortsatta utbetalningar till personer som för september 2022 har rätt att få garantipension utbetald till ett annat land inom EES eller till Schweiz. Det innebär att förmånen inte kommer att nybeviljas för perioden efter september 2022.

Det andra förslaget har sin grund i Förenade kungariket Storbritannien och Nordirlands (Förenade kungariket) utträde ur Europeiska unionen (EU) den 31 januari 2020. Med anledning av utträdet infördes svenska nationella bestämmelser som innebär att garantipension ska fortsätta att betalas ut till personer i Förenade kungariket. Även dessa bestämmelser gäller för närvarande till utgången av september 2022. I promemorian föreslås att möjligheten att betala ut förmånerna till de berörda personerna i Förenade kungariket förlängs till utgången av 2022.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2021:1246) om ändring i lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att lagen (2021:1246) om ändring i lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken ska utgå.

Förslag till lag om ändring i lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2019:646) om ändring i socialförsäkringsbalken
dels att ikraftträdandebestämmelsen ska ha följande lydelse,
dels att det i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna ska införas en ny punkt,
2, av följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2021:1246

Denna lag träder i kraft den 1 *oktober*
2022.

Föreslagen lydelse

1. Denna lag träder i kraft den
1 *januari* 2023.

2. *De uppbävda paragraferna gäller dock
fortfarande i fråga om garantipension och
garantipension till omställningspension för tid
före ikraftträdandet.*

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 17 a § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

17 a §¹

Garantipension och garantipension till omställningspension får, trots bestämmelserna i 2–8 §§, lämnas till den som är bosatt i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz om personen uppfyller kraven i fråga om försäkringstid enligt 67 och 81 kap.

Garantipension och garantipension till omställningspension får, trots bestämmelserna i 2–8 §§, *fortsätta att* lämnas till den som

1. är bosatt i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz,

2. uppfyller kraven i fråga om försäkringstid enligt 67 och 81 kap., och

3. med stöd av denna paragraf i dess lydelse före den 1 oktober 2022, 18 eller 18 a § har rätt att få förmånen utbetald i ett annat land inom EES eller i Schweiz för september 2022.

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2022.

2. Äldre bestämmelser gäller dock fortfarande i fråga om garantipension och garantipension till omställningspension för tid före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2019:645.

Förslag till lag om ändring i lagen (2021:1248) om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att lagen (2021:1248) om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen ska utgå.

Förslag till lag om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 4 a § lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen¹ ska upphöra att gälla.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.
 2. Den upphävda paragrafen gäller dock fortfarande i fråga om förmåner för tid före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse av 4 a § 2022:000.

Förslag till lag om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 4 a § lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En person som före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU med ett utträdesavtal hade rätt att få eller fick en förmån utbetald i Förenade kungariket med stöd av 5 kap. 17 a, 18 eller 18 a § socialförsäkringsbalken har fortsatt rätt att få förmånen utbetald utan minskad ersättning och utan hinder av att Förenade kungariket har lämnat EU, förutsatt att den enskilde inte omfattas av ett annat tredjelands lagstiftning och att övriga omständigheter är oförändrade. Vid beräkning av förmånerna ska 67 kap. 16, 16 a, 17 och 17 a §§ och 81 kap. 9 och 9 a §§ socialförsäkringsbalken tillämpas.

Föreslagen lydelse

4 a §¹

En person som före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU med ett utträdesavtal hade rätt att få eller fick en förmån utbetald i Förenade kungariket med stöd av 5 kap. 17 a § *i dess lydelse före den 1 oktober 2022*, 18 eller 18 a § socialförsäkringsbalken har fortsatt rätt att få förmånen utbetald utan minskad ersättning och utan hinder av att Förenade kungariket har lämnat EU, förutsatt att den enskilde inte omfattas av ett annat tredjelands lagstiftning och att övriga omständigheter är oförändrade. Vid beräkning av förmånerna ska 67 kap. 16, 16 a, 17 och 17 a §§ och 81 kap. 9 och 9 a §§ socialförsäkringsbalken tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2022.

¹ Senaste lydelse 2019:647.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remittering av promemorian har yttranden kommit in från Försäkringskassan, Inspektionen för socialförsäkringen, Pensionsmyndigheten, Riksförbundet PensionärsGemenskap, Svenska Kommunal Pensionärerernas Förbund, SPF Seniorena och Svenskar i Världen.

Pensionärerernas riksorganisation och Kommerskollegium har inte kommit in med något yttrande.

Därutöver har svar inkommit från en privatperson.

Bilaga 4

Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget med anledning av ökade levnadsomkostnader

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget med anledning av ökade levnadsomkostnader	2
2	Promemorians lagförslag.....	3
3	Förteckning över remissinstanserna	10

1 Sammanfattning av promemorian Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget med anledning av ökade levnadsomkostnader

I promemorian lämnas förslag om ett tidsbegränsat tilläggsbidrag inom bostadsbidraget som riktar sig till barnfamiljer med låga inkomster. Mot bakgrund av händelserna i Sveriges närområde har svenska hushåll drabbats av ökade priser på bland annat el, drivmedel och livsmedel. Detta ökar risken för många hushåll att få en mer ansträngd ekonomi. Det finns därför anledning att ge stöd till ekonomiskt utsatta barnfamiljer så att de kan klara sina levnadsomkostnader till följd av höjda priser.

Tilläggsbidraget föreslås lämnas som ett separat bidrag utanför beräkningen av det ordinarie bostadsbidraget. Det innebär att bidraget inte ska beräknas utifrån en bidragsgrundande inkomst utan i stället ska betalas ut löpande med ett belopp som bestäms av en beräkningsfaktor om 25 procent av storleken på det ordinarie preliminära bostadsbidraget. Bidraget ska heller inte ingå som en del av beräkningen för det ordinarie slutliga bostadsbidraget. Tilläggsbidraget föreslås lämnas till den som tar emot särskilt bidrag för hemmavarande barn, särskilt bidrag för barn som bor växelvis eller umgängesbidrag.

Det tillfälliga tilläggsbidraget som föreslås har samma utformning som det tillfälliga bidrag som betalades ut under juli t.o.m. december 2020 och under samma period 2021. Då var det dock fråga om en åtgärd för att motverka risken för försämrad disponibel inkomst bland barnfamiljer med låga inkomster till följd av covid-19-pandemin.

Förslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2022. Tilläggsbidraget till barnfamiljer är ett stöd av extraordinär karaktär och bör därför lämnas under en begränsad tidsperiod. Enligt den bedömning som görs i promemorian bör stödet lämnas fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 31 december 2022.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken¹

dels att 93 kap. 4 §, 95 kap. 2 och 4 §§, 96 kap. 1 §, 97 kap. 1 och 15 §§, 98 kap. 1 § och 110 kap. 6 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 96 kap. 3 § ska lyda ”Särskilda bidrag, umgängesbidrag och tilläggsbidrag till barnfamiljer”,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 96 kap. 3 a §, 97 kap. 23 a § och 98 kap. 12 §, och närmast före 96 kap. 3 a §, 97 kap. 23 a § och 98 kap. 12 § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

93 kap.

4 §²

En förmån enligt denna avdelning lämnas endast till den som har ett gällande försäkringsskydd för förmånen enligt 4 och 5 kap.

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H).

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H). *Bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer lämnas dock utan ansökan.*

95 kap.

2 §³

Bostadsbidrag lämnas i form av

1. bidrag till kostnader för bostad,
2. särskilt bidrag för hemmavarande barn,
3. särskilt bidrag för barn som bor växelvis, *och*
4. umgängesbidrag till den som på grund av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem.

3. särskilt bidrag för barn som bor växelvis,

4. umgängesbidrag till den som på grund av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem, *och*

5. tilläggsbidrag till barnfamiljer.

Med barn som bor växelvis avses ett barn som bor varaktigt hos båda sina föräldrar som inte bor tillsammans.

4 §⁴

Bostadsbidrag betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. *Bostadsbidraget* bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

Bostadsbidrag enligt 2 § första stycket 1–4 betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. *Sådant bidrag* bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

Bostadsbidrag enligt 2 § första stycket 5 beräknas inte på grundval av en

¹ Senaste lydelse av rubriken närmast före 96 kap. 3 § 2021:586.

² Senaste lydelse 2021:586.

³ Senaste lydelse 2021:586.

⁴ Senaste lydelse 2021:586.

bidragsgrundande inkomst. Sådant bidrag betalas ut löpande med ett belopp som bestäms enligt 97 kap. 23 a §.

96 kap.

1 §⁵

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2 och 3 §§.
Vidare finns bestämmelser om

- barnfamiljer i 4–9 §§,
- hushåll utan barn i 10 och 11 §§, och
- förmånstiden i 12–15 §§.

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2–3 a §§.

Tilläggsbidrag till barnfamiljer

3 a §⁶

Den som har rätt till särskilt bidrag eller umgängesbidrag enligt 3 och 4–9 §§ har också rätt till tilläggsbidrag till barnfamiljer.

Tilläggsbidrag till barnfamiljer beräknas på grundval av bidrag till kostnader för bostad, särskilt bidrag och umgängesbidrag. Om sådana bidrag sammanlagt beräknas till ett mindre belopp än 1 200 kronor för helt år, finns det dock ingen rätt till tilläggsbidrag.

97 kap.

1 §⁷

I detta kapitel finns bestämmelser om

- bidragsgrundande inkomst i 2–13 §§,
- kostnader för bostad i 14 §,
- beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer i 15–18 och 20–23 §§,
- beräkning av bostadsbidrag till hushåll utan barn i 24–28 §§, och
- undantag när bidragsbehov saknas i 29 §.

15 §⁸

Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av dem, ska bidraget minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 a §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av dem, ska bidraget enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4 minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

⁵ Senaste lydelse 2021:586.

⁶ Senaste lydelse 2021:586.

⁷ Tidigare 96 kap. 3 a § upphävd genom 2021:586.

⁸ Senaste lydelse 2021:586.

Tilläggsbidrag till barnfamiljer

23 a §⁹

Bostadsbidrag lämnas månadsvis som tilläggsbidrag till barnfamiljer med ett belopp som motsvarar 25 procent av det preliminära bostadsbidrag som lämnas enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4 för samma månad.

98 kap.

1 §¹⁰

I detta kapitel finns bestämmelser om

- preliminärt bostadsbidrag i 2–4 §§,
- slutligt bostadsbidrag i 5–7 §§,
- omprövning vid ändrade förhållanden i 8 och 9 §§, *och*
- utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§.

- omprövning vid ändrade förhållanden i 8 och 9 §§,
- utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§, *och*
- tilläggsbidrag till barnfamiljer i 12 §.

Tilläggsbidrag till barnfamiljer

12 §¹¹

Bestämmelserna i 2–9 §§ gäller inte i fråga om tilläggsbidrag till barnfamiljer.

110 kap.

6 §¹²

Ansökan behöver, trots det som föreskrivs i 4 §, inte göras om följande förmåner.

1. Barnbidrag, i annat fall än som avses i 15 kap. 6 §. Det finns dock särskilda bestämmelser om anmälan som gäller flerbarnstillägg i 16 kap. 12 §.

2. Sjukpenning i fall där den försäkrade på grund av sjukdomen är förhindrad eller har synnerliga svårigheter att göra en ansökan.

3. Assistansersättning när kommunen har anmält till Försäkringskassan att det kan antas att den enskilde har rätt till sådan ersättning.

Om omvårdnadsbidrag eller merkostnadsersättning har beviljats för begränsad tid får den tid för vilken förmånen ska lämnas förlängas utan att ansökan om detta har gjorts.

Ytterligare bestämmelser om att förmåner lämnas utan ansökan finns beträffande

1. sjukersättning och aktivitetsersättning i 36 kap. 25–27 §§,
2. allmän ålderspension i 56 kap. 4 a och 6 §§,
3. inkomstpensionstillägg i 74 a kap. 8 § andra stycket,
4. efterlevandepension och efterlevandestöd i 77 kap. 13 §,
5. efterlevandelivränta i 88 kap. 10 § första stycket, *och*
6. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket.
5. efterlevandelivränta i 88 kap. 10 § första stycket,
6. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket, *och*
7. bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer i 93 kap. 4 § andra stycket.

⁹ Tidigare 97 kap. 23 a § upphävd genom 2021:586.

¹⁰ Senaste lydelse 2021:586.

¹¹ Tidigare 98 kap. 12 § upphävd genom 2021:586.

¹² Senaste lydelse 2021:586.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för bostadsbidrag som avser tiden före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken¹

dels att 96 kap. 3 a §, 97 kap. 23 a § och 98 kap. 12 § ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 96 kap. 3 a §, 97 kap. 23 a § och 98 kap. 12 § ska utgå,

dels att 93 kap. 4 §, 95 kap. 2 och 4 §§, 96 kap. 1 §, 97 kap. 1 och 15 §§, 98 kap. 1 § och 110 kap. 6 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 96 kap. 3 § ska lyda ”Särskilda bidrag och umgängesbidrag”.

Lydelse enligt avsnitt 2.1

Föreslagen lydelse

93 kap.

4 §²

En förmån enligt denna avdelning lämnas endast till den som har ett gällande försäkringsskydd för förmånen enligt 4 och 5 kap.

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H). *Bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer lämnas dock utan ansökan.*

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H).

95 kap.

2 §³

Bostadsbidrag lämnas i form av

1. bidrag till kostnader för bostad,
2. särskilt bidrag för hemmavarande barn,
3. särskilt bidrag för barn som bor växelvis,
4. umgängesbidrag till den som på grund av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem, *och*
5. *tilläggsbidrag till barnfamiljer.*

Med barn som bor växelvis avses ett barn som bor varaktigt hos båda sina föräldrar som inte bor tillsammans.

4 §⁴

Bostadsbidrag enligt 2 § första stycket 1–4 betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. *Sådant bidrag bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.*

Bostadsbidrag enligt 2 § första stycket 5 beräknas inte på grundval av en

Bostadsbidrag betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. *Bostadsbidraget bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.*

¹ 96 kap. 3 a § 2022:000

97 kap. 23 a § 2022:000

98 kap. 12 § 2022:000

rubriken närmast före 96 kap. 3 § 2022:000

rubriken närmast före 96 kap. 3 a § 2022:000

² Senaste lydelse 2022:000.

³ Senaste lydelse 2022:000.

⁴ Senaste lydelse 2022:000. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

rubriken närmast före 97 kap. 23 a § 2022:000

rubriken närmast före 98 kap. 12 § 2022:000.

bidragsgrundande inkomst. Sådant bidrag betalas ut löpande med ett belopp som bestäms enligt 97 kap. 23 a §.

96 kap.

1 §⁵

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2–3 a §§.

Vidare finns bestämmelser om

- barnfamiljer i 4–9 §§,
- hushåll utan barn i 10 och 11 §§, och
- förmånstiden i 12–15 §§.

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2 och 3 §§.

97 kap.

1 §⁶

I detta kapitel finns bestämmelser om

- bidragsgrundande inkomst i 2–13 §§,
- kostnader för bostad i 14 §,
- beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer i 15–18 och 20–23 a §§,
- beräkning av bostadsbidrag till hushåll utan barn i 24–28 §§, och
- undantag när bidragsbehov saknas i 29 §.

– beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer i 15–18 och 20–23 §§,

15 §⁷

Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 a §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av dem, ska bidraget enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4 minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av dem, ska bidraget minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

98 kap.

1 §⁸

I detta kapitel finns bestämmelser om

- preliminärt bostadsbidrag i 2–4 §§,
- slutligt bostadsbidrag i 5–7 §§,
- omprövning vid ändrade förhållanden i 8 och 9 §§,
- utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§, och
- tilläggsbidrag till barnfamiljer i 12 §.

– omprövning vid ändrade förhållanden i 8 och 9 §§, och

– utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§.

110 kap.

6 §⁹

Ansökan behöver, trots det som föreskrivs i 4 §, inte göras om följande förmåner.

1. Barnbidrag, i annat fall än som avses i 15 kap. 6 §. Det finns dock särskilda bestämmelser om anmälan som gäller flerbarnstillägg i 16 kap. 12 §.

⁵ Senaste lydelse 2022:000.

⁶ Senaste lydelse 2022:000.

⁷ Senaste lydelse 2022:000.

⁸ Senaste lydelse 2022:000.

⁹ Senaste lydelse 2022:000.

2. Sjukpenning i fall där den försäkrade på grund av sjukdomen är förhindrad eller har synnerliga svårigheter att göra en ansökan.

3. Assistansersättning när kommunen har anmält till Försäkringskassan att det kan antas att den enskilde har rätt till sådan ersättning.

Om omvårdnadsbidrag eller merkostnadsersättning har beviljats för begränsad tid får den tid för vilken förmånen ska lämnas förlängas utan att ansökan om detta har gjorts.

Ytterligare bestämmelser om att förmåner lämnas utan ansökan finns beträffande

1. sjukersättning och aktivitetsersättning i 36 kap. 25–27 §§,
2. allmän ålderspension i 56 kap. 4 a och 6 §§,
3. inkomstpensionstillägg i 74 a kap. 8 § andra stycket,
4. efterlevandepension och efterlevandestöd i 77 kap. 13 §
5. efterlevandelivränta i 88 kap. 10 § första stycket, 5. efterlevandelivränta i 88 kap. 10 § första stycket, *och*
6. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket, *och* 6. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket.
7. *bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer i 93 kap. 4 § andra stycket.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över promemorian Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget med anledning av ökade levnadsomkostnader lämnats av Boverket, Centrala studiestödsnämnden, Domstolsverket, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Uppsala, Hyresgästföreningen, Inspektionen för socialförsäkringen (ISF), Konjunkturinstitutet, Kronofogdemyndigheten, Pensionsmyndigheten, Rädda Barnen, Socialstyrelsen och Sveriges Makalösa Föräldrar.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att yttra sig: Landsorganisationen i Sverige (LO) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).